

VYHODNOCENÍ VLIVŮ UPLATŇOVÁNÍ PÚR ČR, PO AKTUALIZACI Č. 4, NA UDRŽITELNÝ ROZVOJ ÚZEMÍ

Ministerstvo pro místní rozvoj

Pořizovatel:
Ministerstvo pro místní rozvoj
Staroměstské náměstí 6, Praha 1, PSČ 110 15

Objednatel:
Ústav územního rozvoje
Jakubské nám. 3, PO BOX 23, Brno, PSČ 658 34

Zpracovatel:
EKOTOXA s.r.o.
Fišova 7, Brno, PSČ 602 00:

AUTORSKÝ KOLEKTIV

EKOTOXA s.r.o.

Mgr. Zdeněk Frélich

autorizovaná osoba dle zákona č.100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí
autorizovaná osoba dle § 45i zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny
koordinace prací

Mgr. František Jurečka, PhDr. – půdní fond

Ing. Jiří Jedlička – dopravní infrastruktura

Mgr. Žaneta Žůrková – ekonomický pilíř

Bc. Tomáš Mühr - mapové a datové podklady

Bc. Tereza Staňková – těžba nerostných surovin, příroda a krajina

Ing. Ivo Dostál – dopravní infrastruktura

Mgr. Ivana Vitoulová – demografické trendy

Mgr. Pavla Škarková – kvalita ovzduší, zdraví obyvatel

RADDIT consulting s.r.o.

RNDr. Radim Misiaček

Mgr. Renata Vojkovská – vodní hospodářství, technická infrastruktura

EKOTOXA s.r.o.
-5- Fišova 403/7
602 00 Brno, Černá Pole
IČ: 64608531, DIČ: CZ64608531

Tab. 1: OBSAH

ÚVOD A METODICKÝ POSTUP ZPRACOVÁNÍ VYHODNOCENÍ	11
A. VYHODNOCENÍ VLIVŮ UPLATŇOVÁNÍ PÚR ČR, VE ZNĚNÍ AKTUALIZACE Č.1, NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ	15
A.1 TĚŽBA NEROSTNÝCH SUROVIN	15
A.1.1 Základní charakteristika současného stavu.....	15
A.1.2 Vývoj za hodnocené období a souhrn hlavních trendů	21
A.1.3 Doporučení	22
A.2 KVALITA OVZDUŠÍ.....	23
A.2.1 Základní charakteristika současného stavu.....	23
A.2.2 Vývoj za hodnocené období a souhrn hlavních trendů	25
A.2.3 Zhodnocení vazeb zjištěných trendů ve vztahu k uplatňování PÚR ČR.....	28
A.2.4 Doporučení	28
A.3 PŘÍRODA A KRAJINA.....	29
A.3.1 Základní charakteristika současného stavu.....	29
A.3.2 Vývoj za hodnocené období a souhrn hlavních trendů	35
A.3.3 Zhodnocení vazeb zjištěných trendů ve vztahu k uplatňování PÚR ČR.....	38
A.3.4 Doporučení	38
A.4 PŮDNÍ FOND.....	39
A.4.1 Základní charakteristika současného stavu.....	39
A.4.2 Vývoj za hodnocené období a souhrn hlavních trendů	41
A.4.3 Zhodnocení vazeb zjištěných trendů ve vztahu k uplatňování PÚR ČR.....	44
A.4.4 Doporučení	45
A.5 VODNÍ HOSPODÁŘSTVÍ.....	46
A.5.1 Základní charakteristika současného stavu.....	46
A.5.2 Vývoj za hodnocené období a souhrn hlavních trendů	51
A.5.3 Zhodnocení vazeb zjištěných trendů ve vztahu k uplatňování PÚR ČR.....	51
A.5.4 Doporučení	52
A.6 VLIVY NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ Z HLEDISKA UPLATŇOVÁNÍ POLITIKY ÚZEMNÍHO ROZVOJE ČR V RÁMCÍ ZÁSAD ÚZEMNÍHO ROZVOJE KRAJŮ	53
A.6.1 Úvod.....	53
A.6.2 Hodnocení změn vyvolaných PUR ČR, ve znění Aktualizace č. 4, v zásadách územního rozvoje krajů.	54
A.6.3 Požadavky v oblasti ŽP pro schválené záměry PÚR ČR v jednotlivých aktualizovaných ZÚR (na základě Vyhodnocení vlivů na ŽP a stanovisek k /aktualizaci/ ZÚR)	56
A.6.4 Doporučení.....	60
B. VYHODNOCENÍ VLIVŮ UPLATŇOVÁNÍ PÚR ČR, VE ZNĚNÍ AKTUALIZACE Č. 4, NA ÚZEMÍ NATURA 2000.....	61
B.1 ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA SOUČASNÉHO STAVU.....	61
B.1.1 Evropsky významné druhy rostlin a živočichů	62
B.1.2 Evropsky významná stanoviště	62
B.2 VÝVOJ ZA HODNOCENÉ OBDOBÍ A SOUHRN HLAVNÍCH TRENDŮ	63
B.2.1 Ptačí oblasti a evropsky významné lokality	63
B.2.2 Trendy u evropsky významných rostlin a živočichů a evropsky významných stanovišť	64
B.3 ZHODNOCENÍ VAZEB ZJIŠTĚNÝCH TRENDŮ VE VZTAHU K UPLATŇOVÁNÍ PÚR ČR.....	67
B.3.1 Vazby PÚR a ZÚR ve sledovaném období z hlediska hodnocení vlivů na soustavu Natura 2000	67
B.4 DOPORUČENÍ.....	72
C. VYHODNOCENÍ VLIVŮ UPLATŇOVÁNÍ PÚR ČR, VE ZNĚNÍ AKTUALIZACE Č.1, NA STAV A VÝVOJ ÚZEMÍ.....	73
C.1. TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA.....	73
C.1.1 Vodní hospodářství	73
C.1.2 Zásobování elektrickou energií a teplem	76
C.1.3 Zásobování plynem.....	79
C.1.4 Ropovody a dálkovody.....	80
C.1.5 Zhodnocení vazeb zjištěných trendů ve vztahu k uplatňování PÚR ČR	81

C.1.6	Doporučení.....	82
C.1	DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURA	83
C.1.1	Základní charakteristika současného stavu.....	83
C.1.2	Vývoj za hodnocené období a souhrn hlavních trendů	85
C.1.3	Zhodnocení vazeb zjištěných trendů ve vztahu k uplatňování PÚR ČR.....	92
C.1.4	Doporučení	93
C.2	HLAVNÍ CHARAKTERISTIKY EKONOMICKÉHO VÝVOJE	94
C.2.1	Základní charakteristika současného stavu.....	94
C.2.2	Vývoj za hodnocené období a souhrn hlavních trendů	94
C.2.3	Zhodnocení vazeb zjištěných trendů ve vztahu k uplatňování PÚR ČR.....	98
C.2.4	Doporučení	99
C.3	HLAVNÍ DEMOGRAFICKÉ TRENDY	100
C.3.1	Základní charakteristika současného stavu.....	100
C.3.2	Vývoj za hodnocené období a souhrn hlavních trendů	102
	Zhodnocení vazeb zjištěných trendů ve vztahu k uplatňování PÚR ČR.....	108
C.3.3	Doporučení	108
C.4	ZDRAVÍ OBYVATEL.....	109
C.4.1	Základní charakteristika současného stavu.....	109
C.4.2	Vývoj za hodnocené období a souhrn hlavních trendů	111
C.4.3	Zhodnocení vazeb zjištěných trendů ve vztahu k uplatňování PÚR ČR.....	112
C.4.4	Doporučení	112
D.	VYHODNOCENÍ VLIVŮ UPLATŇOVÁNÍ PÚR ČR, VE ZNĚNÍ AKTUALIZACE Č.4, NA VYVÁŽENOST VZTAHU PODMÍNEK PRO PŘÍZNIVÉ ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ, PRO HOSPODÁŘSKÝ ROZVOJ A PRO SOUDRŽNOST SPOLEČENSTVÍ OBYVATEL ÚZEMÍ	113
E.	VYHODNOCENÍ VLIVŮ UPLATŇOVÁNÍ REPUBLIKOVÝCH PRIORITY ÚZEMNÍHO PLÁNOVÁNÍ OBSAŽENÝCH V PÚR ČR, VE ZNĚNÍ AKTUALIZACE Č.4	115
F.	VYHODNOCENÍ VLIVŮ UPLATŇOVÁNÍ PÚR ČR, VE ZNĚNÍ AKTUALIZACE Č.4, Z HLEDISKA PODMÍNEK PRO PŘEDCHÁZENÍ ZJIŠTĚNÝM RIZIKŮM OVLIVŇUJÍCÍM POTŘEBY ŽIVOTA SOUČASNÉ GENERACE OBYVATEL ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ A PŘEDPOKLÁDANÝM OHROŽENÍM PODMÍNEK ŽIVOTA GENERACÍ BUDOUCÍCH	124
G.	VÝČET A POPIS ZJIŠTĚNÝCH NEPŘEDPOKLÁDANÝCH NEGATIVNÍCH VLIVŮ NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ ZPŮSOBENÝCH UPLATŇOVÁNÍM PÚR ČR, VE ZNĚNÍ AKTUALIZACE Č. 4	126
H.	NÁVRHY PRO PŘÍPADNOU ELIMINACI, MINIMALIZACI NEBO KOMPENZACI ZJIŠTĚNÝCH NEGATIVNÍCH VLIVŮ NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ.....	127
I.	PODNĚTY NA PŘÍPADNOU AKTUALIZACI PÚR ČR, VE ZNĚNÍ AKTUALIZACE Č.4	128
J.	PŘEHLED POUŽITÝCH ZDROJŮ A SEZNAM ZKRATEK.....	129

Tab. 2: SEZNAM TABULEK

Tab. 3:

TAB. 1: PŘEHLED DOMÁCÍ TĚŽBY NEROSTNÝCH SUROVIN	17
TAB. 2: VYBRANÉ STATISTICKÉ ÚDAJE PRŮZKUMU A DOBÝVÁNÍ VÝHRADNÍCH LOŽISEK NEROSTNÝCH SUROVIN NA ÚZEMÍ ČR V LETECH 2017-2020	17
TAB. 3: VÝVOJ PRŮMYSLVÝCH ZÁSOB NEROSTNÝCH SUROVIN PODLE SKUPIN (TISÍCE KT)	18
TAB. 4: VÝVOJ REKULTIVACÍ PO TĚŽBĚ NEROSTNÝCH SUROVIN (KM ²)	21
TAB. 5: PODÍL OBYVATEL ŽIJÍCÍCH NA ÚZEMÍ S PŘEKROČENÍM IMISNÍCH LIMITŮ (%).....	25
TAB. 6: VÝVOJ VÝMĚRY ZEMĚDĚLSKÉ A NEZEMĚDĚLSKÉ PŮDY MEZI LETY 2018 – 2021 A ČLENĚNÍ POZEMKŮ DLE VYUŽITÍ	41
TAB. 7: PODÍL OBYVATEL NAPOJENÝCH NA VODOVOD V LETECH 2019–2021 V KRAJÍCH ČESKÉ REPUBLIKY ..	46
TAB. 8: ODBĚRY PODZEMNÍ VODY (MIL.M ³) NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY V LETECH 2019 A 2020	47
TAB. 9: VYHODNOCENÍ VLIVŮ ZÁSAD ÚZEMNÍHO ROZVOJE SCHVÁLENÝCH VE SLEDOVANÉM OBDOBÍ NA SOUSTAVU NATURA 2000 – HLAVNÍ ZÁVĚRY	69
TAB. 10: POROVNÁNÍ KONEČNÉ SPOTŘEBY ENERGIE K VYTÁPĚNÍ A CHLAZENÍ V ČESKÉ REPUBLICE	76
TAB. 11: BILANCE ELEKTRICKÉ ENERGIE – VÝROBA A SPOTŘEBA ELEKTŘINY V LETECH 2019–2020 A VE VYBRANÝCH LETECH POSLEDNÍ DEKÁDY	76
TAB. 12: BILANCE ENERGETICKÝCH PROCESŮ	77
TAB. 13: MEZIOBOROVÉ SROVNÁNÍ DRUHŮ DOPRAVY – PŘEPRAVNÍ VÝKON V OSOBNÍ DOPRAVĚ (MIL. OSKM) .	85
TAB. 14: MEZIOBOROVÉ SROVNÁNÍ DRUHŮ DOPRAVY – PŘEPRAVNÍ VÝKON V NÁKLADNÍ DOPRAVĚ (MIL. TKM)	85
TAB. 15: DÉLKA DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURY [KM].....	86
TAB. 16: VÝZNAMNÉ NOVOSTAVBY NA DÁLNIČNÍ SÍTI DOKONČENÉ V LETECH 2019 AŽ 2021 VE VAZBĚ NA KORIDORY SILNIČNÍ DOPRAVY UVEDENÉ V PÚR ČR	88
TAB. 17: MODERNIZACE ÚSEKŮ NA DÁLNIČNÍ SÍTI DOKONČENÉ V LETECH 2019 AŽ 2021 VE VAZBĚ NA KORIDORY SILNIČNÍ DOPRAVY UVEDENÉ V PÚR ČR	89
TAB. 18: DOSTUPNOST DÁLNIC A RYCHLOSTNÍCH SILNIC - VZTAH K MIMOÚROVŇOVÝM KŘÍŽOVATKÁM	89
TAB. 19: DOSTUPNOST SILNIC I. TŘÍDY – PRŮBĚH SILNICE I. TŘÍDY ÚZEMÍM OBCE.....	89
TAB. 20: CELKOVÁ DOSTUPNOST NADŘAŽENÉ SILNIČNÍ SÍTĚ (DÁLNICE, RYCHLOSTNÍ SILNICE, SILNICE I. TŘÍDY)	89
TAB. 21: INTENZITA BYTOVÉ VÝSTAVBY A ZMĚNA POČTU OBYVATEL V HORSKÝCH OBLASTECH	95
TAB. 22: HODNOCENÍ UPLATŇOVÁNÍ REPUBLIKOVÝCH PRIORIT.....	116
TAB. 23: VYHODNOCENÍ UPLATŇOVÁNÍ PÚR VE VZTAHU K RIZIKŮM PRO GENERACE SOUČASNÉ A BUDOUCÍ	124

Tab. 4: SEZNAM OBRÁZKŮ

Tab. 5:

OBR. 1: SCHÉMA POSTUPU VYHODNOCENÍ VLIVŮ UPLATŇOVÁNÍ PÚR ČR PO AKTUALIZACE Č. 4 NA UDRŽITELNÝ ROZVOJ ÚZEMÍ	12
OBR. 2: PŘEHLED LOŽISEK NEROSTNÝCH SUROVIN VE VZCHÚ	20
OBR. 3: PĚTILETÉ PRŮMĚRY KONCENTRACÍ (2016-2020) PM ₁₀ (ROČNÍ PRŮMĚR).....	23
OBR. 4: PĚTILETÉ PRŮMĚRY KONCENTRACÍ (2016-2020) PM ₁₀ (36. NEJVYŠŠÍ 24HODINOVÝ PRŮMĚR).....	24
OBR. 5: PĚTILETÉ PRŮMĚRY KONCENTRACÍ (2016-2020) BENZO[A]PYRENU (ROČNÍ PRŮMĚR).....	24
OBR. 6: OBLASTI S PŘEKROČENÍM ROČNÍHO IMISNÍHO LIMITU PRO PM ₁₀ (2017-2020)	26
OBR. 7: OBLASTI S PŘEKROČENÍM 24 HODINOVÉHO IMISNÍHO LIMITU PRO PM ₁₀ (2017-2020).....	26
OBR. 8: OBLASTI S PŘEKROČENÍM ROČNÍHO IMISNÍHO LIMITU PRO BENZO[A]PYREN (2017-2020)	27
OBR. 9: OBLASTI S PŘEKROČENÍM IMISNÍHO LIMITU PRO O ₃ 8H (2017-2020)	27
OBR. 10: CHRÁNĚNÁ ÚZEMÍ V ČR.....	30
OBR. 11: ZMĚNA FRAGMENTACE KRAJINY DOPRAVOU ZNÁZORNĚNÁ POMOCÍ METODY UAT, 2010-2016.....	31
OBR. 12: KOEFICIENT EKOLOGICKÉ STABILITY – STAV K ROKU 2021	34
OBR. 13: VÝVOJ VYUŽITÍ ÚZEMÍ V ČR, 2000–2020 (INDEX MEZIROČNÍ ZMĚNY).....	35
OBR. 14: VÝVOJ KOEFICIENTU EKOLOGICKÉ STABILITY V OBDOBÍ 2019-2021	37
OBR. 15: PODÍL LESNÍCH PLOCH Z CELKOVÉ VÝMĚRY OBCE V ROCE 2021.....	40
OBR. 16: PODÍL VÝMĚRY ZEMĚDĚLSKÉ PŮDY V ČR V ROCE 2021	41
OBR. 17: ZMĚNA VÝMĚRY ZEMĚDĚLSKÉ PŮDY, ROKY 2019 A 2021, PODÍL ZMĚNY K ROZLOZE OBCE	42
OBR. 18: PODÍL OBYVATEL ČR NAPOJENÝCH NA VODOVOD V ROCE 2021	46
OBR. 19: SOUSTAVA NATURA 2000 V ČR	61
OBR. 20: VYHODNOCENÍ STAVU EVROPSKY VÝZNAMNÝCH DRUHŮ ŽIVOČICHŮ A ROSTLIN V ČR DLE DEFINOVANÝCH SKUPIN [%], 2000–2006, 2007–2012, 2013–2018	65
OBR. 21: VYHODNOCENÍ STAVU EVROPSKY VÝZNAMNÝCH TYPŮ PŘÍRODNÍCH STANOVISŤ V ČR DLE JEDNOTLIVÝCH FORMAČNÍCH SKUPIN [%], 2000–2006, 2007–2012, 2013–2018	66
OBR. 22: PŘEPRAVNÍ SOUSTAVA A ZÁSOBNÍKY PLYNU V ČESKÉ REPUBLICE.....	79
OBR. 23: MAPA ROPOVODŮ A DÁLKOVODU V ČESKÉ REPUBLICE.....	80
OBR. 24: NOVÉ POJETÍ DÁLNIČNÍ SÍTĚ	83
OBR. 25: AKTUÁLNÍ NÁVRH RYCHLÝCH SPOJENÍ	84
OBR. 26: KARTOGRAM INTENZIT SILNIČNÍ DOPRAVY DLE CSD 2020.....	87
OBR. 27: ABSOLUTNÍ ZMĚNA INTENZIT DOPRAVY VE VÝSLEDKÁCH CSD 2016 A 2020	88
OBR. 28: DOSTUPNOST OBCÍ Z PÁTEŘNÍ SILNIČNÍ SÍTĚ K 1. 1. 2019	90
OBR. 29: DOSTUPNOST OBCÍ Z PÁTEŘNÍ SILNIČNÍ SÍTĚ K 31. 12. 2021	91
OBR. 30: ZMĚNA DOSTUPNOSTI OBCÍ Z PÁTEŘNÍ SILNIČNÍ SÍTĚ V LETECH 2019 - 2021	91
OBR. 31: POČET DOKONČENÝCH BYTŮ V ČR V JEDNOTLIVÝCH LETECH.....	94
OBR. 32: POČET DOKONČENÝCH BYTŮ DLE KRAJŮ	95
OBR. 33: INTENZITA BYTOVÉ VÝSTAVBY V LETECH 2019 – 2021 (POČET BYTŮ /1000 OB.ROK)	96
OBR. 34: NEZAMĚŠTNANOST K 31.12.2021	97
OBR. 35: VÝVOJ NEZAMĚŠTNANOSTI V OBDOBÍ 2019 – 2021	97
OBR. 36: PODÍL NEZAMĚŠTNANÝCH DLE KRAJŮ V ROCE 2019 A 2021 (K 31.12. DANÉHO ROKU).....	98
OBR. 37: HUSTOTA ZALIDNĚNÍ V SO ORP ČR, K 31. 12. 2021	100
OBR. 38: VĚKOVÁ STRUKTURA OBYVATEL ČR PODLE PĚTILETÝCH VĚKOVÝCH SKUPIN K 31. 12. 2021	101
OBR. 39: PODÍL OBYVATEL VE VĚKU 65 A VÍCE LET Z CELKOVÉHO POČTU OBYVATEL, K 31. 12. 2021.....	101
OBR. 40: VÝVOJ CELKOVÉHO POČTU OBYVATEL ČR, PODÍL DĚTÍ A SENIORŮ Z CELKOVÉ POPULACE, 2000–2021	102
OBR. 41: VÝVOJ POČTU OBYVATEL ČR DLE OBVYKLÉHO POBYTU, VÝSLEDKY SLDB 2011 A 2021.....	103
OBR. 42: VÝVOJ PŘÍROZENÉ MĚNY OBYVATELSTVA ČR, 2016–2021	104
OBR. 43: VÝVOJ NADĚJE DOŽITÍ PŘI NAROZENÍ OBYVATEL ČR, 2001–2021	104
OBR. 44: VÝVOJ PŘÍROZENÉ MĚNY OBYVATELSTVA SO ORP ČR, 2019–2021	105
OBR. 45: VÝVOJ HRUBÉ MÍRY MIGRAČNÍHO SALDA, 2019–2021	105
OBR. 46: VÝVOJ PODÍLU SENIORŮ Z CELKOVÉ POPULACE V SO ORP ČR, 2016–2021	106
OBR. 47: NADĚJE DOŽITÍ MUŽŮ PŘI NAROZENÍ V OBDOBÍ 2017-2021	109
OBR. 48: NADĚJE DOŽITÍ ŽEN PŘI NAROZENÍ V OBDOBÍ 2017-2021	110
OBR. 49: PŘÍČINY ÚMRTÍ V ČR V LETECH 2019-2021	110

Přehled použitých zkratk

APÚR	Aktualizace Politiky územního rozvoje
AZÚR	Aktualizace Zásad územního rozvoje
AOPK	Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky
As	Arsen
BSK5	Biochemická spotřeba kyslíku
Cd	Kadmium
CENIA	Česká informační agentura životního prostředí
CSD	Celostátní sčítání dopravy
ČHMÚ	Český hydrometeorologický ústav
ČIŽP	Česká inspekce životního prostředí
ČOV	Čistírna odpadních vod
ČR	Česká republika
ČSN	Česká státní norma
ČSÚ	Český statistický úřad
ČÚZK	Český úřad zeměměřický a katastrální
DDT	Dichlor-difenyl-trichloreten
DP	Dobývací prostor
DSS	Dopravní sektorové strategie
EIA	Posuzování vlivů na životní prostředí
EO	ekvivalentní obyvatel
EU	Evropská unie
EVL	Evropsky významná lokalita
G	Dlouhodobý průměrný smyv půdy
HCb	Hexachlorbenzen
HCH	Hexachlorcyklohexan
HDP	Hrubý domácí produkt
HMP	Hlavní město Praha
CHKO	Chráněná krajinná oblast
CHLÚ	Chráněné ložiskové území
CHSK-Cr	Chemická spotřeba kyslíku
IPRÚ	Integrovaný plán rozvoje území
ITI	Integrovaná územní investice
JČK	Jihočeský kraj
JMK	Jihomoravský kraj
KES	Koeficient ekologické stability
KHK	Královéhradecký kraj
KPZ	Krajinná památková zóna
KVET	Kombinovaná výroba elektřiny a tepla v kogeneračních jednotkách
KVK	Karlovarský kraj
LAPV	Lokalita pro akumulaci povrchových vod
LK	Liberecký kraj
MD	Ministerstvo dopravy
MPZ	Městská památková zóna
MSK	Moravskoslezský kraj
MÚK	Mimoúrovňová křižovatka
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
N	Dusík
Ni	Nikl
N-NH ⁴⁺	Amoniakální dusík
N-NO ₃	Dusičnanový dusík
NATURA 2000	Soustava chráněných území

NČI	Národní číselník indikátorů
NP	Národní park
NRBK	Nadregionální biokoridor
OB	Rozvojová oblast
OKD	Ostravsko Karvinské Doly
OLK	Olomoucký kraj
OP MPR	Ochranné pásmo městské památkové rezervace
OPPLZ	Ochranné pásmo přírodního léčivého zdroje
OPVZ	Ochranné pásmo vodního zdroje
ORP	Obec s rozšířenou působností
OS	Rozvojová osa
OTE	Operátor trhu s elektřinou
OZE	Obnovitelné zdroje energie
O ₃	Ozon
P	Fosfor
PAK	Pardubický kraj
PAU	Polycyklické aromatické uhlovodíky
Pb	Olovo
PCB	Polychlorované bifenylly
pH	Záporný dekadický logaritmus číselné hodnoty koncentrace vodíkových iontů v roztoku
PK	Pardubický kraj
PM ₁₀	Poléťavý prach frakce 10 uq
PO	Ptačí oblast
PP	Přírodní park
PRVKÚ	Plán rozvoje vodovodů a kanalizací
PUPFL	Pozemek určený k plnění funkcí lesa
PÚR	Politika územního rozvoje
RBK	Regionální biokoridor
ŘSD	Ředitelství silnic a dálnic
SD	Silniční doprava
SEA	Posuzování vlivů na životní prostředí - posuzování koncepcí
SLDB	Sčítání lidu, domů a bytů
SMV	Silnice pro motorová vozidla
SO	Správní obvod
SO	Specifická oblast
SPEI	Standardizovaný srážkový evapotranspirační index (The Standardised Precipitation-Evapotranspiration Index)
STČK	Středočeský kraj
TEN-T	Transevropská dopravní síť - Trans-European Transport Networks
TOC	Celkový organický uhlík (Total Organic Carbon)
TTP	Trvalý travní porost
TZK	Tranzitní železniční koridor
UAT	Území nefragmentované dopravou – Unfragmented areas with traffic
UNESCO	Organizace Spojených národů pro výchovu, vědu a kulturu
UR	Udržitelný rozvoj
ÚAP	Územně analytické podklady
ÚHÚL	Ústav pro hospodářskou úpravu lesů
ÚK	Ústecký kraj
ÚPD	Územně plánovací dokumentace
ÚR	Územní rozvoj
ÚSES	Územní systém ekologické stability
ÚZIS	Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR
VaK	Vodovody a kanalizace

VRT	Vysokorychlostní trať
VVN	Velmi vysoké napětí
VYS	Kraj Vysočina
VV PÚR ČR	Vyhodnocení vlivů uplatňování PÚR ČR
VVTL	Velmi vysokotlaký plynovod
VZCHÚ	Velkoplošné zvláště chráněné území
WHO	Světová zdravotnická organizace (World Health Organization)
ZCHÚ	Zvláště chráněné území
ZLK	Zlínský kraj
Zn	Zinek
ZOPK	Zákon o ochraně přírody a krajiny
ZP	Zemědělská půda
ZPF	Zemědělský půdní fond
ZVN	Zvláště vysoké napětí
ZÚR	Zásady územního rozvoje
ŽD	Železniční doprava
ŽP	Životní prostředí

ÚVOD A METODICKÝ POSTUP ZPRACOVÁNÍ VYHODNOCENÍ

Vyhodnocení vlivů uplatňování PÚR ČR, po Aktualizaci č. 4, na udržitelný rozvoj území (dále také VV PÚR ČR) je zpracováno v souladu s požadavky zadávací dokumentace, zákona č. 183/2006 Sb. o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), zákona č. 100/2001 sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a dalších souvisejících zákonů, především zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny.

Vyhodnocení je zpracováno v souladu s § 35 odst. 2 písm. b) stavebního zákona. Cílem je zejména vyhodnotit uplatňování Politiky územního rozvoje ČR, po Aktualizaci č. 4 (dále jen PÚR ČR), schváleném vládou ČR usnesením vlády č. 618 ze dne 12. 7. 2021 do současnosti. (ve znění závazném od 1. 9. 2021).

Cílem tedy je zejména zanalyzovat vývoj základních charakteristik tří pilířů udržitelného rozvoje v daném období a vyhodnotit vliv uplatňování PÚR ČR na stav těchto pilířů. Jedním z cílů bylo také zjistit, zda se neprojeví nepředpokládané významně negativní vlivy na životní prostředí, včetně soustavy NATURA 2000, způsobené uplatňováním PÚR ČR. Zohledňovány byly hlavní relevantní dokumenty schválené na mezinárodní, republikové a krajské úrovni.

Vyhodnocení vlivů uplatňování PÚR ČR na udržitelný rozvoj území je zpracováno dle zadávací dokumentace a zákonných požadavků v tomto rozsahu:

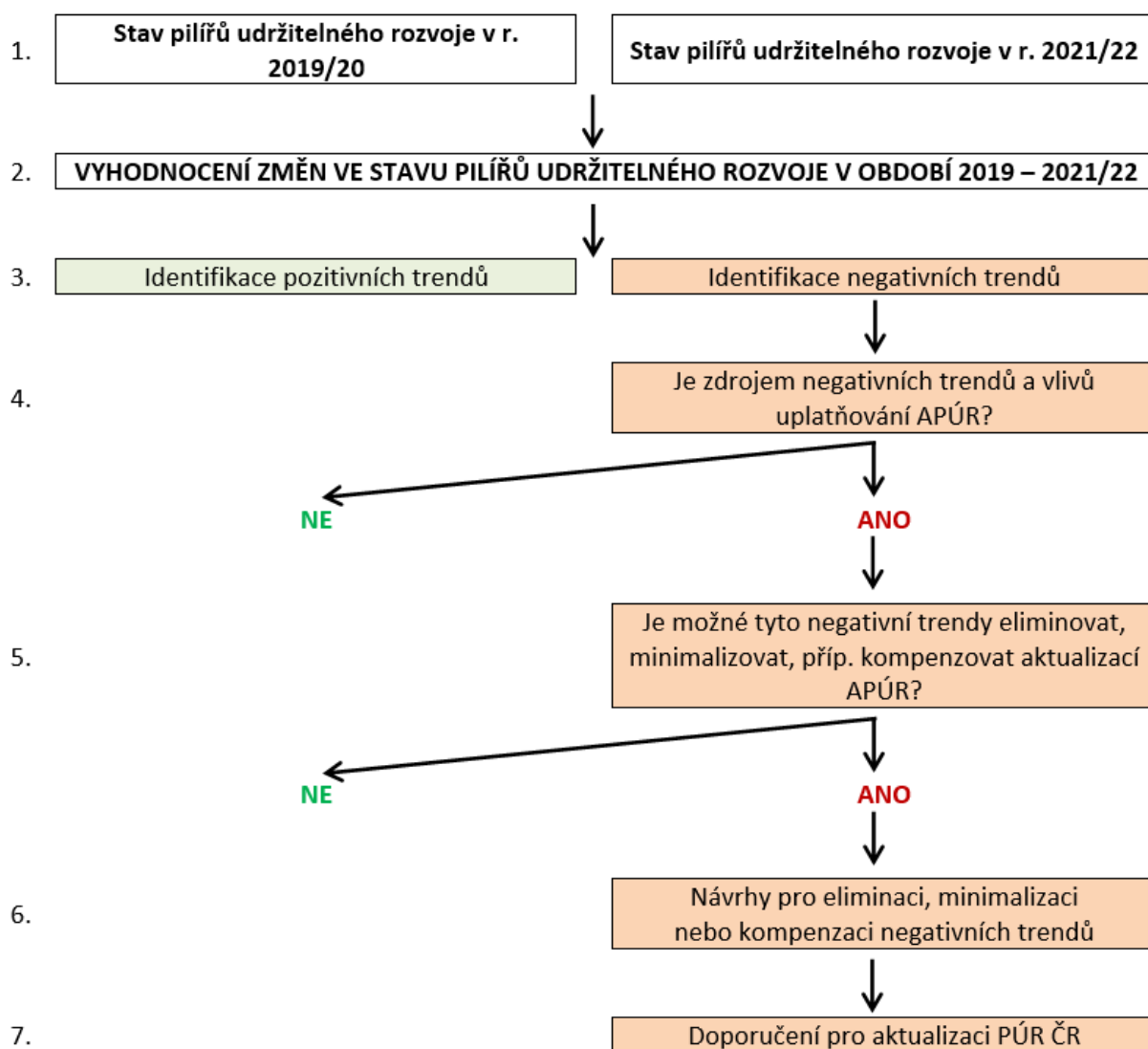
- a. Vyhodnocení vlivů uplatňování PÚR ČR, po Aktualizaci č. 4, na životní prostředí;
- b. Vyhodnocení vlivů uplatňování PÚR ČR, po Aktualizaci č. 4, na území NATURA 2000;
- c. Vyhodnocení vlivů uplatňování PÚR ČR, po Aktualizaci č. 4, na stav a vývoj území;
- d. Vyhodnocení vlivů uplatňování PÚR ČR, po Aktualizaci č. 4, na vyváženost vztahu podmínek pro příznivé životní prostředí, pro hospodářský rozvoj a pro soudržnost společenství obyvatel území;
- e. Vyhodnocení vlivů uplatňování republikových priorit územního plánování obsažených v PÚR ČR, po Aktualizaci č. 4;
- f. Vyhodnocení vlivů uplatňování PÚR ČR, po Aktualizaci č. 4, z hlediska podmínek pro předcházení:
 - zjištěným rizikům ovlivňujícím potřeby života současné generace obyvatel řešeného území,
 - předpokládaným ohrožením podmínek života generací budoucích;
- g. Výčet a popis zjištěných nepředpokládaných negativních vlivů na životní prostředí způsobenými uplatňováním PÚR ČR, po Aktualizaci č. 4;
- h. Návrhy pro případnou eliminaci, minimalizaci nebo kompenzaci zjištěných negativních vlivů na životní prostředí;
- i. Podněty na případnou aktualizaci PÚR ČR, po Aktualizaci č. 4.

Základní metodická východiska

Vyhodnocení vlivů uplatňování PÚR ČR na udržitelný rozvoj území metodicky navazuje na předchozí Vyhodnocení vlivů uplatňování PÚR ČR 2008 na udržitelný rozvoj území, které zpracoval v dubnu 2013 Atelier T-plan, s.r.o. a dále na Vyhodnocení vlivů uplatňování PÚR ČR ve znění Aktualizace č. 1 na udržitelný rozvoj území, které bylo zpracováno společností EKOTOXA s.r.o. v období 2018-2019.

Je využit myšlenkový postup, který je uveden ve Zprávě o uplatňování Politiky územního rozvoje České republiky 2008, respektive ve Zprávě o uplatňování PÚR ČR ve znění Aktualizace č. 1 (2019), který je znázorněn na následujícím schématu. Postup byl přizpůsoben aktuálním podmínkám.

Obr. 1: Schéma postupu Vyhodnocení vlivů uplatňování PÚR ČR po Aktualizaci č. 4 na udržitelný rozvoj území

Od tohoto schématu se odvíjí další kroky VV PÚR ČR.

Jednotlivé části VV PÚR ČR vycházející z požadavků stavebního zákona, jsou uvedeny výše. Pro potřeby jejich zpracování byla v úvodní části kapitol A až C provedena tzv. **základní vstupní analýza pilířů udržitelného rozvoje a jejich vývoje ve sledovaném období**. V této analýze je stručně popsán současný stav a vývoj stavu v dílčích oblastech u jednotlivých pilířů.

Základní vstupní analýza zohledňuje předchozí Vyhodnocení z r. 2019 a věnuje se pouze oblastem, které mohou mít přímou vazbu na Politiku územního rozvoje České republiky. Jednotlivé hodnocené oblasti byly tyto:

- **Hodnocení vývoje environmentálního pilíře**
 - Těžba nerostných surovin
 - Kvalita ovzduší a hlukové znečištění (především ve vztahu k dopravě)
 - Příroda a krajina včetně soustavy Natura 2000
 - Půdní fond
 - Vodní hospodářství

- **Hodnocení vývoje ekonomického pilíře**
 - Technická infrastruktura
 - Dopravní infrastruktura
 - Hlavní ekonomické charakteristiky
- **Hodnocení vývoje sociálního pilíře**
 - Hlavní demografické trendy
 - Zdraví obyvatel

U každé oblasti je v závěru proveden souhrn hlavních pozitivních a negativních trendů a zároveň doplněn komentář, jakou mohou mít tyto trendy, zejména zjištěné negativní trendy, vazbu na Politiku územního rozvoje ČR.

Stav jednotlivých pilířů udržitelného rozvoje byl vyhodnocen zejména na základě podkladových materiálů zpracovaných pro potřeby Vyhodnocení vlivů PÚR ČR na udržitelný rozvoj území. Ačkoli je VV PÚR ČR zaměřeno na období od 1.9.2019, z důvodu potřeby zachycení trendů bylo hodnocení primárně prováděno pro období 2019 až do současnosti, respektive od doby zpracování původní Zprávy o uplatňování PÚR ČR do současnosti. Je potřeba zohlednit dostupnost dat pro jednotlivé oblasti. V základu lze brát za výchozí termíny období 31. 12. 2019 a 31. 12. 2021. V případě hodnocení celého roku byly využity údaje pro roky 2019 a 2021. Většina dat za rok 2022 nebyla v době zpracování Zprávy k dispozici. Období 2019-2021 proto tvoří nejčastější časový základ vyhodnocení. Případné odchylky jsou komentovány v textu k jednotlivým oblastem.

Vlastní vyhodnocení změn v charakteristikách jednotlivých pilířů bylo provedeno na základě změny (rozdílu) hodnot za sledované období, zobrazených v kartogramech. Základní referenční územní jednotkou byl zvolen správní obvod obce, v některých případech správní obvod obce s rozšířenou působností. Důvodem pro použití stejné územní jednotky, jako v případě územně analytických podkladů krajů, byla snaha podchytit případné disparity v okrajových částech, na styku územních obvodů jednotlivých obcí s rozšířenou působností a krajů, a rovněž možnost referenčního porovnání s výstupy rozboru udržitelného rozvoje území územně analytických podkladů krajů.

Analýza je základním východiskem pro zpracování dalších částí Vyhodnocení, které na ni navazovaly.

Na rozdíl od standardního postupu při hodnocení vlivů územně plánovací dokumentace na udržitelný rozvoj, kdy se hodnotí především očekávané, potenciální vlivy na UR (potažmo vlivy na ŽP, lokality soustavy Natura 2000 ad.), je předmětem tohoto hodnocení projekce vlivu PÚR ČR na UR, založená na hodnocení jejího dosavadního uplatňování. Zčásti se jedná o analogii monitoringu vlivů koncepcí na ŽP dle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na ŽP, ve znění pozdějších předpisů, kdy se hodnotí uplatňování koncepce s cílem její úpravy, docházelo-li by k dopadům odchýlným, než bylo potenciálně vyhodnoceno. V dokumentaci SEA k Vyhodnocení vlivů Aktualizace č. 4 PÚR ČR na životní prostředí jsou stanoveny rovněž monitorovací indikátory vlivů koncepce na životní prostředí, které byly v rámci tohoto materiálu využity.

Skutečný vliv PÚR ČR se vzhledem ke své nezbytné obecnosti může projevit především prostřednictvím nižších územně plánovacích dokumentů, především zásad územního rozvoje. Toto byla také úroveň podrobnosti, se kterou vyhodnocování pracovalo.

Vstupy ze Zprávy o uplatňování Politiky územního rozvoje České republiky po Aktualizaci č. 4 a další podklady

V rámci Vyhodnocení jsou také ve stručné podobě shrnuty základní informace o způsobu naplňování Politiky územního rozvoje České republiky po Aktualizaci č. 4, od počátku její závaznosti. Tyto byly zpracovatelskému týmu průběžně předávány ze strany Ústavu územního rozvoje.

Dalšími vstupními údaji, které byly do Vyhodnocení stručně zahrnuty, jsou informace ze zásad územního rozvoje jednotlivých krajů a jejich aktualizací, které byly schválené v období od počátku

závaznosti Aktualizace č. 4 PÚR ČR do současnosti. Zohledněna byla rovněž stanoviska MŽP k ZÚR jednotlivých krajů a jejich aktualizacím dle zákona č. 100/2001 Sb.

Základní vstupy pro Vyhodnocení

Mezi hlavní vstupy pro VV PÚR ČR patřily tyto:

- Politika územního rozvoje ČR ve znění Aktualizace č.4
- Stanovisko MŽP dle zákona č. 100/2001 Sb. k PÚR ČR ve znění Aktualizace č. 4
- Vyhodnocení vlivů návrhu PÚR ČR ve znění Aktualizace č. 4 na udržitelný rozvoj území
- Zásady územního rozvoje krajů a jejich aktualizace schválené v období od počátku závaznosti PÚR ČR ve znění Aktualizace č. 4 do současnosti
- Stanoviska MŽP k ZÚR jednotlivých krajů a jejich aktualizacím dle zákona č. 100/2001 Sb.
- Průběžné podkladové materiály a pracovní znění Zprávy o uplatňování PÚR ČR ve znění Aktualizace č. 4 dodané Ústavem územního rozvoje
- Veřejně dostupné údaje charakterizující stav jednotlivých pilířů udržitelného rozvoje – tj. environmentálního, ekonomického a sociálního pro úroveň ČR
- Informace o průběhu procesu EIA pro hlavní záměry uvedené v PÚR ČR ve znění Aktualizace č. 4

Hodnocení vlivu uplatňování PÚR ČR na životní prostředí, soustavu Natura 2000, stav a vývoj území a vyváženost vztahu podmínek pro příznivé životní prostředí, pro hospodářský rozvoj a pro soudržnost společenství obyvatel území;

Základním východiskem pro hodnocení byla vstupní analýza pilířů udržitelného rozvoje a jejich vývoje, která je popsána výše. Na základě této analýzy a dalších uvedených podkladů bylo provedeno:

- Vyhodnocení, zda uplatňování PÚR ČR negativně ovlivňuje uvedené trendy v oblasti životního prostředí, soustavy Natura 2000 a oblasti ekonomického a sociálního pilíře.
- Souhrnné zhodnocení vlivů na jednotlivé pilíře udržitelného rozvoje.
- Vzhledem k tomu, že nebyly zjištěny negativní vlivy, nebyla navržena doporučení k minimalizaci, eliminaci nebo kompenzaci negativních zjištěných vlivů.
- Doporučení pro aktualizaci PÚR ČR a jejich zdůvodnění.

K tomuto vyhodnocení bylo dále využito:

- Vyhodnocení uplatněných částí PÚR ČR (viz Zprávu o uplatňování PUR ČR).
- Stanovení souboru indikátorů udržitelného rozvoje území pro hodnocení uplatňování PÚR ČR.
- Stanovení relevancí jednotlivých indikátorů změn v území k jednotlivým uplatněným prvkům návrhu PÚR ČR, tj. jestli a jak může uplatnění daného prvku návrhu PÚR ČR ovlivnit daný indikátor.
- Vyhodnotit změnu stavu indikátorů (sledovaných jevů v území, na které může mít uplatňování PÚR ČR prokazatelný vliv) v období do konce roku 2021.

A. VYHODNOCENÍ VLIVŮ UPLATŇOVÁNÍ PÚR ČR, VE ZNĚNÍ AKTUALIZACE Č. 4, NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

A.1 TĚŽBA NEROSTNÝCH SUROVIN

A.1.1 Základní charakteristika současného stavu

A.1.1.1 Surovinová politika České republiky

Základním koncepčním nástrojem státu pro správu nerostů a jejich ložisek je Surovinová politika České republiky v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů (dále jen „Surovinová politika“) přijata dne 14. června 2017 usnesením vlády č. 441/2017. Tento strategický dokument navazuje na dříve platnou státní surovinovou politiku (1999) i na již přijatou Politiku druhotných surovin (2014). Předkládaná strategie je vytvořena na období cca 15 let.

Jejími hlavními cíli je zajištění dostatečného zásobení České republiky surovinami, jejich efektivní využívání, a to v souladu s potřebami hospodářského a společenského vývoje s důrazem na ochranu životního prostředí a udržitelný rozvoj. Surovinová politika podléhá posouzení vlivů na životní prostředí, tzv. SEA. Český stát, jakožto vlastník nerostného bohatství, státní surovinovou politikou jasně deklaruje, že zabezpečení dostatku nerostných surovin pro domácí ekonomiku považuje za jednu ze svých priorit, má zájem na dalším zpřesňování znalostí o svém nerostném surovinovém potenciálu a na důsledné ochraně ložisek nerostných surovin a podporuje oblast vědy a výzkumu, především v segmentu materiálově úsporných technologií, nových moderních či nedestruktivních dobývacích metod, hledání nových druhů surovin a nových moderních použití známých surovin ^[1].

Do této surovinové politiky jsou implementovány principy evropské surovinové strategie „The Raw Materials Initiative – meeting our critical needs for growth and jobs in Europe“ z roku 2008. Zároveň tato politika reaguje na dokument zveřejněný v září 2011 Evropskou komisí „Plán pro Evropu účinněji využívající zdroje“, který je součástí sítě iniciativy strategie Evropa 2020 - Evropa účinněji využívající zdroje, který podporuje směřování k oběhovému hospodářství. Surovinová politika je současně aktualizována ve vazbě na Státní energetickou koncepci, schválenou vládou České republiky v květnu 2015 a na rozhodnutí vlády České republiky z října 2015 ve věci řešení problematiky územně ekologických limitů hnědého uhlí ^[1].

K ochraně nerostů mohou sloužit další koncepční nástroje jako je státní politika životního prostředí a územně ekologické limity těžby, také ekonomické nástroje mohou být účinné, např. úhrada z dobývacích prostor sloužící postiženým obcím dobývací a hornickou činností nebo úhrada z vydobytých nerostů a jiné úhrady dle horního zákona (č. 44/1988 Sb.). Právním nástrojem k ochraně výhradního ložiska je vyhlášení Chráněného ložiskového území (CHLÚ), jež spočívá v omezení činností v tomto území, které by mohly ztížit či znemožnit jeho dobývání ^[6].

Základním právním nástrojem organizace vztahů v území je však samotné územní plánování spolu se stanovisky dotčených orgánů. Surovinová politika je při územním plánování zohledněna při přípravě návrhu politiky územního rozvoje (PÚR), která je opět nástrojem koncepčním a tvoří rámec, z něhož se vychází i při tvorbě dalších nástrojů územního plánování, je závazná pro pořizování a vydávání zásad územního rozvoje, územních plánů, regulačních plánů a pro rozhodování v území. Je tedy podstatné prosazovat ochranu ložisek nerostů již na úrovni PÚR ^[6].

Cíle a priority strategie ^[1]

Strategické cíle byly již správně identifikovány a definovány v dosud platné surovinové politice ČR z roku 1999 a zůstávají nadále v platnosti.

- Bezpečnost dodávek surovin = zajištění nezbytných dodávek primárních surovin pro spotřebitele, zpracovatele, a to i při změně vnějších podmínek (výpadky dodávek zdrojů,

cenové výkyvy na trzích, poruchy během dodávek a vnější útok) v kontextu EU; cílem je garantovat rychlé obnovení dodávek strategických surovin v případě výpadku a současně garantovat plné zajištění dodávek strategických surovin držených ve státních hmotných rezervách, v rozsahu potřebném pro fungování ekonomiky při nouzových situacích.

- Konkurenceschopnost (surovinového průmyslu a sociální přijatelnost) = ekonomicky přijatelné ceny surovin pro zpracovatele a spotřebitele, nediskriminační přístup na světový trh nerostných surovin. Na konkurenceschopnosti dodávek surovin z domácích (evropských) i zahraničních (neevropských) zdrojů závisí do značné míry konkurenceschopnost celého evropského průmyslu. Udržení této konkurenceschopnosti je jednou z hlavních priorit EU.
- Udržitelnost (udržitelný rozvoj) = efektivní využití domácích zdrojů surovin, které je dlouhodobě udržitelné z pohledu životního prostředí (nezhoršování kvality životního prostředí), finančně-ekonomického (finanční stabilita těžebního sektoru a na něj navazující odvětví hospodářství a schopnost zajistit potřebné investice do obnovy a rozvoje včetně rekultivace), lidských zdrojů (technická vzdělanost), sociálních dopadů (zaměstnanost) a současně je třeba klást důraz na komunikaci s veřejností (otevřená informovanost, zapojení lokálních autorit, osvěta).

Priority:

1. Bezpečnost dodávek surovin – obdobné motivy jako strategický cíl. Vzhledem k omezeným domácím surovinovým zdrojům musí ČR dovážet téměř veškerou ropu a zemní plyn a do budoucna bude patrně potřeba počítat i s dovozem černého uhlí. ČR je dále zcela závislá na dovozu rud a kovů a také části nerudných surovin. Pouze u stavebních surovin a části nerudných surovin je ČR soběstačná a produkty z těchto surovin jsou i předmětem vývozu.
2. Efektivní a udržitelné využívání disponibilních zásob nerostných surovin, důsledná ochrana ložisek vyhrazených nerostů - Využívání disponibilních zásob nerostných surovin při zachování kontinuity těžební schopnosti strategických surovin se řídí rovněž ekologickými aspekty, mezi něž patří např. hospodárné využívání zdrojů, k tomu směřující maximální možná recyklace užívaných komodit, či snaha o co nejvyšší materiálovou, využívání nejmodernějších dobývacích metod s cílem minimalizace dopadů využívání nerostných surovin na životní prostředí, odstraňování negativních následků hornické činnosti (sanace a rekultivace). V návaznosti na těžební a zpracovatelskou činnost provádět sanace a rekultivace tak, aby dopady na životní prostředí a obyvatelstvo byly kompenzovány.
3. Účinná surovinová diplomacie státu – Účinné prosazování oboustranně výhodné spolupráce v oblasti nerostných surovin na mezinárodní úrovni je významnou součástí strategie zabezpečení surovinami. S využitím dosud dobrého jména československých/českých geologů či obecně pozitivního vnímání značky Československo/Česká republika navázat vzájemně výhodnou surovinovou spolupráci s vybranými zeměmi. Systémově podporovat české průzkumné, geologické a těžební firmy v zahraničních aktivitách ve třetích zemích, v souladu s cílem diverzifikovat český export mimo dosud dominantní EU. Využít v surovinové diplomacii ČR unikátního a v některých případech i velmi specifického know-how českých průzkumných a těžebních firem (např. Diamo).
4. Podpora vzdělání, výzkumu, nových zdrojů a technologií – Podpora vědeckých a výzkumných činností v oblasti využívání netradičních zdrojů surovin a materiálově úsporných technologií je jednou z hlavních priorit. Stát bude podporovat projekty vědy a výzkumu, především v segmentu materiálově úsporných technologií, vývoje a využívání nových moderních nedestruktivních dobývacích metod, nízko-odpadových zpracovatelských technologií, hledání nových druhů surovin a nových moderních použití známých surovin, včetně chytré recyklace a využívání recyklovaných materiálů a netradiční zdrojů (např. high-tech komodity, polymetalické konkrce). Podpora technických a přírodovědeckých fakult, které se zabývají geologickými vědami, nerostnými surovinami, těžebními technologiemi a výzkumem na poli přírodě blízké obnovy po těžbě.

A.1.1.2 Těžba nerostných surovin v ČR

Těžba nerostných surovin má na území ČR velmi dlouhou tradici v řádu mnoha staletí. Produkty získávané prostřednictvím těžebního průmyslu slouží i dnes jako vstupní suroviny pro celou řadu velmi důležitých průmyslových odvětví – energetika, stavebnictví a průmysl stavebních hmot, keramický průmysl, sklářský průmysl, chemický průmysl, gumárenský průmysl, farmaceutický průmysl, potravinářský průmysl a mnoho dalších specifických oborů. Surovinový průmysl má v národním hospodářství nezanedbatelný multiplikační efekt, jeho reálný význam je tedy významně vyšší ve srovnání s čistým přínosem samotného sektoru.

O stavu surovinové základny aktuálně informuje širší odbornou i podnikatelskou veřejnost v ČR i v zahraničí publikace Surovinové zdroje ČR – nerostné suroviny (Mineral Commodity Summaries of the Czech Republic), která patří mezi informační nástroje státní surovinové politiky. Ročenka poskytuje údaje v rozsahu od právního rámce průzkumu a těžby nerostných surovin v našem státě přes ekonomiku, ochranu životního prostředí po zdroje a těžby surovinových komodit u nás v historickém vývoji a včetně geologických souvislostí [2].

Tab. 1: Přehled domácí těžby nerostných surovin

Surovina	2017	2018	2019	2020
Energetické suroviny				
Uran (t U)	59	34	33	29
Černé uhlí (kt)	4870	4110	3150	1861
Hnědé uhlí (kt)	39310	39187	37465	29505
Ropa (kt)	107	109	81	91
Zemní plyn (mil. m ³)	171	179	146	138
Nerudní suroviny				
Pyroponosná hornina (kt)	34	13	12	1
Vltavínonosná hornina (kt)	97	110	76	83
Kaolín (surový, kt)	3669	3622	3446	3069
Jíly (kt)	537	469	441	454
Bentonit (kt)	254	277	357	226
Diatomit (kt)	34	31	43	46
Živec (kt)	368	449	460	419
Náhrady živců (kt)	34	31	33	29
Křemenné suroviny (kt)	17	16	17	11
Písky sklářské (kt)	755	743	740	683
Písky slévárenské (kt)	556	559	514	470
Vápenec a cementářské suroviny (kt)	10787	11727	11806	11296
Dolomit (kt)	450	451	453	398
Sádrovec (kt)	7	8	10	17
Stavební suroviny				
Dekorační kámen (výhrad. lož., tis. m ³)	111	116	117	135
Stavební kámen (výhrad. lož., tis. m ³)	12776	14140	14057	14247
Štěrkopísky (výhrad. lož., tis. m ³)	6198	6499	6204	6476
Cihlářské suroviny (výhrad. lož., tis. m ³)	678	825	694	560

Zdroj: Surovinové zdroje České republiky, 2021

Tab. 2: Vybrané statistické údaje průzkumu a dobývání výhradních ložisek nerostných surovin na území ČR v letech 2017-2020

	2017	2018	2019	2020
Počet chráněných ložiskových území	1123	1147	1154	1161
Počet dobývacích prostorů	968	960	960	959
Počet těžených výhradních ložisek	506	501	497	491
Počet těžených nevýhradních ložisek	203	173	170	178
Těžba výhradních ložisek (mil. t)	109	114	110	100

	2017	2018	2019	2020
Těžba nevýhradních ložisek (mil. t)	12	12	13	14

Zdroj: Surovinové zdroje České republiky, 2021

Dobývání nerostných surovin tvoří v posledních letech cca 0,5 % HDP České republiky. Vývoj zásob nerostných surovin je uveden v tabulce č. 3.

Tab. 3: Vývoj průmyslových zásob nerostných surovin podle skupin (tisíce kt)

	2017	2018	2019	2020
Rudy	92	92	95	95
Uran (kt)	1	1	1	1
Ropa	21	22	22	22
Zemní plyn	6	6	6	5
Nerudní suroviny	2541	2466	2486	2503
Stavební suroviny	5174	5154	5153	5161

Zdroj: Surovinové zdroje České republiky, 2021

Z energetických surovin je Česko soběstačné v těžbě uranové rudy, černého a hnědého uhlí. Zásoby těchto surovin dosahují zaokrouhleně 1% podíl na celosvětových zásobách. Naopak ropu a zemní plyn musíme do ČR dovážet, protože naleziště na jižní Moravě jsou malá. Těžební činností jsou významně zasaženy zejména kraje Ústecký a Moravskoslezský, v menším rozsahu pak kraj Karlovarský.

Ložiska hnědého uhlí jsou soustředěna v podkrušnohorských hnědouhelných pánvích (především v obcích ORP Chomutov, Most, Litvínov a Bílina) a z jejich uhlí je zajišťováno přes třetinu domácí výroby elektrické energie a kolem poloviny teplárenské výroby tepla. Hnědé uhlí je nejdůležitější českou energetickou surovinou. Vrchol těžby hnědého uhlí v ČR byl v 80. letech 20. století, kdy se hrubá roční těžba pohybovala od 91 do téměř 97 mil. t ročně (nejvíce 96,9 mil. t v roce 1984). Poměrně značné zásoby hnědého uhlí v severních Čechách (severočeské uhelné pánev) jsou blokovány na základě vyhlášení tzv. územních limitů těžby hnědého uhlí v severních Čechách. Ty byly stanoveny usneseními vlády České republiky č. 444 z roku 1991, č. 1176 z roku 2008 a č. 827 z roku 2015. Usnesení vlády definuje dobývací prostory a oblasti, které by měly zůstat nevytěženy. Hlavním důvodem jejich stanovení byla ochrana životního prostředí a krajiny v oblasti severních Čech.

V kraji Moravskoslezském je hlubinná těžba černého uhlí společně s těžbou karbonského zemního plynu (z vrtů) v české části Hornoslezské pánve koncentrována především do ORP Orlová, Karviná a Havířov, v menší míře pak do ORP Frýdek-Místek. Černé uhlí je důležitou českou energetickou a hutnickou surovinou. Ačkoliv jeho podíl neustále mírně klesá, stále se z něj vyrábí kolem 6% domácí elektrické energie a 13,5% tepla. Povrchové projevy spojené s těžbou a úpravou uhlí (poklesové kotliny, odvaly, odkaliště) jsou místním dynamickým fenoménem, a to zejména na území Karviné, Doubravy, Dětmovic, Orlové, Petřvaldu, Havířova a Stonavy, které představuje centrum těžební oblasti v karvinské části pánve. V ostravské části pánve naopak důlní projevy postupně ustávají v důsledku ukončení těžby v první polovině 90. let a dotčené plochy jsou postupně uvolňovány k jinému využití. Významné ekonomické problémy provází společnost OKD, které v minulých letech vedly k dalšímu útlumu těžby a propouštění zaměstnanců.

Po 2. světové válce nastal rozvoj těžby uranové rudy. Uran je důležitou českou energetickou surovinou s podílem 37 % na celkové výrobě domácí elektrické energie. Česká republika patřila k nejvýznamnějším světovým producentům uranu a historicky je s celkovou produkcí přes 113 kt uranu v letech 1946 až 2018. Uzavřením posledního těženého ložiska z ekonomických důvodů v roce 2016 těžba uranu v ČR pravděpodobně nadlouho (ne-li definitivně) skončila. V současnosti je uran získáván jako vedlejší důsledek čištění podzemních vod v rámci likvidačních prací po těžbě in situ loužením uranových rud^[2,3].

A.1.1.3 Nerostné suroviny a životní prostředí [2]

Území České republiky nepředstavuje pouze zásobárnu nerostného bohatství, nýbrž jde také o území mimořádného přírodního a kulturního významu. Významným trendem, který využívání nerostných surovin ovlivňuje, je nárůst významu ochrany životního prostředí. Oproti minulosti došlo v posledních 2-3 desetiletích k výrazné změně – zásahy do životního prostředí jsou díky nastavenému mechanismu sanací a rekultivací, vytváření finančních rezerv, dozoru, procesu EIA apod. v ČR v řadě případů velmi dobře kompenzovány. Řešení vlivů na životní prostředí a využívání moderních těžebních nebo úpravárenských technologií zvyšují efektivitu těžby nerostů a snižují negativní působení na životní prostředí.

Dopady na životní prostředí se značně liší u různých lokalit a závisí na řadě faktorů. To poukazuje na nutnost zaměřovat se na tyto aspekty případ od případu. Nezanedbatelně závisí na typu a kvalitě nerostů, jež se těží, stejně jako na geologické stavbě zemského povrchu. Například těžba kameniva z lomů či pískových/štěrkových jam představuje do značné míry mechanický proces, zatímco těžba a zpracování určitých kovů může být mnohem složitější a vyžaduje použití chemických látek, které by mohly způsobovat vznik nebezpečných vedlejších produktů.

Pokud nejsou využívány správná preventivní opatření, může být kvalita vod v okolí těžby nepříznivě ovlivněna. Velmi častým následkem je narušení přirozených vodních tras, bránění ukládání podzemní vody či zhoršování kvality vody. Jestliže hornina obsahuje složky, jako například pyrit (tak tomu je obecně v případě těžby uhlí), pak sběr vody v jámě může vést k chemickým změnám této vody. Změny mohou vyplývat z oxidace pyritických materiálů (čímž se zvyšuje kyselost vody) nebo z disoluce rozpustných solí při korozi.

V těžebním průmyslu vede mnoho procesů ke zhoršení kvality půdy (fyzická změna krajiny, chemická degradace a biologické, estetické i kulturní narušení). V nejširším smyslu se nejedná pouze o procesy vyvolané člověkem, ale také o negativní přírodní procesy, které jsou sekundárním důsledkem těžby. Špatné řízení nebo nedostatek řádného územního plánování dolů může mít za následek záplavy a rychlejší větrnou či vodní erozi. Důsledky takto nezodpovědné těžby mohou být pak nejen místního, ale také regionálního rázu.

Zničení krajiny je jedním z hlavních problémů těžební činnosti. Obrovské oblasti biotopů jsou zničeny během výstavby a využívání dolů, což nutí zvířata opustit lokalitu. Navíc mohou být zvířata otrávena, a to buď přímo důlními zbytky nebo požitím rostlin či malých organismů, který byly vystaveny toxické koncentraci chemických látek. Okyselení půdy vede ke snížení počtu druhů rostlin, ale citlivost se u jednotlivých druhů liší. Ne vždy ovšem musí být vliv na životní prostředí negativní. Těžební průmysl může významně pozitivně přispívat k zachování biologické rozmanitosti, například prostřednictvím sanace (rekultivace) těžebních lokalit na konci projektového cyklu.

Těžba a zvláště chráněná území

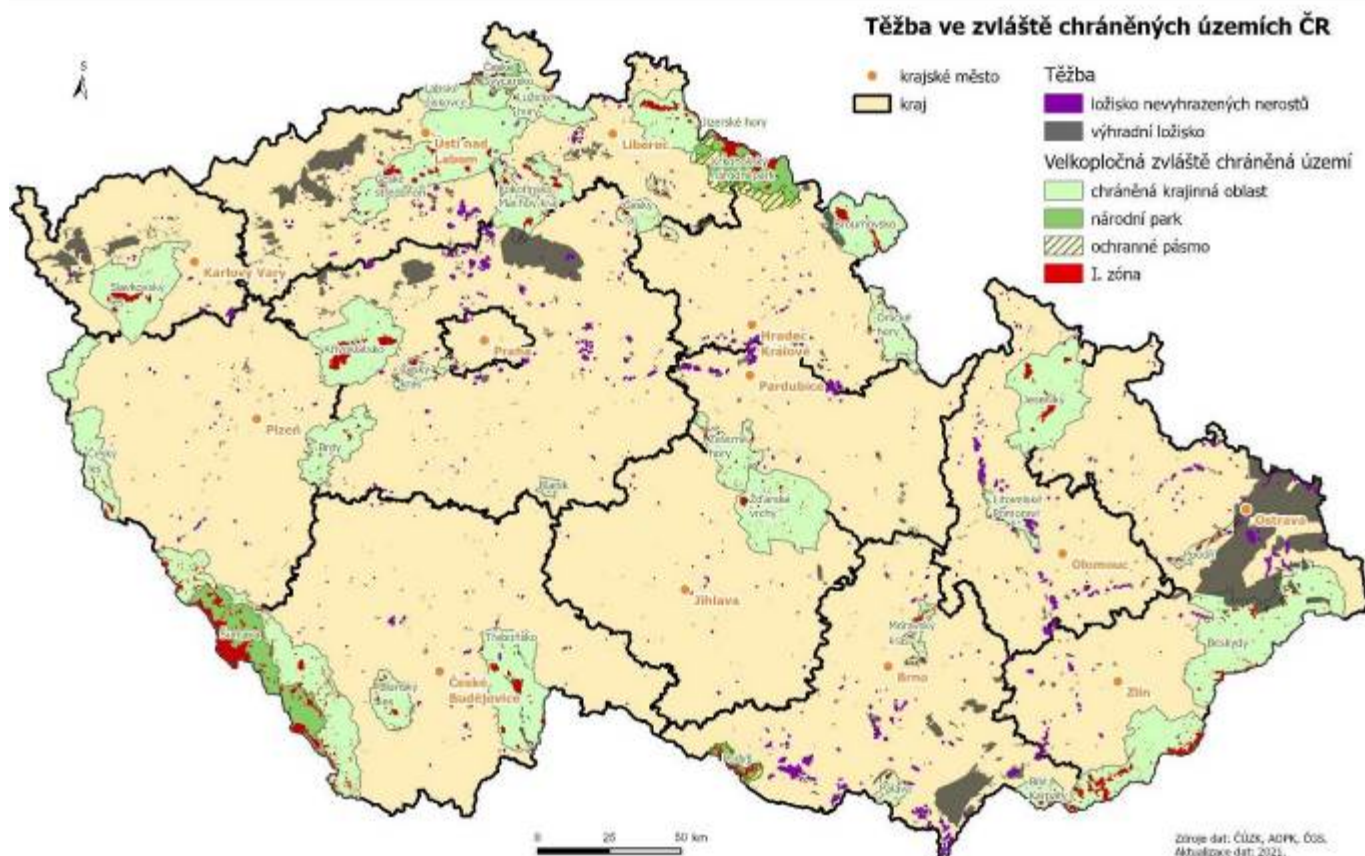
Činnost ve zvláště chráněných územích (ZCHÚ) přírody České republiky upravuje zákon č. 114/1992 Sb. ve znění zákona č. 123/2017 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve svém současném znění. Podle tohoto zákona je zakázána těžba nerostných surovin (§ 16) v národních parcích (s výjimkou těžby stavebního kamene a písku pro stavby na území národního parku), v 1. zóně chráněných krajinných oblastí (§ 26) a v národních přírodních rezervacích (§ 29). I když v ostatních územích (2. až 4. zóně CHKO, přírodních rezervacích, národních přírodních památkách, přírodních památkách) není těžba nerostných surovin jmenovitě zákonem zakázána, její povolení je velmi obtížné. Důvodem jsou ustanovení zákona, která zmiňují zákaz „nevratného poškození půdního povrchu“, a prakticky tak vylučují těžbu nerostných surovin. Podstatná je také občanská aktivita v oblasti ochrany životního prostředí.

Ložiska nerostných surovin se těží a v uplynulých letech těžila v CHKO, kde dobývací prostory byly stanoveny ve většině případů ještě před zřízením CHKO. Vývoj těžby v CHKO po roce 1989 byl celkově sestupný do roku 2002, poté spíše roste do roku 2008 a poté klesá, resp. stagnuje, zejména u výhradních ložisek. V letech 2007 a 2008 probíhala těžba výhradních ložisek v 19 CHKO z 25 oproti 17 CHKO z 25 v roce 2006. V roce 2009 a 2010 však těžba probíhala pouze v 16 CHKO, v letech 2011

až 2014 ve 14 CHKO a v roce 2015 v 15 CHKO. roce 2016 se počet chráněných krajinných oblastí v ČR zvýšil na 26 (k 1. 1. 2016 byla zřízena CHKO Brdy) a tento počet zůstal nezměněný i v roce 2020. V roce 2020 probíhala těžba nerostných surovin v 17 CHKO.

Z hlediska zatížení plochy těžbou nerostných surovin přetrvává nepříznivý stav zejména v CHKO Český kras (těžba vápenců), ale nedaří se snížit zatížení ani v některých dalších CHKO, obzvláště v CHKO Třeboňsko a Blanský les. Ke snížení těžby o 32 % došlo v roce 2017 v CHKO České středohoří. Těžba v CHKO Moravský kras byla v roce 2014 ukončena zastavením těžby na ložisku vápenců ostatních Ochoz-Skalka. V roce 2017 se v CHKO Moravský kras opět těžilo, konkrétně na ložisku vápenců ostatních Ochoz u Brna a na ložisku slévárenských písků Rudice-Seč. V roce 2018 se v CHKO Moravský kras opět netěžilo ani na ložisku Ochoz u Brna ani na ložisku Rudice-Seč. V roce 2019 těžba na ložisku vápenců ostatních Ochoz u Brna opět probíhala a pokračovala i v roce 2020. Po rozšíření CHKO Kokořínsko v roce 2014 o 140 km² na CHKO Kokořínsko-Máchův kraj je v rámci CHKO vykazována těžba na ložisku sklářských a slévárenských písků Srní-Okřešice. V roce 2016 byla zřízena CHKO Brdy a v tomto roce zde těžba neprobíhala. V roce 2017 se však zde začal těžit stavební kámen – celkem 11 kt – na dvou lokalitách (Záběhlá-Červený lom a Chaloupky-hlína). Těžba zde probíhala i v roce 2018, ale v roce 2019 byla na obou lokalitách zastavena a neprobíhala ani v roce 2020.

Obr. 2: Přehled ložisek nerostných surovin ve VZCHÚ

Rekultivace

Kromě zákona o ochraně přírody a krajiny má na povolení průzkumu a těžby zásadní vliv zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, a vyhláška Ministerstva životního prostředí č. 175/2006 Sb. (dříve č. 395/1992 Sb.), kterou se provádějí některá ustanovení zákona o ochraně přírody a krajiny. Horní zákon č. 44/1988 Sb., v současném znění, těžbařům nařizuje svým § 31

rekultivovat území dotčená těžbou a vytvářet pro tuto rekultivaci finanční rezervy, které jsou z hlediska daně ze zisku posuzovány jako náklady těžby.

Nejvýznamnějším zdrojem financování procesu odstraňování následků hornické činnosti v České republice je finanční rezerva na sanaci a rekultivaci tvořená těžebními organizacemi v průběhu využívání ložisek výhradních nerostů. Podle § 32 odst. 2 horního zákona je vyčíslení předpokládaných nákladů na sanaci a rekultivaci součástí plánu otvírky, přípravy a dobývání výhradních ložisek musí obsahovat také návrh na výši a způsob vytvoření potřebné finanční rezervy.

Tab. 4: Vývoj rekultivací po těžbě nerostných surovin (km²)

		2017	2018	2019	2020
Výhradní ložiska	Plocha s projevy těžby, doposud nerekulťována	459	493	426	414
	Rozpracovaná rekultivace	70	63	60	63
	Rekultivace ukončené od počátku těžby	245	252	255	271
	Rekultivace ukončené v daném roce	5	5	4	12
Nevýhradní ložiska	Plocha s projevy těžby, doposud nerekulťována	16	15	16	17
	Rozpracovaná rekultivace	4	4	5	4
	Rekultivace ukončené od počátku těžby	4	3	3	4
	Rekultivace ukončené v daném roce	0,8	0,3	0,2	0,9

Zdroj: Surovinové zdroje České republiky, 2021

V praktických projektech obnovy krajiny po těžbě můžeme spoléhat na přirozenou sukcesi nebo přirozenou sukcesi různým způsobem usměrňovat (manipulovat), např. urychlovat, anebo můžeme použít zcela umělých postupů, kdy cílový porost je jako celek vysázen či vyset. Třetí způsob se používá spíše v technických rekultivacích, které jsou z hlediska ochrany přírody v naprosté většině nežádoucí. Jejich výsledek je totiž většinou velmi vzdálen přirozenému stavu. Problémem bývá, že nově vytvořené pole, louky nebo lesy často nedosahují ani původní produkční hodnoty daného území. Lesnická či zemědělská rekultivace mnohdy nenávratně likviduje vzácné a chráněné druhy rostlin a živočichů, které se mezitím v těžebním prostoru stihly usídlit. Mechanicky uplatňované rekultivační postupy tak snižují biologickou diverzitu dotčeného území a jsou většinou i v rozporu s požadavky orgánů na ochranu přírody

A.1.2 Vývoj za hodnocené období a souhrn hlavních trendů

Vzhledem k dostupnosti dat a datových podkladů (tj. ÚAP a publikace Surovinové zdroje České republiky – Nerostné suroviny, 2021) byla uváděna data za jednotlivé roky v období 2017–2020. Z nich jsou patrné i krátkodobé trendy v oblasti těžby a využití nerostných surovin, které zde stručně shrnujeme:

- obecně klesla těžba všech energetických surovin,
- těžba černého uhlí klesla o 61,8 % (z 4870 kt na 1861 kt), těžba hnědého uhlí klesla o 24,9 % (z 39 310 kt na 29 505 kt),
- naopak těžba stavebních surovin se obecně zvýšila,
- u těžby nerudných surovin průměrně stagnuje (u některých surovin se těžba zvýšila – sádrovec, u jiných snížila – kaolín),
- zvýšil se počet chráněných ložiskových území z 1123 v roce 2017 na 1161 v roce 2020,
- klesl počet těžebních ložisek, u výhradních z 506 na 491 a u nevýhradních u 203 na 178,
- průmyslové zásoby nerostných surovin zůstávají stabilní,
- těžební činnosti jsou i nadále významně zasaženy zejména kraje Ústecký a Moravskoslezský, v menším rozsahu pak kraj Karlovarský,
- z ekonomických důvodů skončila v roce 2016 těžba uranu v ČR,
- v roce 2020 probíhala těžba na území 17 z 26 CHKO,
- nepříznivý stav přetrvává zejména v CHKO Český kras (těžba vápenců) a Blanský les, nedaří se snížit zatížení ani v některých dalších CHKO, obzvláště v CHKO Třeboňsko,
- ke snížení těžby o 32 % došlo v roce 2017 v CHKO České středohoří,

- od roku 2014 se těžba vápenců v CHKO Moravská kras opětovně ukončuje a znovuobnovuje v roce probíhala těžba na lokalitě Ochoz u Brna,
- ložiska nerostných surovin jsou průběžně rekultivována, přičemž vhodný způsob rekultivace může vést k podpoře přírodních hodnot v krajině, rozvoji rekreačního potenciálu a snižování/kompenzaci negativních dopadů těžby na životní prostředí,
- u výhradních ložisek se dosud nerekulitovaná plocha po těžbě snižuje, u nevýhradních je tomu naopak,
- v roce 2020 byly ukončeny rekultivace u výhradních ložisek o rozloze 12 km², což je nejvíce za sledované 4 roky.

Z výše uvedeného je zřejmý postupný pokles těžby nerostných surovin a zvýšení ploch rekultivovaných a chráněných ložiskových území. Toto může mít v jednom ohledu negativní důsledky na ekonomiku státu a podíl na HDP ČR. Na druhou stranu se otevírají možnosti soustředit se na obnovitelné zdroje energie namísto spalování fosilních paliv a na rozvoj slunečních a větrných elektráren namísto devastace krajiny těžbou. Cílem by také mělo být snižování zátěže ve zvláště chráněných územích.

Zhodnocení vazeb zjištěných trendů ve vztahu k uplatňování PÚR ČR

PÚR ČR se k problematice těžby nerostných surovin vyjadřuje u několika bodů, mezi které patří zejména následující:

- článek 38 u rozvojových oblastí a os předpokládá při rozhodování o změnách v území řešení rekultivace opuštěných areálů a ploch,
- u článku 58 v rámci OS7 na území Ústeckého kraje zmiňuje soustředění povrchové těžby hnědého uhlí s velkými dopady na změny v území,
- u článku 70 v rámci SOB2 je zmíněna ochrana ložiska kvalitního černého uhlí Frenštát jako rezervy pro případné využití budoucími generacemi v souladu s udržitelným rozvojem,
- u článku 72 v rámci SOB4 je důvod vymezení specifické oblasti Karvinsko potřeba napravit postižení ekonomiky způsobené útlumem těžkého průmyslu a těžby uhlí a odstranit zejména vysokou nezaměstnanost a revitalizovat devastovaná území,
- potřeba revitalizace území po těžbě nerostných surovin je zmíněna také u SOB5 5 Mostecko v čl. 73, rovněž je uváděna nutnost zajistit vyváženost mezi zájmy těžby nerostných surovin a dalšími pilíři udržitelného rozvoje,
- v článku 75a u SOB8 Sokolovskou je zmíněn úkol pro územní plánování koordinovat těžbu nerostů s dalšími funkcemi využití území
- revitalizace a sanace území spolu s polyfunkčním využíváním opuštěných areálů a ploch (brownfields) je také jednou z republikových priorit.

Problematika těžby nerostných surovin a nutnost řešení dopadů na životní prostředí je tedy v rámci PÚR ČR reflektována na dostatečné úrovni.

Hlavní uvedené skutečnosti jsou v PÚR ČR reflektovány zejména u SOB2, SOB4, SOB5 a SOB8, případně v rámci OS7.

A.1.3 Doporučení

Z hodnocení této části nevyplývají žádná doporučení pro aktualizaci PÚR ČR.

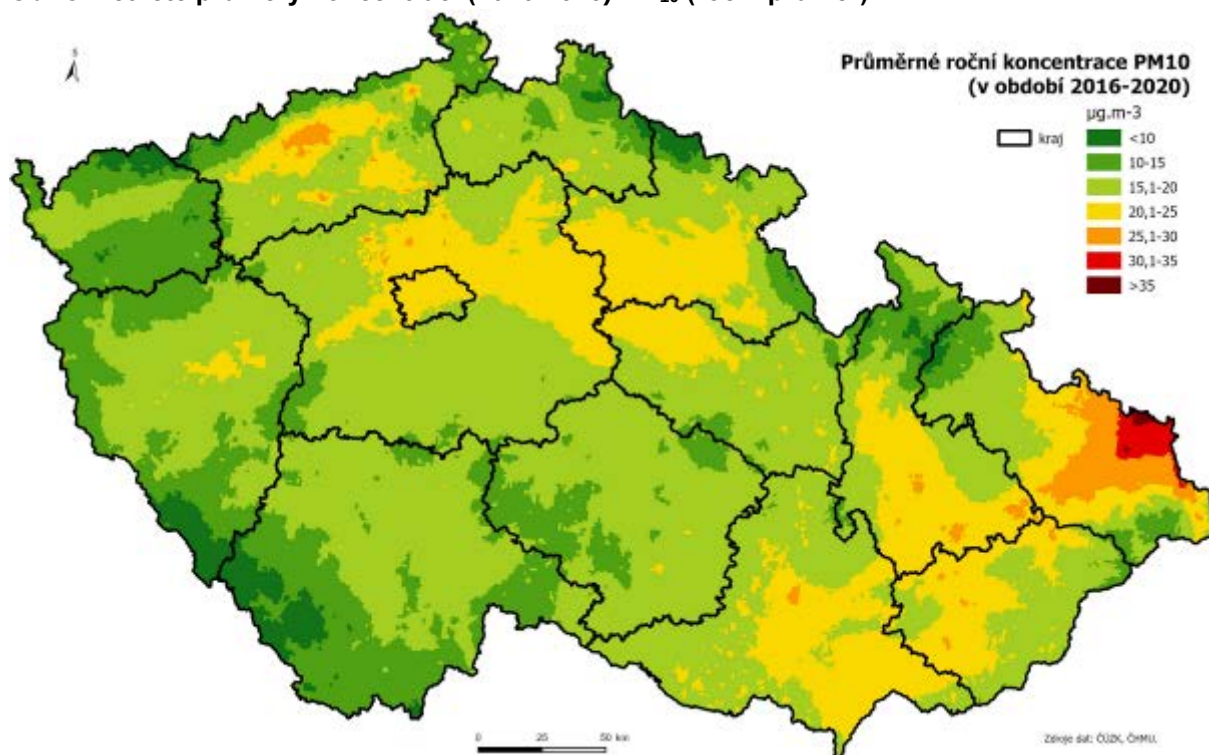
A.2 KVALITA OVZDUŠÍ

A.2.1 Základní charakteristika současného stavu

Kvalita ovzduší v ČR je dlouhodobě neuspokojivá, na jednotlivých měřicích stanicích jsou překračovány imisní limity zejména pro benzo[a]pyren, přízemní ozon a prachové částice. Pro hodnocení kvality ovzduší je relevantní využít mapy pětiletých průměrů koncentrací znečišťujících látek (ČHMÚ). Poslední sledované období, které je k dispozici (2016-2020) potvrzuje tradičně nejhorší imisní situaci v Moravskoslezském kraji, v případě benzo[a]pyrenu je imisní limit překračován i v Olomouckém, Zlínském, Středočeském, Ústeckém a Královéhradeckém kraji. Kromě toho jsou s velkou pravděpodobností imisní limity překračovány i v řadě malých obcí, kde není imisní situace soustavně monitorována, ovšem zejména v topné sezóně zde může být kvalita ovzduší velmi špatná.

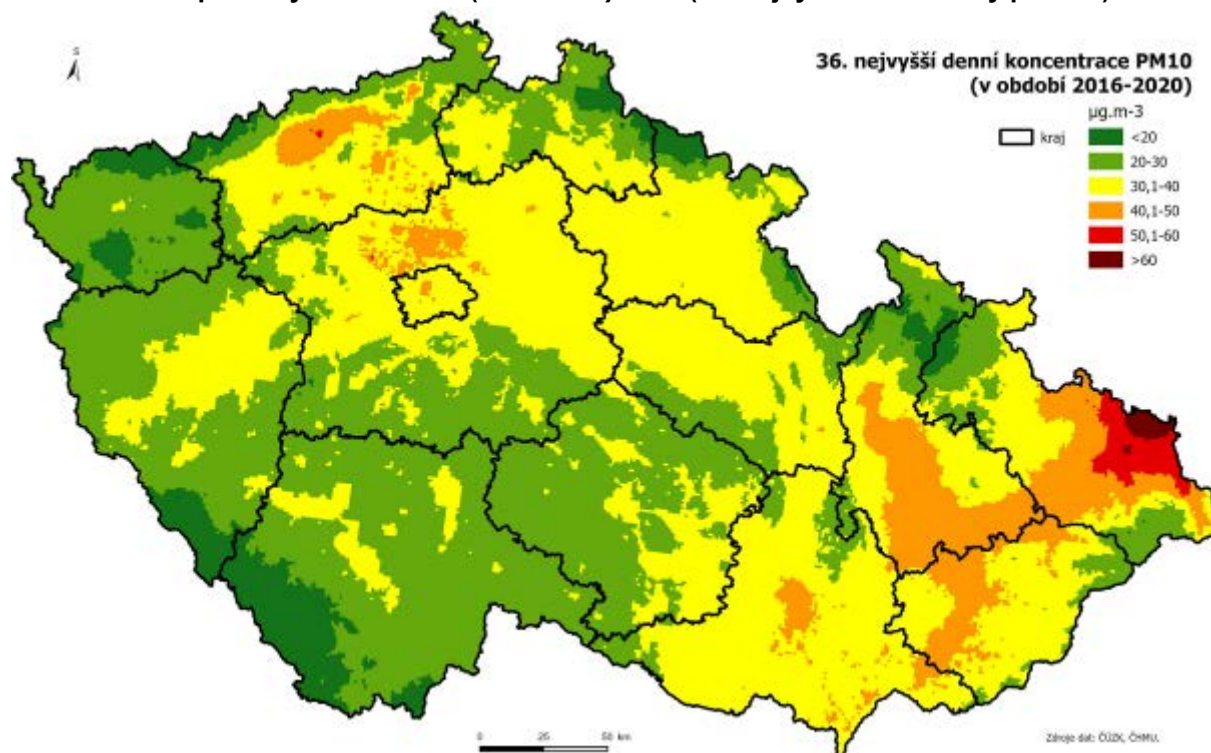
Koncentrace znečišťujících látek v ovzduší v Česku jsou ovlivňovány především lokálními topeništi a dopravou, průmyslovou a energetickou produkcí, jsou ale také velmi závislé na meteorologických podmínkách a přeshraničním přenosu.

Obr. 3: Pětileté průměry koncentrací (2016-2020) PM₁₀ (roční průměr)

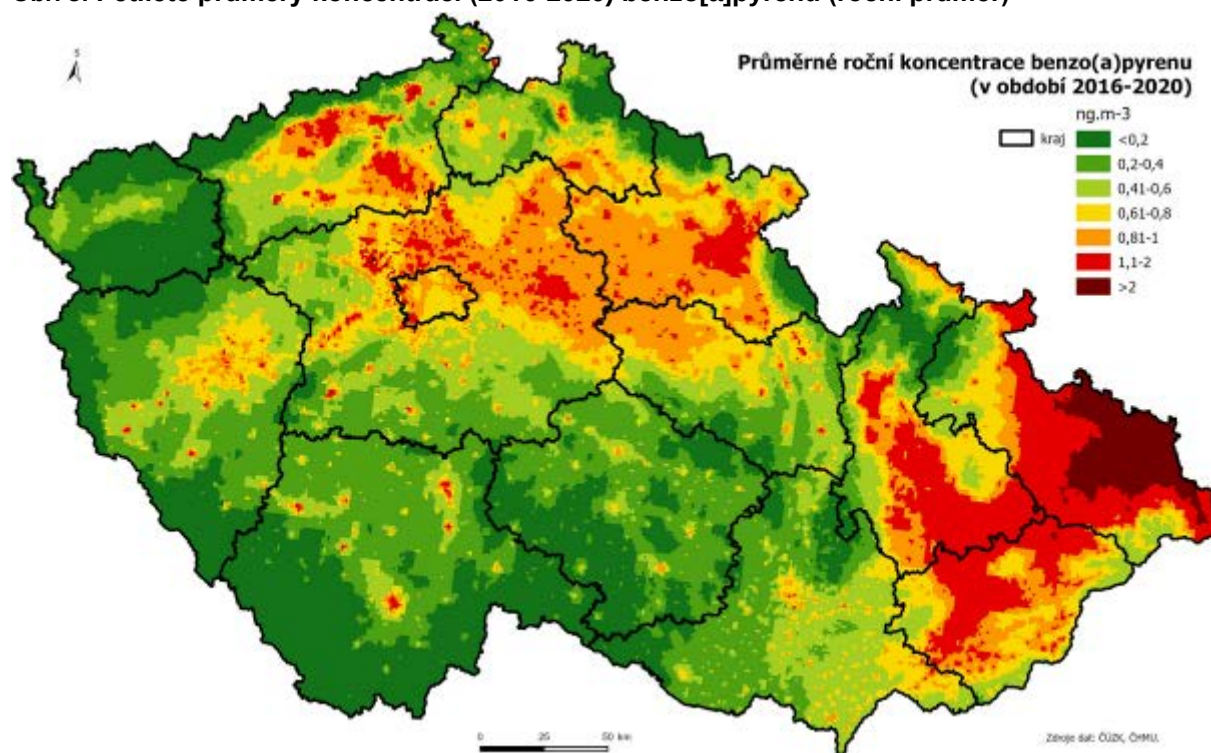
Zdroj: ČHMÚ, 2021a

Obr. 4: Pětileté průměry koncentrací (2016-2020) PM₁₀ (36. nejvyšší 24hodinový průměr)

Zdroj: ČHMÚ, 2021a

Obr. 5: Pětileté průměry koncentrací (2016-2020) benzo[a]pyrenu (roční průměr)

Zdroj: ČHMÚ, 2021a

A.2.2 Vývoj za hodnocené období a souhrn hlavních trendů

Komplexní aktuální data o kvalitě ovzduší jsou pro ČR jsou dostupná pro rok 2020. V minulém Vyhodnocení vlivů uplatňování PÚR byla hodnocena data k roku 2016, nyní je zde tedy provedeno hodnocení vývoje za období 2017-2020.

Pro vyhodnocení trendu lze využít indikátoru NČI 36100 (Expozice obyvatelstva nadlimitním koncentracím PM_{10}), který je sledován ČHMÚ (ČHMÚ, 2021b). Jedná se o podíl obyvatel ČR žijící na území, kde byly v daném roce překročeny roční limitní hodnoty úrovně znečištění ovzduší pro ochranu zdraví lidí pro prachové částice velikostní frakce do $10\ \mu m$ (PM_{10}). Za překročení denní limitní úrovně znečištění ovzduší se považuje více než 35 překročení průměrné denní koncentrace $50\ \mu g/m^3$ za kalendářní rok, za překročení roční limitní úrovně znečištění ovzduší se považuje překročení průměrné roční koncentrace $40\ \mu g/m^3$, viz zákon o ochraně ovzduší č. 201/2012 Sb.

Tab. 5: Podíl obyvatel žijících na území s překročením imisních limitů (%)

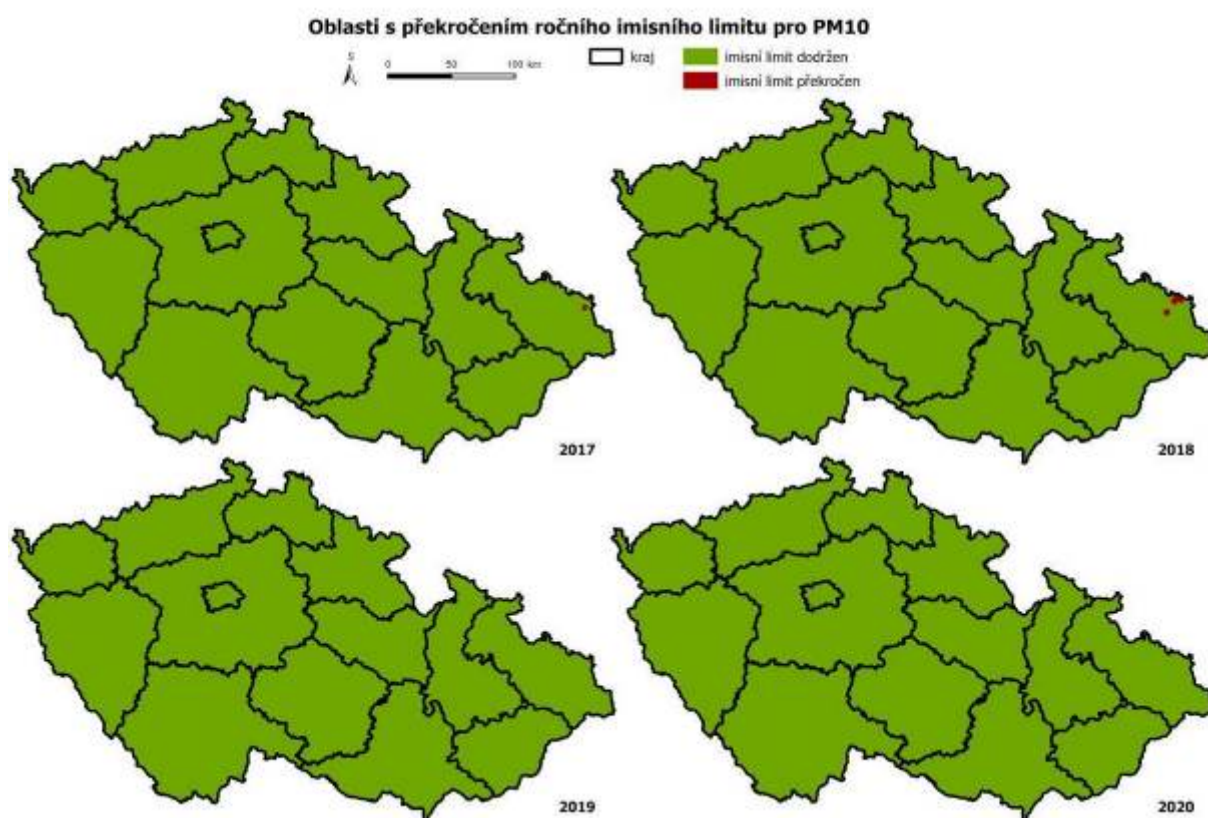
	PM ₁₀ roční průměr				PM ₁₀ 24hodinový průměr			
	2017	2018	2019	2020	2017	2018	2019	2020
Praha	0	0	0	0	0,1	3,1	0	0
Středočeský kraj	0	0	0	0	10,5	3,3	0,1	0
Jihočeský kraj	0	0	0	0	0,0	0	0	0
Plzeňský kraj	0	0	0	0	0,0	0	0	0
Karlovarský kraj	0	0	0	0	0,0	0	0	0
Ústecký kraj	0	0	0	0	36,2	20,8	0	0
Liberecký kraj	0	0	0	0	0,6	0	0	0
Královéhradecký kraj	0	0	0	0	2,4	0	0	0
Pardubický kraj	0	0	0	0	0,0	0,4	0	0
Vysočina	0	0	0	0	0,0	0	0	0
Jihomoravský kraj	0	0	0	0	11,7	8,2	0	0
Olomoucký kraj	0	0	0	0	67,6	10,2	0	0
Zlínský kraj	0	0	0	0	64,1	11,4	0	0
Moravskoslezský kraj	0,1	2,9	0	0	85,2	80,3	7,7	0,01

Zdroj: ČHMÚ, 2021b

Roční průměrné imisní koncentrace PM_{10} v letech 2017-2020 byly překročeny pouze v Moravskoslezském kraji, a to jen v prvních dvou hodnocených letech. Problematictější jsou 24hodinové koncentrace PM_{10} , pro které bylo v letech 2017-2018 vystaveno nadlimitním imisním koncentracím, a tedy i souvisejícím zdravotním rizikům, více než 80 % obyvatel Moravskoslezského kraje. V ostatních krajích byla situace nejhorší v roce 2017, v následujících letech se zlepšovala. V roce 2020 nebyli obyvatelé ČR prakticky ohroženi nadlimitními imisními koncentracemi PM_{10} .

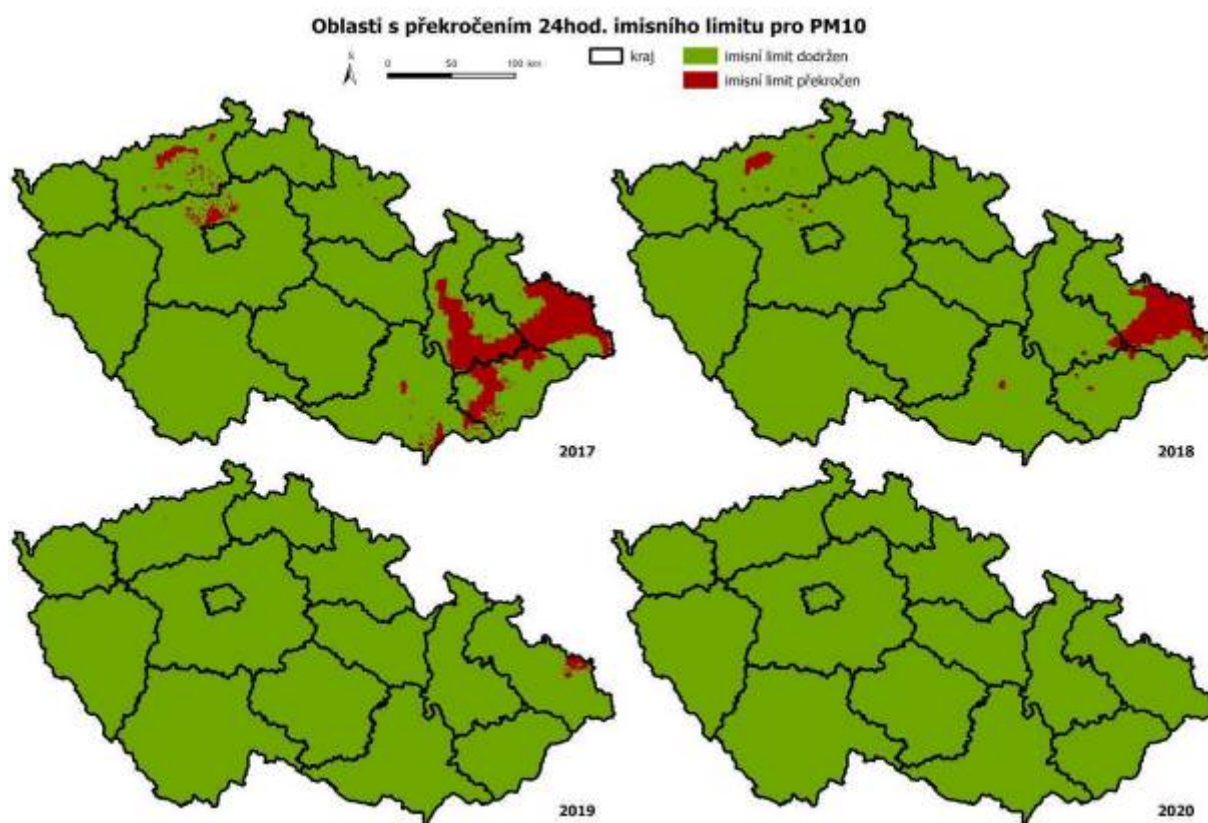
Na následujících obrázcích jsou znázorněny oblasti, ve kterých došlo k překročení imisního limitu jednotlivých sledovaných látek. Pro všechny hodnocené látky kromě přízemního ozonu vidíme snížení plochy s překročením imisního limitu, a to tak, že pro PM_{10} již v roce 2020 nebylo zaznamenáno překročení ani ročního ani 24hodinového limitu. U přízemního ozonu je situace opačná, zde je zřejmá souvislost s velmi teplými léty, která jsou příznivá pro tvorbu fotochemického smogu.

Obr. 6: Oblasti s překročením ročního imisního limitu pro PM₁₀ (2017-2020)

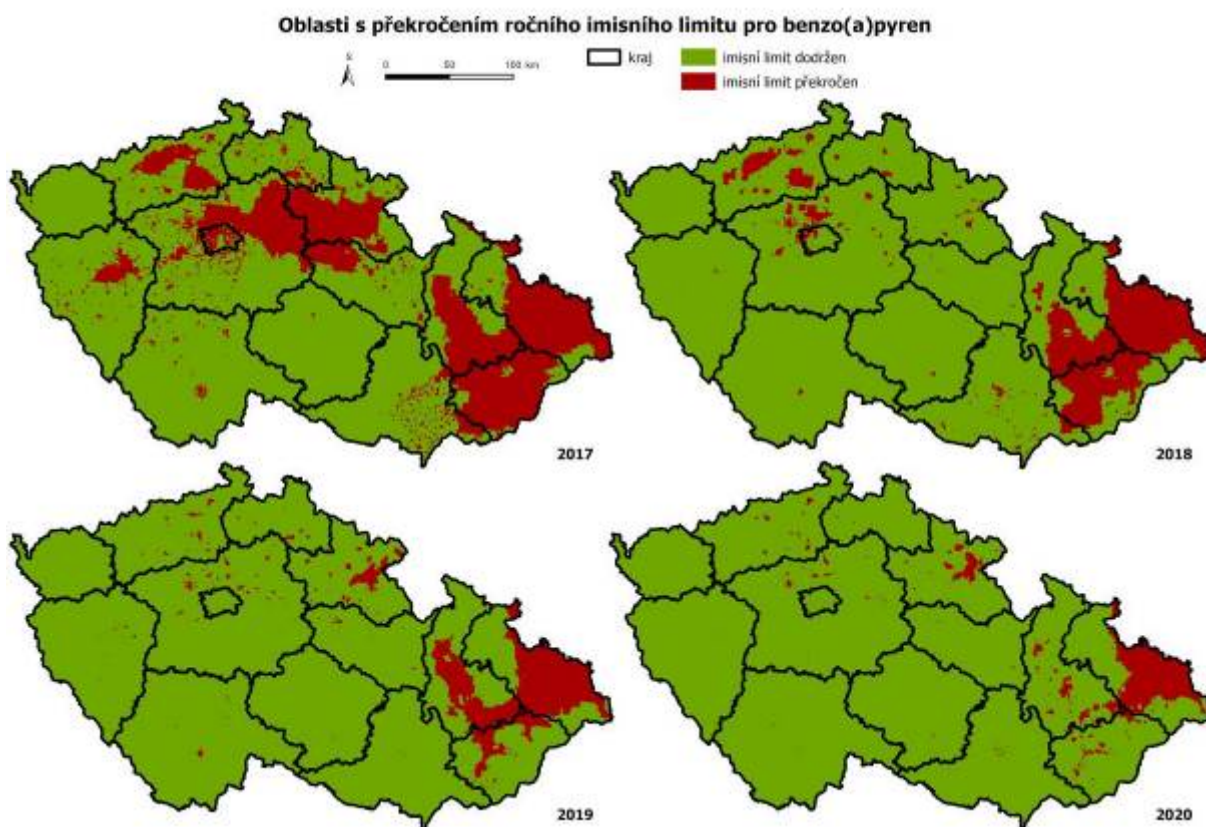
Zdroj: ČHMÚ, 2021c

Obr. 7: Oblasti s překročením 24 hodinového imisního limitu pro PM₁₀ (2017-2020)

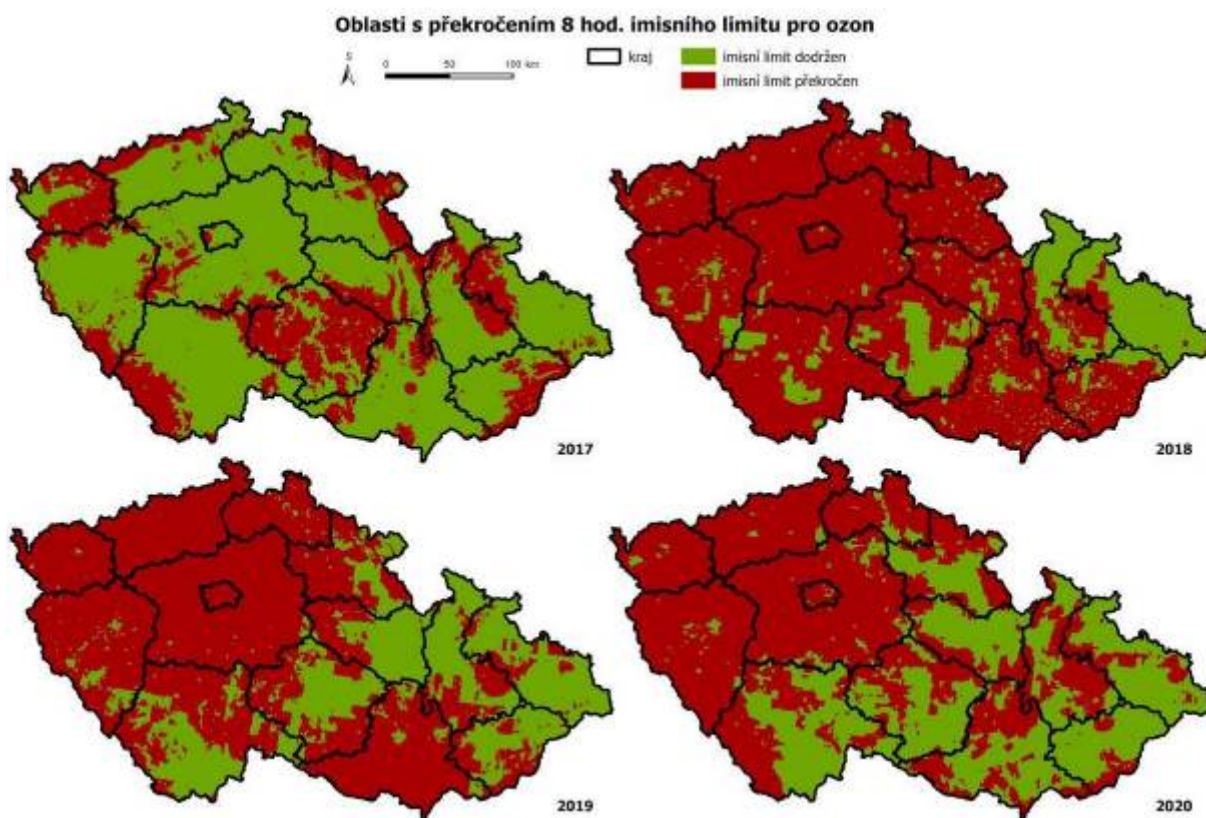
Zdroj: ČHMÚ, 2021c

Obr. 8: Oblasti s překročením ročního imisního limitu pro benzo[a]pyren (2017-2020)

Zdroj: ČHMÚ, 2021c

Obr. 9: Oblasti s překročením imisního limitu pro O₃ 8h (2017-2020)

Zdroj: ČHMÚ, 2021c

V letech 2017-2020 došlo k poklesu plochy s překročením imisních limitů pro PM₁₀.

I přes zaznamenaný pokles imisních koncentrací dochází u benzo[a]pyrenu stále k překračování imisního limitu pro roční průměrnou koncentraci (1 ng.m⁻³). Nejvyšších koncentrací je dosahováno na lokalitách průmyslových, nadlimitní koncentrace se však vyskytují i na stanicích městských a předměstských. Nedostatečný počet měření nedovoluje blíže určit výši koncentrací benzo[a]pyrenu v menších sídlech, nicméně na základě skladby zdrojů emisí a některých studií lze předpokládat, že i zde jsou koncentrace nadlimitní.

Imisní koncentrace přízemního ozonu jsou vysoké na většině území ČR. Problematika přízemního ozonu se může v následujících letech vzhledem ke zvyšujícím se teplotám a intenzitě slunečního svitu stupňovat a představovat potenciální problém pro zdraví lidí.

Změny kvality ovzduší v jednotlivých letech závisí nejen na **množství emitovaných znečišťujících látek**, ale také na aktuálních **rozptylových podmínkách**, které jsou neovlivnitelné a na mnohých lokalitách hrají klíčovou roli. Rok 2020 byl rovněž ovlivněn pandemií **Covid19**, kdy se promítla opatření spojená s vyhlášením nouzového stavu. V letech 2018-2020 byly v porovnání s dlouhodobým průměrem velmi dobré rozptylové podmínky a současně byly tyto roky velmi teplé. Zlepšování kvality ovzduší lze tedy přičíst meteorologickým (zejména pak rozptylovým) podmínkám, ale také i dalšímu zavádění moderních technologií ve výrobě a modernizaci skladby spalovacích zařízení v domácnostech (efekt kotlíkových dotací). Vzhledem k současné ekonomické a energetické situaci nelze předjímat další vývoj emisí z průmyslu, energetiky ani lokálních topenišť.

A.2.3 Zhodnocení vazeb zjištěných trendů ve vztahu k uplatňování PÚR ČR

Z vyhodnocení období 2017-2020 vyplývají spíše pozitivní trendy a zlepšování situace:

- V období 2017-2020 došlo k poklesu počtu obyvatel, kteří byli vystaveni nadlimitním koncentracím prachových částic PM₁₀.
- V nejvíce imisně zatíženém Moravskoslezském kraji došlo k poklesu podílu exponovaných obyvatel (z 85 % na 0,01 %).
- U benzo[a]pyrenu došlo také k poklesu plochy území s překročením imisního limitu, imisní limit je zde ovšem stále překračován, zejména v Moravskoslezském kraji.
- Významný vliv měly příznivé meteorologické a rozptylové podmínky a mírnější teploty v topné sezoně.
- Pro rok 2020 je nutno zmínit i pozitivní vliv opatření spojených s pandemií Covid-19.
- Zaznamenané pozitivní trendy souvisí s neovlivnitelnými a jednorázovými vlivy (meteorologie, Covid-19) a není možné je předpokládat v následujících letech.

Problematika kvality ovzduší je v rámci PÚR ČR reflektována v rámci republikových priorit územního plánování, a to v článcích 19, 23, 24 a zejména pak 24a a 31. Dále je toto řešeno u SOB 4 Karvinsko, SOB 6 Krušné hory a SOB 8 Sokolovsko, kde je reflektována nutnost zvyšování kvality ovzduší. V rámci PÚR ČR jsou rovněž vymezovány koridory vysokorychlostní dopravy a koridory konvenční železniční dopravy – jedná se tedy o podporu udržitelných forem dopravy, které jsou alternativou k méně šetrné individuální automobilové dopravě.

Problematika kvality ovzduší je v rámci PÚR ČR reflektována na dostatečné úrovni ve více ohledech a je možno konstatovat, že PÚR ČR nepřispívá k významnému zhoršování kvality ovzduší, naopak směřuje ke zlepšení současně místy nevyhovující situace.

A.2.4 Doporučení

Z hodnocení této části nevyplynou žádná doporučení pro aktualizaci PÚR ČR.

A.3 PŘÍRODA A KRAJINA

A.3.1 Základní charakteristika současného stavu

A.3.1.1 Zvláště chráněná území a přírodní stanoviště

Celková rozloha zvláště chráněných území v Česku, zahrnující jak maloplošná, tak velkoplošná ZCHÚ, v roce 2020 vzrostla od roku 2019 o 1,8 tis. ha, tento nárůst byl způsoben zejména vznikem nových maloplošných ZCHÚ. Celková rozloha tedy činí 1323,8 tis. ha, tj. 16,8 % území.

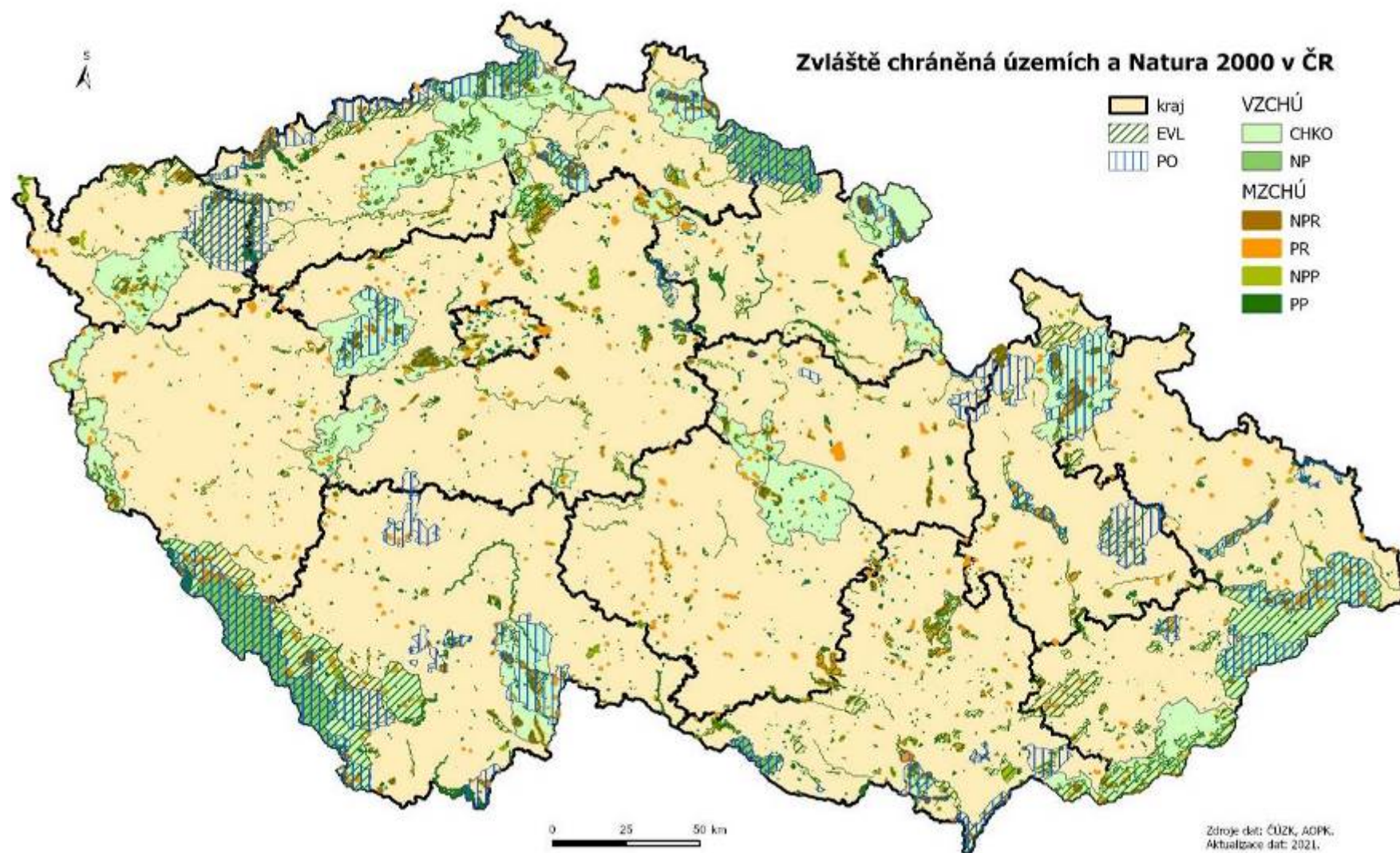
Rozloha velkoplošných zvláště chráněných území, která zahrnují národní parky (4) a chráněné krajinné oblasti (26), činila 1 257,2 tis. ha (15,9 % území Česka). Maloplošná zvláště chráněná území zaujímala 114,9 tis. ha, tj. 1,5 % území státu. V roce 2020 vzniklo 6 nových maloplošných ZCHÚ.

V roce 2003 byla zpracována analýza „Vyhodnocení potenciálu krajiny ČR z hlediska možného dalšího územního rozvoje v chráněných krajinných oblastech ČR“, která konstatovala, že na území ČR se nacházejí krajinné celky dostatečné rozlohy, které nemají žádnou územní ochranu, ale mají srovnatelnou hodnotu s již vyhlášenými chráněnými krajinnými oblastmi a jsou reprezentativní či unikátní (např. Doupovské hory, oblast soutoku Moravy a Dyje, Krušné hory).

Významným nástrojem v péči o ZCHÚ je realizace výkupů a převodů pozemků do státního vlastnictví. Scelování majetku v ZCHÚ umožňuje správám NP a AOPK ČR snadněji realizovat vhodný management dle schválených plánů péče. Státní vlastnictví pozemků v ZCHÚ zejména v národní kategorii je klíčové, a to hlavně z důvodu zachování předmětů ochrany těchto ZCHÚ. Při jejich prodeji či převodu ze státního vlastnictví je zde vážné riziko poškození předmětných území a znemožnění realizace managementových opatření.

Prostřednictvím soustavy Natura 2000 je chráněno 14 % rozlohy ČR, existuje celkem 1 153 lokalit zahrnujících jak ptačí oblasti (PO), tak i evropsky významné lokality (EVL). Poslední novelizací z roku 2022 byla na národní seznam zařazena lokalita Louky u Přelouče. Dne 8. prosince 2021 vyšla ve Sbírce zákonů novela národního seznamu evropsky významných lokalit, kterou vláda schválila na svém jednání dne 15. listopadu 2021. Nařízením vlády č. 440/2021 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 318/2013 Sb., o stanovení národního seznamu evropsky významných lokalit, ve znění nařízení vlády č. 73/2016 Sb., nařízení vlády č. 207/2016 Sb. a nařízení vlády č. 29/2020 Sb., došlo k rozšíření evropsky významné lokality Svatá a Prostřední vrch, která se tímto zároveň přejmenovává na Dambořický les, zároveň byla tímto nařízením vlády z národního seznamu evropsky významných lokalit vyňata lokalita Praha - Letňany. Celková plocha ZCHÚ a soustavy Natura 2000, při zohlednění jejich vzájemných překryvů, v roce 2020 činila 1 725,7 tis. ha, tj. 21,9 % rozlohy Česka.

Obr. 10: Chráněná území v ČR

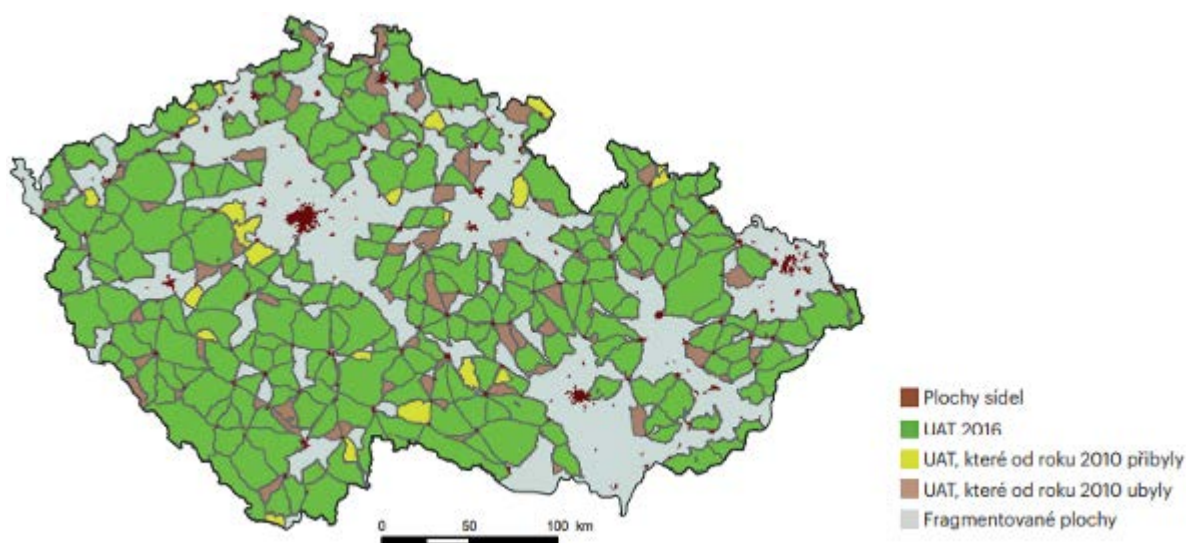
A.3.1.2 Fragmentace krajiny ^[1]

Fragmentace krajiny může být z pohledu organismů, které ji obývají způsobena jak přírodními vlivy, tak činnostmi člověka. Jako příklad přírodní fragmentace krajiny můžeme uvést např. zalednění, oheň, sopečnou činnost apod. Příkladem lidských činností, které způsobují fragmentaci krajiny pak jsou např. těžba dřeva, orba, výstavba přehrad, zemědělská a urbánní zástavba apod. ^[3] Anděl (2010) rozlišuje pro současnost tyto hlavní typy bariér pro migraci živočichů: sídelní struktura (vč. průmyslových, těžebních, skladových a dalších areálů), dopravní infrastruktura (dálnice, silnice, železnice), oplocené areály a nevhodné biotopy (specifické pro jednotlivé druhy živočichů, např. rozsáhlé polní lány).

Během let 2000–2010 klesla rozloha nefragmentované krajiny z 54 tis. km² v roce 2000 (68,6 % území) až na 50 tis. km² v roce 2010 (63,5 % území) a dále na 48 tis. km² (60,6 % území) v roce 2016. Proces fragmentace krajiny dopravou i nadále pokračuje a dle prognóz lze očekávat, že podíl nefragmentované krajiny bude v roce 2040 dosahovat pouze 53 %.

Nejvyšší fragmentace krajiny v rámci ČR je zaznamenána v krajích Středočeském, Jihomoravském a Moravskoslezském, které patří současně mezi kraje s nejvyšším úbytkem nefragmentovaných ploch za období 2010–2016. Vysoký nárůst fragmentace je způsoben územně nekompatním rozšiřováním zastavěných ploch v důsledku pokračující urbanizace území, zejména městských aglomerací, a v důsledku rozvoje dopravní infrastruktury, zahrnující zejména výstavbu městských okruhů, rychlostních a dálničních komunikací. Naopak mezi kraje s nejvyšší rozlohou nefragmentovaných ploch se řadí Plzeňský kraj a Jihočeský kraj, kde je vlivem členitějšího reliéfu a větší plochy velkoplošných chráněných území nižší hustota osídlení, a tím i nižší potřeba dopravní obslužnosti.

Obr. 11: Změna fragmentace krajiny dopravou znázorněná pomocí metody UAT, 2010-2016

Zdroj: Přejato ze Zpráva o životním prostředí České republiky, 2020
Novější data nejsou k dispozici.

Dopravní komunikace představují pro mnoho druhů živočichů významnou a mnohdy nepřekonatelnou překážku. Řešením je vhodná výstavba migračních podchodů a nadchodů, nicméně soustavný monitoring jejich funkčnosti prováděn není.

V roce 2019 bylo zabráno celkem 254,7 ha zemědělské a lesní půdy silniční infrastrukturou. Zábory zemědělské a lesní půdy silniční infrastrukturou v období 2005–2010 vykazovaly mírně klesající trend, v období 2011–2019 fluktovaly a celkově mírně narostly.

Fragmentace krajiny a snižování konektivity populací se stává klíčovým problémem ochrany přírody. Proto je nezbytně nutné zajistit, aby se tato problematika stala nedílnou součástí rozhodovacích procesů.

na všech úrovních územního plánování. K tomu je třeba zvýšit propojenost a koordinovanost všech nástrojů, které se tímto problémem zabývají [5].

A.3.1.3 Migračně významná území [5]

Neustále pokračující urbanizace naší krajiny vyvolává střety se zájmy ochrany přírody. Jednou ze silně postižených skupin živočichů jsou velcí savci, kteří ke své existenci potřebují nejen dostatečné prostory k vlastnímu životu, ale rovněž i možnost dálkové migrace mezi jednotlivými populacemi. Protože tyto migrační koridory nejsou dosud zmapovány, dochází často ke střetům s připravovanými investičními záměry, kdy budoucí investoři neznají a nemohou znát výskyt migračního koridoru ve své zájmové lokalitě a dozvídají se to až v průběhu posuzování vlivů na životní prostředí nebo přípravy územně plánovací dokumentace.

Klíčovým nástrojem k zajištění konektivity v krajině je územní systém ekologické stability (USES). USES vytváří ekologickou síť, a i řada dalších mechanismů (zvláště chráněná území, soustava Natura 2000, významné krajinné prvky, ochrana nefragmentovaných oblastí, výstavba migračních objektů na silnicích a dálnicích aj.) má stejný cíl: zajistit (a) prostor pro existenci populací, (b) cesty k zachování jejich komunikace. Ke zvýšení celkové efektivity chybí užší provázání všech těchto nástrojů.

V rámci migračně významných území probíhá mapování hlavních dálkových migračních koridorů o řádové šířce 500 m. Vymezení koridorů probíhá na základě aktuálních map výskytu velkých savců s využitím dalších podpůrných prvků v krajině, především lesnatosti. V rámci jednotlivých technických projektů by se měly zpracovávat migrační trasy podle typu dané bariéry, jež představují detailní řešení migračních koridorů o šířce 100 m.

A.3.1.4 Ekologická stabilita krajiny

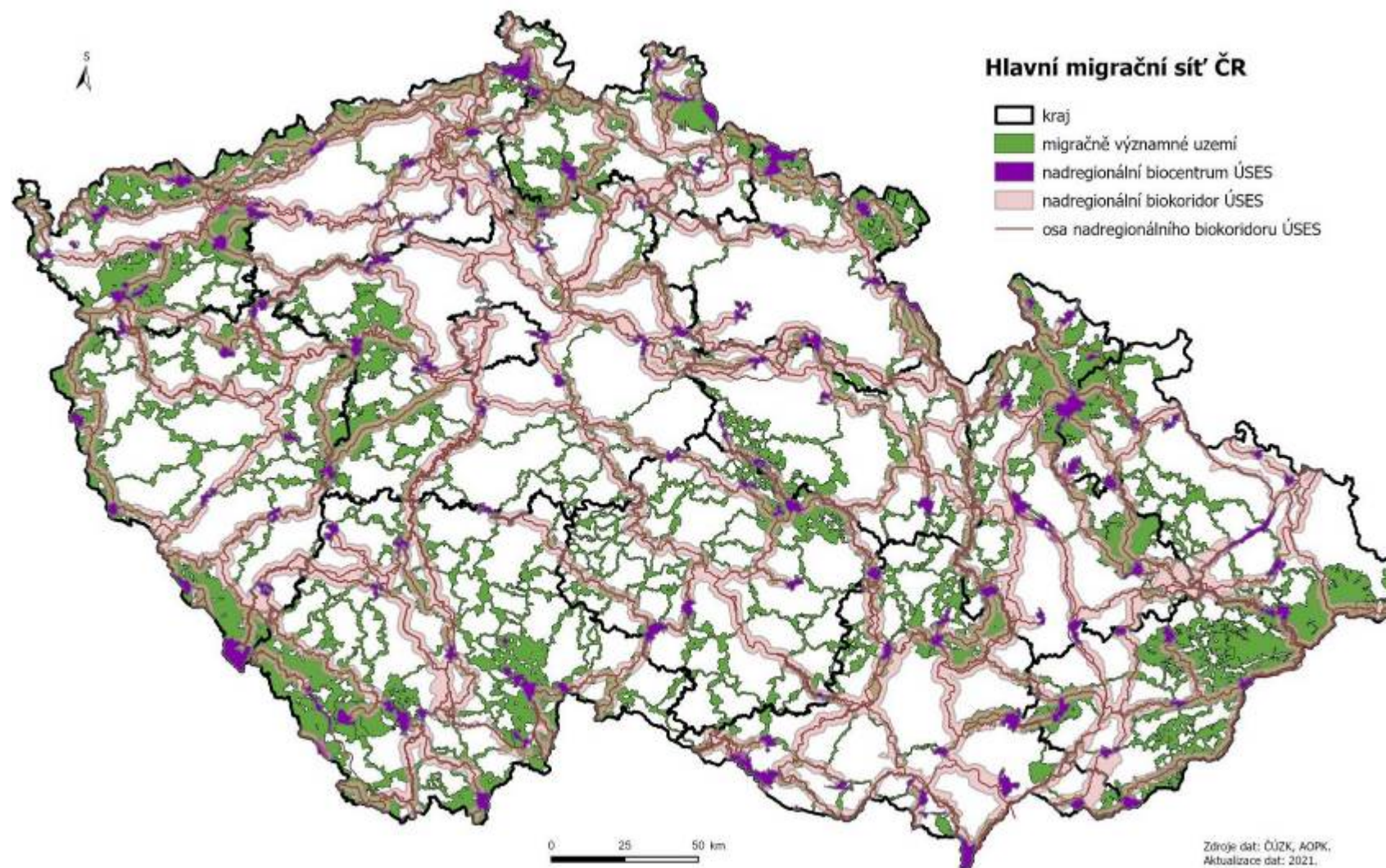
Pro zjištění stavu krajiny z hlediska její vyváženosti a rovnováhy se krajina oceňuje koeficientem ekologické stability dle klasifikace Míchala (1994). Ekologická stabilita ekosystému v našem pojetí je schopnost ekologického systému vyrovnávat vnější rušivé vlivy vlastními spontánními mechanismy (autoregulace). Tato schopnost se projevuje odolností vůči narušení a minimální změnou při působení rušivého vlivu zvenčí a spontánním návratem do původního stavu po odeznění vlivu. Opakem je ekologická labilita.

Protože potenciálními nositeli ekologické stability krajiny jsou přirozené ekosystémy, racionální využívání krajiny nejen nevylučuje, ale nutně zahrnuje jejich trvalou existenci. Výsledné určení hodnoty ekologické stability konkrétního území, resp. administrativní jednotky, je vyjádřeno koeficientem ekologické stability (KES). Tento ukazatel umožňuje získat základní informaci o stavu krajiny daného území a míře problémů, které se v ní vyskytují.

Koeficient ekologické stability je poměrové číslo a stanovuje poměr ploch tzv. stabilních a nestabilních krajinnotvorných prvků ve zkoumaném území.

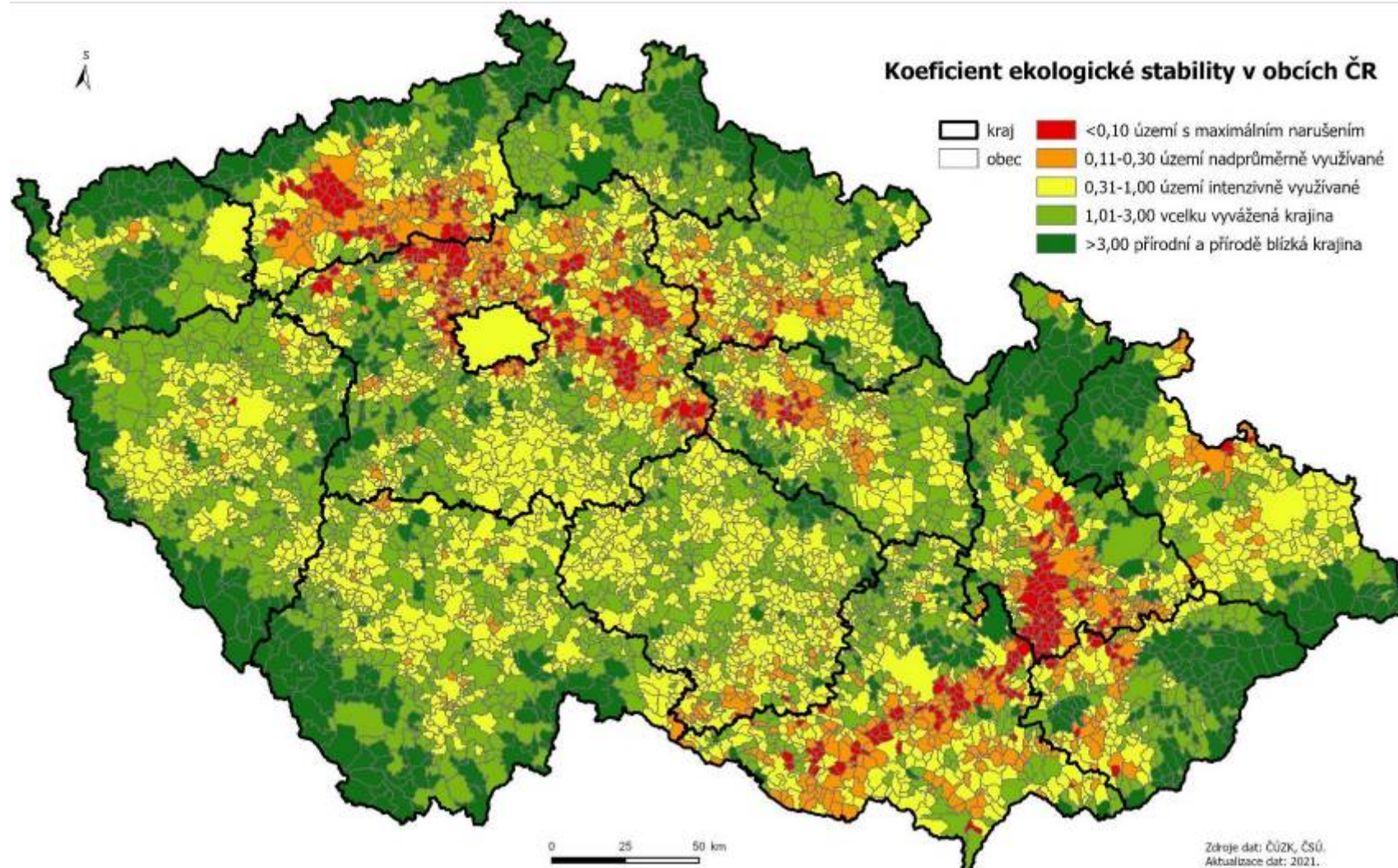
- **Ekologicky stabilní plochy:** lesy, louky, pastviny, zahrady, vinice, ovocné sady, rybníky, ostatní vodní plochy, doprovodná a rozptýlená zeleň, přírodní plochy.
- **Ekologicky nestabilní plochy:** orná půda, chmelnice, zastavěné plochy, ostatní plochy

Obr. 13: Migračně významná území

Zdroj: ČÚZK, AOPK ČR

Obr. 12: Koeficient ekologické stability – stav k roku 2021

Zdroj: ČÚZK, ČSÚ, 2021

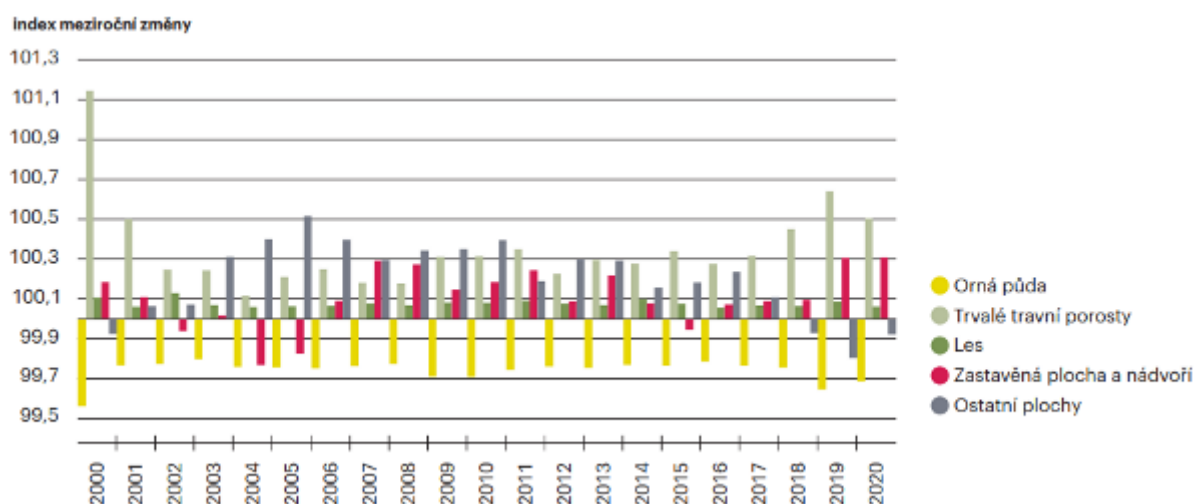
Hodnoty indikátoru se mohou v některých obcích více či méně odlišovat od hodnot uváděných ve standardně dostupných statistikách ČSÚ. Jedním z důvodů je, že ČSÚ používá svou metodiku, kde jsou chmelnice zařazeny do stabilních ploch. A za další je výměra ploch, uváděna ČSÚ, zjišťována dle údajů z katastru nemovitostí, kde množství zapsaných údajů (druh pozemku, způsob využití pozemku) neodpovídají často skutečnosti.

Významný podíl pozemků v katastru nemovitostí je navíc stále veden jako „ostatní plocha“ s využitími: „dobývací prostor“, „jiná plocha“, „manipulační plocha“, „ostatní dopravní plocha“ apod. (nestabilní plochy). Tyto bývalé plochy těžby jsou však dnes z velké části rekultivovány jako plochy lesa či trvalé travní porosty a odpovídají tak stabilním plochám.

A.3.2 Vývoj za hodnocené období a souhrn hlavních trendů

- V roce 2021 v narůstá plocha trvalých travních porostů na 13 % a klesá výměra orné půdy na 37 % území ČR. Celková výměra zemědělského půdního fondu ČR se v období 2019-2021 snížila o 6,5 %. Zemědělská půda ubývá zejména ve prospěch nezemědělské půdy, TTP, zahrad a lesních pozemků.

Obr. 13: Vývoj využití území v ČR, 2000–2020 (index meziroční změny)

Zdroj: Přejato ze Zpráva o životním prostředí České republiky, 2020

- Zřetelnými trendy ve využití území ČR v období 2019–2021 je pokles výměry orné půdy o 19 tis. ha a nárůst trvalých travních porostů o 11 tis. ha a zahrad o 6 tis. ha, z převážné části na úkor orné půdy. Tento vývoj, podpořený dotační politikou státu a aplikací principů Společné zemědělské politiky, je z pohledu ochrany životního prostředí i zachování biodiverzity pozitivní. Pokles výměry orné půdy a nárůst ploch trvalých travních porostů přispívá ke snížení eroze půdy a podporuje zvyšování biodiverzity.
- Rozsah zastavěných ploch za období 2019-2021 se zvýšila o 1000 ha, společně s ostatními plochami v současnosti zaujímají 841 tis. ha, což představuje 10,5 % území ČR.
- V roce 2020 tvořily VZCHÚ 16,8 % plochy ČR. Dále roste počet i rozloha maloplošných zvláště chráněných území. Od roku 2016 bylo přehlášeno nebo nově vyhlášeno 44 maloplošných zvláště chráněných území.
- Přestože se úbytek nefragmentovaných ploch zpomaluje, proces fragmentace krajiny nadále pokračuje. Za období 2000–2016 klesla rozloha nefragmentované krajiny o 11,7 % a v roce 2016 tvořila 47,8 tis. km², tj. 60,6 % celkové rozlohy ČR.
- Z vývoje koeficientu ekologické stability od roku 2019 je patrné, že na většině území je nízký, avšak postupně v dlouhodobém měřítku narůstá. Pozitivním trendem je její nárůst v některých

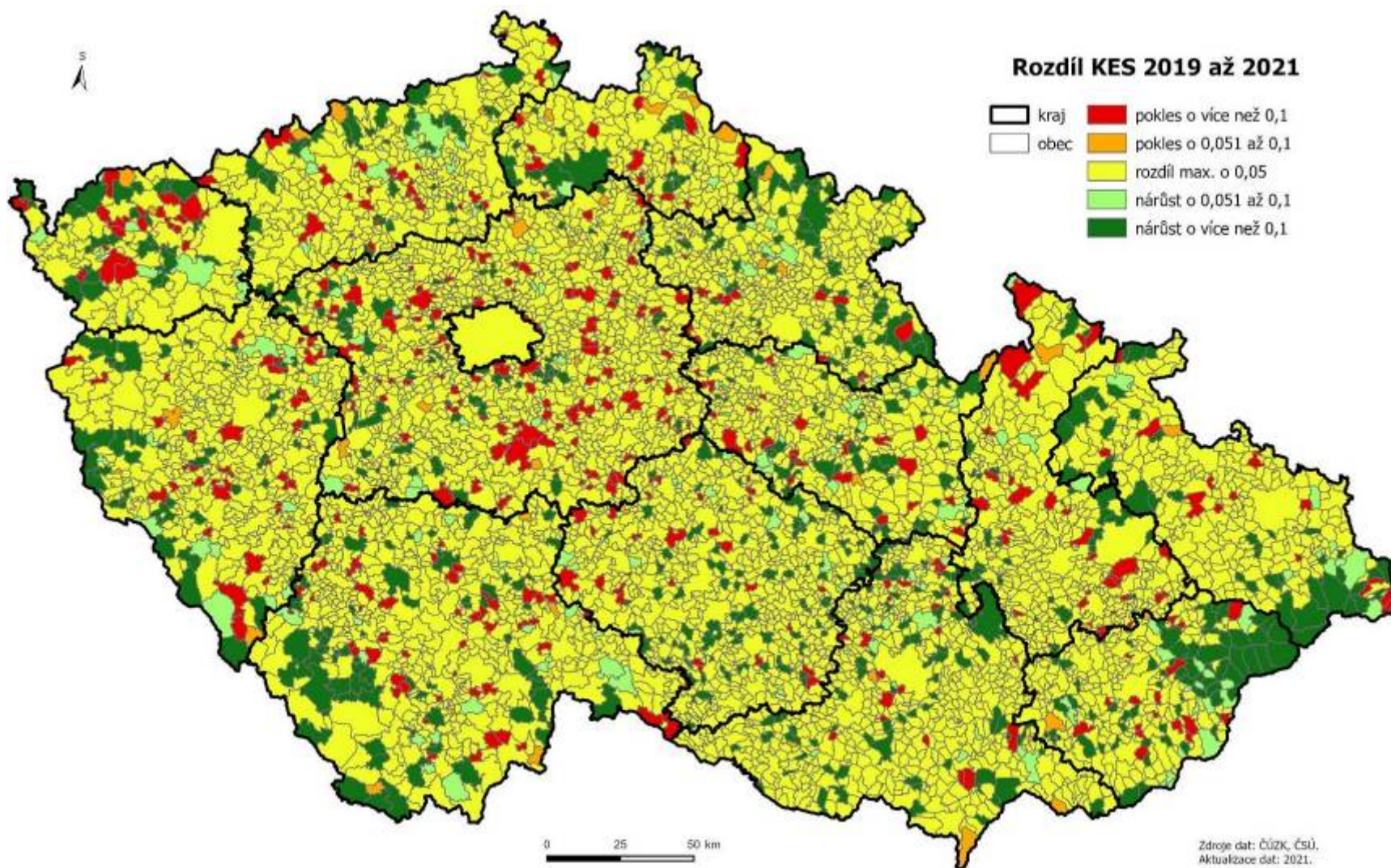
horských oblastech, což je dáno výše popsány trendy, zejména zatravňováním orné půdy a zvýšením podílu lesa.

- Na druhou stranu je KES nízký v oblastech moravských úvalů a v Polabí. Je to dáno především rozšířením zemědělství a vysokého procenta orné půdy, což nemusí nutně znamenat negativní trend, protože právě v těchto místech se v České republice nachází nejkvalitnější půda – černozem.
- Ve městech dosahuje koeficient ekologické stability středních hodnot a v průběhu vývoje se příliš nemění.
- Chybějí aktuální data v oblasti fragmentace krajiny, především současná velikost a rozložení nefragmentovaných částí krajiny (UAT).
- Česká republika se vyznačuje relativně vysokým počtem (24 v provozu, 4 ve výstavbě) ekoduktů a patří mezi státy s nejvyšším počtem mostů pro zvířata na 1 km dálnice v Evropě.
- Řada vybudovaných ekoduktů neplní své funkce vůbec nebo jen velmi málo. Ekodukty jsou často zbytečné, vedoucí do zástavby či vybudovány na místech, kudy zvěř migrovat nebude (ekodukty na Pražském okruhu). [7]

Z hodnocení vyplývá, že některé trendy jsou příznivé – patří mezi ně postupná implementace soustavy Natura 2000 či rozšiřování plochy zvláště chráněných území. Pozitivním trendem je také nárůst ekologické stability krajiny v některých částech ČR, což je dáno často zatravňováním orné půdy nebo jejím zalesňováním. Ne všude lze brát zalesňování jako pozitivní trend, např. z hlediska ochrany historické krajiny v CHKO Beskydy je tento trend již nežádoucí.

Hlavním negativním trendem v oblasti přírody a krajiny zůstává fragmentace. Prognóza do roku 2040 je snížení podílu nefragmentované krajiny na 53 %. Fragmentace krajiny souvisí s rozvojem území a nejde ji proto zcela odstranit, lze ji však zmírnit například územním plánováním, anebo výstavbou migračních koridorů.

Obr. 14: Vývoj koeficientu ekologické stability v období 2019-2021

Zdroj: ČÚZK, ČSÚ, 2021

A.3.3 Zhodnocení vazeb zjištěných trendů ve vztahu k uplatňování PÚR ČR

V rámci výše uvedeného hodnocení byly zjištěny některé pozitivní trendy. Ochranu přírody a krajiny reflektují zejména Republikové priority, a to v člancích 14, 14a, 18, 19, 20, 20a, 21 a 23, ochrana přírodních hodnot je zohledněna i v dalších člancích, např. v rámci Kritérií a podmínek pro rozhodování o změnách v území u rozvojových oblastí a os v článku 38, u specifických oblastí v článku 66 a 67, u koridorů a ploch dopravní a technické infrastruktury v člancích 79 a 137 a v dalších člancích.

Mezi dílčí negativní trendy lze naopak zařadit nárůst výměry zastavěných a ostatních ploch a postupnou fragmentaci krajiny dopravou, byť rychlost této fragmentace se snižuje. PÚR ČR se na tomto procesu podílí, avšak k fragmentaci krajiny by docházelo i bez jejího uplatňování. Ta by naopak měla přispívat ke koordinaci aktivit v území, čímž se celý proces usměrňuje a současně uplatňují nástroje na omezení negativních dopadů.

Dle článku 20 republikových priorit zohledňuje PÚR ČR také ÚSES a deklaruje vytvoření územních podmínek pro implementaci a respektování územních systémů ekologické stability a zvyšování a udržování ekologické stability a k zajištění ekologických funkcí i v ostatní volné krajině a pro ochranu krajinných prvků přírodního charakteru v zastavěných územích. U specifické oblasti Karvinsko (SOB4) čl. 72 také zmiňuje začlenění rekultivovaných ploch po těžbě do územního systému ekologické stability jako kvalitní biotopy.

U kapitoly 5 Koridory a plochy dopravní infrastruktury, kde je to nejvíce zapotřebí, není téměř zohledněno téma migrace a prostupnosti krajiny. Naznačeno je v člancích 77 a 79, a to pouze ve smyslu ochrany hodnot území a minimalizace konfliktů s ochranou přírody a krajiny. Při rozhodování o změnách území je migrační prostupnost krajiny zmíněna jen v článku 110a u koridoru silnice I. třídy SD13, procházející mezi CHKO Beskydy a Bílé Karpaty. Přesto však i další dopravní koridory zmíněné v PÚR ČR vedou přímo přes či mezi chráněnými územími (ŽD7, SD19), jakožto nejcennější území naší krajiny, a tato podmínka zde přímo zohledněna není. Bylo by účelné zmínit nejen minimalizaci fragmentace krajiny, ale konkrétně doporučit nutnost vytvoření migračních koridorů (nadchody, podchody) při křížení migračních tras velkých šelem a dopravních komunikací.

Je možno konstatovat, že uplatňování PÚR ČR nemá významně negativní vliv na přírodní hodnoty v území a že touto oblastí se zabývá v dostatečné míře. Případné střety mohou nastat při rozvoji dopravní infrastruktury v rámci rozvojových os, jež mohou negativně přispět k fragmentaci krajiny. Nebo dále například při nevhodném rozvíjení rekreačního potenciálu, především ve specifických oblastech.

A.3.4 Doporučení

Z hodnocení této části vyplývá dbát na Kritéria a podmínky pro rozhodování o změnách v území především v řešení koridorů a ploch dopravní infrastruktury a minimalizovat konflikty s ochranou přírody a krajiny.

Zohlednit migrační koridory velkých savců a začlenit je do rozhodování o koridorech a plochách dopravní infrastruktury, detailněji upozornit na kompenzaci jejich křížení.

Z hodnocení nevyplynou žádná doporučení pro aktualizaci PÚR ČR.

A.4 PŮDNÍ FOND

A.4.1 Základní charakteristika současného stavu

Český úřad zeměměřický a katastrální vydává každý rok publikaci Souhrnné přehledy o půdním fondu z údajů katastru nemovitostí České republiky, jež nahradila původní publikaci Statistická ročenka půdního fondu České republiky vydávaná do roku 2009. Nová publikace obsahuje úhrnné hodnoty druhů pozemků a počty objektů evidovaných v katastru nemovitostí v členění podle obcí s rozšířenou působností, okresů a krajů. Kromě toho obsahuje tabulky a grafy vývoje druhů pozemků v ČR, zejména týkající se vývoje zemědělské a orné půdy. Publikaci doplňuje statistika vkladů, záznamů a poznámek. Dalšími publikacemi zabývající se touto problematikou jsou Zprávy o životním prostředí České republiky a Statistické ročenky životního prostředí České republiky vydávané každoročně Českou informační agenturou životního prostředí (CENIA).

Z hlediska struktury půdního fondu je nejdůležitější zemědělský půdní fond a lesní půda. Lesní půda zaujímá třetinu našeho území a orná půda kolem 50 % plochy státu. Zbýlých asi 15 % tvoří ostatní kategorie.

A.4.1.1 Lesní půda

Lesní půda zaujímala v roce 2021 2 678 804 ha, což činí přibližně 34 % plochy České republiky. Nejvyšší lesnatostí se přitom vyznačovaly kraje Liberecký (43,1 % z celkové rozlohy kraje), Karlovarský (42,5 %) a Plzeňský (39,8 %), nejméně lesnatý byl pak po Hl. městě Praha (9,6 %) kraj Středočeský (26,9 %) a Jihomoravský (27,4 %).^[3]

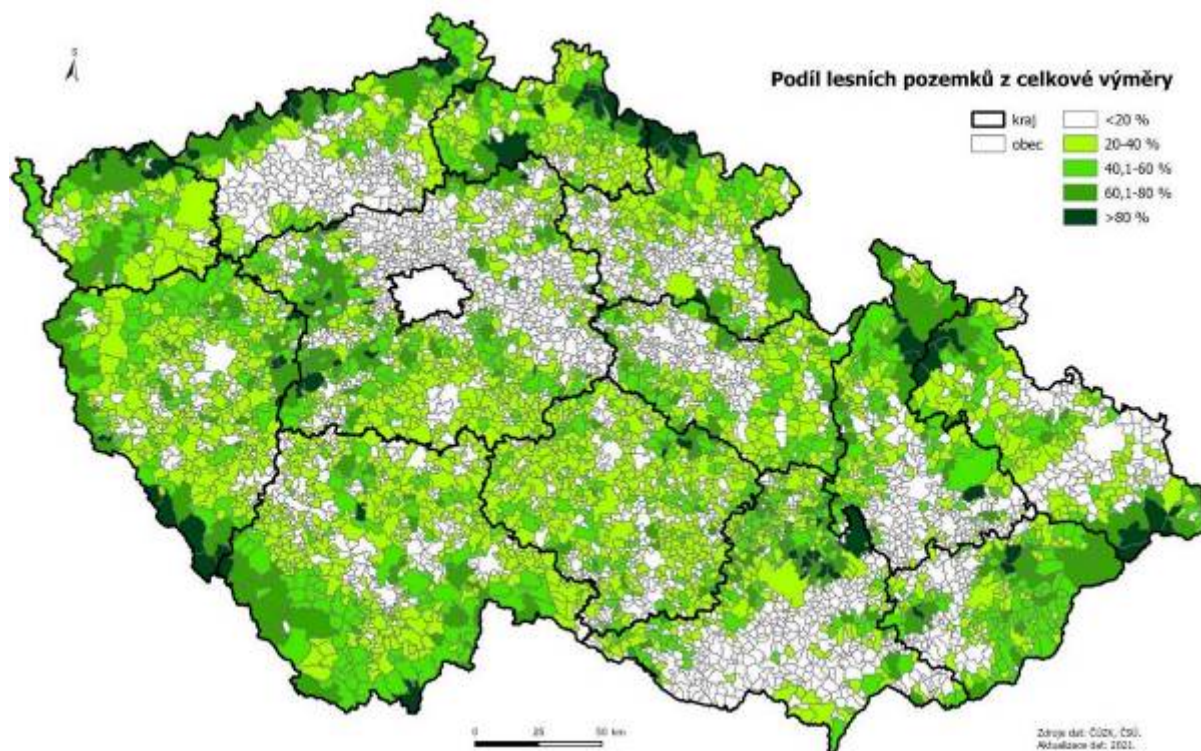
Tab. 1: Lesy v jednotlivých krajích, 31. 12. 2020

Kraj	Lesnatost ¹⁾	Plochy kategorií lesa			Plocha dřevin			
		hospodářské	ochranné	zvl. určení	jehličnaté	podíl	listnaté	podíl
	%	ha			ha	%	ha	%
Praha	9,6	4,42	367	4 394	1 469	30,8	3 280	68,8
Středočeský	26,9	219 986	6 459	67 149	197 288	67,2	92 792	31,6
Jihočeský	37,1	294 140	5 406	73 475	309 102	82,9	59 235	15,9
Plzeňský	39,8	243 296	3 007	58 241	250 894	82,4	50 164	16,5
Karlovarský	42,5	67 531	2 866	70 302	113 838	80,9	25 867	18,4
Ústecký	29,7	72 039	12 048	74 611	88 366	55,7	68 424	43,1
Liberecký	43,1	86 014	6 146	44 327	103 832	76,1	31 073	22,8
Královéhradecký	30,5	96 799	3 451	44 843	106 396	73,3	37 454	25,8
Pardubický	29,1	114 101	594	16 820	99 985	76,0	29 719	22,6
Kraj Vysočina	29,9	188 336	1 201	13 815	169 900	83,6	28 105	13,8
Jihomoravský	27,4	126 197	4 272	66 542	87 405	45,5	102 308	53,3
Olomoucký	34,5	135 921	5 052	41 064	111 272	61,1	65 554	36,0
Zlínský	39,3	136 594	89	18 927	81 588	52,4	71 827	46,2
Moravskoslezský	34,7	159 017	1 626	27 545	115 092	61,2	68 803	36,6
Česká republika	33,2	1 939 976	52 582	622 055	1 836 427	70,4	734 606	28,2

Zdroj: ÚHÚL

Lesy jsou situovány především do horských oblastí na hranicích České republiky, kde lesnatost překračuje 80 % plochy správního obvodu obce. Dále se pak jedná o místa s vyšší nadmořskou výškou v centrální části České republiky, tedy Českomoravská a Drahanská vrchovina, Brdy a Oderské vrchy. Nejnížší lesnatostí se pak vyznačují Polabská nížina, Dolnomoravský, Hornomoravský a Dyjsko-svratecký úval a celkově úrodné nížinné oblasti v okolí větších řek, kde jsou půdy pro svoji bonitu přednostně využívány k zemědělským účelům.

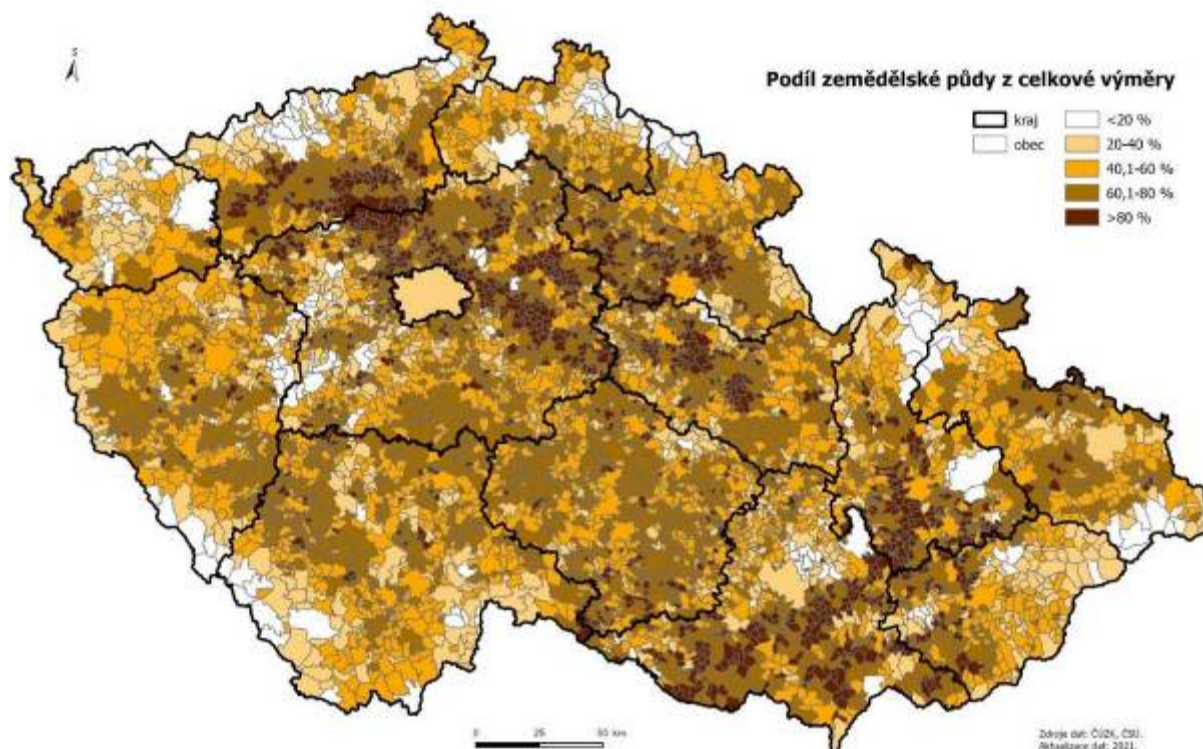
Obr. 15: Podíl lesních ploch z celkové výměry obce v roce 2021

A.4.1.2 Zemědělská půda

V roce 2021 činila dle údajů ČÚZK výměra zemědělského půdního fondu (ZPF) 4 200 204 ha, což představuje 53,2 % na půdním fondu ČR. Největší podíl zemědělské půdy v přepočtu na plochu kraje měl v roce 2021 kraj Středočeský (60,2 %), Vysočina (60,0 %) a Pardubický (69,7 %), nejmenší pak Karlovarský (37,5 %), hl. m. Praha (39,4 %) a Liberecký kraj (44,1 %).^[1] Zemědělská půda – orná půda se nejhojněji vyskytuje v nížinných oblastech podél velkých řek (střední a dolní tok Labe, Ohře, Vltavy, jižní část Ústeckého kraje, severní a severovýchodní část kraje Středočeského), naopak pro zemědělství nevhodné jsou příhraniční horské oblasti a vrchoviny v centrální části České republiky, na území CHKO Křivoklátska, v Brdech, podél toku Vltavy na území Jihočeského a Středočeského kraje (jižní část), a v oblasti Drahanské vrchoviny (kraj Olomoucký a Jihomoravský), kde zemědělskou půdu reprezentují hlavně trvalé travní porosty (TTP).

Obr. 16: Podíl výměry zemědělské půdy v ČR v roce 2021

A.4.2 Vývoj za hodnocené období a souhrn hlavních trendů

A.4.2.1 Zemědělská půda

Trendem ve využití území ČR je zmenšování výměry zemědělské půdy, v posledních čtyřech letech není rozdíl tak markantní, jako tomu bylo v minulosti (v období 2000–2016 poklesla celkem o 64,4 tis. ha, tj. o 1,5 %), v meziročním srovnání let 2018 a 2021 poklesla výměra o téměř 5 tis. ha.

O stejný podíl za sledované období narostla plocha nezemědělské půdy. Výrazně také narostla rozloha zahrad o cca 9 tis. ha.

Tab. 6: Vývoj výměry zemědělské a nezemědělské půdy mezi lety 2018 – 2021 a členění pozemků dle využití

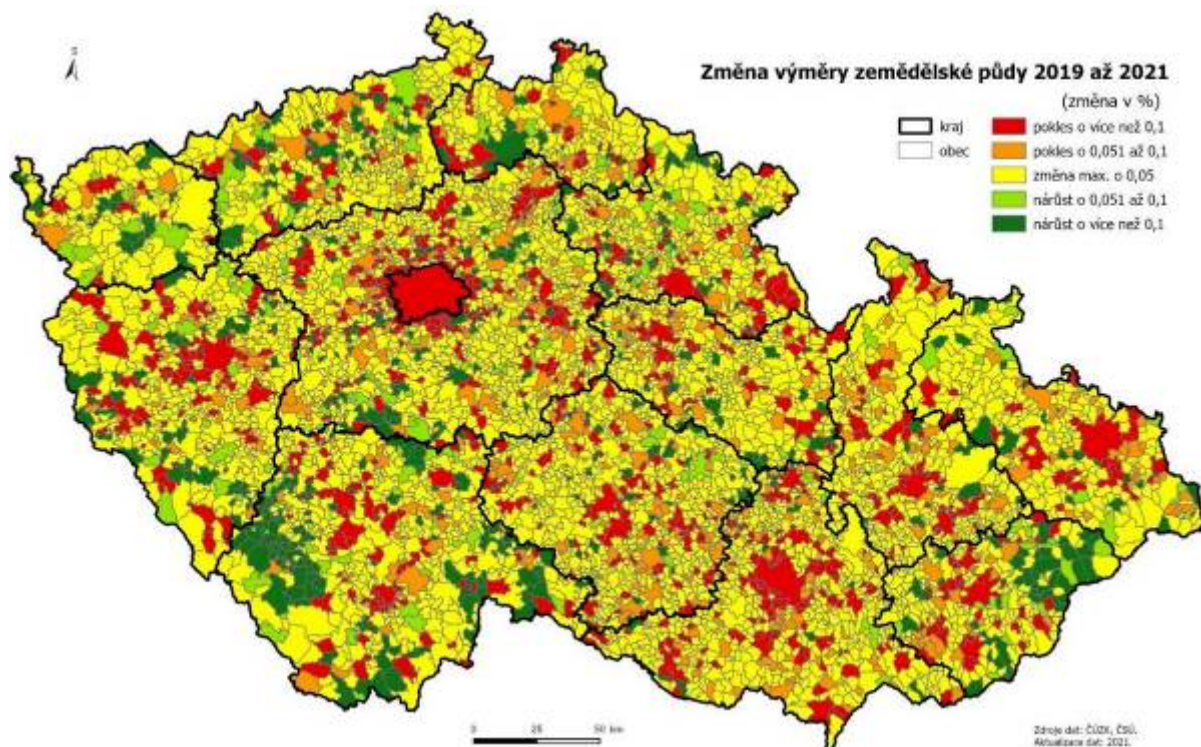
	2018	2019	2020	2021
Celková výměra v ha	7 887 101	7 887 004	7 887 10	7 887 104
v tom:				
zemědělská půda	4 203 726	4 202 112	4 200 204	4 198 728
orná půda	2 951 395	2 940 927	2 931 713	2 921 945
zahrady	166 350	169 286	172 056	175 346
ovocné sady	44 986	44 376	44 022	43 560
chmelnice	9 899	9 827	9 548	9 100
vinice	20 001	20 141	20 179	20 190
trvalé travní porosty	1 011 095	1 017 555	1 022 686	1 028 587
nezemědělská půda	3 683 375	3 684 891	3 686 898	3 688 376
lesní pozemky	2 673 392	2 675 670	2 677 329	2 678 804
vodní plochy	166 526	166 754	167 248	168 421
zastavěné plochy a nádvoří	132 463	132 867	133 277	133 898
ostatní plochy	710 995	709 600	709 044	707 253

Zdroj: ČSÚ

Nejvýznamnějším procesem způsobujícím úbytek orné půdy byla její přeměna na TTP. Jejich rozloha narostla o 17,5 tis. ha, což lze označit za ekologicky příznivé. Z celkového úbytku orné půdy o 11,5 tis. ha v roce 2021 bylo na TTP přeměněno celkem cca 6,2 tis. ha, z toho nejvíce v kraji Jihočeském (1,4 tis. ha).^[1]

Orná půda je také dlouhodobě přeměňována na zastavěné plochy. Rozšiřování zastavěných a ostatních ploch způsobilo úbytek orné půdy o dalších 2 tis. ha, nejvíce v krajích Středočeském a Jihomoravském. S tím je spojený nárůst nepropustných povrchů.

Obr. 17: Změna výměry zemědělské půdy, roky 2019 a 2021, podíl změny k rozloze obce

Zdroj: ČSÚ, ČÚZK, 2022

Kromě výměry zemědělské půdy hraje také velkou roli její kvalita. Kvalita zemědělské půdy je dána řadou vlastností, např. půdní struktura, půdní reakce (pH), sorpční schopnosti, obsah humusu. Negativně ji ovlivňují rizikové prvky a látky, jejichž obsah je monitorován (As, Cd, Ni, Pb, Zn, PAU, PCB, HCH, HCB, látky skupiny DDT aj.).^[2] Na základě výsledků stanovení obsahu rizikových prvků v půdě při extrakci lučavkou královskou, byly v období 1998–2020 nejvíce problémové obsahy kadmia s 9,8 % nadlimitních vzorků za všechny půdy, dále arsenu (9,0 %), chromu (5,7 %), zinku (6,3 %) a berylia (4,8 %).^[4]

Nejzávažnějším způsobem degradace půd u nás je eroze, vůči které je Česko, vzhledem k intenzivnímu hospodaření spoléhajícímu se na minerální hnojiva, zranitelné. V současné době je maximální ztráta půdy v Česku vyčíslena na přibližně 21 mil. t ornice za rok, což lze vyjádřit jako ztrátu minimálně 4,3 mld. Kč ročně. Nadměrný úbytek půdních částic vlivem eroze může vést ke snížení mocnosti ornice, popřípadě k likvidaci celé orniční vrstvy. Na silně erodovaných půdách dochází ke snížení hektarových výnosů až o 75 % a ke snížení ceny půdy až o 50 %. Kromě ztráty půdy způsobuje smyv půdních částic také znečištění povrchových vod a zanášení vodních nádrží. Ke zrychlené erozi vede především pěstování erozně nebezpečných plodin, pěstování monokultur, malé množství organické hmoty v půdě, absence krajinných prvků, zatravněných pásů či teras, scelenost pozemků, obhospodařování půdy bez ohledu na svažitost pozemků apod.^[2]

Vodní erozí, vyjádřenou dlouhodobým potenciálním smyvem (G) vyšším než 2,1 t.ha⁻¹.rok⁻¹ (tzn. nad spodní hranici středně ohrožené půdy), je ohroženo 51,7 % zemědělského půdního fondu (ZPF), přičemž v 15,6 % se jedná o extrémní ohrožení (G vyšší než 10,1 t.ha⁻¹.rok⁻¹). Vodní erozí jsou

dlouhodobě nejvíce ohroženy oblasti lemující moravské úvaly a pahorkatiny a vrchoviny Česka. Větrnou erozí bylo v roce 2020 potenciálně ohroženo 22,9 % zemědělské půdy a z toho 2,7 % představovaly půdy nejohroženější, které se nacházejí zejména na jižní Moravě a v Polabí. Do kategorie půd bez ohrožení patřilo 67,9 % plochy zemědělské půdy. [2]

Úbytek orné půdy v roce 2021 způsobila tak její transformace na lesní půdu (457,4 ha) a na zahrady (2222,33 ha). Přírůstky orné půdy v roce 2021 celkem činily 1,7 tis. ha, nová orná půda vznikala nejvíce z původních TTP (607,7 ha), chmelnic (402,2 ha) a ovocných sadů (328,6 ha).

V současnosti je také pozitivním trendem růst počtu ekologicky hospodařících subjektů. V roce 2020 se jednalo o 4665 ekofarem, což je o 266 subjektů více, než v roce 2017, přičemž nárůst počtu ekofarem nastal především po roce 2014 v souvislosti s růstem podpory ekologického zemědělství.

Zvolna v posledních letech roste také podíl ekologicky obhospodařované půdy. V roce 2020 bylo ekologicky obhospodařováno 543 252 ha, tj. 15,3 % z celkové výměry ZPF. [3]

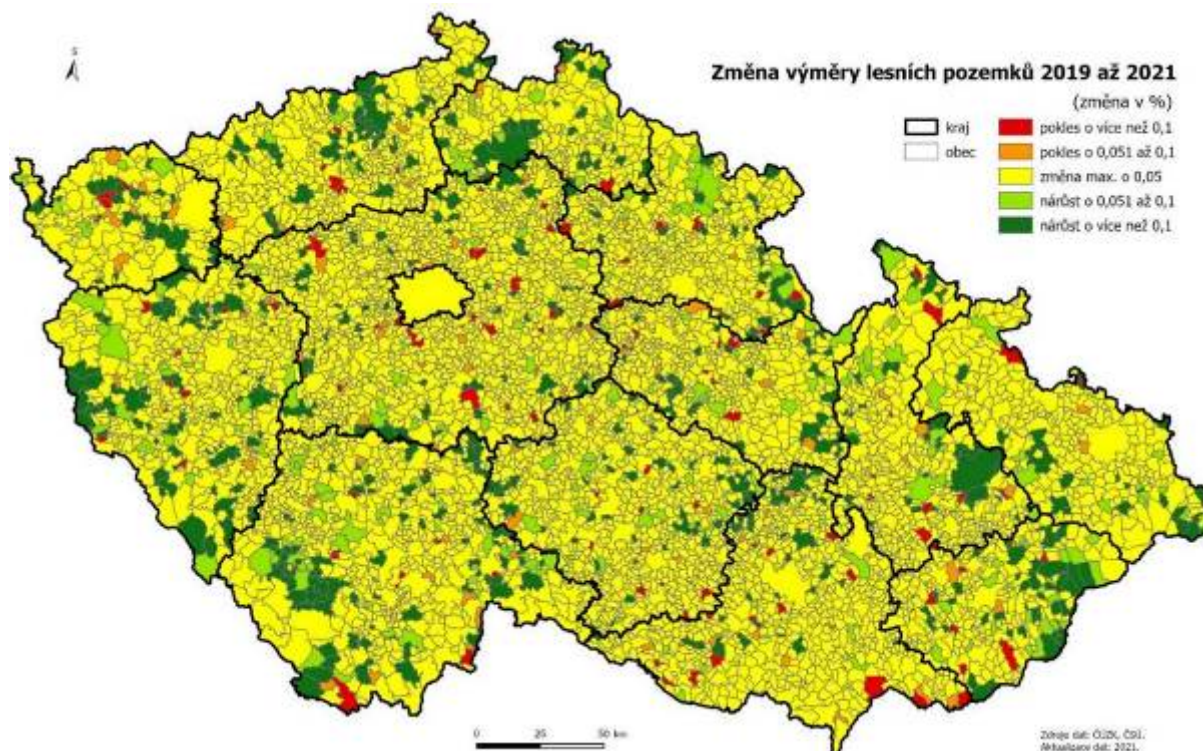
A.4.2.2 Lesní půda

Výměra lesní půdy má tedy mírně vzestupnou tendenci s pozvolně stoupajícím trendem, v roce. Na obrázku níže je znázorněn rozdíl výměry lesních ploch, stav v roce 2021 proti roku 2019. Patrný je nárůst lesních ploch především v Jihočeském, Zlínském, Plzeňském a Libereckém kraji.

Dle kategorie lesa jsou nejvíce zastoupené hospodářské lesy, jež zaujímají přibližně 25 % rozlohy ČR. Více jsou zastoupeny jehličnaté dřeviny v poměru 70:30 k listnatým. Jednoznačně dominantní dřevinou je smrk, jež v roce 2020 rostl na 48,8 % porostní půdy lesa, jeho podíl v českých lesích se však dlouhodobě snižuje, od roku 1950 klesl o více jak 10 %. Nejvýznamnější listnatou dřevinou je buk, jež roste na 9 % porostní půdy lesa, což je dvojnásobné navýšení oproti roku 1950.

Dle vlastnických poměrů tvoří 54 % lesů lesy státní a 15,7 % lesy obecní, soukromých a ostatních lesů je 30,3 %.

Obr. 19: Změna výměry lesních ploch, roky 2019 a 2021, podíl změny k rozloze obce

Zdroj: ČSÚ, ČÚZK, 2022

V roce 2020 byly lesní ekosystémy znovu ovlivněny rozsáhlou těžbou po kůrovcové kalamitě, která začala v roce 2015. Objem smrkové dřeva napadeného kůrovcem činil v roce 2020 14,9 tis. m³, což je nejvíce od roku 1981. ^[3] Kůrovcová kalamita je způsobená souběžně klimatickými podmínkami a nízkou ekologickou stabilitou lesních porostů, které jsou z velké části tvořeny smrkovými monokulturami. Nejvíce je zasažena severní Morava v oblasti Jeseníků, odkud se kůrovec postupně rozšířil i do dalších území. ^[2]

Objem nahodilé těžby v roce 2020 činil 33,9 mil. m³ dřeva bez kůry, což je nejvyšší zaznamenaná hodnota v historii. Většinu nahodilé těžby tvořila těžba hmyzová (26,2 mil. m³ dřeva bez kůry). Objem hmyzové těžby v roce 2020 tak dosáhl téměř hodnoty jako celkový objem hmyzové těžby za období 1990–2012 (26,0 mil. m³ dřeva bez kůry). Celkem bylo v roce 2020 vytěženo 35,8 mil. m³ dřeva.

A.4.3 Zhodnocení vazeb zjištěných trendů ve vztahu k uplatňování PÚR ČR

Dlouhodobým trendem ve využití území ČR je zmenšování výměry zemědělské půdy, úbytek orné půdy, a naopak přibývání výměry lesních porostů a zastavěných ploch.

PÚR ČR problematiku půdy zmiňuje v těchto souvislostech:

- Článek 14a stanovuje při plánování rozvoje venkovských území a oblastí dbát na rozvoj primárního sektoru při zohlednění ochrany kvalitní zemědělské, především orné půdy a ekologických funkcí krajiny.
- Článek 19 pojednává o hospodárném využívání zastavěných území a zajištění ochrany nezastavěného území (zejména zemědělské a lesní půdy).
- Článek 20 doporučuje umísťování rozvojových záměrů do co nejméně konfliktních lokalit s podporou potřebných kompenzačních opatření a respektovat veřejné zájmy např. ochrany zemědělského a lesního půdního fondu.
- Článek 21 klade za cíl zachování souvislých ploch nezastavěného území v bezprostřední blízkosti velkých měst a rozvoj lesních porostů a zachování prostupnosti krajiny (především u specifických oblastí Karvinsko a Mostecko).
- Článek 25 podmiňuje preventivní ochranu území a obyvatelstva před potenciálními riziky a přírodními katastrofami (sesuvy půdy, eroze, sucho atd.) s cílem jim předcházet a minimalizovat jejich negativní dopady.
- U specifických oblastí Beskydy, Jeseníky-Kralický Sněžník doporučuje v rámci ÚP vytvářet podmínky pro zemědělskou výrobu podhorského a horského charakteru, zejména vymezením vhodných lokalit pro zatravnění a pastvinářství.
- U specifické oblasti Mostecko a Sokolovsko upozorňuje na vytvoření podmínek pro nutnou obnovu krajiny po povrchové těžbě uhlí s polyfunkčním využitím území (včetně zemědělství a lesních pozemků).
- U specifické oblasti Mostecko je také potřeba rekultivace a vhodné formy revitalizace území postižených imisemi energetických a průmyslových zařízení, včetně nutnosti pokračování další péče a obnovy imisemi silně poškozených lesních porostů Krušných hor.
- U specifické oblasti Krušné hory upozorňuje na možné střety těžebních aktivit s ochranou zemědělského a lesního půdního fondu, především v Ústeckém kraji.
- V článku 75b upozorňuje na potřebu zajistit dostatek užitkové vody pro zemědělství u oblastí ohrožených suchem a vytvářet podmínky pro krajinu s vhodným poměrem lesů, mezí, luk, vodních ploch a vodních toků, cestní sítě a orné půdy. Dále upozorňuje na začlenění protierozních opatření proti vodní a větrné erozi (vsakovací travní pruhy, větrolamy, meze, příkopy aj.)

Z výše uvedeného je zřejmé, že se PÚR ČR zabývá ochranou zemědělské a lesní půdy dostatečně. Současně je jasné, že záměry v PÚR ČR uvedené, tj. zejména v oblasti dopravy, technické

infrastruktury, ale i další, k záborům ZPF přispívají, a to zejména v rozvojových oblastech a osách. Rozsah záboru půdního fondu ovlivňuje naplňování PÚR ČR pouze částečně a nepřímo.

Rozsah záboru zemědělské půdy lze koncepcí PÚR ČR eliminovat, případně minimalizovat, pouze omezeně. Jedním z nástrojů uplatňovaným PÚR ČR pro omezení rozsahu záboru zemědělské půdy jsou výše uvedené republikové priority. Konkrétní opatření k minimalizaci rozsahu záboru ZPF jsou v rámci územního plánování realizována v rámci ÚPD krajů a obcí.

Naopak dochází k nárůstu lesní půdy, a to průběžně. Vliv PÚR ČR je zde minimální, neboť se jedná především o nárůst způsobený zalesňováním zemědělské půdy.

Rozvoj ekologického zemědělství je reflektován v článcích 69, 70, 71, 74, 75.

Rozvoj lesnictví je reflektován v článcích 69 a 74.

A.4.4 Doporučení

Z hodnocení této části nevyplynou žádná významná doporučení pro aktualizaci PÚR ČR.

A.5 VODNÍ HOSPODÁŘSTVÍ

A.5.1 Základní charakteristika současného stavu

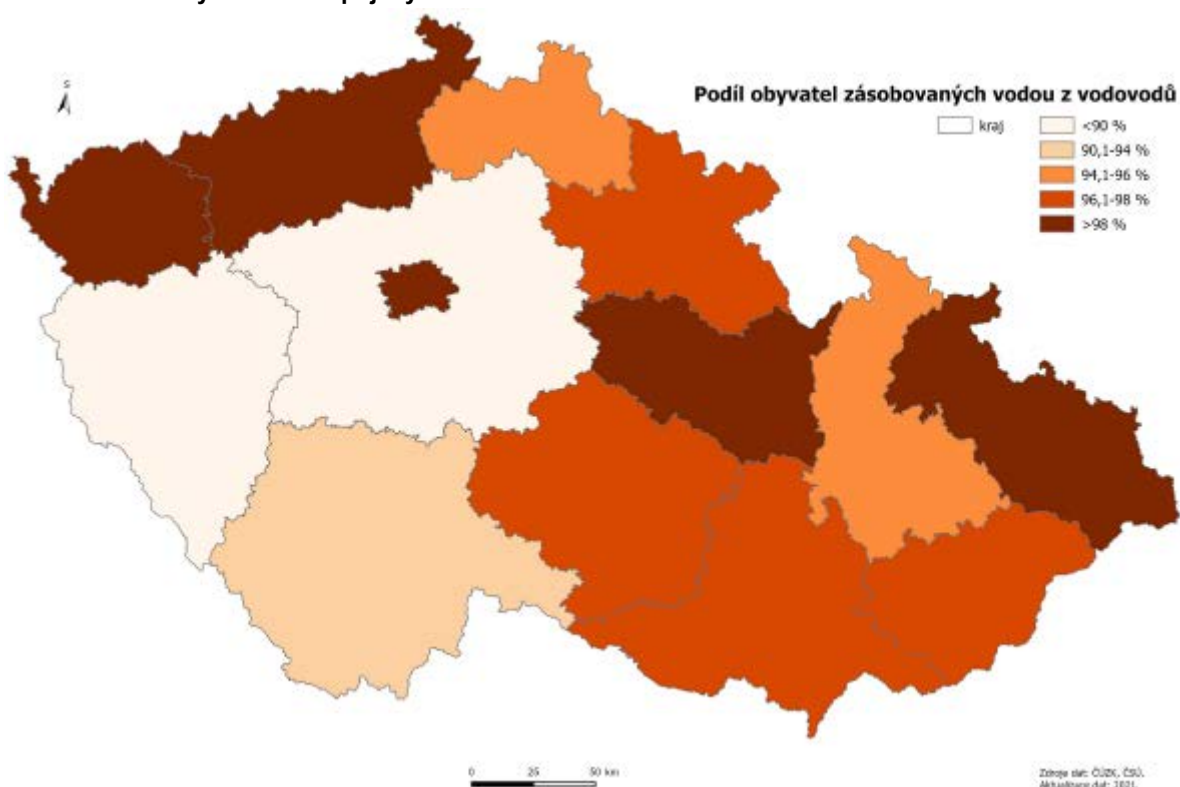
A.5.1.1 Zásobování vodou

Spotřeba vody na jednoho obyvatele zásobovaného vodou z veřejného vodovodu v roce 2020 činila, z celkového množství vyrobené vody, 159,0 l.obyv.⁻¹.den⁻¹, což je o 2,8 % méně než v roce 2019 (v roce 2016 to bylo 162 l.obyv.⁻¹.den⁻¹). V domácnostech došlo meziročně k mírnému nárůstu spotřeby vody, a to o 0,5 % (v roce 2020 se v domácnostech spotřebovalo 91,1 l.obyv.⁻¹.den⁻¹).

Podíl obyvatel připojených na vodovod se nadále postupně zvyšuje. V porovnání s rokem 2000 výrazně vzrostl, tj. z 87,1 % na 96 % v roce 2020. Dle cílů Strategii resortu Ministerstva zemědělství České republiky s výhledem do roku 2030, bude při zachování tohoto současného trendu pravděpodobně splněn cíl 96,7 % připojených obyvatel na veřejný vodovod, stanovený pro rok 2023. ^[1]

Na obrázku níže je zobrazeno napojení obyvatel na vodovod dle dat ze Sčítání lidu, domů a bytů z roku 2021. ^[2]

Obr. 18: Podíl obyvatel ČR napojených na vodovod v roce 2021

Zdroj: Sčítání lidu, domů a bytů, 2021

Srovnání podílu obyvatel napojených na vodovod v krajích České republiky v roce 2019–2021 je uvedeno v následující tabulce. ^[2,3]

Tab. 7: Podíl obyvatel napojených na vodovod v letech 2019–2021 v krajích České republiky

	2019		2020		2021	
	Podíl obyvatel zásobovaných vodou z vodovodů (%)	Voda vyrobená celkem (tis.m³)	Podíl obyvatel zásobovaných vodou z vodovodů (%)	Voda vyrobená celkem (tis.m³)	Podíl obyvatel zásobovaných vodou z vodovodů (%)	Voda vyrobená celkem (tis.m³)
Hl. m. Praha	100,0	104 575	100,0	99 817	100,0	99 365
Středočeský kraj	86,5	60 483	85,9	59 272	88,4	58 630
Jihočeský kraj	89,4	33 720	89,5	33 411	90,8	33 812
Plzeňský kraj	85,9	30 870	85,7	30 187	88,7	30 253
Karlovarský kraj	100,0	19 289	100,0	18 455	100,0	18 245
Ústecký kraj	98,0	49 013	98,1	48 432	99,9	46 835
Liberecký kraj	93,0	26 125	93,3	25 689	94,4	25 027
Královéhradecký kraj	94,6	31 437	94,7	31 187	97,0	30 308
Pardubický kraj	97,0	27 176	96,6	26 850	98,2	26 811
Kraj Vysočina	94,8	24 149	96,4	23 937	96,4	24 613
Jihomoravský kraj	95,1	62 875	95,6	62 746	97,4	63 111
Olomoucký kraj	93,4	28 662	93,8	28 617	95,6	29 126
Zlínský kraj	96,0	29 188	96,1	28 256	97,6	28 601
Moravskoslezský kraj	99,9	74 879	99,9	72 547	99,9	72 469
Česká republika	94,6	602 440	94,6	589 402	96,0	587 206

Zdroj: ČSÚ, 2021

Průměrná spotřeba vody v domácnostech v porovnání s rokem 2000 výrazně klesla ze 104,4 l.obyv.⁻¹.den⁻¹ na 91,3 l.obyv.⁻¹.den⁻¹ v roce 2020. Nejvyšší spotřebu dlouhodobě vykazuje naše hlavní město Praha (112,8 l.obyv.⁻¹.den⁻¹), nejnižší spotřeba je dlouhodobě v domácnostech kraje Zlínského (80,2 l.obyv.⁻¹.den⁻¹) a Pardubického (81,6 l.obyv.⁻¹.den⁻¹).

Spotřeba vody ostatních odběratelů, mezi které patří např. služby, zdravotnictví, školství či menší průmyslové podniky připojené na veřejný vodovod, v roce 2019, kdy činila průměrně 43,1 l.obyv.⁻¹.den⁻¹, v roce 2020 mírně klesla na 38,3 l.obyv.⁻¹.den⁻¹.^[1,4]

Mělký oběh podzemních vod, reprezentovaný mělkými vrty a většinou pramenů, měl v roce 2020 velmi netypický chod. Stav podzemní vody v mělkých vrtech a pramenech byl v první polovině roku 2020 celkově nejsušší od roku 1971. Z dlouhodobějšího sledování lze konstatovat, že od roku 2016 dochází ke každoročnímu poklesu množství odebraných povrchových vod. V roce 2020 došlo opět ke snížení odebraného množství povrchové vody z 1 477 mil. m³ na nové historické minimum 1 011 mil. m³.^[5,6]

Tab. 8: Odběry podzemní vody (mil.m³) na území České republiky v letech 2019 a 2020

rok	Vodovody pro veřejnou potřebu	Zemědělství, včetně závlah	Energetika	Průmysl, včetně dobývání	Ostatní, včetně stavebnictví	Celkem
2019	290,1	15,3	1,8	35,0	17,1	359,3
2020	288,9	15,5	1,9	32,9	15,7	354,9

Zdroj: Povodí s.p.,^[5,6]

A.5.1.2 Odkanalizování

Podíl obyvatel ČR připojených na kanalizační síť v roce 2020 činil 86,1 %, v roce 2021 již 87,4 %. Podíl obyvatel připojených na kanalizaci zakončenou ČOV byl 83,4 %. V porovnání s rokem 2000 došlo ke zvýšení podílu obyvatel připojených na kanalizaci zakončenou ČOV o 17,9 p.b. Meziročně došlo ke

snížení objemu vypouštěných odpadních vod o 1,3 % na hodnotu 1 502,4 mil. m³, v porovnání s rokem 2000 došlo k poklesu o 16,7 %. ^[1]

Celkový objem vod vypouštěných do kanalizace pro veřejnou potřebu, který zahrnuje i zpoplatněné srážkové vody, v roce 2020 byl 521,5 mil. m³, přičemž v porovnání s rokem 2019 došlo k poklesu o 1,5 %. Z toho objem vod vypouštěných do veřejné kanalizace bez vod srážkových v roce 2020 činil 450,5 mil. m³ (z tohoto objemu bylo 439,3 mil. m³ čištěných a 11,2 mil. m³ nečištěných. Podíl čištěných odpadních vod z vod vypouštěných do kanalizace je dlouhodobě vysoký (od roku 2000 se pohybuje v rozmezí 94–98 %). ^[1,4]

Průměrná účinnost ČOV (množství odbouraného znečištění) je v České republice velmi vysoká díky modernizaci a rekonstrukci ČOV, které vedly ke snížení počtu ČOV s pouze mechanickým čištěním. Dlouhodobě sice roste počet čistíren odpadních vod a zvyšuje se podíl ČOV s terciárním stupněm čištění (v roce 2020 bylo v ČR provozováno celkem 2 795 ČOV, z toho 58,2 % s terciárním stupněm čištění), však tento rozvoj postupně zpomaluje u potřeby čištění odpadních vod u menších obcí (obce do 2000 EO, obce s menší koncentrací obyvatel, omezené možnosti čerpání financí z rozpočtu obcí). Na kanalizaci zakončenou ČOV doposud není připojeno 16,6 % obyvatel. Odpadní vody produkované bývají čištěny např. na domovních čistírnách nebo jsou shromažďovány v jímkách (žumpách) a starých, nyní již nevyhovujících septičích.

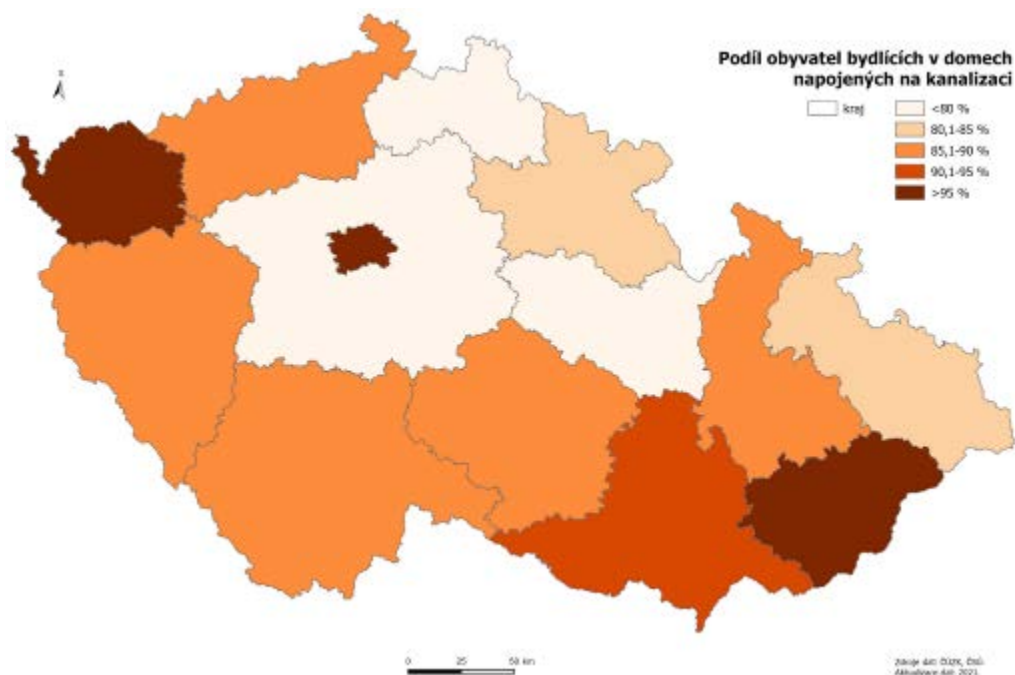
Tab. 9: Podíl obyvatel napojených na kanalizaci pro veřejnou potřebu a množství vypouštěných vod v letech 2019–2021 v České republice

rok	Podíl obyvatel bydlících v domech napojených na kanalizaci (%)	Voda vypouštěná do vodních toků (tis.m ³)	Vypouštěné odpadní vody do kanalizace celkem (tis.m ³)	v tom	
				splaškové	průmyslové a ostatní
2019	85,5	819 627	461 058	316 673	144 385
2020	86,1	888 223	450 484	323 090	127 394
2021	87,4	906 857	451 825	327 844	123 981

Zdroj: ČSÚ, 2021

Od roku 2010 má objem vypouštěných vod klesající trend, s drobnými výkyvy. Nízký objem vypouštěných odpadních vod v posledních letech je ovlivněn vývojem srážkových poměrů, a v roce 2020 navíc uzavřením některých podniků v důsledku pandemie covid-19. Podíl obyvatel napojených na kanalizaci pro veřejnou potřebu a množství vypouštěných vod za poslední tři roky je zobrazeno výše v tabulce výše a kartogramu níže.

Obr. 21: Podíl obyvatel bydlících v domech, napojených na kanalizaci, rok 2021, v %

Zdroj: ČSÚ, 2021

Tab. 10: Podíl obyvatel napojených na kanalizaci pro veřejnou potřebu v letech 2019–2021 v krajích České republiky

	2019		2020		2021	
	Podíl obyvatel bydlících v domech napojených na kanalizaci (%)	Voda vypouštěná do vodních toků (tis.m ³)	Podíl obyvatel bydlících v domech napojených na kanalizaci (%)	Voda vypouštěná do vodních toků (tis.m ³)	Podíl obyvatel bydlících v domech napojených na kanalizaci (%)	Voda vypouštěná do vodních toků (tis.m ³)
Hl. m. Praha	99,1	113 121	99,1	115 242	100,0	125 473
Středočeský kraj	74,4	76 464	74,8	82 062	76,9	89 999
Jihočeský kraj	86,3	54 382	86,2	64 555	86,4	64 223
Plzeňský kraj	85,9	44 461	85,0	45 328	88,4	50 071
Karlovarský kraj	100,0	30 499	100,0	29 644	100,0	32 480
Ústecký kraj	83,5	57 392	86,8	57 497	88,7	62 542
Liberecký kraj	69,5	38 591	73,9	37 313	74,3	38 951
Královéhradecký kraj	78,9	50 757	79,6	53 846	80,3	53 931
Pardubický kraj	74,8	36 219	74,7	45 053	76,6	45 499
Kraj Vysočina	88,0	40 132	87,2	43 963	87,8	42 650
Jihomoravský kraj	90,3	81 775	91,0	87 329	92,9	86 011
Olomoucký kraj	85,6	54 195	86,1	63 992	86,3	60 106
Zlínský kraj	95,9	49 744	96,0	56 519	97,4	55 011
Moravskoslezský kraj	83,0	91 895	83,6	105 881	84,9	99 910
Česká republika	85,5	819 627	86,1	888 223	87,4	906 857

Zdroj: ČSÚ, 2021

Nejnižší podíl obyvatel připojených na kanalizace a kanalizace zakončené ČOV je v kraji Libereckém (73,9 % pro kanalizaci a 72,6 % pro kanalizaci s ČOV), Středočeském (74,8 % a 74,7 % pro kanalizaci s ČOV) a Pardubickém (74,7 % a 73,8 % pro kanalizaci s ČOV).^[1]

Co se týká účinnosti čištění odpadních vod, u BSK5 (biologická spotřeba kyslíku, 5denní) v roce 2020 dosahovala účinnost hodnoty 98,4 %. U některých sledovaných ukazatelů došlo meziročně k mírnému zhoršení, u Pcelk. na 86,8 %, u CHSKCr na 94,9 % a u Ncelk. na 80,1 %.^[1,4]

V souvislosti s probíhající klimatickou změnou v obecné rovině hrozí zvýraznění eutrofizačních projevů (zvýšení obsahu minerálních živin, především fosforu), zejména v oblasti kyslíkového režimu, recyklace živin uložených v sedimentech a zvýšení intenzity pozdně letních sinicových vodních květů. Těmto dopadům se lze bránit jedinou cestou – soustavným omezováním přísunu fosforu z povodí. Jedná se primárně o minimalizaci emisí fosforu a dále o podporu samočisticích procesů a retence fosforu v povodích (správné provozování rybníků, revitalizace vodních toků, podpora retence vody v krajině obecně).^[5,6]

A.5.1.3 Jakost vod

Během posledních 25 let došlo ke zlepšení kvality povrchových vod, nicméně i v současnosti se stále vyskytují úseky vodních toků zařazené do V. třídy jakosti povrchové vody. Nejvíce vodních toků spadá podle základní klasifikace do III. třídy – znečištěná voda. Postupně také přibývá více úseků toků spadajících do I. a II. třídy.^[5,6]

Za období let 2000–2020 se ve vodních tocích ČR podařilo nejlépe zredukovat znečištění N-NH_4^+ (pokles průměrné koncentrace o 74,5 %) a Pcelk. (pokles o 46,3 %). Průměrná koncentrace amoniakálního dusíku dosáhla v roce 2020 hodnoty 0,126 mg.l^{-1} . Příčinou poklesu je zejména účinnější čištění odpadních vod a pokles živočišné výroby. Koncentrace celkového fosforu v roce 2020 dosáhla průměrné hodnoty 0,154 mg.l^{-1} . Důvodem pozitivního dlouhodobého vývoje je skutečnost, že část znečištění fosforem pochází z bodového znečištění, které prochází důkladnějším čištěním na čistírnách odpadních vod. CHSKCr vykazuje v hodnoceném období v podstatě setrvalý stav s koncentracemi mezi 18 a 20 mg.l^{-1} bez výraznějších výkyvů. Průměrné koncentrace BSK5 se ve sledovaném období výrazně nelišily. Průměrné koncentrace TOC se v období 2010–2020 výrazně nelišily, pohybovaly se v rozmezí 6,735 až 7,440 mg.l^{-1} . Setrvalý stav v posledních 7 letech vykazují koncentrace N-NO_3 (kolem 3 mg.l^{-1}). Koncentrace N-NH_4^+ ve sledovaném období vykazují mírný pokles s malými výkyvy.^[1,5,6]

Výsledky vyhodnocení kvality podzemních vod za rok 2020 se oproti předchozím letům 2017–2019 vzhledem k pomalé dynamice změn chemismu podzemních vod výrazně nezměnily. Dominantními anorganickými ukazateli znečištění podzemních vod, byly v roce 2020 amonné ionty (11,7 % nadlimitních vzorků) a dusičnany (10,9 % nadlimitních vzorků), V případě koncentrací dusíkatých látek nedošlo od roku 2010 k výrazným změnám.

Z organických látek jsou hlavními polutanty pesticidy, kdy limity pro podzemní vodu často překračují nikoliv přímo účinné látky pesticidních přípravků, ale jejich metabolity. Mezi lety 2013 až 2020 došlo k mírnému kolísání nadlimitních hodnot a není zde patrný žádný trend. Vzorky podzemních vod s nadlimitními koncentracemi pesticidů byly převážně odebrány u mělkých vrtů. V roce 2020 bylo zjištěno překročení u sumy pesticidů celkově u 200 objektů (u mělkých vrtů byl překročen limit u 124 objektů, u hlubokých vrtů to bylo 41 objektů a u pramenů 35 objektů).^[1,5,6]

V roce 2020 bylo ve státní monitorovací síti jakosti podzemních vod pozorováno 695 objektů, z toho 201 pramenů, 224 mělkých vrtů a 270 hlubokých vrtů. Sledováno bylo celkem 366 jakostních ukazatelů. Ukazatele ze tří hlavních skupin (základní ukazatele, kovy, polární pesticidy a léčiva) byly sledovány na většině objektů. Ostatní skupiny ukazatelů byly analyzovány na vybraném nižším počtu lokalit. U sledovaných objektů podzemních vod byl zjištěn obdobný počet lokalit s nadlimitními hodnotami monitorovaných látek jako v roce 2019 a v podstatě se jedná o potvrzení výsledků z minulých let.^[5,6]

Nejvýraznějšími ukazateli znečištění podzemních vod porovnáním s limitními hodnotami jsou pesticidy, a to zejména metabolity herbicidů používaných zejména pro ošetření plodin jako je řepa, řepka a kukuřice.^[5] Specifickým znečišťovatelem povrchových vod je zemědělství, především plošné znečištění splachem znečišťujících látek z obhospodařované zemědělské půdy (postřiky, léčiva, hnojiva, chemické

ošetření plodin používaných pro biopaliva). Tento druh znečištění není plošně evidován, výrazně se ale promítá do výsledné jakosti povrchové i podzemní vody, neboť je významným zdrojem dusičnanů, pesticidů a způsobuje acidifikaci.

A.5.2 Vývoj za hodnocené období a souhrn hlavních trendů

Níže je uveden souhrn trendů za sledované období:

- Sucho se na území České republiky projevuje stále intenzivněji. Významný srážkový deficit oproti normálu lze sledovat již od roku 2014. Situace klimatického sucha v roce 2020 se po dvou velmi suchých letech 2018 a 2019 výrazně zlepšila, dle indexu SPEI a základní vláhové bilance se vyskytovalo jen sucho mírné a jen na části území Česka bez horských poloh.
- Vodohospodářská infrastruktura se dlouhodobě rozvíjí, dochází k její revitalizaci, a také ke zvyšování podílu připojených obyvatel na veřejný vodovod. Podíl obyvatel připojených na veřejný vodovod v roce 2021 v porovnání s rokem 2000 výrazně vzrostl, z 87,1 % na 94,6 %.
- Množství celkově odebrané vody od roku 2000 kleslo o 24,3 %. V roce 2020 činil celkový odběr vody 1 365,9 mil. m³, v porovnání s rokem 2019 došlo k poklesu o 9,3 %.
- Od roku 2010 se koncentrace dusíkatých látek obsažených v podzemních vodách nijak výrazně nezměnily.
- Výrazné znečištění v podzemních vodách bylo v roce 2020 zjištěno u sumy pesticidů, celkově u 200 objektů (u mělkých vrtů byl překročen limit u 124 objektů, u hlubokých vrtů to bylo 41 objektů a u pramenů 35 objektů).
- Dlouhodobě roste počet čistíren odpadních vod (ČOV), zvyšuje se podíl ČOV s terciárním stupněm čištění. V roce 2020 bylo v ČR provozováno celkem 2 795 ČOV, z toho 58,2 % s terciárním stupněm čištění. Meziročně došlo ke snížení objemu vypouštěných odpadních vod o 1,3 % na hodnotu 1 502,4 mil. m³, v porovnání s rokem 2000 došlo k poklesu o 16,7 %.
- Na kanalizaci zakončenou ČOV stále není připojeno 16,6 % obyvatel, odpadní vody produkované v těchto případech byly čištěny např. na domovních čistírnách nebo byly shromažďovány v jímkách a septicích a následně odvezeny k odbornému čištění.
- Zlepšila se jakost koupacích vod. Podíl lokalit koupacích vod, které byly zařazeny do I. nebo II. kategorie jakosti v roce 2020, činil 69,5 %.
- V hodnocení kvality vody dle ČSN 75 7221 převažuje pro dvoutletí 2019–2020 III. třída jakosti (znečištěná voda). Postupně také přibývá více úseků toků spadajících do I. a II. třídy.
- Za období let 2000–2020 se ve vodních tocích Česka podařilo nejlépe zredukovat znečištění N-NH₄⁺ (pokles průměrné koncentrace o 74,5 %) a P_{celk.} (pokles o 46,3 %).

A.5.3 Zhodnocení vazeb zjištěných trendů ve vztahu k uplatňování PÚR ČR

Konkrétní vlivy ploch a koridorů celorepublikového významu vymezených v PÚR ČR na podzemní a povrchové vody byly vyhodnoceny v rámci zpracování příslušných vyhodnocení vlivů ZÚR na životní prostředí. Na úrovni hodnocení PÚR ČR lze konstatovat, že tato koncepce zvyšuje zejména rozsah zpevněných ploch, který způsobuje změny v režimu odtoku povrchových vod. Ochrana podzemních a povrchových vod je aktualizací PÚR ČR zajišťována prostřednictvím republikových priorit územního plánování pro zajištění udržitelného rozvoje území v člancích: 14a, 16, 20, 25, 26 a 30 a v člancích dalších částí PÚR ČR (např. v rámci vymezených specifických oblastí, anebo v rámci úkolů pro ministerstva a jiné správní úřady k prověření účelnosti a reálnosti vodních cest – článek 123, 124 a 124a). Jejich implementace do vydaných ZÚR lze tedy chápat jako nepřímý pozitivní vliv uplatňování PÚR ČR.

Problematika sucha je nově komplexně řešena v rámci článku (75b) SOB9 Specifická oblast, ve které se projevuje aktuální problém ohrožení území suchem.

Dále se problematice vodního hospodářství konkrétněji věnují v rámci kapitoly 6: Technická infrastruktura tyto články:

- Článek 167 vymezující plochy LAPV - plochy morfologicky, geologicky a hydrologicky vhodné pro akumulaci povrchových vod.
- Článek 167a plocha pro vodní nádrž Nové Heřminovy.
- Článek 167b plocha pro suchou nádrž Teplice včetně dalších nezbytných ploch a koridorů pro stavby a opatření ke snížení povodňových rizik v povodí řeky Bečvy.

A.5.4 Doporučení

- V případě plánované výstavby nových vodních děl zohledňovat jejich environmentální dopady.

A.6 VLIVY NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ Z HLEDISKA UPLATŇOVÁNÍ POLITIKY ÚZEMNÍHO ROZVOJE ČR V RÁMCI ZÁSAD ÚZEMNÍHO ROZVOJE KRAJŮ

A.6.1 Úvod

Jak již bylo uvedeno v úvodu celého dokumentu, Vyhodnocení vlivů uplatňování koncepce PÚR ČR na životní prostředí není standardním produktem hodnocení dle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na ŽP, ve znění pozdějších předpisů. Svojí podstatou má nejbližší ke sledování a rozboru vlivů schválené koncepce na životní prostředí a veřejné zdraví, které musí zpracovat každý předkladatel koncepce, jako jeden ze závěrů procesu SEA. Pokud při něm zjistí, že realizace koncepce má nepředvídané významné negativní vlivy na životní prostředí nebo veřejné zdraví, je dle výše uvedeného zákona mj. povinen zajistit přijetí opatření k odvrácení nebo zmírnění takových vlivů.

Pro hodnocení vlivů uplatňování PÚR ČR na životní prostředí platí také další analogie, že hodnocení uplatňování (realizace) koncepce je možné především na základě dopadů intervencí (realizace záměrů, projektů, aktivit atd.), které z PÚR ČR vyplývají. V případě jednoznačně stanoveného počtu podporovaných (financovaných) projektů, jako tomu je např. u integrovaných plánů rozvoje území (IPRÚ) či integrovaných teritoriálních investic (ITI) apod., odpovídá vyhodnocení takových projektů téměř přesně samotným dopadům koncepce. Složitější je situace v případě „volnější“ vazby mezi koncepcí typu politika územního rozvoje, tedy v situaci, kdy (by) byly některé projekty či aktivity provedeny bez ohledu na existenci koncepce (do jejíhož rámce jsou na základě svého charakteru zařazeny), byť za ztížených administrativních či finančních podmínek.

Dalším rozdílem, oproti vyhodnocování realizace běžné koncepce je to, že samotná PÚR ČR se uplatňuje prostřednictvím Zásad územního rozvoje krajů (ZÚR), které ji musí respektovat, neboť je pro ně závazná. Pro takové hodnocení dopadů aktualizace PÚR ČR jsou však použitelné pouze aktualizované ZÚR, které již mohly reagovat na změny, které aktualizace PÚR ČR vyvolala. Tyto aktualizované ZÚR jsou relevantním zdrojem pro hodnocení uplatňování PÚR ČR na životní prostředí, zejména podkladem pro určení trendů uplatňování PÚR ČR a umožňují – v případě zjištění negativních vlivů uplatňování PÚR ČR – návrh vhodných opatření. V části případů slouží pro hodnocení uplatňování PÚR ČR také zprávy o vyhodnocení uplatňování ZÚR, které byly zpracovány a zveřejněny na informačním portálu SEA MŽP.

Níže je uveden přehled posuzovaných ZÚR krajů, resp. jejich aktualizací, které nabyly účinnosti v rámci sledovaného období, tj. od schválení PÚR ČR, ve znění Aktualizace č. 4 v roce 2019 s platností od 1.9.2019 do současnosti:

- Aktualizace č. 7 ZÚR Středočeského kraje – s účinností od 28.5.2022
- 2. Aktualizace ZÚR Ústeckého kraje účinná od 6.8.2020
- Aktualizace č. 1 Zásad územního rozvoje Libereckého kraje s účinností od 27.4.2021
- 8. aktualizace ZÚR Jihočeského kraje – s účinností od 5. 10. 2021
- 9. aktualizace ZÚR Jihočeského kraje – s účinností od 7. 7. 2022
- Aktualizace č. 4 ZÚR Královéhradeckého kraje – s účinností od 31.10.2020
- Aktualizace č. 4 Zásad územního rozvoje Kraje Vysočina – s účinností od 7.11.2020
- Aktualizace č. 7 Zásad územního rozvoje Kraje Vysočina – s účinností od 20.10.2021
- Aktualizace č. 8 Zásad územního rozvoje Kraje Vysočina – s účinností od 13.04.2021
- Aktualizace č. 4 Zásad územního rozvoje Olomouckého kraje – s účinností od 27.1.2022
- Aktualizace č. 1 Zásad územního rozvoje Jihomoravského kraje - s účinností od 31.10.2020
- Aktualizace č. 2 Zásad územního rozvoje Jihomoravského kraje - s účinností od 31.10.2020
- Aktualizace č. 4 Zásad územního rozvoje Zlínského kraje – s účinností od 22.03.2022.
- Aktualizace č. 2a Zásad územního rozvoje Moravskoslezského kraje – s účinností od 16.8.2022
- Aktualizace č. 3 Zásad územního rozvoje Moravskoslezského kraje – s účinností od 16.4.2022
- Aktualizace č. 4 Zásad územního rozvoje Moravskoslezského kraje – s účinností od 16.4.2022
- Aktualizace č. 5 Zásad územního rozvoje Moravskoslezského kraje - s účinností od 31.7.2022

- Aktualizace č. 6 Zásad územního rozvoje Hlavního města Prahy – s účinností od 27.12.2021
- Aktualizace č. 7 Zásad územního rozvoje Hlavního města Prahy – s účinností od 27.12.2021
- Aktualizace č. 9 Zásad územního rozvoje Hlavního města Prahy – s účinností od 17.08.2021
- Aktualizace č. 11 Zásad územního rozvoje Hlavního města Prahy – s účinností od 28.07.2022

A.6.2 Hodnocení změn vyvolaných PUR ČR, ve znění Aktualizace č. 4, v zásadách územního rozvoje krajů.

Zásady územního rozvoje rozpracovávají a upřesňují jednotlivé priority, úkoly a záměry PÚR ČR a v důsledku tak reprezentují její uplatňování. Změny vyvolané aktualizací PÚR ČR, které byly následně zapracovávány do aktualizací ZÚR, procházejí v některých případech procedurou posuzování vlivů na ŽP (SEA) dle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na ŽP, ve znění pozdějších předpisů. Zda je příslušná aktualizace podrobena hodnocení SEA či ne, vyplývá ze stanoviska MŽP k návrhům zpráv o uplatňování ZÚR. V některých případech nebylo posuzování –

v souladu se zákonem – požadováno, v některých případech nebylo posouzení zatím dokončeno vzhledem k délce běžící procedury. Do tohoto hodnocení jsou tedy zahrnuty pouze ty aktualizace ZÚR, které byly ke dni zpracování tohoto materiálu schváleny zastupitelstvy krajů a nabyly účinnosti.

Níže uvedený text uvádí hodnocení vybraných změn PÚR ČR, promítnutých do aktualizovaných ZÚR a dále také požadavky vycházející jak z Vyhodnocení aktualizovaných ZÚR, tak ze stanovisek příslušného úřadu k návrhu aktualizace ZÚR a Vyhodnocení vlivů na ŽP.

Požadavky jsou rozděleny na:

- I. Hodnocení priorit
- II. Hodnocení záměrů

Je zřejmé, že z hlediska hodnocení uplatňování PÚR ČR je nejdůležitější druhá skupina, která je přímo navázána na konkrétní záměry 4. aktualizace PÚR ČR.

I. Hodnocení republikových priorit aktualizované PÚR ČR, ve znění Aktualizace č. 4

Republikové priority PÚR ČR jsou v rámci aktualizací ZÚR přejímány, konkretizovány, komentovány, v části případů je na jejich respektování v konkrétní části ZÚR upozorněno. Nejsou samostatným předmětem hodnocení vlivů ZÚR (uplatňování PÚR ČR) na ŽP.

II. Hodnocení záměrů PÚR ČR, ve znění Aktualizace č. 4

Záměry aktualizované PÚR ČR jsou při aktualizaci relevantních ZÚR přejímány a následně podrobeny hodnocení vlivů na ŽP. Nejvýznamnější záměry jsou níže v textu uvedeny včetně podmínek, vycházejících z hodnocení vlivů na ŽP.

Níže je uveden přehled hlavních změn:

2. Aktualizace ZÚR Ústeckého kraje

Návrh 2AZÚR ÚK upřesňuje v podmínkách Ústeckého kraje Politiku územního rozvoje ČR ve znění aktualizace č. 1. Hlavním cílem 2 aktualizace ZÚR ÚK je zajištění územních podmínek pro podporu energetické stability republiky při zachování a rozvoji prostupnosti území pro člověka i ekosystémy, ochrana identifikovaných hodnot území a zlepšení životních podmínek obyvatel kraje, především požadavků na upřesnění ploch a koridorů silniční a železniční infrastruktury, energetiky, dálkovodů, plynárenství, ale také dalších celorepublikových a krajských dokumentů.

Celkem je v návrhu aktualizace upraveno či nově vymezeno 25 konkrétních ploch a koridorů dopravní a technické infrastruktury. Návrh zároveň akceptuje povinnost vyplývající z usnesení vlády ČR č. 827

ze dne 19. října 2015 týkající se řešení dalšího postupu územně ekologických limitů těžby hnědého uhlí v severních Čechách – schválení hranice územně ekologických limitů těžby na lomu Bílina, která bude stanovena 500 m od zastavěného území obce. V rámci této aktualizace však není stanoveno konkrétní plošné vymezení další těžby. Některá minimalizační opatření navržená u ploch a koridorů, které by mohly mít potenciální negativní vliv na životní prostředí nebo veřejné zdraví, zahrnuta do výrokové části dokumentu.

Aktualizace č. 1 Zásad územního rozvoje Libereckého kraje

Aktualizace č. 1 Zásad územního rozvoje Libereckého kraje upravuje vymezení rozvojových oblastí v souladu s Politikou územního rozvoje ČR ve znění aktualizace č. 1. V rámci prověření všech rozvojových os byl posouzen rozvojový potenciál dotčených obcí a vazby jejich území na existující i připravované kapacitní silnice nebo železniční tratě. Aktualizace č. 1 Zásad územního rozvoje Libereckého kraje prověřila vymezení specifických oblastí nadmístního významu na základě aktuálních informací o území a navrhuje vypuštění specifických oblastí SOB1 Jihozápadní Českolipsko, SOB2 Lužické hory či SOB8 Český ráj sever. Dopravní koridory pro silniční a železniční síť doplňované nebo upravované v rámci Aktualizace č. 1 Zásad územního rozvoje Libereckého kraje jsou koordinovány se záměry sousedních krajů. Některé koridory technické infrastruktury jsou v rámci Aktualizace č. 1 Zásad územního rozvoje Libereckého kraje vypuštěny (např. vedení VVN 400 kV, úsek hranice Libereckého kraje – TR Babylon), některé jsou nově vymezeny (např. koridor E38A) či zpřesňovány (koridor E25_E8E), dále zpřesňuje některé prvky nadregionálního a regionálního ÚSES s vazbou na území sousedních krajů.

8. aktualizace ZÚR Jihočeského kraje

Předmětem 8. aktualizace jsou záměry: D4/2 odpočívka Předotice, D7/9 (D89/20) silnice II/20 úsek Písek – Vodňany, D35/6 silnice II/145 Vítějovice a D38/2 přeložka Dačice.

9. aktualizace ZÚR Jihočeského kraje

Předmětem 9. aktualizace jsou záměry: D7/7.2 – severní silniční spojka České Budějovice D37/5 – obchvat městyse Dolní Bukovsko D90 - silnice II/163 Ee8 – VVN 110 kV Těšovice – Volary.

Aktualizace č. 4 Zásad územního rozvoje Kraje Vysočina

Aktualizace č. 4 ZÚR KrV vymezuje rozvojovou osu OSk 6 Havlíčkův Brod – Chotěboř, a mění klasifikaci rozvojové osy OSk 5 (Znojmo – Blížkovice) – Moravské Budějovice, která ztratila návaznost v Jihomoravském kraji na rozvojovou oblast OBk 5.

Aktualizace č. 4 ZÚR KrV navrhuje rozvoj dopravní infrastruktury, jako jsou koridory pro obchvaty Telče a Velké Bíteše v rámci rozvojové osy OSk 2 Jihlava – Třebíč – Telč a OS5 Praha – Jihlava – Brno, tedy v území se soustředěním předpokládané vyšší míry změn v území a vyšší intenzity rozvoje území, zejména pak ekonomických aktivit. Aktualizace č. 4 ZÚR Kraje Vysočina nevykazuje jako celek významné negativní vlivy na složky životního prostředí ani na veřejné zdraví. Jedinou výjimkou je potenciální významný negativní vliv plochy rozšíření Jaderné elektrárny Dukovany na krajinu, resp. krajinný ráz.

Aktualizace č. 7 Zásad územního rozvoje Kraje Vysočina

Předmětem Aktualizace č. 7 Zásad územního rozvoje Kraje Vysočina byl variantní návrh (varianta A – lokalita Věžná a varianta B – lokalita Leskovice) plochy pro transformovnu 400/110 kV a koridorů pro napojovací nadzemní vedení na navrhované vedení 400 kV Kočín – Mírovka a na stávající vedení 110 kV.

Aktualizace č. 1 Zásad územního rozvoje Jihomoravského kraje

Aktualizace č. 1 Zásad územního rozvoje Jihomoravského kraje obsahuje 20 nových koridorů bez variantních řešení a 3 nové koridory, resp. záměry tvořené kombinacemi dílčích koridorů, navrhované ve variantách v oblasti silniční infrastruktury, dále dva nové koridory v oblasti kolejové dopravy, dva nové koridory v oblasti elektroenergetiky a jeden nový koridor pro plynovod. Tři silniční koridory, jeden železniční koridor, jeden koridor pro elektrické vedení a jedna plocha protipovodňových opatření se mění. Jedna plocha v oblasti integrovaného dopravního systému, jeden silniční koridor a jeden železniční koridor jsou rušeny.

Dále Aktualizace č. 1 Zásad územního rozvoje Jihomoravského kraje upravuje vymezení některých nadregionálních a regionálních prvků územního systému ekologické stability (dále jen „ÚSES“).

Aktualizace č. 1 Zásad územního rozvoje Jihomoravského kraje řeší variantně následující záměry:

1. Dálnice D43/Silnice I/43 Troubsko (D1) – Lysice je řešena ve třech variantách:
 - varianta I/1 (dálniční varianta D43) složená z koridorů DS40-A D43 Troubsko – Kuřim, DS41-A D43 Kuřim – Lysice
 - varianta I/2 (silniční varianta I/43) složená z koridorů DS40-B I/43 Troubsko – Kuřim, DS41-B I/43 Kuřim – Lysice
 - varianta I/3 (silniční varianta I/43 + Jihozápadní tangenta) složená z koridorů DS40-C I/43 Kuřim – Lysice, DS43 Jihozápadní tangenta Troubsko (D1) – Modřice (D52/JT).
2. Dálnice D1 Slatina – Holubice je řešena ve dvou variantách:
 - varianta II/1 (zkapacitnění D1 s MÚK Rohlenka) složená z koridoru DS42-A D1 Slatina – Holubice, zkapacitnění včetně mimoúrovňové křižovatky (s MÚK Rohlenka)
 - varianta II/2 (zkapacitnění D1 s MÚK Tvarožná) složená z koridorů DS42-B D1 Slatina – Holubice, zkapacitnění včetně mimoúrovňové křižovatky (s MÚK Tvarožná)
3. DS58 III/3839 Sivice – II/430. 3. II/430 Brno, Slatina, obchvat je řešen ve čtyřech variantách:
 - varianta III/1 (jihovýchodní) složená z koridoru DS33-A II/430 Brno, Slatina, obchvat
 - varianta III/2 (severovýchodní) složená z koridoru DS33-B II/430 Brno, Slatina, obchvat
 - varianta III/3 (jihozápadní) složená z koridoru DS33-C II/430 Brno, Slatina, obchvat
 - varianta III/4 (severozápadní) složená z koridoru DS33-D II/430 Brno, Slatina, obchvat.

Aktualizace č. 3 Zásad územního rozvoje Moravskoslezského kraje

Aktualizace ZÚR č. 3 MSK je zaměřena na upřesnění koridoru vysokorychlostní dopravy VR1 v úseku (Bělotín –) hranice kraje – Ostrava-Svinov, a to konkrétně vymezením jeho čtyř variant VR1A, VR1B, VR1C, VR1D. Zbývajících úsek Ostrava-Svinov – Bohumín není předmětem řešení AZÚR č. 3 MSK a zůstává vymezen jako koridor územní rezervy D507. Naturové posouzení poukazovalo na mírné negativní vlivy na lokality soustavy Natura 2000 u variant koridorů VR1A a VR1B a na významné negativní ovlivnění těchto lokalit (EVL a PO Poodří) u variant koridorů VR1C a VR1D.

Aktualizace č. 4 Zásad územního rozvoje Moravskoslezského kraje

Návrh AZÚR č. 4 MSK vymezuje železniční koridor nadmístního významu, a to ve dvou variantách DZ27A a DZ27B.

A.6.3 Požadavky v oblasti ŽP pro schválené záměry PÚR ČR v jednotlivých aktualizovaných ZÚR (na základě Vyhodnocení vlivů na ŽP a stanovisek k aktualizaci ZÚR)

Aktualizace č. 1 Zásad územního rozvoje Libereckého kraje – Stručné požadavky v rámci Hodnocení vlivů aktualizace ZÚR na ŽP (pouze vybrané) Společná opatření pro ZÚR Libereckého kraje (vzhledem k průmětu PÚR ČR v rámci celé ZÚR), nejsou uváděna hodnocení jednotlivých záměrů.

Vybrané obecné požadavky (z celkem 12 bodů):

- Při uplatnění změn a úprav navržených v rámci Aktualizace č. 1 Zásad územního rozvoje Libereckého kraje v územních plánech (i při projektovém řešení a při realizaci staveb a opatření) minimalizovat zábory ZPF, především půd v I. a II. třídy ochrany, a minimalizovat negativní zásahy do PUPFL. U odnímání ploch PUPFL požadovat náhradní zalesnění.
- Minimalizovat potenciální negativní vlivy na vodní toky, vodní nádrže a na biotopy související s vodou.
- Minimalizovat zásahy do koryt vodních toků, nezhoršovat migrační prostupnost, průtokové poměry v tocích a nivách a hydroekologický potenciál.
- V koridorech zasahujících do ochranných pásem vodních zdrojů navrhopat řešení s minimálními vlivy na vodní režim a jakost vodních zdrojů.
- Plochy a koridory, u nichž je předpoklad značného podílu zpevněných ploch, řešit ve vztahu k zajištění dostatečných retenčních prostor k akumulaci srážkových vod a možnosti vsakování do půdy.

Aktualizace ZÚR Ústeckého kraje – Stručné požadavky v rámci Hodnocení vlivů aktualizace ZÚR na ŽP (pouze vybrané)

Koridor PK4 – I/13, úsek Děčín – Benešov nad Ploučnicí

- Vytvořit územní podmínky pro minimalizaci zásahů do vodoteče, při zpřesňování koridoru minimalizovat zásahy do území archeologického zájmu, lesních porostů, CHKO České Středohoří, ÚSES a ochranných pásem vodních zdrojů, při zpřesňování koridoru respektovat protipovodňová opatření na řece Ploučnici, minimalizovat střety se sesuvnými územími, při zpřesňování koridoru rovněž minimalizovat zásahy do dobývacích prostorů.

Koridor PK22 – II/254 Lom, jižní obchvat

- Vytvořit územní podmínky pro minimalizaci zásahů do vodotečí a pro technické řešení nezhoršující průchod povodňové vlny, při zpřesňování koridoru minimalizovat zásahy do území archeologického zájmu, do lesních porostů a ÚSES.

Koridor b-II/240 – Roudnice nad Labem, západní obchvat s mostem přes Labe

- Vytvořit územní podmínky pro minimalizaci zásahů do vodotečí a pro technické řešení nezhoršující průchod povodňové vlny, při zpřesňování koridoru minimalizovat zásahy do území archeologického zájmu, do ložisek štěrkopísků Černěves-Chodouny, do lesních porostů a ÚSES.

Koridor C-E61– železniční trať č. 073 a 072 Děčín – Ústí nad Labem – Štětí – optimalizace

- Vytvořit územní podmínky pro technické řešení nezhoršující průchod povodňových vod a zajišťující průchodnost krajinou pro faunu, při zpřesňování koridoru minimalizovat zásahy do území archeologického zájmu, dobývacích prostorů, lesních porostů, ZPF I. a II. třídy ochrany, ÚSES a ZCHÚ a rovněž do lokalit soustavy Natura 2000.

Plocha E18d pro TR Hradec

- Minimalizovat rozsah zásahů do chráněných ložiskových území (CHLÚ) s předpokládanou těžbou nerostných surovin ve výhradních ložiscích a prognózních zdrojů nerostných surovin, minimalizovat zásahy koridoru do zvláště chráněných území, konkrétně pak do území přírodní památky Miocenní sladkovodní vápence.

Plocha E18e pro rozšíření TR Výškov

- Minimalizovat zásahy koridoru do zvláště chráněných území, konkrétně pak do území přírodní památky Miocenní sladkovodní vápence.

Aktualizace č. 3 Zásad územního rozvoje Moravskoslezského kraje – Upřesnění koridoru vysokorychlostní dopravy VR1 v úseku (Bělotín –) hranice kraje – Ostrava-Svinov (MSK) – Stručné požadavky v rámci Hodnocení vlivů aktualizace ZÚR na ŽP (vybrané)

- Vytvořit územní podmínky pro vhodné začlenění stavby v koridoru do krajiny prostřednictvím ploch pro krajinářské úpravy s cílem omezit negativní projevy stavby ve vzhledu a funkci krajiny včetně fragmentace území.
- Minimalizovat střety s VKP, přírodními parky, zvláště chráněnými územími, lokalitami Natura 2000, a územím s identifikovaným výskytem ochranně významných druhů rostlin a živočichů.
- Minimalizovat střety s ÚSES.
- Zachovat migrační prostupnost územím s důrazem na zachování migrační prostupnosti na území obcí Jistebník a Studénka v segmentu CHKO Poodří podél říčky Bílovka.
- Minimalizovat zábor ZPF (zejména půd I. a II. třídy ochrany) a PUPFL.
- Zohlednit požadavky ochrany podzemních a povrchových vod, zejména minimalizovat střety s ochrannými pásmy vodních zdrojů a ochranným pásmem zdroje přírodních léčivých vod Klimkovic.
- Vytvořit územní podmínky pro křížení vodních toků dostatečně kapacitními mostními objekty s ohledem na zajištění dobrých odtokových poměrů.
- Respektovat opatření pro protipovodňovou ochranu území.
- Minimalizovat střety s územím dotčeným těžbou černého uhlí a s územím svahových nestabilit.
- Minimalizovat střety s územím archeologických nálezů a s nemovitými kulturními památkami.
- Vytvořit územní podmínky pro opatření pro ochranu obytné zástavby před hlukem.
- Vytvořit územní podmínky pro realizaci následujících opatření navržených v naturovém posouzení, zejména pro: 1) minimalizaci prostorové kolize záměru s územím EVL a PO Poodří, s biotopy předmětů ochrany a typy evropských stanovišť, 2) minimalizaci střetu s potravními biotopy a hnízdišti motáka pochopa, vymezení ploch pro izolační výsadbu autochtonních druhů stromů (izolační pás zeleně), realizaci protihlukových opatření z důvodu minimalizace vizuálního rušení motáka pochopa i okolí záměru a usměrnění migrujících, resp. lovcích jedinců k nadletu trati, a tedy k minimalizaci rizika kolize ptáků s projíždějícími vlaky, 3) realizaci náhradních nebo doplňkových terestrických biotopů (úkrytů) pro čolka velkého a případně i další předměty ochrany EVL jako kompenzaci za biotopy zabrané v důsledku výstavby koridoru VR1A nebo VR1B, 4) realizaci migračních objektů nebo jiných opatření zajišťujících migrační prostupnost tělesa VRT v prostoru vymezených dálkových migračních koridorů pro velké savce, a to v návaznosti na těleso dálnice D1.

Aktualizace č. 4 Zásad územního rozvoje Moravskoslezského kraje – koridor nadmístního významu, a to ve dvou variantách DZ27A a DZ27B – Stručné požadavky v rámci Hodnocení vlivů aktualizace ZÚR na ŽP

- Upřednostnit takovou lokalizaci, která bude minimalizovat vliv na půdu z hlediska jejího záboru (zejména půd II. třídy ochrany).
- Minimalizovat negativní vlivy plynoucí ze střetu ploch a koridorů se zvláště chráněnými územími a migračně významnými částmi území.
- Minimalizovat fragmentaci krajiny vedením koridoru v blízkosti stávajících liniových staveb.
- Vytvořit územní podmínky pro vhodné začlenění stavby v koridoru do krajiny prostřednictvím ploch pro krajinářské úpravy s cílem omezit negativní projevy stavby ve vzhledu krajiny.
- Minimalizovat negativní vlivy na odtokové poměry v záplavovém území řeky Odry.
- Vytvořit územní podmínky pro realizaci opatření k zachování prostupnosti územím (migrační objekty pro faunu).
- Kompenzovat případnou plošnou ztrátu stanovišť zahrnutých do ÚSES změnou vymezení dotčené skladebné části ÚSES.
- Zohlednit požadavky ochrany podzemních a povrchových vod.
- Respektovat opatření pro protipovodňovou ochranu území.

- Vytvořit územní podmínky pro křížení vodních toků dostatečně kapacitními mostními objekty s ohledem na zajištění dobrých odtokových poměrů.
- Minimalizovat střety s mimolesní zelení.
- Minimalizovat prostorové kolize záměru s územím EVL a PO Poodří, resp. s biotopy předmětů ochrany a typy evropských stanovišť
- Minimalizovat střet s potravními biotopy a hnízdišti motáka pochopa, vymezení ploch pro izolační výsadbu autochtonních druhů stromů (izolační pás), realizaci protihlukových opatření z důvodu minimalizace vizuálního rušení motáka pochopa i okolí záměru a usměrnění migrujících, resp. lovcích jedinců k nadletu trati, a tedy k minimalizaci rizika kolize ptáků s projíždějícími vlaky
- Realizovat náhradní terestrické biotopy (úkryty) pro čolka velkého a případně i další předměty ochrany EVL jako kompenzaci za biotopy zabrané v důsledku výstavby koridoru DZ27A.

Aktualizace č. 4 Zásad územního rozvoje Kraje Vysočina – Stručné požadavky v rámci Hodnocení vlivů aktualizace ZÚR na ŽP

Koridor pro přeložku silnice II/353 – Žďár nad Sázavou – Nové Veselí

- pro územní plánování požadavek: minimalizovat vlivy na krajinný ráz na území Chráněné krajinné oblasti Žďárské vrchy – III. a IV. zóna ochrany (dále jen „CHKO“) a Přírodního parku Bohdalovsko využitím vegetačních prvků typických v dotčeném území, minimalizovat zábory ZPF a PUPFL, minimalizovat negativní vlivy na vodní režim krajiny a řešit střet se záplavovým územím Oslavy, minimalizovat vlivy na urbanizovaná území, zajistit provedení účinných protihlukových opatření, kompenzovat zásah do hodnot krajiny realizací doprovodné vegetace – typických alejí pro Vysočinu.

Koridor pro obchvat Velká Bíteš II/602 a II/379

- minimalizovat zábory ZPF a PUPFL, minimalizovat negativní ovlivnění, vodohospodářských poměrů a zastavěného území z hlediska veřejného zdraví, zajistit provedení účinných protihlukových opatření.

Koridor – napojení na D1 Velké Meziříčí – východ (II/360)

- minimalizovat zábory ZPF a PUPFL, minimalizovat negativní vlivy, na vodní režim krajiny a řešit střet se záplavovým územím Oslavy, minimalizovat, zásahy do zastavěného území, účinně řešit protihlukovou ochranu obyvatel a zajistit, prostupnost krajiny.

Koridor pro obchvat II/602 Velký Beranov včetně připojení Nových Domků

- minimalizovat střety s ÚSES, minimalizovat zábory ZPF a PUPFL, zajistit prostupnost krajiny, minimalizovat vlivy, na urbanizovaná území, zajistit provedení účinných protihlukových opatření.

Koridor přeložky silnice II/388 Bystřice nad Pernštejnem – Rodkov

- minimalizovat zábor ZPF a PUPFL, minimalizovat, negativní vlivy na vodní režim krajiny, řešit střet se záplavovým územím Nedvědička, a chráněným ložiskovým územím (CHLÚ) a dobývacím prostorem (DP) Rožná, minimalizovat vlivy na urbanizovaná území, zajistit prostupnost krajiny, zajistit provedení účinných protihlukových opatření.

Koridor VTL plynovod Kralice nad Oslavou – hranice kraje Vysočina

- minimalizovat střet s regionálním biokoridorem RK, R05 a VKP údolní niva, eliminovat střet s ochranným pásmem vodního zdroje Hrabčíc, studánka.

Koridor VVTL plynovod – propojení stávajících VTL plynovodů Bratčice – Ledec nad Sázavou a Vrbice – Světlá nad Sázavou

- minimalizovat střet s ochranným pásmem vodního zdroje Leština u Světlé.

Koridor VTL plynovodu – přeložka VTL plynovodu Květnov – Znojmo (Jihlava, Havlíčkův Brod)

- minimalizovat střet s nadregionálním biokoridorem K 124 MB.

Koridor zdvojení vedení ZVN 400 kV Mírovka – Velká Bíteš – hranice Jihomoravského kraje

- minimalizovat střet s nadregionálním biokoridorem K 124 MB a EVL Rybník u Zadního Hořce.

Koridor nadzemního vedení VVN 110 kV R Pelhřimov – R Humpolec

- minimalizovat okrajový střet s nadregionálním biokoridorem K 78 MB, K61 – K124 a EVL Jankovský potok.

Koridory – nadzemní vedení VVN 110 kV Mírovka – Jihlava – západ, nadzemní vedení VVN 110 kV R Slavětice – R Moravské Budějovice – R Jemnice – R Dačice, nadzemní vedení VVN 110 kV a rozvodna Krahulov, napojení stávající rozvodny Moravské Budějovice venkovní odbočkou 2 x 110 kV z vedení 110 kV Slavětice – R Moravské Budějovice – R Jemnice – R Dačice, nadzemní vedení VVN 110 kV a R Pelhřimov – jih

- věnovat pozornost vlivu na krajinu z hlediska krajinného rázu. Plocha pro rozšíření Jaderné elektrárny Dukovany – uvést v úkolech pro územní plánování požadavek – minimalizovat zábery ZPF a PUPFL, zajistit prostupnost území.

Aktualizace č. 1 Zásad územního rozvoje Jihomoravského kraje – Stručné požadavky v rámci Hodnocení vlivů aktualizace ZÚR na ŽP (pouze vybrané, z celkem 41 bodů)

Pro koridor DS40 D/43 Troubsko – Kuřim, ve všech variantách (DS40-A, DS40-B, DS40-C)

- Zpřesnit a vymezit koridor DS40 s ohledem na vyloučení, případně minimalizaci vlivů na PP Skalky u Přehrady a její ochranné pásmo (např. formou přemostění) a ochranné pásmo PP Pekárka, lokalitu zvláště chráněného druhu s národním významem (kavyl Smirnovův), zachování skladebných funkcí prvků ÚSES, minimalizaci rozsahu záboru ZPF a PUPFL, minimalizaci vlivů na ochranné pásmo vodních zdrojů II. stupně, odtokové poměry a čistotu povrchových vod a zachování průchodnosti krajiny.
- Zpřesnit a vymezit koridor DS40 s cílem minimalizace dopadů na obytnou zástavbu, s ohledem na potřebu protihlukových opatření (např. protihlukové stěny, zemní valy) a na snížení imisních příspěvků komunikace (např. vegetační bariéry, ozelenění), s ohledem na zmírnění pohledového působení komunikace (např. vegetační bariéry, překrytí, ozelenění). Zajistit územní podmínky pro zachování či nahrazení stávající průchodnosti území. Zajistit územní podmínky pro nadstandardní hluková opatření (např. překrytí, tunel, tubus) při průchodu komunikace v úseku Bystrc.

Pro koridor DS06 D55 Rohatec – Hodonín – D2

- Zpřesnit a vymezit koridor DS06 s ohledem na minimalizaci rozsahu záboru ZPF, minimalizaci rozsahu záboru PUPFL, minimalizaci vlivů zásoby nerostných surovin (zejména CHLÚ, výhradní ložisko, dobývací prostor).

Pro koridor DS10 D1 Kývalka – Slatina

- Zpřesnit a vymezit koridor DS10 s ohledem na minimalizaci rozsahu záborů ZPF a vlivů na odtokové poměry.

A.6.4 Doporučení

V žádné z hodnocených zpráv o uplatňování zásad územního rozvoje krajů nebyla požadována aktualizace PÚR ČR. Tato skutečnost je obvykle zdůvodněna tím, že nebyly identifikovány žádné nové požadavky na plochy a koridory dopravní a technické infrastruktury mezinárodního a republikového významu nebo s významem přesahujícím území krajů, které by bylo třeba řešit vymezením příslušných ploch a koridorů v PÚR ČR. Případně tím, že v rámci územně plánovací činnosti krajského úřadu nebyly zjištěny nové zásadní návrhy na aktualizaci PÚR ČR. Zprávy o uplatňování ZÚR však nevylučují možnost, že nové návrhy na aktualizaci PÚR ČR mohou vyplynout v průběhu pořizování aktualizace ZÚR.

Z hodnocení této části nevyplývají žádná doporučení pro aktualizaci PÚR ČR.

B. VYHODNOCENÍ VLIVŮ UPLATŇOVÁNÍ PÚR ČR, VE ZNĚNÍ AKTUALIZACE Č. 4, NA ÚZEMÍ NATURA 2000

B.1 ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA SOUČASNÉHO STAVU

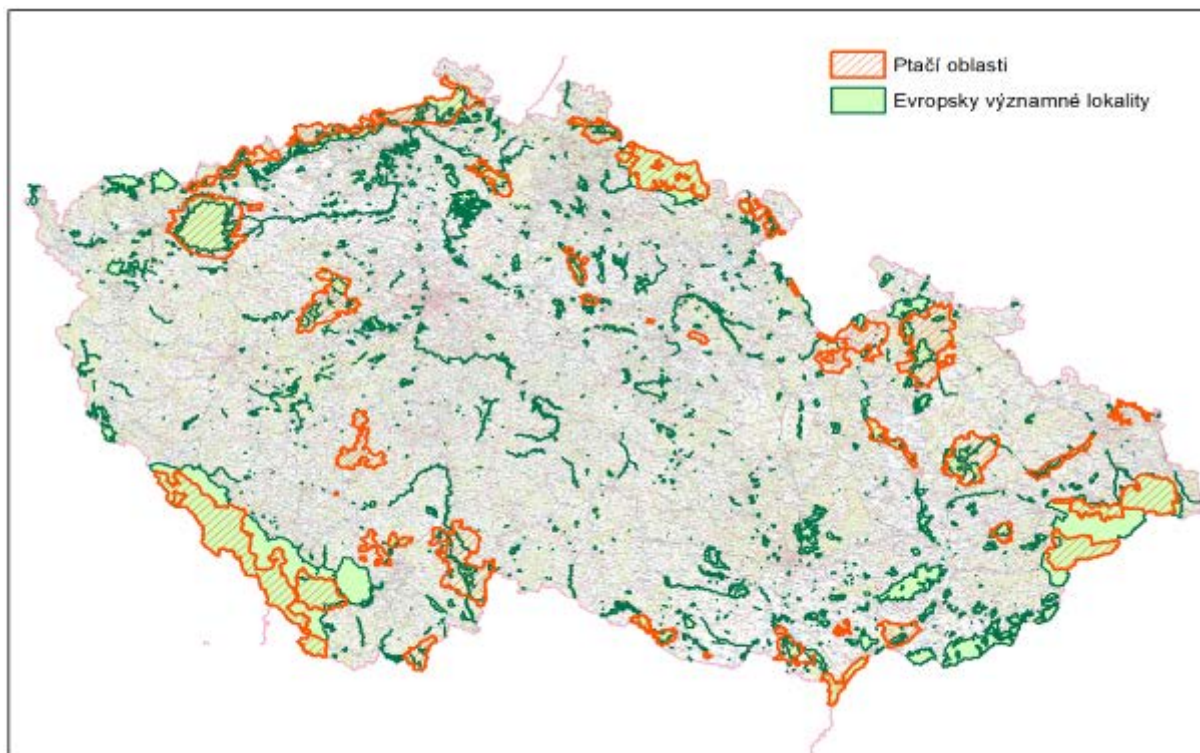
V roce 2020 existovalo v ČR 1154 lokalit soustavy Natura 2000, tj. ptačích oblastí (PO) a evropsky významných lokalit (EVL). Novelizací z roku 2020 byla na národní seznam zařazena lokalita Louky u Přelouče a jako předmět ochrany lokality Porta Bohemica bylo doplněno stanoviště štěrkořískových náplavů.

41 ptačích oblastí pokrývalo celkem 703,4 tis. ha a 1113 evropsky významných lokalit zaujímal celkem 795,2 tis. ha. Rozloha všech lokalit Natura 2000 činila celkem 1115,0 tis. ha, tj. 14,1 % území státu. Většina lokalit Natura 2000 leží na území jiného zvláště chráněného území, mimo jiná ZCHÚ se vyskytovalo 35,9 % plochy území Natura 2000. Celková plocha ZCHÚ a soustavy Natura 2000, při zohlednění jejich vzájemných překryvů, v roce 2020 činila 1 725,7 tis. ha, tj. 21,9 % rozlohy Česka.

Dne 14. června 2022 vyšlo ve Sbírce zákonů pod č. 152/2022 nařízení vlády, kterým se mění nařízení vlády č. 187/2018 Sb., o vyhlášení evropsky významných lokalit zařazených do evropského seznamu. Tímto NV byla do seznamu doplněna EVL CZ0537011 Louky u Přelouče.

Dne 8. prosince 2021 vyšla ve Sbírce zákonů novela národního seznamu evropsky významných lokalit, kterou vláda schválila na svém jednání dne 15. listopadu 2021. Nařízením vlády č. 440/2021 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 318/2013 Sb., o stanovení národního seznamu evropsky významných lokalit, ve znění nařízení vlády č. 73/2016 Sb., nařízení vlády č. 207/2016 Sb. a nařízení vlády č. 29/2020 Sb., došlo k rozšíření evropsky významné lokality Svatá a Prostřední vrch, která se tímto zároveň přejmenovává na Dambořícký les, zároveň byla tímto nařízením vlády z národního seznamu evropsky významných lokalit vyřazena lokalita Praha - Letňany. U dalších šesti evropsky významných lokalit (Kokořínsko, Úpolínová louka – Křížky, Raušenbašská lada, Pramenské pastviny, Medvědí rozhledy a Podyjí) došlo ke změnám v seznamech předmětu ochrany. Tato novela nabyla účinnosti dne 23. prosince 2021.

Obr. 19: Soustava Natura 2000 v ČR

Zdroj: AOPK ČR, 2022

B.1.1 Evropsky významné druhy rostlin a živočichů

Se soustavou Natura 2000 souvisí také **stav evropsky významných rostlin a živočichů a evropsky významných stanovišť**. V rámci ČR probíhá v šestiletých intervalech mapování biotopů, v pravidelných intervalech je také hodnocen stav evropsky významných stanovišť a druhů.

Celkový stav každého hodnoceného druhu rostliny či živočicha se skládá ze 4 dílčích parametrů, a sice stavu areálu, populace, biotopu a budoucích vyhlídek. Pokud je kterýkoli z uvedených parametrů hodnocen jako nepříznivý, je i celkový stav daného druhu hodnocen jako nepříznivý (dle tzv. principu one out – all out).

Nejhorší stav vykazují v rámci obou posledních vyhodnocení **ryby a mihule**, u nichž nebyl v rámci výsledků hodnocených období 2007–2012 a 2013–2018 žádný druh zařazen do příznivého stavu (v prvním hodnoceném období 2000–2006 to bylo 19,2 %), naopak 70,4 % druhů v období 2007–2012 a 66,7 % druhů v období 2013–2018 bylo zařazeno do kategorie nepříznivého stavu. Tento negativní stav odpovídá na mnoha místech změněnému vodnímu režimu, velkému množství různých regulací vodních toků a mechanických bariér a také kvalitě vod a intenzivnímu hospodaření s vodními plochami.

Oproti hodnocenému období 2000–2006 se zlepšil stav ve skupině **obojživelníků a plazů** (v období 2000–2006 bylo 5,0 % druhů hodnoceno v příznivém stavu, v následujících dvou obdobích, tj. v období 2007–2012 to bylo 30,0 % a 32,5 % v období 2013–2018).

Celkově se výrazněji zlepšil stav evropsky významných druhů **hmyzu** (ve stavu příznivém bylo 36,2 % druhů v období 2013–2018 oproti 18,9 % v období 2007–2012 a 16,0 % v období 2000–2006). Zároveň došlo k výraznému poklesu počtu druhů hodnocených v nepříznivém stavu (z 66,0 % v období 2000–2006 a 43,4 % v období 2007–2012 na 31,0 % v období 2013–2018).

Celkově nejvyššího zastoupení v příznivém stavu dosahují **savci**, a to 42,1 % za období 2013–2018. Oproti předchozímu období 2007–2012 sice došlo k mírnému snížení zastoupení savců v této kategorii (ze 43,2 % na 42,1 %), ale zároveň došlo i k pozitivnímu poklesu v kategorii nepříznivý stav, a to z 18,9 % na 15,8 %.

Rovněž u rostlin jsou definovány dílčí (sub)indikátory pro **cévnaté rostliny a bezcévné rostliny** (mechorosty a lišejníky). U mechorostů a lišejníků se nejvýrazněji projevuje jejich nedostatečná prozkoumanost na celorepublikové úrovni. Přestože došlo oproti prvnímu hodnocenému období v letech 2000–2006 k poklesu zastoupení mechorostů a lišejníků v kategorii neznámý stav z 60,0 % na 33,3 %, v následujících dvou obdobích zůstala tato hodnota neměnná. Stejně tak zůstala během posledních dvou hodnocených období neměnná hodnota 33,3 % pro druhy mechorostů a lišejníků hodnocené v příznivém stavu.

U cévnatých rostlin, jejichž výskyt je dlouhodobě a intenzivně sledován, došlo mezi obdobími 2000–2006 a 2007–2012 ke zřetelnému poklesu druhů nacházejících se v nepříznivém stavu (ze 42,9 % na 26,5 %), ovšem v období 2013–2018 došlo k opětovnému, byť mírnému nárůstu zastoupení druhů hodnocených v nepříznivém stavu, a to na 28,6 %. Ve stavu příznivém je hodnoceno 14,3 % rostlin v období 2013–2018. (Dle Cenia, 2021)

B.1.2 Evropsky významná stanoviště

Celkový stav každého hodnoceného typu přírodního stanoviště se skládá ze 4 dílčích parametrů, a sice stávající rozlohy, potenciálního areálu, struktury a funkce a budoucích vyhlídek s tím, že pokud je kterýkoli z uvedených parametrů ohodnocen jako nepříznivý, je i celkový stav daného stanoviště vyhodnocen jako nepříznivý. Dlouhodobě mají lepší dílčí hodnocení parametry typu rozloha areálu

a jeho vývoj oproti struktuře a funkci, které se vztahují k biologické hodnotě stanoviště a jeho schopnosti odolávat vnějším tlakům. Na území Česka je dlouhodobě hodnoceno 93 typů přírodních stanovišť.

Ze srovnání všech 3 dosud proběhlých hodnocení vyplývá postupné zlepšování celkového stavu přírodních stanovišť na českém území. Ovšem je třeba zdůraznit potřebu obezřetné interpretace jednotlivých výsledků, a to především z pohledu trendů, neboť zlepšení situace je často spíše metodickým artefaktem než reálnou změnou způsobenou aktivním zásahem.

V ryze nepříznivém stavu byla ve všech 3 obdobích (2000–2006, 2007–2012, 2013–2018) hodnocena formační skupina **pobřežní a halofytní stanoviště**, v jejímž rámci byly všechny typy stanovišť zařazeny do kategorie nepříznivého stavu.

V dlouhodobě špatném stavu se taktéž nachází formační skupina **sladkovodní stanoviště**. Aktuálně není v rámci této skupiny žádný typ stanoviště zařazen do příznivého stavu, 64,3 % těchto typů stanovišť je hodnoceno v nedostatečném stavu. Došlo tak ke zhoršení oproti předchozímu období 2007–2012, v jehož rámci bylo v příznivém stavu hodnoceno 7,1 % stanovišť z této formační skupiny.

Výsledky hodnocení naznačily částečné zlepšení v rámci formační skupiny **lesy**, byť se jednalo pouze o zlepšené výsledky hodnocení v kategoriích nepříznivý stav (z 41,7 % v období 2007–2012 na 37,5 % v období 2013–2018), neboť v kategorii nedostatečný stav bylo hodnoceno 54,2 % stanovišť v období 2007–2012 a 58,3 % stanovišť v období 2013–2018. Do kategorie příznivý stav nebyla žádná stanoviště z formační skupiny Lesy zařazena.

Formační skupina **vrchoviště, rašeliniště a slatiniště** byla v období 2013–2018 vyhodnocena ve výrazně horším stavu než v rámci předchozího období, kdy je nově celých 50 % typů přírodních stanovišť hodnoceno v nejhorší kategorii nepříznivý stav.

Výsledky hodnocení naopak naznačují výrazné zlepšení u formační skupiny **skalní stanoviště a jeskyně**, v jejímž rámci bylo během posledního vyhodnocení 76,9 % typů stanovišť zařazeno v kategorii příznivý stav a pouze 23,1 % v nedostatečném stavu.

Jednou z dlouhodobě nejlépe hodnocených skupin je formační skupina **vřesoviště a křoviny mírného pásu**, byť mezi posledními dvěma hodnotícími obdobími došlo k dílčímu snížení počtu typů stanovišť v kategorii příznivý stav z 57,1 % na 42,9 %. Ostatní formační skupiny se dlouhodobě nacházejí zhruba v podobném celkovém stavu.

B.2 VÝVOJ ZA HODNOCENÉ OBDOBÍ A SOUHRN HLAVNÍCH TRENDŮ

B.2.1 Ptačí oblasti a evropsky významné lokality

Z hlediska soustavy Natura 2000 zůstává oproti roku 2013 počet ptačích oblastí stejný, tj. 41.

V roce 2013 zde bylo 1087 evropsky významných lokalit, v roce 2016 jich bylo 1112, v roce 2022 je jich 1113. Stejně tak narostla i výměra těchto EVL ze 785,7 tis. ha v roce 2013 na 795,1 tis. ha v roce 2016 a 798,2 tis. ha v roce 2022. Ptačí oblasti a evropsky významné lokality tvoří tedy 14,1 % plochy ČR, což je stejně, respektive ve větším detailu jen o velmi málo více než v roce 2019. Postupně probíhá implementace soustavy Natura 2000, EVL jsou vyhlášována jako maloplošná zvláště chráněná území (MZCHÚ), vytvářeny jsou souhrny doporučených opatření. Jedná se tedy ve všech směrech o pozitivní nárůst a trend.

B.2.2 Trendy u evropsky významných rostlin a živočichů a evropsky významných stanovišť

V rámci hodnocení vývoje a trendů byla hodnocena aktuálně dostupná data. Stav soustavy Natura 2000 v ČR je mapován v šestiletých intervalech – tj. 2000-2006, 2007-2012 a 2013-2018. Proto uvádíme vývoj primárně v rámci období 2012 až 2018. Vývoj je již podrobněji rozepsán v předchozí kapitole, zde uvádíme souhrn pro hlavní trendy.

Ryby a mihule

- Žádný druh v příznivém stavu v obou posledních obdobích
- 70,4 % druhů v období 2007–2012 a 66,7 % druhů v období 2013–2018 v kategorii nepříznivý stav.

Stav nevyhovující, v posledním období velmi mírné zlepšení.

Obojživelníci a plazi

- Postupný nárůst podílu druhů v příznivém stavu – 5,0 % → 30,0 % → 32,5 %
- Pokles počtu druhů v nepříznivém stavu

Celkový trend mírně zlepšující se.

Hmyz

- Postupný nárůst podílu druhů v příznivém stavu – 16,0 % → 18,9 % → 36,2 %
- Výrazný pokles podílu druhů v nepříznivém stavu - 66,0 % → 43,4 % → 31,0 %

Celkově výrazněji pozitivní trend

Savci

- Stav je stabilní a v porovnání s dalšími skupinami příznivý – 43,2 % → 42,1 % v příznivém stavu
- Podíl druhů v nepříznivém stavu – 18,9 % → 15,8 %

Stav je stabilní bez výraznějšího trendu.

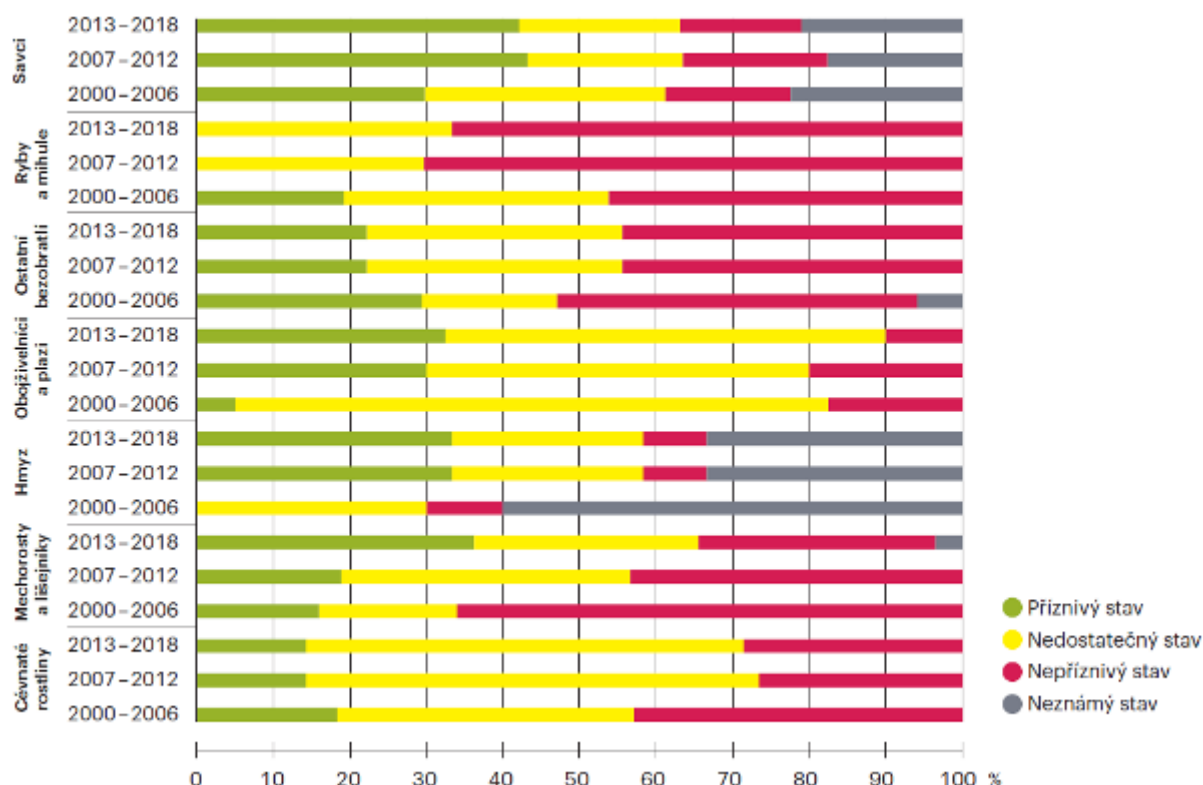
Cévnaté rostliny, mechorosty a lišejníky

- Mechorosty a lišejníky – vysoký podíl druhů v neznámém stavu z důvod nízké prozkoumanosti. Stav stabilní.
- Cévnaté rostliny
 - o Nepříznivý stav - 42,9 % → 26,5 % → 28,6 %
 - o Příznivý stav: 14,3 %

V posledních dvou obdobích je stav stabilní bez výraznějšího trendu. (Dle Cenia, 2021)

Trendy za poslední tři hodnocené období jsou zachyceny v následujícím grafu.

Obr. 20: Vyhodnocení stavu evropsky významných druhů živočichů a rostlin v ČR dle definovaných skupin [%], 2000–2006, 2007–2012, 2013–2018

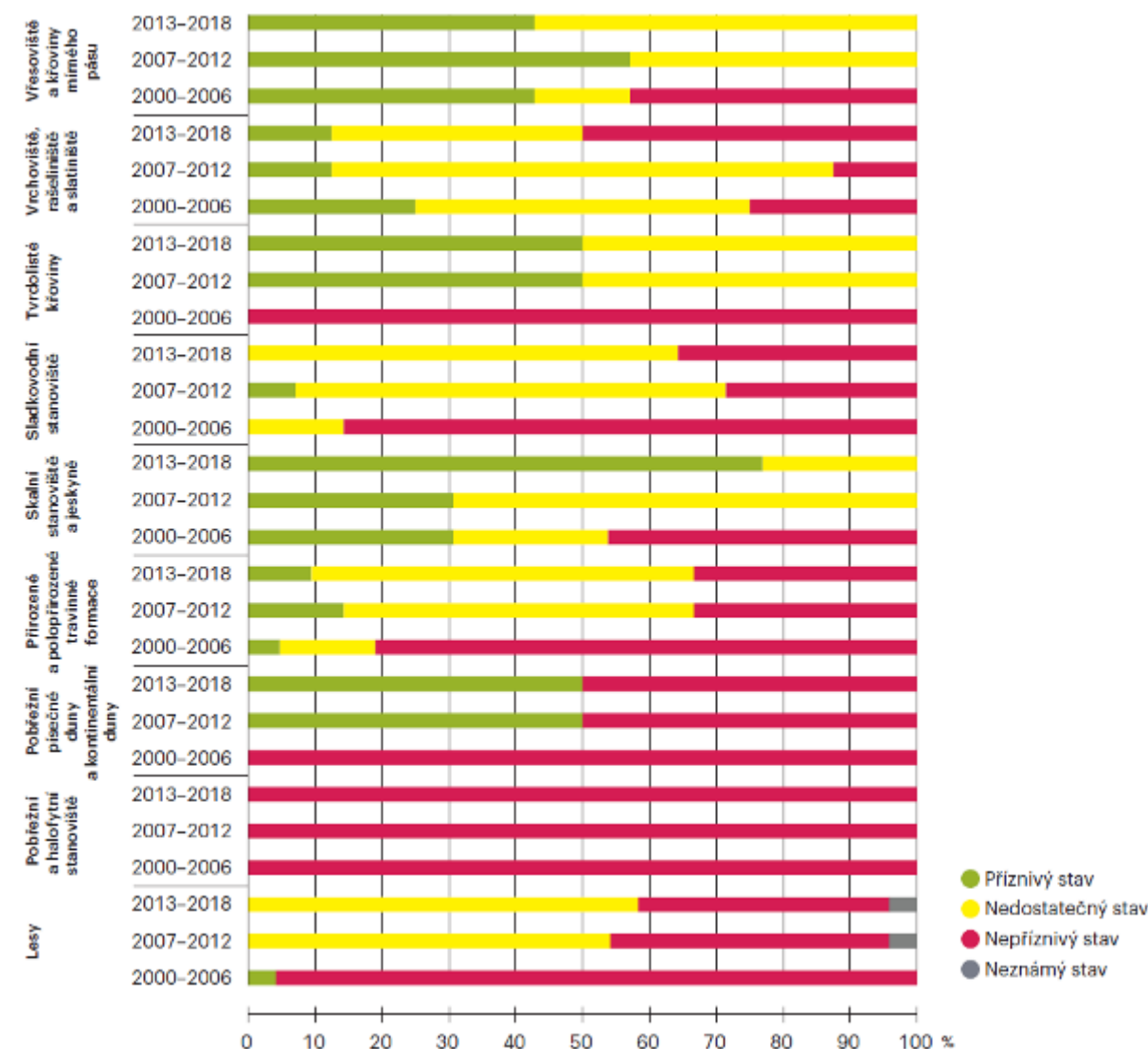
Zdroj: Cenia, 2021

Evropsky významná stanoviště

- postupné zlepšování celkového stavu přírodních stanovišť na českém území (zčásti dáno metodicky)
- nepříznivý stav u skupiny **pobřežní a halofytní stanoviště**
- **sladkovodní stanoviště** – žádný typ v příznivém stavu, 64,3 % v nedostatečném stavu, zhoršení oproti předchozímu období (7,1 %)
- **lesy** – žádná formační skupina v příznivém stavu, mírné snížení podílu v kategorii nepříznivý (41,7 → 37,5 %)
- **vrchoviště, rašeliniště a slatiniště** – výrazné zhoršení - nově 50 % v kategorii nepříznivý stav.
- **skalní stanoviště a jeskyně** - 76,9 % v kategorii příznivý stav a 23,1 % v nedostatečném stavu.
- **vřesoviště a křoviny mírného pásu** - v kategorii příznivý stav došlo ke snížení z 57,1 % na 42,9 %.

Trendy za poslední tři hodnocené období jsou zachyceny v následujícím grafu.

Obr. 21: Vyhodnocení stavu evropsky významných typů přírodních stanovišť v ČR dle jednotlivých formačních skupin [%], 2000–2006, 2007–2012, 2013–2018

Zdroj: Cenia, 2021

Souhrn

- Počet ptačích oblastí zůstává stejný
- Drobný nárůst počtu a celkové výměry evropsky významných lokalit
- Celkově se nezhoršuje, respektive se u většiny skupin druhů mírně zlepšuje stav evropsky významných druhů živočichů a rostlin
- Stav evropsky významných stanovišť se v některých ohledech zhoršil ve většině případů zůstává stabilní, v řadě případů v nepříznivém stavu
- Soustava Natura 2000 je postupně implementována
- Přes pozitivní trendy je zde stále významný podíl evropsky významných druhů rostlin, živočichů a stanovišť hodnocen jako nepříznivý.

B.3 ZHDNOCENÍ VAZEB ZJIŠTĚNÝCH TRENDŮ VE VZTAHU K UPLATŇOVÁNÍ PÚR ČR

Výše uvedené trendy lze vnímat celkem jednoznačně jako pozitivní, případně stabilní. Zhoršení bylo indikováno je u některých formačních skupin stanovišť. Současně u nich nejde vysledovat přímá vazba na Politiku územního rozvoje. Ta se soustavou Natura 2000 zabývá přímo např. v rámci článku 20, kde je v rámci republikových priorit územního plánování uvedeno, že:

(20) Rozvojové záměry, které mohou významně ovlivnit charakter krajiny, umísťovat do co nejméně konfliktních lokalit a následně podporovat potřebná kompenzační opatření. S ohledem na to při územně plánovací činnosti, respektovat veřejné zájmy např. ochrany biologické rozmanitosti a kvality životního prostředí, zejména formou důsledné ochrany zvláště chráněných území, lokalit soustavy Natura 2000, mokřadů, ochranných pásem vodních zdrojů, chráněné oblasti přirozené akumulace vod a nerostného bohatství, ochrany zemědělského a lesního půdního fondu. Vytvářet územní podmínky pro implementaci a respektování územních systémů ekologické stability a zvyšování a udržování ekologické stability a k zajištění ekologických funkcí i v ostatní volné krajině a pro ochranu krajinných prvků přírodního charakteru v zastavěných územích, zvyšování a udržování rozmanitosti venkovské krajiny. V rámci územně plánovací činnosti vytvářet podmínky pro ochranu krajinného rázu s ohledem na cílové kvality krajiny a vytvářet podmínky pro využití přírodních zdrojů.

Přím odkaz na ochranu soustavy Natura 2000 je také u článku 130 u Veřejných terminálů a přístavů s vazbou na logistická centra. V dalších člancích je obecněji řešena ochrana přírodních hodnot a zvláště chráněných území, což se částečně vztahuje také k lokalitám soustavy Natura 2000.

B.3.1 Vazby PÚR a ZÚR ve sledovaném období z hlediska hodnocení vlivů na soustavu Natura 2000

K výše uvedenému je nutné doplnit, že Politika územního rozvoje ČR 2008 (schválena v r. 2009), její první aktualizace z roku 2015 a její čtvrtá aktualizace z roku 2019 byly detailně posouzeny dle § 45i zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů.

Vlivy na soustavu Natura 2000 jsou podrobně posuzovány také na úrovni Zásad územního rozvoje a jejich aktualizací. V rámci sledovaného období, tj. od schválení PÚR ČR, ve znění Aktualizace č. 4 v roce 2019 s platností od 1.9.2019 do současnosti, byly schváleny tyto Zásady územního rozvoje krajů, respektive jejich aktualizace.

1) Hlavní město Praha

- Aktualizace č. 6 – s účinností od 27.12.2021
- Aktualizace č. 7 – s účinností od 27.12.2021
- Aktualizace č. 9 – s účinností od 17.08.2021
- Aktualizace č. 11 – s účinností od 28.07.2022

https://www.praha.eu/jnp/cz/o_meste/magistrat/odborny/odbor_uzemniho_rozvoje/uzemni_planovani/zasady_uzemniho_rozvoje_hmp/index.html

2) Středočeský kraj

- Aktualizace č. 7 ZÚR Středočeského kraje – s účinností od 28.5.2022

<https://www.kr-stredocesky.cz/web/uzemni-planovani/7.-aktualizace-zasad-uzemniho-rozvoje-stredoceskeho-kraje>

3) Ústecký kraj

2. Aktualizace ZÚR Ústeckého kraje účinná od 6.8.2020

<https://geoportal.kr-ustecky.cz/gs/2-aktualizace-zur-uk/>

4) Liberecký kraj

- Aktualizace č. 1 Zásad územního rozvoje Libereckého kraje s účinností od 27.4.2021

<https://oupsr.kraj-lbc.cz/page2416/Uzemne-planovaci-dokumenty-kraje/Zasady-uzemniho-rozvoje-Libereckeho-kraje/aktualizace-c-1-zasad-uzemniho-rozvoje-libereckeho-kraje-rozpracovana/6-vydana-aktualizace-c-1-zur-lk>

5) Jihočeský kraj

- 8. aktualizace ZÚR Jihočeského kraje – s účinností od 5. 10. 2021
- 9. aktualizace ZÚR Jihočeského kraje – s účinností od 7. 7. 2022

<https://geoportal.kraj-jihocesky.gov.cz/portal/uzemni-planovani/jihocesky-kraj/zasady-uzemniho-rozvoje-jihoceskeho-kraje/9aktualizace-zur>

6) Královéhradecký kraj

- Aktualizace č. 4 ZÚR Královéhradeckého kraje – s účinností od 31.10.2020

<https://www.kr-kralovehradecky.cz/cz/rozvoj-kraje/uzemni-planovani/aktualizace-c--4-zasad-uzemniho-rozvoje-kralovehradeckeho-kraje---navrh-pro-verejne-projednani-313331/>

7) Kraj Vysočina

- Aktualizace č. 4 Zásad územního rozvoje Kraje Vysočina – s účinností od 7.11.2020
- Aktualizace č. 7 Zásad územního rozvoje Kraje Vysočina – s účinností od 20.10.2021
- Aktualizace č. 8 Zásad územního rozvoje Kraje Vysočina – s účinností od 13.04.2021

<https://pupo.kr-vysocina.cz/up/kraj>

8) Olomoucký kraj

- Aktualizace č. 4 Zásad územního rozvoje Olomouckého kraje – s účinností od 27.1.2022

<https://www.olkraj.cz/zasady-uzemniho-rozvoje-olomouckeho-kraje-cl-185.html>

9) Jihomoravský kraj

- Aktualizace č. 1 Zásad územního rozvoje Jihomoravského kraje - s účinností od 31.10.2020
- Aktualizace č. 2 Zásad územního rozvoje Jihomoravského kraje - s účinností od 31.10.2020

<https://www.kr-jihomoravsky.cz/Default.aspx?ID=381106&TypeID=2>

10) Zlínský kraj

- Aktualizace č. 4 Zásad územního rozvoje Zlínského kraje – s účinností od 22.03.2022.

<https://www.kr-zlinsky.cz/uplne-zneni-zasad-uzemniho-rozvoje-zlinskeho-kraje-po-vydani-aktualizace-c-4-cl-5380.html>

11) Moravskoslezský kraj

- Aktualizace č. 2a Zásad územního rozvoje Moravskoslezského kraje – s účinností od 16.8.2022
- Aktualizace č. 3 Zásad územního rozvoje Moravskoslezského kraje – s účinností od 16.4.2022
- Aktualizace č. 4 Zásad územního rozvoje Moravskoslezského kraje – s účinností od 16.4.2022
- Aktualizace č. 5 Zásad územního rozvoje Moravskoslezského kraje - s účinností od 31.7.2022

<https://www.msk.cz/scripts/detail.php?pgid=97>

12) Plzeňský kraj, Karlovarský kraj, Pardubický kraj

Ve sledovaném období neproběhla žádná aktualizace ZÚR Plzeňského kraje.

Níže v tabulce uvádíme stručné závěry vyplývající z posouzení Natura u těchto Zásad územního rozvoje.

Tab. 9: Vyhodnocení vlivů Zásad územního rozvoje schválených ve sledovaném období na soustavu Natura 2000 – hlavní závěry

Kraj - ZÚR	Aktualizace	Jednotka
HM Praha	6	-6 - Významný vliv byl vyloučen.
	7	-7 - Významný vliv byl vyloučen.
	9	-9 - Významný vliv byl vyloučen.
	11	-11 - Významný vliv byl vyloučen.
Středočeský	7	Významný vliv byl vyloučen.
Ústecký	2	U čtyř jevů byl konstatován mírně negativní vliv (-1 dle stupnice hodnocení) na evropsky významné lokality a ptačí oblasti. Konkrétně se jedná o jevy PK4 (EVL Dolní Ploučnice), E25 (EVL Lužickohorské bučiny), DV1 (EVL Kopistská výsypka) a E7 (PO Doupovské hory, EVL Želinský meandr). U žádného z navržených jevů nebyl a priori konstatován očekávaný jednoznačně významný negativní vliv (-2) na EVL a/nebo PO. Celkově lze konstatovat, že uvedená koncepce nebude mít významný negativní vliv na celistvost a předměty ochrany evropsky významných lokalit a ptačích oblastí
Liberecký	1	Na posuzované úrovni zpracování lze při respektování uvedených závěrů a zásad vyloučit významný vliv AZÚR LK č.1 na evropsky významné lokality a ptačí oblasti. Byl vyloučen významný negativní vliv, včetně vlivů kumulativních, synergických a vlivu na integritu (celistvost) lokalit soustavy NATURA 2000, v důsledku působení územně vymezených koridorů a ploch s konkrétním využitím AZÚR.
Jihočeský	8	Ad A8: Z naturového posouzení vyplývá, že ze záměrů vyčleněných do 8. aktualizace byl z hlediska vlivů na předměty ochrany a celistvost dotčených EVL a/nebo PO jako potenciálně dotčená identifikována EVL Moravská Dyje záměrem D38/2, vliv na předměty ochrany byl vyhodnocen jako zanedbatelný. Posuzovaná 4. aktualizace ZÚR JČK, a tedy ani záměry z ní vyčleněné do 8. aktualizace, nemají významný negativní vliv na předměty ochrany a celistvost EVL a PO. Všechny navržené plochy a koridory jsou akceptovatelné. Uvedená koncepce na základě vyhodnocení předložené koncepce v souladu s § 45 písm. h, i zákona č. 114/1992 Sb., v platném znění, nebude mít významný negativní vliv na celistvost a předměty ochrany evropsky významných lokalit a ptačích oblastí.
	9	Ad9: Z naturového posouzení vyplývá, že ze záměrů vyčleněných do 9. aktualizace byl z hlediska vlivů na předměty ochrany a celistvost dotčených EVL a/nebo PO jako potenciálně dotčená identifikována EVL Šumava záměrem Ee8 (v hodnocení jako varianta Ee8a) – „zábory a/nebo narušení přírodních stanovišť a biotopů druhů; znečištění a rušivé vlivy při výstavbě; trvalé odlesnění v OP vedení VVN“), vliv na předměty ochrany byl vyhodnocen jako mírně negativní. Posuzovaná 4. aktualizace ZÚR JČK, a tedy ani záměry z ní vyčleněné do 9. aktualizace nemají významný negativní vliv na předměty ochrany a

Kraj - ZÚR	Aktualizace	Jednotka
		celistvost EVL a PO. Všechny navržené plochy a koridory vymezené ve 4. aktualizaci Zásad územního rozvoje Jihočeského kraje, a tedy i ty z ní vyčleněné do 9. aktualizace, jsou akceptovatelné
Královéhradecký	4	Pozornost hodnocení dle §45i ZOPK byla zaměřena zejména na vyhodnocení vlivu jednoho konkrétního jevu v oblasti dopravy – nové části koridoru DS11. Bylo konstatováno, že nově navržená část koridoru DS11 může potenciálně ovlivnit lokality soustavy Natura 2000, resp. jejich předměty ochrany (konkrétně EVL Orlice a Labe). U ostatních částí hodnocené koncepce bylo definováno nulové ovlivnění lokalit soustavy Natura 2000, resp. jejich předmětů ochrany. Konkrétně byl u nově navržené části koridoru DS11 konstatován mírně negativní vliv (-1) na jeden předmět ochrany EVL Orlice a Labe - typ přírodního stanoviště 6510. Dále byl konstatován nulový až mírně negativní vliv (0 až -1) na klínatku rohatou, bolena dravého, vydru říční a přírodní stanoviště 6430 a 91E0 - předměty ochrany EVL Orlice a Labe. Bylo konstatováno, že koncepce nebude mít významný negativní vliv na celistvost a předměty ochrany evropsky významných lokalit a ptačích oblastí.
Vysočina	4 7 8	Ad 4: Vliv hodnocené koncepce na EVL Údolí Jihlavy, EVL Šlapanka a Zlatý potok a EVL Řeka Rokytá vyhodnocen jako mírně negativní. Na jiné lokality soustavy Natura 2000 se žádný vliv neočekává anebo ho vzhledem k obecnosti koncepce, resp. jejích dílčích součástí není možné hodnotit. Hodnocená koncepce nemá významný negativní vliv na celistvost a předměty ochrany lokalit soustavy Natura 2000. Z hodnocení vyplývá, že je možné schválit koncepci AZÚR č. 4 KrV při respektování uvedených zmírňujících opatření odpovídajících podrobnosti ZÚR. Ad7: Významný vliv byl vyloučen. Ad8: Významný vliv byl vyloučen.
Olomoucký	4	Významný vliv byl vyloučen.
Jihomoravský	1 2	Ad1: „Předložená koncepce „Aktualizace č. 1 Zásad územního rozvoje Jihomoravského kraje“ nemá významný negativní vliv na stav předmětů ochrany a celistvost evropsky významných lokalit a ptačích oblastí na území Jihomoravského kraje (negativní vliv dle odst. 9 § 45i ZOPK). Předložená koncepce nemá významný negativní vliv na stav předmětů ochrany a celistvost evropsky významných lokalit a ptačích oblastí na území Jihomoravského kraje (negativní vliv dle odst. 9 § 45i ZOPK). Pro celkem 17 ploch a koridorů byl konstatován mírně negativní vliv s tím, že: - 10 koridorů/ploch územně zasahuje do 9 EVL a dvou PO s mírně negativním vlivem; - u 7 koridorů, které územně nezasahují do evropsky významných lokalit, ale jsou s nimi v kontaktu, lze očekávat pro: a) 4 koridory mírně nepříznivý nepřímý vliv na 3 EVL vymezené v blízkém okolí koridoru b) 3 koridory mírně nepříznivý vliv na 1 EVL a nulový vliv na 1 EVL vymezené v blízkém okolí koridoru; Pro 1 koridor, který územně zasahuje do 1 EVL a 1 PO, byl konstatován nulový vliv na další EVL vymezenou v blízkém okolí. Pro všechny koridory dopravní infrastruktury silniční a železniční jakož i pro koridory energetické existuje prostor pro technické řešení na projektové

Kraj - ZÚR	Aktualizace	Jednotka
		úrovni, které nebude generovat významně negativní vliv na lokality soustavy Natura 2000. Ad2: Významný vliv byl vyloučen.
Zlínský	4	Významný vliv byl vyloučen.
Moravskoslezský	- 2a - 3 - 5 - 5	Ad 2a: Významný vliv vyloučen Ad3: Řešen byl koridor VRT, který byl navržen ve čtyřech variantách – VR1A, VR1B, VR1C, VR1D. Bylo konstatováno, že všechny čtyři navržené varianty koridoru VRT mohou potenciálně ovlivnit předměty ochrany v EVL a PO Poodří. U varianty VR1A byl konstatován mírně negativní vliv (-1) na pět předmětů ochrany EVL Poodří – typy přírodních stanovišť 3150, 91E0, 91F0, čolka velkého a kuňku ohnivou. Dále byl u varianty VR1A konstatován mírně negativní vliv (-1) na tři předměty ochrany PO Poodří: ledňáčka říčního, kopřivku obecnou a motáka pochopa. U varianty VR1B byl konstatován mírně negativní vliv (-1) na šest předmětů ochrany EVL Poodří – typy přírodních stanovišť 3150, 6510, 91E0, 91F0, čolka velkého a kuňku ohnivou. Dále byl u varianty VR1B konstatován mírně negativní vliv (-1) na tři předměty ochrany PO Poodří: ledňáčka říčního, kopřivku obecnou a motáka pochopa. U ostatních předmětů ochrany EVL a PO Poodří byl u této varianty konstatován nulový vliv. U variant VR1C a VR1D byl konstatován významný negativní vliv. Ad4: Pozornost naturového hodnocení dle § 45i ZOPK byla zaměřena na vyhodnocení vlivu železničního koridoru, který byl navržen ve dvou variantách (DZ27A, DZ27B). Bylo konstatováno, že obě navržené varianty železničního koridoru mohou potenciálně ovlivnit lokality soustavy Natura 2000, resp. jejich předměty ochrany (konkrétně EVL a PO Poodří). Bylo konstatováno, že: - uvedená koncepce v předložené variantě železničního koridoru DZ27A bude mít významný negativní vliv na předmět ochrany PO Poodří – motáka pochopa. - uvedená koncepce v předložené variantě železničního koridoru DZ27B bude mít významný negativní vliv na předmět ochrany PO Poodří – motáka pochopa a modráška bahenního. Významně negativní vlivy varianty návrhového železničního koridoru DZ27A na předmět ochrany PO Poodří – motáka pochopa – lze však reálně kompenzovat. Jedná se o koridor nadmístního významu, který není obsažen v PÚR ČR v jejím aktuálním znění. Ad5: Významný vliv vyloučen

Z výše uvedeného přehledu vyplývá, s výjimkou jedné aktualizace ZÚR nebyl u žádné z dalších identifikován významně negativní vliv pro alespoň jednu z navržených variant.

Pouze u Aktualizace č. 4 ZÚR MSK byl identifikován u jednoho koridoru významně negativní vliv. Jedná se o železniční koridor nadmístního významu, který byl navržen ve dvou variantách (DZ27A, DZ27B). Bylo konstatováno, že obě navržené varianty železničního koridoru mohou potenciálně ovlivnit lokality soustavy Natura 2000 EVL a PO Poodří). Významně negativní vlivy byly identifikovány pro motáka pochopa (DZ27A) a pro motáka pochopa a modráška bahenního (DZ27B). K návrhu ZÚR bylo vydáno negativní stanovisko MŽP, přičemž platí, že významně negativní vlivy na motáka pochopa lze reálně kompenzovat. Je potřeba uvést, že se jedná se o koridor nadmístního významu, který není obsažen v PÚR ČR ve znění jejích aktualizací.

B.4 DOPORUČENÍ

Z hodnocení této části nevyplývají žádná doporučení pro aktualizaci PÚR ČR.

C. VYHODNOCENÍ VLIVŮ UPLATŇOVÁNÍ PÚR ČR, VE ZNĚNÍ AKTUALIZACE Č. 4, NA STAV A VÝVOJ ÚZEMÍ

C.1. TECHNICKÁ INFRASTRUKTURA

C.1.1 Vodní hospodářství

Plánování v oblasti vod roce 2020 pokračovalo procesem přípravy třetí etapy plánování pro období 2021–2027 (přezkum a aktualizace současných plánů povodí vedoucích k dokončení návrhů plánů povodí). Zároveň pokračovala realizace opatření z platných plánů povodí a plánů pro zvládání povodňových rizik. Základními souvisejícími strategickými dokumenty v oblasti plánování vod jsou Strategie resortu Ministerstva zemědělství České republiky s výhledem do roku 2030 a Koncepce ochrany před následky sucha pro území ČR. Plán rozvoje vodovodů a kanalizací území České republiky (PRVKÚ ČR), který nastavuje podmínky k ochraně vodních zdrojů, a také určuje investiční rozvoj v oboru, včetně jejich aktualizací, představuje střednědobou průběžně aktualizovanou koncepci oboru vodovodů a kanalizací. Nově jsou plány, mimo jiné, zaměřeny na řešení problematiky sucha a budou obsahovat možné návrhy konkrétních technických opatření realizovaných ve stávajících vodárenských soustavách. [1,2,4]

Podíl obyvatel připojených na vodovod v České republice se nadále postupně zvyšuje, v roce 2020 bylo vodou z veřejných vodovodů zásobováno 10,13 mil. obyvatel, tj. 94,6 % z celkového počtu obyvatel. Ve všech vodovodech bylo vyrobeno celkem 589,4 mil. m³ pitné vody. Ztráty pitné vody dosáhly 87,8 mil. m³ (tj. 15,1 % z vody určené k realizaci). V roce 2020 žilo v domech napojených na kanalizaci 9,211 mil. obyvatel České republiky (tj. 86,1 % z celkového počtu obyvatel). Do kanalizací bylo vypuštěno (bez zpoplatněných srážkových vod) celkem 450,5 mil. m³ odpadních vod. Z tohoto množství bylo čištěno 97,5 % odpadních vod (bez zahrnutí vod srážkových), což představuje 439,3 mil. m. Objem vypouštěných odpadních vod do kanalizace bez vod srážkových meziročně klesl o 10,6 mil. m³. Počet čistíren odpadních vod se v roce 2020 zvýšil o 64 (celkem 2 795 čistíren), a též došlo k dalšímu prodloužení vodovodní i kanalizační sítě viz tabulka 11. Do budoucna je potřeba dořešit výstavbu kanalizací a čistíren v malých obcích (do 2000 EO), kde je zatím jejich likvidace řešena individuálně (v nepropustných jímkách s odvozem k čištění, v domovních čistírnách odpadních vod či v již nevyhovujících septických). [1,2,3,4]

V roce 2020 bylo pro vodovody pro veřejnou potřebu odebráno (stejně jako v předchozích letech) nejvíce vody z povrchových zdrojů. Pro energetické účely byla téměř ze 100 % využívána voda povrchová, obdobně i v průmyslových odvětvích. Zemědělství využívá na pokrytí svých potřeb skoro ze dvou třetin vodu povrchovou. Jediné odvětví – ostatní vč. stavebnictví, odebírá větší množství podzemní vody než povrchové. [2]

Nejčastějšími původci havarijních znečištění povrchových i podzemních vod je doprava, zpracovatelský průmysl, zemědělství, lesnictví a rybářství a havárie související s odstraňováním odpadních vod a pevného odpadu. [1,2,3]

Tab. 11: Základní charakteristiky vodohospodářské soustavy v České republice

	jednotka	2016	2018	2019	2020
Vodovodní řady (bez přípojek)	km	77 681	78 750	78 983	79 104
Kanalizační stoky (bez přípojek)	km	47 141	48 756	49 149	49 680
Evidované havárie, dle ČIŽP	počet	223	220	165	194
ČOV	počet	2 554	2 677	2 731	2 795
Kapacita ČOV celkem	tis. m ³ · den ⁻¹	3 929,80	4 274	4 283	4 250
Kapacita zdrojů podzemní vody	m ³ · s ⁻¹	24,0	24,4	24,3	24,0

Zdroj: ČSÚ, ČIŽP, CENIA, VaK

Území České republiky pravidelně postihují povodně, z posledních let z těch významnějších r. 1997, 2002 většina měla katastrofické následky (škody na majetku veřejných i privátních subjektů a dokonce ztráty lidských životů). V posledním desetiletí, se vyskytovaly významnější povodně v průběhu května a června 2013, v roce 2014 se povodně vyskytovaly v květnu a v září, v menší míře v červenci, srpnu a říjnu. Z odtokového hlediska byl rok 2015 (a 2018) celkově podprůměrný. V roce 2016 se významnější povodně vyskytovaly v průběhu května až září. Ve většině případů se jednalo o regionální nebo přívalové povodně, které zasáhly menší nebo střední toky. Lze říci, že v zimních a jarních sezónách klesá výskyt významnějších povodňových situací způsobených táním sněhu nebo ovlivněním ledovými jevy.^[1,2]

Ve sledovaném období roku 2019–2021 byla první polovina roku 2019 byla na povodně poměrně bohatá. Zásoby vody ve sněhu byly větší než v předchozím roce a v období od ledna do března se vyskytlo několik povodňových situací způsobených táním sněhu. Plošně nejrozsáhlejší povodně byly zaznamenány v květnu. Během letních měsíců se ojediněle vyskytovaly rychlé přívalové povodně z lokálních srážek. Ve druhé polovině roku se povodňové situace téměř nevyskytovaly a k dosažení stupně povodňové aktivity došlo jen výjimečně.^[3] Rok 2020 byl z hlediska povodňových situací poměrně rozmanitý a bohatý. Povodně vznikaly v důsledku kombinace deště a tajícího sněhu, trvalých i přívalových srážek a pouze s výjimkou ledna a dubna se ve všech měsících vyskytla odtoková událost s překročením některého ze stupňů povodňové aktivity. Plošně nejrozsáhlejší a v daném roce největší povodně z hlediska kulminačního průtoku proběhly v červnu a v říjnu, přičemž ty červnové byly první regionálně velké povodně po dlouhém období sucha.^[2]

Vzhledem k tomu, že v roce 2020 bylo více dešťových srážek než v roce 2019, množství vypouštěné vody je vyšší než množství vody odebrané.^[1,2,3]

V případě možných následků klimatické změny na jednotlivá hydrologická povodí vyplynulo, že by nebyly na většině našeho území ze 40–70 % pokryty povolené objemy odběrů povrchových vod. Ministerstvo zemědělství, s ohledem na riziko suchých období, hájí soubor lokalit, které by v případě nutnosti umožnily výstavbu vodních nádrží k vytvoření nových akumulčních a retenčních prostorů pro zachycení vody z povodní pro její využití v době sucha a dále také podporuje opatření na dlouhodobé zadržování vody v krajině (komplexní pozemkové úpravy, obnova nebo budování rybníků, mokřadů a protierozních prvků). V roce 2021 byla takto realizována vodohospodářská opatření za téměř 319 milionů korun a protierozní opatření za více než 78 milionů.

Dle PÚR ČR, ve znění 4. aktualizace jednotlivé kraje vymezí v ZÚR plochy pro předmětné vodní nádrže jako územní rezervy. Před vytvořením územních rezerv je však nutné nejprve prověřit účelnost a reálnost rozvojových záměrů, např. vymezení LAPV a budování nádrží z hlediska střetu s ochranou ŽP (druhá ochrana, stanovištní podmínky, migrace), střetu s ÚSES, narušení hydrologického režimu území, a dále střety s osídlením a kulturními hodnotami.

C.1.1.1. Vývoj za hodnocené období a souhrn hlavních trendů

Povrchové vody

- Z hlediska hydrologické bilance společně s roky 2000 a 2007 se rok 2020 řadí jako 5.–7. nejteplejší, v období od roku 1961. Srážkově byl rok 2020 nadnormální. Předěšlé dva roky 2018 a 2019 byly teplejší s průměrnou roční teplotou 9,6 a 9,5 °C. Rok 2021 byl teplotně i srážkově normální.
- Stav podzemní vody v mělkých vrtech a pramenech byl v první polovině roku 2020 celkově nejsušší od roku 1971. V červnu a červenci došlo k výraznému zlepšení, až na normální stav, který trval do konce roku.
- V roce 2021 bylo z vodovodů pro veřejnou potřebu zásobováno pitnou vodou 10,076 milionů obyvatel, tj. 96 % z celkového počtu obyvatel. Délka vodovodní sítě byla prodloužena o 1 093 kilometrů a dosáhla 80 197 kilometrů. V domech napojených na kanalizaci žilo 9,174 milionů obyvatel ČR, tj. 87,4 % z celkového počtu obyvatel. Aktuálně k září 2021 je v České republice celkem 2 861 čistíren odpadních vod.

- Z dlouhodobějšího sledování lze konstatovat, že od roku 2016 dochází ke každoročnímu poklesu množství odebraných povrchových vod. V roce 2020 došlo opět ke snížení odebraného množství povrchové vody z 1 477 mil. m³ na nové historické minimum 1 011 mil. m³. Průměrná spotřeba vody v domácnostech je ovlivněna zejména modernizací ve vybavení domácností a vzrůstající cenou vodného a stočného. Snižování množství vyrobené vody se odvíjí také od snižování ztrát pitné vody ve vodovodní síti.
- U odebraného množství podzemních vod došlo v roce 2020 stejně jako v roce 2019 k poklesu a odebralo se nejméně za celou historii evidence 354,9 mil. m³. V roce 2019 bylo odebráno z podzemních vod 359,3 mil. m³.
- V roce 2020 bylo do vodních toků vypuštěno 1 502,3 mil. m³ odpadních a důlních vod, což představuje oproti předchozímu roku 2019 snížení o cca 1,3 %.
- Z dlouhodobého pohledu pokračuje trend ve snižování množství znečištění vypouštěného z bodových zdrojů. Podíl plošného znečištění s pokračujícím poklesem znečištění z bodových zdrojů pak spíše roste. Nejvýraznější ovlivnění jakosti povrchových a podzemních vod lze zaznamenat především u dusičnanů, pesticidů a acidifikace, méně u fosforu.
- Celkový rostoucí trend ve spotřebě aplikovaných hnojiv na zemědělskou půdu, resp. jejich následné splachy do povrchových vod, je způsoben nevhodnou strukturou pěstovaných plodin (pokles ploch víceletých píceň, nárůst zejména kukuřice a řepky).
- V souvislosti s probíhající klimatickou změnou hrozí zvýraznění eutrofizačních projevů (zvýšení obsahu minerálních živin, především fosforu), zejména v oblasti kyslíkového režimu, recyklace živin uložených v sedimentech a zvýšení intenzity pozdně letních sinicových vodních květů). Těmto dopadům se lze bránit pouze soustavným omezováním přísunu fosforu z povodí a dále o podporu samočisticích procesů a retence fosforu v povodích (správné provozování rybníků, revitalizace vodních toků, podpora retence vody v krajině obecně).
- Nejpočetnější havárie, dle původců havárií, se vyskytují v sekci doprava a skladování (26,3 %) dále zemědělství a rybářství (6,2 %) a zpracovatelský průmysl (5,7 %), a u zbylých 52,7 % nebylo možné původce havárií zařadit.

Podzemní vody

- Stejně jako v případě bodových zdrojů se pro plošné zdroje (hnojení, užívání pesticidů a atmosférická depozice) nepředpokládá významné zhoršení.
- V případě výrazného oživení ekonomiky je možno uvažovat se zvýšenými odběry v rozsahu do 5 %, ani takovýto vývoj by však neměl změnit významnost odběrů.

Povodňová opatření

- Každoročně dochází k výskytu povodňových situací, ubývá tzv. jarních periodických povodní a povodní v souvislosti s ledovými jevy a táním sněhu, naopak vzrůstá četnost extrémních přívalových srážek v letních měsících.
- Lze předpokládat, že území zasažená extrémními jevy počasí se budou rozšiřovat a četnost extrémních jevů bude častější. Mezi klíčové faktory, kterými lze zmírňovat dopady změny klimatu, jsou přírodě blízká protipovodňová opatření, zadržování srážkových vod, posilování retenční schopnosti krajiny a vhodné hospodaření na zemědělské půdě.

Sucho

- Sucho se v České republice významněji projevuje od roku 2014 (nejvíce suché byly roky 2015 a 2018). Pouze v roce 2017 byl dosažen a v roce 2020 překročen plošný průměr ročního úhrnu srážek úrovně normálu za období 1981–2010, ostatní roky byly srážkově podnormální.
- Více informací ohledně řešení sucha, o Koncepci ochrany před následky sucha pro území české republiky a o meziresortní komisi VODA-SUCHO lze najít na www.suchovkrajine.cz.

C.1.2 Zásobování elektrickou energií a teplem

Nejvýznamnějším zdrojem energií jsou fosilní paliva a také zásobování z jaderných elektráren Temelín a Dukovany. V posledním desetiletí dochází ve větší míře k podpoře obnovitelných zdrojů energie (OZE) a stále dalšímu rozvoji KVET (kombinovaná výroba elektřiny a tepla v kogeneračních jednotkách). V České republice prozatím nelze nahradit významnější část fosilních zdrojů zdroji obnovitelnými, avšak s ohledem na aktuální geopolitickou situaci lze očekávat významnou změnu směrem k energetické soběstačnosti. Prioritou dalšího vývoje je efektivnější využití vyrobeného tepla i elektřiny. V teplárnách s kogenerační výrobou, lze efektivně využít také biomasu. ^[1.8]

Ze Státní energetické koncepce z roku 2015 (je připravena na 25 let a v následujícím roce – 2023 je předpokládána její aktualizace), vyplývá mimo jiné cíl pro dosažení podílu OZE na výrobě elektřiny v rozmezí až 25 %.

V souvislosti s výrobou energie pomocí jaderných elektráren je nutno brát v potaz rizika spojená s provozem a problematikou uložení vyhořelého paliva.

Tab. 10: Porovnání konečné spotřeby energie k vytápění a chlazení v České republice

	2016	2017	2018	2019	2020
jednotka [TJ]	593 333	604 525	590 122	581 715	583 796

Zdroj: Eurostat a zdroj^[8]

Tab. 11: Bilance elektrické energie – výroba a spotřeba elektřiny v letech 2019–2020 a ve vybraných letech poslední dekády

Jednotka (GWh)		2010	2016	2019	2020	2021
Výroba elektřiny		85 903	83 309	87 031	81 517	84 907
v tom:	parní elektrárny	53 574	53 375	50 598	45 051	47 801
	vodní elektrárny	3 380	3 202	3 175	3 437	3 620
	větrné elektrárny	335	497	700	699	602
	solární elektrárny	616	2 131	2 312	2 287	2 153
	jaderné elektrárny	27 998	24 104	30 246	30 043	30 731
Saldo dovozu (+), vývozu (-)		-14 948	-10 974	-13 097	-10 153	-11 075
Vlastní spotřeba na výrobu elektřiny		6 446	5 887	5 844	5 317	5 605
Ztráty v rozvodu		4 466	4 080	4 300	4 117	3 651
Čistá (netto) spotřeba		60 050	62 368	63 790	61 930	64 576
z toho:	velkoodběr	29 568	31 334	32 158	29 801	31 123
	maloozběr	23 506	22 962	23 276	23 761	25 009
	v tom:	domácnosti	15 028	15 257	15 972	17 260
		podnikatelský maloozběr	8 478	8 027	7 789	7 749

Zdroj: ČSÚ

Spotřeba elektrické energie v ČR má kolísavý vývoj. V roce 2020 se spotřebovalo celkem 57 386,8 GWh, což je o 6,7 % více než v roce 2001 a o 3,4 % méně než v předchozím roce 2019. Významnou část jejich spotřeby tvoří průmysl, proto jsou největší odběry uskutečňovány v krajích zaměřených na průmyslovou výrobu, a to ve Středočeském (14,1 %), Moravskoslezském (13,6 %) a Ústeckém kraji (10,0 %). Odběry elektřiny v průmyslu činí 36,1 % celkových odběrů (20 716,1 GWh v roce 2020), z nichž největší podíly odebírá průmysl Moravskoslezského, Středočeského a Ústeckého kraje. Dalším významným spotřebitelem jsou domácnosti (27,8 %, tj. 15 973,5 GWh v roce 2020). Nejvyšší spotřebu elektřiny na osobu v domácnostech vykazovaly kraje Středočeský (2,1 MWh.os⁻¹.rok⁻¹) a Jihočeský (2,0 MWh.os⁻¹.rok⁻¹). Naopak nejnižší spotřeba elektřiny v domácnostech na osobu byla v Hl. m. Praha, v Jihomoravském kraji (u obou shodně 1,1 MWh.os⁻¹.rok⁻¹) a v Moravskoslezském kraji (1,2 MWh.os⁻¹.rok⁻¹). ^[1.8]

Průměrná roční spotřeba elektřiny v domácnostech v ČR činí 1,5 MWh.os⁻¹.rok⁻¹. V domácnostech se v roce 2020 projevila opatření v souvislosti s pandemií covid-19, a to meziročním zvýšením spotřeby o 4,7 %. ^[1]

Tab. 12: Bilance energetických procesů

	2010	2016	2019	2020	2021
Vsázka do procesů zušlechťování paliv celkem	498 944	370 305	478 143	382 893	418 380
koksování	96 926	86 801	91 634	86 970	101 027
tlakové zplyňování uhlí	21 297	19 058	17 890	12 373	-
vysokopecní proces	21 795	20 643	17 571	17 847	20 140
zpracování ropy	354 587	240 314	349 254	263 249	308 004
průmyslové generátory	71	3 489	1 794	2 454	34
Výroba v procesech zušlechťování paliv celkem	481 778	366 039	472 000	374 490	422 078
koksování	94 642	84 172	89 341	84 304	97 098
tlakové zplyňování uhlí	19 807	18 099	15 551	10 294	-
vysokopecní proces	21 795	20 643	17 571	17 847	20 140
zpracování ropy	341 748	240 273	348 325	260 297	304 818
průmyslové generátory	45	2 852	1 212	1 748	22
Ztráty při zušlechťování paliv celkem	46 492	33 175	39 430	37 981	37 140
koksování	14 586	13 097	13 241	13 210	15 478
tlakové zplyňování uhlí	5 473	3 771	5 032	4 855	-
zpracování ropy	25 434	15 466	20 470	19 081	21 650
průmyslové generátory	28	841	687	835	12

Zdroj: ČSÚ

V souvislosti s rozvodnou sítí může docházet k problémům střetů sítí s ochranou přírody. Příkladem střetů vedení koridorů se zvláště chráněnými územími (například střet s lokalitami EVL, PP, nadregionálním biokoridorem a také kumulaci negativních vlivů na krajinný ráz lokality) – viz vlivy PÚR ČR a jejich aktualizací na životní prostředí. V rámci SEA hodnocení Aktualizace PÚR č. 4 lze uvést tyto příklady:

- Koridor E23 - Plocha elektrické stanice 400/110 kV Lískovec včetně koridorů pro její zapojení do přenosové soustavy a plochy pro rozšíření elektrických stanic Nošovice a Kletné, kdy byl koridor střet s CHKO Poodří a lokalitami soustavy Natura 2000. Vlivy jsou však zmírňovány zdvojením stávajícího vedení.
- E26 - Plocha elektrické stanice 400/110 kV Opočíněk včetně koridoru pro její zapojení do přenosové soustavy a koridory pro dvojité vedení 400 kV Čechy Střed–Opočíněk a Opočíněk–Sokolnice, včetně souvisejících ploch pro rozšíření elektrických stanic Čechy Střed a Sokolnice. Identifikovány střety s CHKO Železné Hory, přírodním parkem Údolí Bílého potoka a přírodním parkem Bobrava. Vlivy na krajinný ráz a přírodní hodnoty jsou zmírňovány existencí již stávajícího vedení 400/220 kV.
- E27 - Koridory pro dvojité vedení 400 kV v úsecích Přeštice–Milín, Milín–Chodov, Milín–Sokolnice, Milín–elektrárna Orlická a souvisejících ploch pro rozšíření elektrických stanic Milín, Přeštice, Chodov a Sokolnice. Identifikovány střety s přírodními parky Buková Hora, Pod štědrým a Třemšín a Střed Čech. Dále EVL Údolí Otavy a Vltavy, přírodní parky Jistebnická vrchovina, Čeřínek a Třebíčsko. Vlivy na krajinný ráz a přírodní hodnoty těchto území jsou zmírňovány existencí již stávajícího vedení 400/220 kV, které má být zdvojeno.

Jako další potenciálně problematický záměr se jeví plochy přečerpávacích elektráren, pokud by byly umísťovány do zvláště chráněných území nebo nové koridory pro plynovody

Teplo

Výroba tepla z hnědého uhlí, které je dominantním palivem v teplárenství, meziročně v letech 2019–2020 klesla o 7 %, přičemž pokles využití tohoto zdroje od roku 2010 již dosáhl 33 %. V případě černého uhlí je tento pokles ještě výraznější a to o 50 %. Výroba tepla z uhlí a uhelných produktů se dlouhodobě pohybovala okolo 60 % z celkových dodávek, v roce 2020 dochází ke snížení na 52 %. Kontinuálně narůstá podíl obnovitelných zdrojů, který již dosáhl téměř 11%.^[8]

Způsob vytápění domácností je ovlivněn mnoha faktory (dostupnost vytápěcích systémů, dostupnost a ceny paliv, komfort obsluhy topného zařízení, charakter a přírodní podmínky území, aktuální hydrometeorologické podmínky, délka topné sezóny).^[1] V krajích s většími aglomeracemi a ve městech blízko průmyslových zařízení, ze kterých je možné využít zbytkové teplo, bývá zpravidla využívána soustava zásobování tepelnou energií (dálkové vytápění), naopak v menších a hůře dostupných obcích je častěji využíváno individuální vytápění jednotlivých domů či bytových jednotek. V ČR bylo v roce 2019 registrováno 4 331 750 domácností, kdy nejčastějším způsobem vytápění byl zemní plyn (37,8 % domácností) a dálkové teplo (37,1 %), dále pak uhlí a dřevo (8,5 %, resp. 7,4 %).^[1,8] Emise z vytápění domácností jsou ovlivňovány typem paliva pro vytápění, ale velký vliv má také hustota osídlení v jednotlivých krajích (například méně obydlí Kraj Vysočina oproti kraji Moravskoslezskému či Praze). V roce 2019 byla například topná sezona třetí nejteplejší od roku 2010. Vývoj emisí z domácností kopíruje vývoj charakteristiky topné sezony, za rok 2019 však byly emise v porovnání s předchozími roky (2010–2018) nejnižší, a to pro všechny sledované látky.^[1]

Domácnosti bývají často vytápěny více druhy paliv a převažující způsob je obtížné přesně kvantifikovat. Lokální topeniště ovlivňují kvalitu ovzduší v prostředí a v kombinaci například s morfologií terénu (obce a města v údolí) dochází k negativnímu ovlivnění ovzduší. Znečišťující látky emitované z komínů rodinných domů se nestačí rozptýlit, a dostávají se tak do dýchací soustavy obyvatel. V zimních měsících dochází k výskytu smogových situací. Při volbě nekvalitního paliva a při často nedokonalém spalování pevných paliv vznikají polycyklické aromatické uhlovodíky (PAU), které mají karcinogenní účinky a podílejí se také na řadě dalších zdravotních problémů obyvatel např. zvýšený výskyt kardiovaskulárních nemocí, respiračních potíží a nemocí dýchacích cest.

C.1.2.1 Vývoj za hodnocené období a souhrn hlavních trendů

- Téměř polovina elektrické energie se v České republice vyrábí z uhlí, dalším významným zdrojem je jaderné palivo, ostatní paliva či zdroje se pak podílejí méně, očekává se nárůst získávání energií s pomocí obnovitelných zdrojů.
- Spotřeba elektrické a tepelné energie v České republice meziročně mírně narůstá.
- Dominantní úlohu hrají v konečné spotřebě tuhá paliva, dřevo a uhlí.
- Roste počet novostaveb vytápěných pomocí tepelných čerpadel a zavedení nízkoenergetických standardů, pasivních domů, či projektů na snižování energetické náročnosti budov.
- V posledních letech docházelo k odpojování domácností od soustav centrálního zásobování teplem a přechodu domácností na individuální zdroje tepla, především na domácí kotelny, tepelná čerpadla apod., tento trend bude s velkou pravděpodobností pokračovat.
- V krátkodobém až střednědobém období (přibližně do roku 2025) bylo za stabilních podmínek možno očekávat relativní stagnaci využívání energií, v současné době je však nutno revidovat přístupy v zásobování energiemi, s ohledem na měnící se geopolitickou situaci v Evropě a co nejvíce se zaměřit na rozvinutí ploch a možností pro možnosti zajištění energetické soběstačnosti.
- Chlazení není v České republice s ohledem na místní klimatické podmínky příliš rozvinuto (využívá v administrativních budovách a v budovách služeb, popř. v průmyslových aplikacích, kde je třeba udržovat stálé teplotní podmínky) s ohledem na očekávané dopady klimatické změny (vzrůst vln veder) lze do budoucna očekávat vrůst potřeby energií rovněž pro potřeby chlazení.

C.1.3 Zásobování plynem

Česká republika je závislá na dovozu zemního plynu z Ruska, Norska a na plynu získaném v rámci obchodování zemí Evropské unie. (text odpovídá konci roku 2021). Spotřeba zemního plynu v České republice za posledních deset let mírně vzrostla a rok 2021 zaznamenal nejvyšší hodnotu tohoto období. Hlavním důvodem nárůstu v roce 2021 byla nižší průměrná teplota ovzduší (na spotřebu zemního plynu v ČR má silný vliv průběh dosažených atmosférických teplot), stále se zvyšující dodávka plynu na výrobu elektřiny a dodávky plynu do CNG stanic. [5,10]

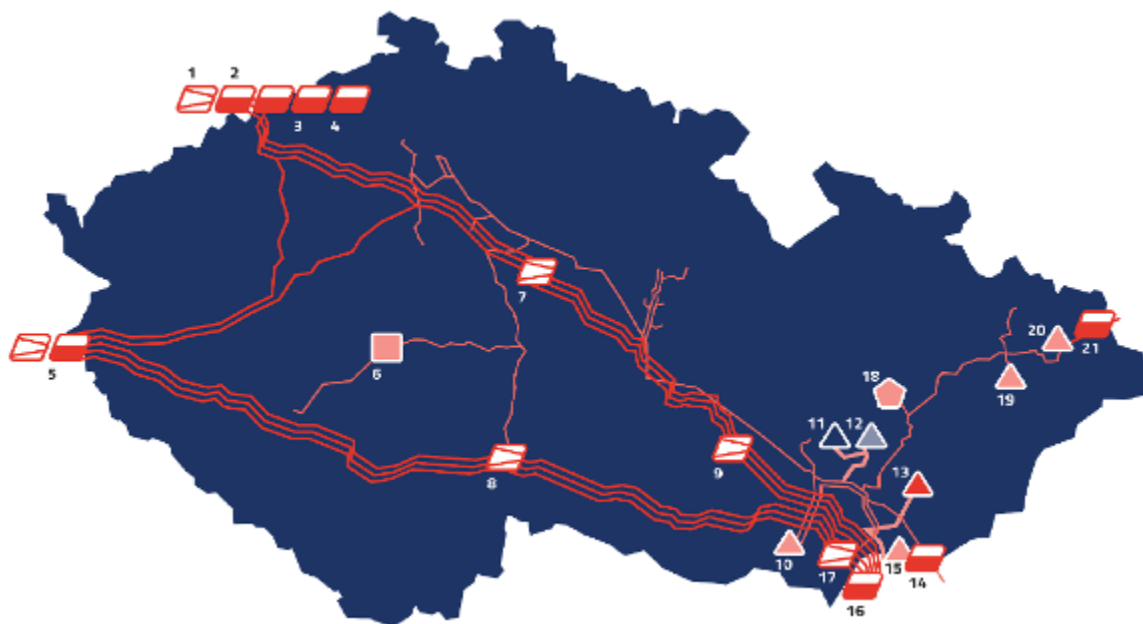
Ve sledovaných letech spotřeba zemního plynu nejvýrazněji stoupla ve Středočeském kraji, v roce 2019 a v letech 2020 a 2021 lze sledovat konstantní nárůst ve všech krajích České republiky. [5]

V ČR bylo k 31. 12. 2021 připojeno k plynárenské soustavě celkem 2 820 013 zákazníků. Přes 92 % z celkového počtu tvoří domácnosti (nejvíce v Praze, Jihomoravském a Moravskoslezském kraji). Za posledních deset let klesl počet všech zákazníků o 48 070. Od roku 2001, kdy bylo dosaženo historicky největší roční spotřeby zemního plynu, došlo v následujících letech ke stagnaci spotřeby a od roku 2007 do 2015 dokonce k výraznějšímu poklesu spotřeb (způsobeno změnami v cenách energií, ukončení státních dotací na plynofikaci, snižování tempa postupné plynofikace regionů, snižování energetické náročnosti budov, modernizace spotřebičů, tlak na snižování nákladů firem, úspory výdajů za energii v teplotně přechodných obdobích). Od roku 2016 došlo k ukončení poklesu spotřeby zemního plynu, a ta začala opět mírně stoupat a tento trend pokračuje i nyní. [5]

Tok zemního plynu ze zahraničí dosáhl v roce 2021 hodnoty 45 652 mil. m³ (486 992 GWh), což představuje meziroční nárůst o 5,0 %. Téměř veškerý zemní plyn k nám byl dovezen přes hraniční předávací stanice s Německem. Tok zemního plynu z plynárenské soustavy (vývoz z ČR) do zahraničí představoval celkové množství 36 933 mil. m³ (394 172 GWh). Tok zemního plynu ze zásobníků plynu (těžba zemního plynu, které náleží do plynárenské soustavy ČR), byl na úrovni 3 116 mil. m³ (33 296 GWh). Výroba zemního plynu v ČR doplňovala celkovou bilanci plynárenské soustavy o 1,4 %. Stav provozních zásob na konci roku 2021 představoval u tuzemských zásobníků plynu hodnotu 1 690 mil. m³ (18 162 GWh). [5,6,7]

Zemní plyn je významným energetickým zdrojem pro výrobu elektřiny nebo pro dálkové i individuální vytápění. Většina soustav zásobování teplem založených na zemním plynu je doposud závislá na dodávkách zemního plynu, prozatím bez možnosti přechodu na alternativní zdroj.

Obr. 22: Přepravní soustava a zásobníky plynu v České republice

	RWE Gas Storage CZ, s.r.o.		kompresní stanice (KS)	1	HPS Brandov – STEGAL – Olbernhau	12	Uhřetice
	MND Gas Storage a.s.		hraniční předávací stanice (HPS)	2	HPS Brandov – OPAL	13	Dolní Bojanovice
	SPP Storage, s.r.o.		tranzitní soustava	3	HPS Hora Svaté Kateřiny (Sayda)	14	HPS Mokrý Háj
	Moravia Gas Storage a.s.		vnitrostátní přepravní soustava	4	HPS EUGAL	15	Turdonice
	ložiskové zásobníky		napojení zásobníků k přepravní soustavě	5	HPS Waidhaus	16	HPS Lanžho
	kavernové zásobníky			6	Häje	17	KS Břeclav
	aquiferové zásobníky			7	KS Kouřim	18	Lobodice
				8	KS Veselí nad Lužnicí	19	Štamberk
				9	KS Kralice	20	Třanovice
				10	Dolní Dunajovice	21	HPS Cieszyn
				11	Dambořice		

Zdroj: Roční zpráva o provozu plynárenské soustavy České republiky za rok 2021

V rámci aktualizaci PÚR ČR č.4 byly některé články zrušeny (čl. 151, 155, 158, 160, 160d) a byl zde vymezen nový koridor plynovodů (čl. (160e) P16, z okolí obce Hora Svaté Kateřiny (hranice ČR/Německo) k obci Přimda), které ale prozatím nebyly promítnuty do krajských ZÚR.

C.1.3.1 Vývoj za hodnocené období a souhrn hlavních trendů

- Zemní plyn je významným energetickým zdrojem pro výrobu elektřiny nebo pro dálkové i individuální vytápění. Většina soustav zásobování teplem založených na zemním plynu je závislá na dodávkách zemního plynu bez možnosti přechodu na alternativní zdroj.
- Změny směrů toků plynu napříč Evropou, jsou aktuálně v souvislosti s omezením/pozastavením dodávek zemního plynu z Ruské federace, výraznou měrou ovlivněny a v současné době je budoucí rozvoj tranzitní soustavy zemního plynu napříč Evropou v řešení.
- Celková roční spotřeba zemního plynu v ČR v roce 2021 dosáhla hodnoty 9 434 mil. m³, tj. 100 737 GWh (průměrná hodnota spalného tepla dosahovala v ČR 10,68 kWh/m³, tj. 38,46 MJ/m³). Proti roku 2020 došlo ke zvýšení skutečné spotřeby o 8,5 %.
- Očekávaná poptávka po zemním plynu se dle případových studií OTE pro rok 2050 pohybuje v rozmezí přibližně 100 až 150 TWh (10 až 15 mld. m³) plynu ročně. Nárůst je dán především rozvojem KVET ze zemního plynu, (i přesto, že studie počítá s realizací nových jaderných elektrárnách).
- Tuzemské zdroje plynu mohou pokrýt nanejvýš 4 % z celkové očekávané poptávky v roce 2050. Česká republika zůstane v celém sledovaném horizontu významně závislá na dovozu plynu ze zahraničí (viz výše).
- V souvislosti s aktuálním vývojem situace ohledně zásobování České republiky energiemi, se očekává významná změna (energetická transformace) hospodářství směrem k udržitelné energetice a soběstačnosti. Jsou očekávány významné investice do sítí technické infrastruktury – bude nutné vytvořit územní podmínky.

C.1.4 Ropovody a dálkovody

Ropa je do České republiky dopravována ze dvou směrů – z východu z Ruska ropovodem Družba a ze západu je pak napojení ČR ropovodem IKL (Ingolstadt – Kralupy nad Vltavou – Litvínov) na ropovod TAL, který dopravuje ropu z přístavu v Terstu. Ropovody jsou vedeny mělce pod zemí v hloubce zhruba půl metru a je kolem nich zavedeno ochranné pásmo.

V současné době probíhá a je očekávána významná změna směrů ropy napříč Evropou, v souvislosti s omezením/pozastavením dodávek ropy z Ruské federace. Budoucí rozvoj tranzitní soustavy zemního plynu a ropy napříč Evropou je v řešení.

Obr. 23: Mapa ropovodů a dálkovodu v České republice

Zdroj: www.cappo.cz, www.ropa.cz

C.1.5 Zhodnocení vazeb zjištěných trendů ve vztahu k uplatňování PÚR ČR

- Trendy za jednotlivé podoblasti jsou shrnuty ve výše uvedených podkapitolách. PÚR ČR se problematice technické infrastruktury věnuje v části týkající se republikových priorit:
 - o Článek 20a vyžaduje při umísťování technické infrastruktury zajistit migrační propustnost krajiny pro volně žijící živočichy a pro člověka
 - o Článek 23 se rovněž věnuje lepší dostupnosti území a zkvalitnění technické infrastruktury s ohledem na propustnost krajiny a minimalizaci další fragmentace krajiny.
 - o V článku 25 je poukázáno na potenciální rizika přírodních katastrof a nutnost zajistit ochranu před povodněmi
 - o V článku 26 je pak poukázáno na problematiku umísťování prvků technické infrastruktury do záplavových území.
 - o Článek 27 pojednává o nutnosti stanovit podmínky pro koordinované umísťování veřejné infrastruktury, nově včetně podmínek pro rozvoj digitální technické infrastruktury, v území a její rozvoj a tím podporovat její účelné využívání v rámci sídelní struktury.
 - o Článek 30 se věnuje úrovni technické infrastruktury ve smyslu zajištění vysoké kvality života obyvatel ČR i v budoucnosti.
 - o Článek 31 popisuje principy bezpečné výroby energie z OZE, která bude šetrná k životnímu prostředí a zároveň povede k zajištění bezpečného zásobování území energií.
- V částech týkající se **rozvojových oblastí a os** je problematika technické infrastruktury reflektována obecně jako definice kritérií a podmínky pro rozhodování v územích.
- V částech týkající se **specifických oblastí** je problematika technické infrastruktury reflektována obecně jako definice kritérií a podmínek pro rozhodování v území a v úkolech pro územní plánování, kdy je vždy zmíněna potřeba vytvářet podmínky pro zlepšení technické infrastruktury v dané oblasti. To se týká **SOB1** Specifická oblast Šumava a článku a **SOB3** Specifická oblast Jeseníky–Králický Sněžník, dále pak článku (74) **SOB6** Specifická oblast Krušné hory, v Úkolech pro územní plánování bod e) a v článku (75b) **SOB9** Specifická oblast, ve které se

projevuje aktuální problém ohrožení území suchem v částech Důvody vymezení, v části Kritéria a podmínky pro rozhodování o změnách v území a v Úkolech pro územní plánování.

Technické infrastruktury se pak v PÚR ČR č. 4 věnuje kapitola 5: **Koridory a plochy technické infrastruktury a souvisejících rozvojových záměrů** např.:

- Článek 134 pojímá technickou infrastrukturu jako součást veřejné infrastruktury, která je zřizována a využívána ve veřejném zájmu, proto je nutné systémy tvořící technickou infrastrukturu koordinovat v území s ohledem na budoucí generace. V aktualizaci PÚR ČR č.4. jsou vymezeny koridory a plochy pro umístování elektroenergetických a plynárenských sítí, dále dálkovodů (ropovody, produktovody), vodovodních a kanalizačních sítí, ploch pro odpadové hospodářství a území chráněných pro akumulaci povrchových vod, které mají vliv na rozvoj území České republiky.
- Článek 135 upozorňuje na limity využití území pro technickou infrastrukturu.
- Článek 136 upozorňuje na finanční limity budování technické infrastruktury.

Rozvojové záměry technické infrastruktury jsou tematicky rozlišeny následně:

- **Výroba elektrické energie** (elektroenergetika) články 139 až 150r.
- **Plynárenství:** články 151 až 161.
- **Dálkovody:** články 162 – 166.
- **Vodní hospodářství** články 167 – 168.
- **Ukládání a skladování radioaktivních odpadů a vyhořelého jaderného paliva:** 169 a 169a.

Technická infrastruktura je jedním z prioritních témat PÚR ČR, která je uvedenými trendy jednak ovlivňována a současně je ovlivňuje lokalizací rozvojových záměrů, stanovenými republikovými prioritami a v rámci dalších článků PÚR ČR.

C.1.6 Doporučení

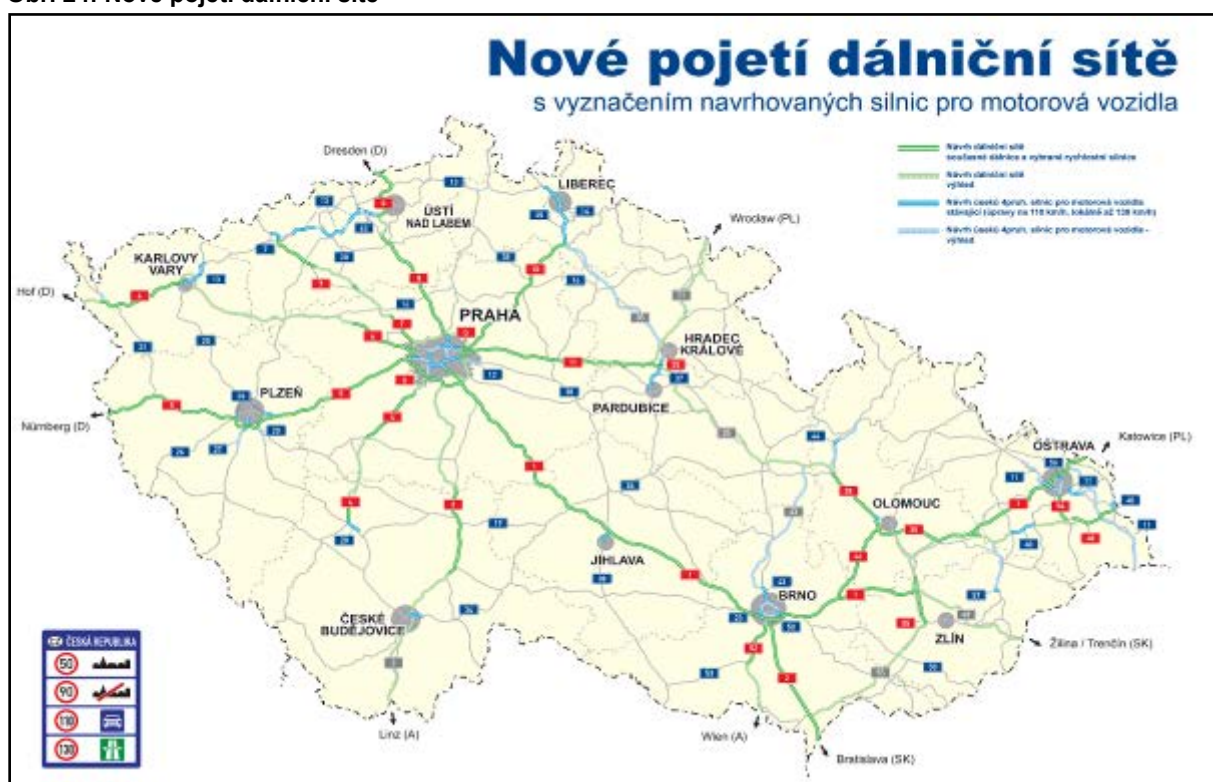
- Vytvořit územní předpoklady pro energetickou transformaci v území s ohledem na požadavky na kvalitu života a zajištění stabilních dodávek energií v České republice.
- Vytvářet územní podmínky pro rozvoj decentralizované a nízkouhlíkové výroby energie z obnovitelných zdrojů, využívat vhodné plochy typu brownfields, rekultivované plochy nebo průmyslové areály.

C.1 DOPRAVNÍ INFRASTRUKTURA

C.1.1 Základní charakteristika současného stavu

Dne 8. 3. 2021 schválila Vláda ČR nový základní strategický dokument Dopravní politika České republiky pro období 2021–2027 s výhledem do roku 2050. ta určuje vývoj sektoru dopravy ve střednědobém horizontu s výhledem do roku 2050. Hlavním cílem dokumentu, navazujícím na předchozí dopravní politiku, je zajistit rozvoj kvalitní, funkční a spolehlivé dopravní soustavy postavené na využití technicko-ekonomicko-technologických vlastností jednotlivých druhů dopravy, na principech hospodářské soutěže s ohledem na její ekonomické a sociální vlivy a dopady na obyvatelstvo (sociální koheze, veřejné zdraví, životní úroveň), bezpečnost a obranu státu a všechny složky životního prostředí, na principu udržitelného využívání přírodních zdrojů. V tomto dokumentu jsou uvedeny základní teze stanovující směry rozvoje jednotlivých oblastí sektoru dopravy a předpokládá se jejich rozpracování v návazných sektorových dokumentech podle jednotlivých oblastí. Vedle Dopravních sektorových strategií, jejichž aktualizace se připravuje, mezi takové dílčí sektorové dokumenty přijaté v hodnoceném období patří Koncepte městské a aktivní mobility pro období 2021-2030 (2021) nebo Rozvoj dopravní infrastruktury do roku 2050 (2020). Ze starších platných strategických dokumentů je třeba zmínit zejména Koncepti nákladní dopravy pro období 2017-2023 s výhledem do roku 2030 (2017).

Obr. 24: Nové pojetí dálniční sítě

Zdroj: MD ČR

Poté, co dne 31. 12. 2015 vstoupila v platnost nová koncepce silniční sítě České republiky tzv. **Nové pojetí dálniční sítě**, **skokově narostla délka české dálniční sítě**. Všechny dosavadní rychlostní silnice byly přeřazeny mezi dálnice s výjimkou několika málo úseků, které zůstaly jako silnice I. třídy. Některé byly označeny značkou „Silnice pro motorová vozidla“, která umožňuje maximální povolenou rychlost 110 km/h.

Další rozvoj dálniční sítě připadá na výstavbu nových úseků, příp. modernizace nejvytíženějších úseků stávající sítě.

V oblasti železniční dopravy je aktuálním tématem příprava celého nového systému tratí pro rychlou osobní přepravu, tzv. Rychlá spojení. Jejich definice je „provozně-infrastrukturní systém rychlé železnice na území ČR zahrnující novostavby vysokorychlostních tratí (VRT), tratě vysokorychlostní modernizované i modernizované konvenční tratě vyšších parametrů včetně vozidlového parku a provozního konceptu“. Tím budou vytvořeny také podmínky pro zvýšení kapacity stávajících konvenčních tratí, což přispěje k podpoře nákladní dopravy. V návaznosti na úkol z PÚR ČR připravilo MD materiál **Program rozvoje rychlých železničních spojení v ČR** (MD ČR, 2017b). Jeho hlavním závěrem je, že z hlediska dalšího rozvoje dopravní soustavy v celé ČR a plnění cílů evropské dopravní politiky v části týkající se dálkové osobní dopravy je vhodnější upřednostnit realizaci systému Rychlých spojení (investiční náročnost cca 500 – 650 mld. Kč) spíše než alternativu spočívající v dalším extenzivním rozvoji konvenční železniční sítě (s odhadovanými investičními náklady cca 250 - 300 mld. Kč), která však snáší obdobná rizika jako rozvoj systému Rychlých spojení, přičemž je investičně i provozně méně nákladná, ale zároveň její efekty jsou výrazně omezenější než efekty systému Rychlých spojení jako celku. Oproti původnímu návrhu je již stanoveno u spojení RS1 sledovat severní trasu přes Světlou n/S a u RS5 do Polska rozhodnuto o směřování na Hradec Králové.

Obr. 25: Aktuální návrh Rychlých spojení

Zdroj: Správa železnic

C.1.2 Vývoj za hodnocené období a souhrn hlavních trendů

C.1.2.1 Základní rozvojové trendy

Tab. 13: Mezioborové srovnání druhů dopravy – přepravní výkon v osobní dopravě (mil. oskm)

	2010	2019	2020	2021	Index 2019/10	DSS2 ³⁾ 2020/10
Přepravní výkon celkem	107 028,6	132 995,8	90 600,0	111 721,4	1,24	1,15
IAD ²⁾	63 570,0	81 179,0	68 936,0	87 932,5	1,28	1,14
Železniční doprava	6 590,7	10 930,6	6 665,1	6 820,2	1,66	1,12
Autobusová doprava	10 335,7	10 547,0	5 444,0	5 402,6	1,02	1,12
Letecká doprava	10 902,0	11 804,2	1 864,9	4 246,2	1,08	1,40
Vnitrozemská vodní doprava ¹⁾	12,8	14,8	11,0	14,3	1,16	n/a
Městská hromadná doprava	15 617,4	18 520,2	7 679,0	7 305,6	1,19	n/a

¹⁾ převážně rekreační přeprava osob

²⁾ expertní odhad

³⁾ predikce z dokumentu DSS2, rozvojový scénář „trend“

Zdroj: MD ČR, 2022 – Ročenka dopravy 2021; DSSS2, 2018

Z tab. 16 vyplývají hlavní meziroční trendy v oblasti přepravních výkonů v osobní dopravě. Roky 2020 a 2021 byly fatálně ovlivněny restrikcemi v souvislosti s Covid-19. Ta zasáhla zejména výkony ve všech oblastech veřejné hromadné dopravy, a naopak akcelerovala využívání individuální automobilové dopravy. Do té doby významně vzrostl přepravní výkon oproti strategické predikci. Avšak nikoliv ve všech módech dopravy – stagnovala autobusová doprava, daleko mírnější, než predikovaný růst zaznamenala i doprava letecká. Na druhou stranu, byl nápadný strmý nárůst v osobní železniční dopravě, který 5x překonal odhady. Rostoucí poptávka po přepravě železnicí vytváří tlak na zvýšení nabídky a tím i zavádění dalších spojů. Tento trend je patrný zejména na páteřních dálkových trasách a v okolí velkých měst, přičemž právě v těchto částech sítě je volná kapacita dopravní cesty již prakticky vyčerpána, zejména když roste i nákladní doprava. Zejména dálková železniční doprava je navíc negativně ovlivňována nekoncepčním přístupem k výlukovým pracím na kritických místech železniční sítě.

Tab. 14: Mezioborové srovnání druhů dopravy – přepravní výkon v nákladní dopravě (mil. tkm)

	2010	2019	2020	2021	Index 2020/10	DSS2 ¹⁾ 2020/10
Přepravní výkon celkem	68495	57 888	73 529	82 493	1,07	1,27
Železniční doprava	13770	16 180	15 251	16 326	1,11	1,23
Silniční doprava	51832	39 059	56 090	63 756	1,08	1,28
Vnitrozemská vodní doprava	679	569	509	517	0,75	1,70
Letecká doprava	22	29	6	2	0,27	1,05
Ropovody	2191	2 050	1 674	1 892	0,76	n/a

¹⁾ predikce z dokumentu DSS2, rozvojový scénář „trend“

Zdroj: MD ČR, 2022; DSSS2, 2018

Sektor nákladní dopravy nebyl tolik postižen restrikcemi v souvislosti s Covid-19 jako doprava osobní, s výjimkou letecké nákladní dopravy, která zaznamenala v letech 2020 a 2021 zásadní propad na zlomek původních výkonů. Snižuje se také podíl vodní a potrubní dopravy. Celkový přepravní výkon a ostatní obory nákladní dopravy rostly, byť dosažený růst zdaleka nedosahoval podílů očekávaných v rámci Dopravní sektorové strategie.

Tab. 15: Délka dopravní infrastruktury [km]

	2010	2015	2019	2020	2021
Dálnice*	734	776	1 276	1 298	1 346
Silnice I. tř.*	6 255	6 245	5 826	5 808	5 800
Silnice II. tř.	14635	14 587	14 585	14 619	14 632
Silnice III. tř.	34 129	34 130	34 081	34 066	34 060
Celkem silnice a dálnice	55 752	55 738	55 768	55 792	55 838
Železnice	9 568	9 566	9 562	9 542	9 523
z toho elektrizované	3 210	3 237	3 231	3 236	3 234
Splavné vodní toky	315,2	315,2	315,2	315,2	315,2

*od 1. 1. 2016 většina rychlostních komunikací byla převedena do kategorie dálnic II. třídy

Zdroj: MD ČR, 2022

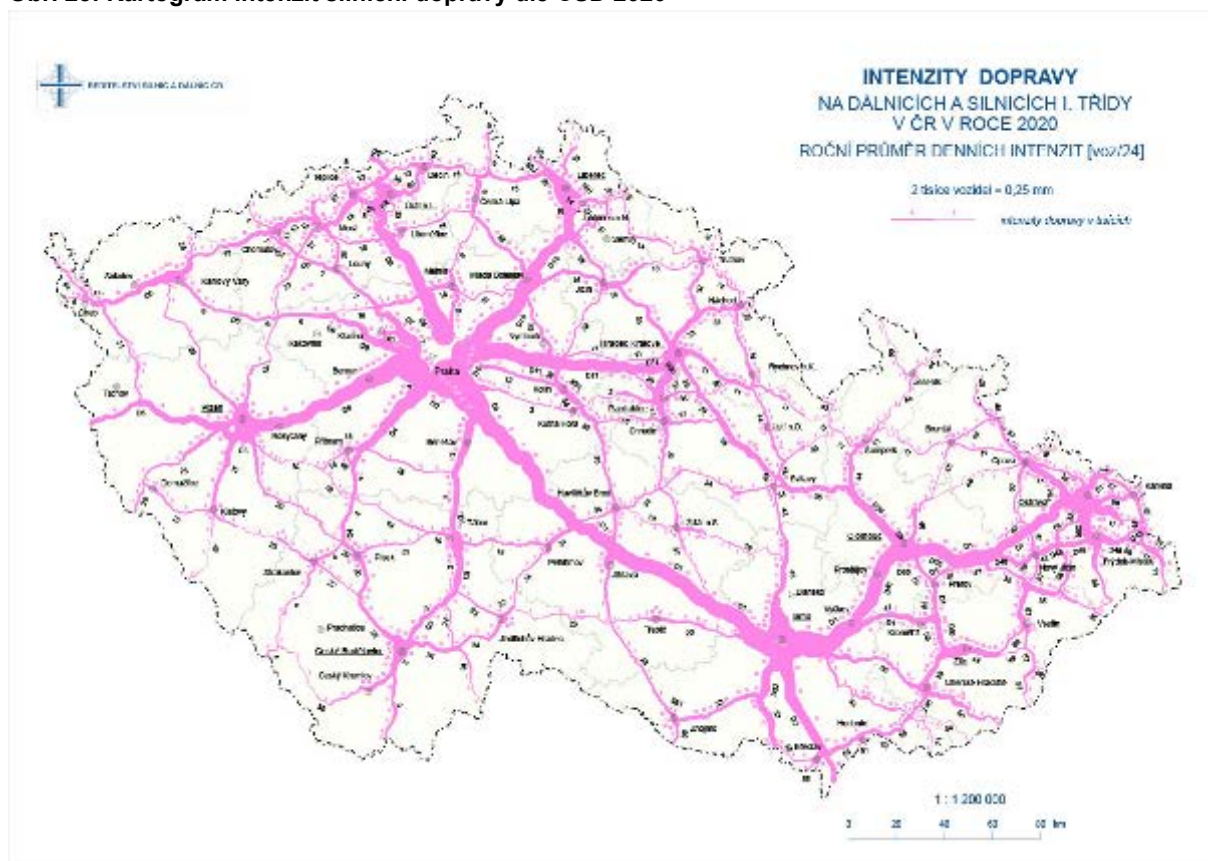
Základní infrastruktura pro jednotlivé druhy dopravy patří dlouhodobě k nejstabilnějším součástem naší krajiny. Nově vznikající úseky jsou obvykle koncipovány jako přeložka nevyhovujícího úseku a fungují tudíž jako jeho náhrada. To se projevuje v nepříliš výrazných změnách hodnot délek infrastruktury pro jednotlivé druhy dopravy. Jedinou kategorií kontinuálně rostoucí je délka dálnic, byť skokově narostla po administrativním přearování bývalých rychlostních silnic, které se původně řadily mezi silnice I. třídy. Délka běžných silnic I. třídy mírně v čase klesá, jak jsou jednotlivé tahy nahrazovány nově budovanými dálnicemi, po jejichž zprovoznění bývá obvykle související úsek rekatégorizován na silnici II. třídy a převeden do majetku příslušného kraje.

C.1.2.2 Silniční doprava

Vývoj intenzit dopravy na silniční síti je zjišťován v (obvykle) pětiletých intervalech formou Celostátního sčítání dopravy (CSD) zajišťovaném Ředitelstvím silnic a dálnic na dálnicích, silnicích I. třídy, silnicích II. třídy a vybraných silnicích III. třídy obvykle v letech končících 5 nebo 0. Průběh sčítání i způsob jeho vyhodnocování přitom významně ovlivnily restriktce spojené s Covid-19.

Výsledky ukazují na pokračující celkový růst dopravy, od minulého CSD (v roce 2016) o cca 10 %. Na následujícím obrázku zobrazujícím rozložení intenzit automobilové dopravy na silniční síti je patrné, že nejvíce dopravně zatížené komunikace jsou představovány dálnicemi (zejména D1 mezi Prahou a Vyškovem, D5 mezi Prahou a Plzní, D8 mezi Prahou a Lovosicemi, D10 mezi Prahou a Libercem, D11 mezi Prahou a Hradcem Králové a již dostavěnou částí Pražského okruhu D0) a dále pak silnicemi ve velkých aglomeracích jako Praha, Brno nebo Ostravsko. Spojení s Ostravskem je místo nedostavěné dálnice D1 v úseku Vyškov – Lipník n/B stále realizováno po D46 a D35 přes Prostějov a Olomouc. Úplně nejvyšší intenzity bylo dosaženo na výjezdu D1 z Prahy od křižovatky s D0 nedaleko Modletic, kde se roční průměr denních intenzit překročil hodnotu 103 tis. voz. / 24 h. Zde je však nutno zdůraznit, že v rámci CSD nejsou hodnoceny vnitroměstské komunikace ve velkých městech (zejména to platí pro Prahu), které nejsou součástí sítě dálnic nebo silnic spravovaných státem či kraji. Průměrná intenzita na dálnicích činí cca 30 700 voz / 24 h, na silnicích I. třídy 9100 voz / 24 h, na silnicích II. třídy 2900 voz / 24 h.

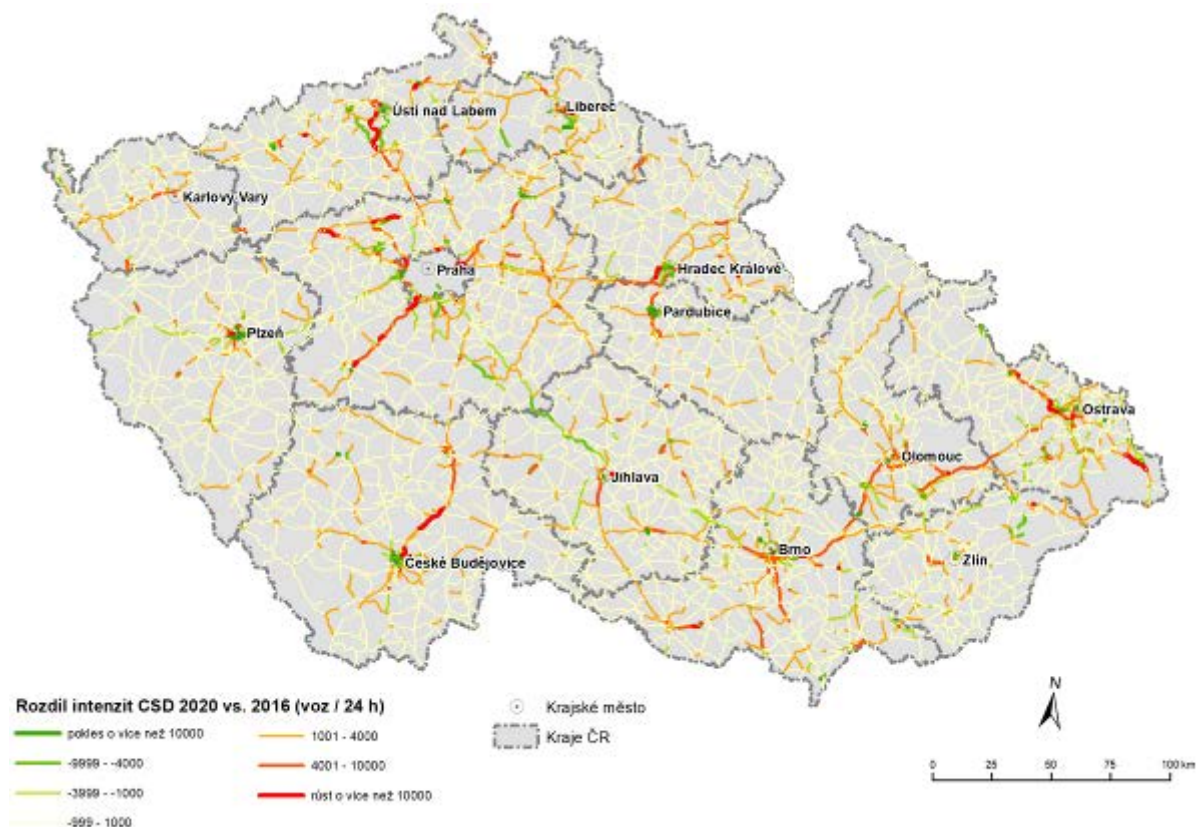
Obr. 26: Kartogram intenzit silniční dopravy dle CSD 2020

Zdroj: ŘSD

V porovnání výsledků Celostátního sčítání dopravy (CSD) mezi lety 2016 a 2020 se již projevil trend způsobený Covid-19. Silniční doprava narostla zejména v okolí velkých měst, což koreluje s poklesem výkonů veřejné dopravy, která v těchto oblastech byla vždy velmi silná. Další významné změny intenzit mezi hodnocenými léty proběhly v těch lokalitách, kde byly uvedeny do provozu nové stavby, ať už dálnic nebo obchvaty měst na silnicích I. třídy. V těchto případech vždy šlo o přesun dopravy z původní trasy přes město nebo po starší nevyhovující komunikaci na nově zbudovaný úsek, což přineslo významné snížení zátěže vč. environmentálních dopadů, na původních úsecích. Zmínit lze třeba úseky podél SMPV I/11 v okolí Třince, I/16 u Slaného nebo D3 mezi Veselím n/L a Českých Budějovic. Podobně lze tento fenomén sledovat také na dopravních vztazích mezi Lovosicemi a Ústím nad Labem, kde poslední zprovozněný úsek dálnice D8 uvedený do provozu v prosinci 2016 (a tedy již nezahrnutý do CSD 2016) přetáhl dopravu ze silnice I/30 vedoucí údolím Labe i z teplické I/8. Celkový pokles intenzit na naší nejvýznamnější dálnici D1 lze dát do souvislosti s její modernizací, která v době realizace CSD 2020 probíhala, v jejímž důsledku se značně prodlužovaly jízdní doby a cesta po dálnici tak nebyla tolik atraktivní pro cestující.

Obr. 27: Absolutní změna intenzit dopravy ve výsledcích CSD 2016 a 2020

Zdroj: CSD 2016, CSD 2020; zpracování vlastní

Po letech 2017 a 2018, kdy bylo otevřeno pouze 16, resp. 4, km nových úseků, se výstavba dálniční sítě v hodnoceném období zrychlila. Celkem bylo za tři roky nově zprovozněno 100,9 km dálniční sítě (z toho v roce 2019 33,1 km, v roce 2020 21,3 km a v roce 2021 46,5 km). Vedle výstavby nových úseků byla na podzim 2021 dokončena modernizace nejvytíženější dálnice D1 po devíti letech stavebních prací.

Tab. 16: Významné novostavby na dálniční síti dokončené v letech 2019 až 2021 ve vazbě na koridory silniční dopravy uvedené v PÚR ČR

Koridor	Stavba	Délka [km]	Zprovoznění
D3	Bošilec – Ševětín	8,1	2019
D3	Ševětín – Borek	10,7	2019
D1	Přerov – Lipník nad Bečvou	14,3	2019
D6	Nové Strašecí – Řevničov	5,6	2020
D6	Řevničov, obchvat	4,2	2020
D48	Rybí–Rychaltice	11,5	2020
D6	Lubenec – obchvat	4,9	2021
D55	Otrokovice, obchvat JV	3,1	2021
D7	Panenský Týnec, zkapacitnění obchvatu	3,5	2021
D11	Hradec Králové – Smiřice	15,2	2021
D11	Smiřice – Jaroměř	7,2	2021
D35	Opatovice nad Labem – Časy	12,6	2021

Zdroj: www.rsd.cz

Tab. 17: Modernizace úseků na dálniční síti dokončené v letech 2019 až 2021 ve vazbě na koridory silniční dopravy uvedené v PÚR ČR

Koridor	Stavba	Délka [km]	Zprovoznění
D46	MÚK Olšany	1,1	2019
D1	07 Soutice–Loket	10	2020
D1	19 Velké Meziříčí-západ – Velké Meziříčí-východ	5,9	2020
D1	12a Humpolec – km 98	6,8	2020
D1	12b km 98 – Větrný Jeníkov	6,8	2021
D1	02 Mirošovice – Hvězdovice	7,7	2021
D1	11 Koberovice – Humpolec	8,8	2021
D1	16 Velký Beranov – Měřín	14,7	2021
D1	23 Devět křížů – Ostrovačice	10,3	2021

Zdroj: www.rsd.cz

Na silniční síti mimo vymezené koridory dopravní infrastruktury probíhala výstavba obchvatů a přeložek ostatních dopravně zatížených komunikací ve smyslu čl. 23 PÚR ČR. Obchvatů se v letech 2019–2021 dočkaly mnohé obce ležící na síti silnic I. třídy a dokonce i některé na síti silnic II. třídy. Namátkou můžeme zmínit: Kravaře (okr. ČL), Znojmo (severní část), Opava (východní část), Lechovice (okr. ZN), Jesenice (okr. PH), Velký Beranov (okr. JI), Kámen (okr. PE), Opočno v Orl. Horách aj.

C.1.2.2.1 Dopravní dostupnost obcí z nadřazené silniční sítě

Ukazatel dostupnosti obce z nadřazené silniční sítě je základní charakteristikou dopravní dostupnosti území. Ta je zpravidla horší v geomorfologicky složitějších územích a v územích s nižší hustotou osídlení vlivem nižší hustoty silniční sítě. Ekonomické aktivity vyžadující přepravu zboží se koncentrují do lokalit s lepší dostupností. Lepší dopravní dostupnost sídel má rovněž vliv na vyšší úroveň kvality života. Zlepšování dostupnosti obcí má pozitivní vliv na rozvoj sídel a jejich konkurenceschopnost a z hlediska udržitelného rozvoje pak zejména na ekonomický pilíř a částečně také na pilíř sociální a environmentální.

Dostupnost obcí z nadřazené silniční sítě, tedy z dálnic, silnic pro motorová vozidla (SMPV) a silnic I. třídy je hodnocena pomocí klasické vzdálenostní analýzy, tj. vzdálenost je uvažována vzdušnou čarou. Pro stanovení dopravní dostupnosti obce jsou stanovena následující kritéria a hodnocení, která dle funkční úrovně jednotlivých druhů dopravní infrastruktury zohledňují polohu mimoúrovňových křižovatek (MÚK) pro dálnice a SMPV a průběh silnice I. třídy územím obce:

Tab. 18: Dostupnost dálnic a rychlostních silnic - vztah k mimoúrovňovým křižovatkám

Ukazatel:	Bodové a verbální hodnocení:
A. MÚK situována na území obce	15 bodů – velmi dobrá
B. MÚK situována do 5 km od obce	10 bodů – dobrá
C. MÚK situována do 20 km od obce	5 bodů – dostačující
D. MÚK situována nad 20 km od obce	0 bodů – nedostačující

Tab. 19: Dostupnost silnic I. třídy – průběh silnice I. třídy územím obce

Ukazatel:	Bodové hodnocení:
E. Průchod silnice I. třídy územím obce – ano	7 bodů
F. Průchod silnice I. třídy územím obce – ne	0 bodů

Tab. 20: Celková dostupnost nadřazené silniční sítě (dálnice, rychlostní silnice, silnice I. třídy)

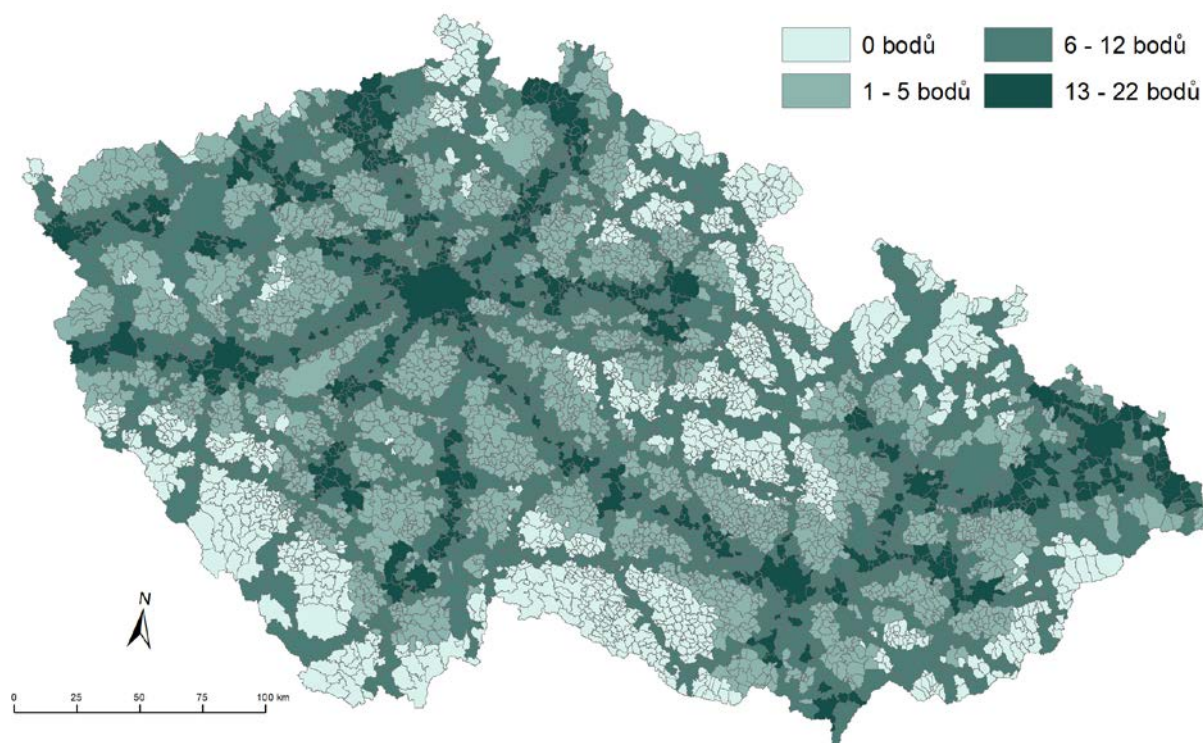
Verbální hodnocení dostupnosti	Bodové hodnocení:
Velmi dobrá dostupnost zajištěna splněním ukazatelů (součet bodových hodnot) A+E nebo B+E nebo pouze A.	15–22 bodů
Dobrá dostupnost zajištěna v kombinaci splněním ukazatelů (součet bodových hodnot) C+E, pouze B nebo pouze E.	7–12 bodů

Dostačující dostupnost zajištěna splněním ukazatele (bodovou hodnotou) C:	5 bodů
Nedostačující	0 bodů

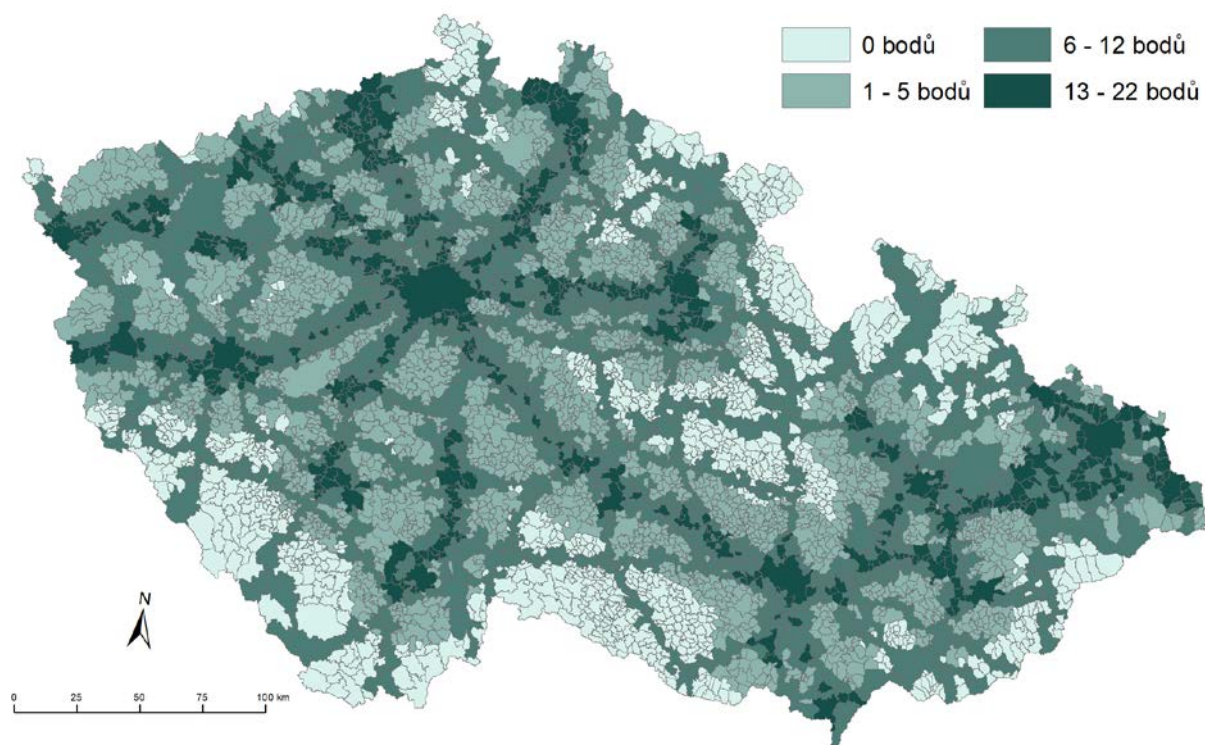
Výsledky hodnocení indikátoru

Hodnocené období je poměrně krátké, bylo v něm nově zprovozněno pouze omezené množství staveb, jež vstupovaly do analýzy, a tedy nelze očekávat, že by se projevily ve výsledcích velké změny. Vzhledem ke konstrukci indikátoru je logické, že ty jsou vázány na lokality, v nichž byly zprovozněny významné dálniční stavby – zejména jde o oblast Královéhradeckého kraje a části Pardubického kraje (dálnice D11 Hradec Králové – Smiřice – Jaroměř a D35 Opatovice – Časy), pomezí Středočeského, Ústeckého a Karlovarského kraje (nové úseky dálnice D6), okolí Českých Budějovic (nové úseky dálnice D3), Frýdecko-Místecko (dálnice D48 Rybí – Rychaltice) a Přerovsko (nový úsek D1 Přerov – Lipník n/B). Několik obcí ležících severozápadně od Pardubic zaznamenalo dokonce snížení hodnoty indikátoru, neboť úsek silnice I/36 jimi procházející byl rekatégorizován na silnici II. třídy. Malý počet změn však ukazuje, že hodnocené období je příliš krátké pro zachycení významnějších trendů. Pro jejich stanovení by bylo vhodné zpracování obdobné analýzy pokrývající výrazně delší období.

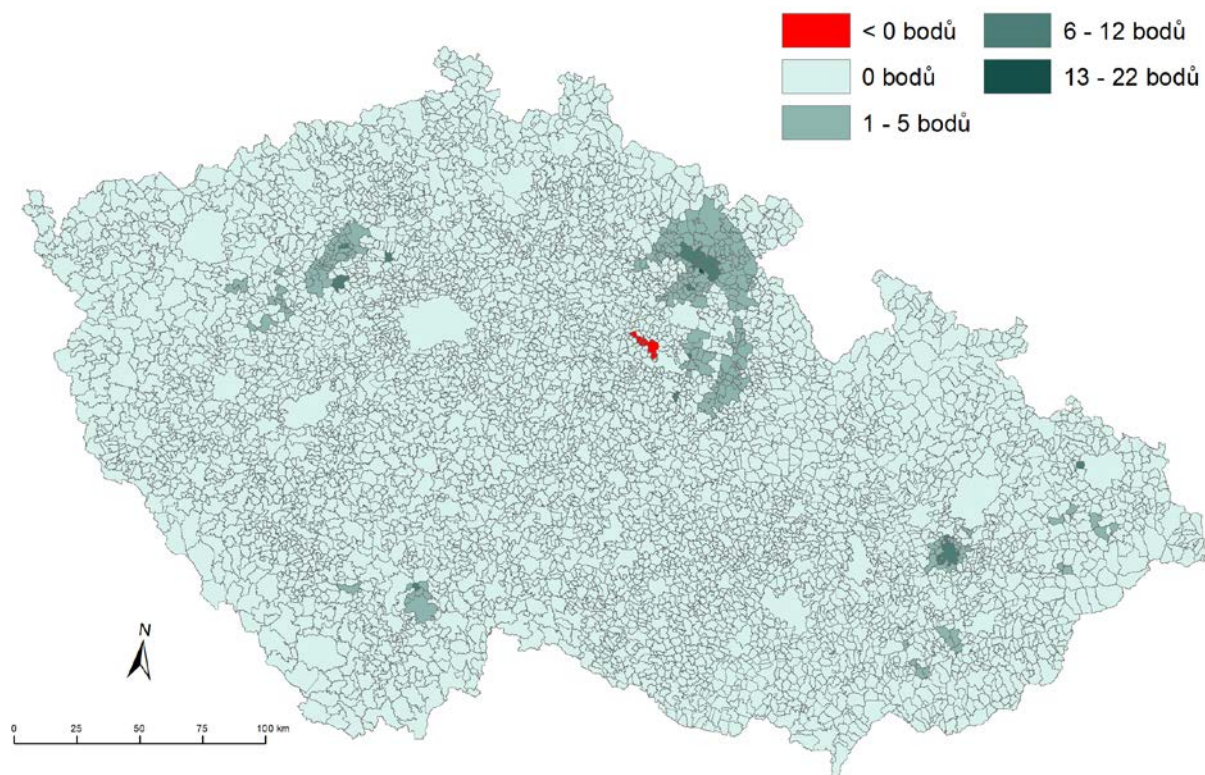
Obr. 28: Dostupnost obcí z páteřní silniční sítě k 1. 1. 2019

Obr. 29: Dostupnost obcí z páteřní silniční sítě k 31. 12. 2021

Obr. 30: Změna dostupnosti obcí z páteřní silniční sítě v letech 2019 - 2021

C.1.2.3 Železniční doprava

K 1. lednu 2020 se státní organizace vlastníci a provozující převážnou část české železniční sítě přejmenovala ze Správy železniční dopravní cesty na Správu železnic.

V hodnoceném období pokračovala modernizace III. a IV. tranzitního železničního koridoru (TZK). Hlavní objem prací se soustředil na trati 170/171 mezi Prahou a Plzní, 320 Český Těšín – Dětmárovice a 220 v úseku Benešov – Veselí nad Lužnicí. Dokončení těchto koridorů následně umožní mj. významné zrychlení a zkapacitnění nabídky dopravy z Prahy směrem na jih (České Budějovice) a na jihozápad (Plzeň). Vedle těchto staveb probíhala postupná rekonstrukce uzlů na I. a II. TZK, které byly z původních prací vyjmuty a zároveň se rozběhla celková rekonstrukce již dříve modernizovaných úseků (např. Velim – Poříčany, Dětmárovice – Petrovice u Karviné).

Na několika úsecích proběhla nově elektrizace trati, jmenovitě Šakvice – Hustopeče u Brna, Oldřichov u Duchcova – Litvínov a Olomouc – Uničov.

Stále však zůstává na železniční infrastruktuře velké množství úzkých hrdel, která omezují propustnost železniční sítě a v případě neprůjezdnosti některých tratí (ať už plánované v důsledku výluky, tak neplánované v případě mimořádných událostí) je páteřní železniční síť velmi zranitelná, často dochází k zastavení provozu a zpožděním, v důsledku čehož vznikají vysoké národohospodářské ztráty.

C.1.3 Zhodnocení vazeb zjištěných trendů ve vztahu k uplatňování PÚR ČR

Problematika dopravní infrastruktury patří mezi klíčové části celé PÚR ČR, která se jí dopodrobna věnuje. Vazbu lze sledovat zejména v těchto republikových prioritách, ke kterým je uveden komentář:

- Článek 23 – V této prioritě se odrážejí dva protichůdné trendy, požadavek na další rozvoj infrastruktury a zároveň omezení dopadů fragmentace krajiny. Rozvoj infrastruktury v hodnoceném období pokračoval rostoucím tempem, délka nově zprovozněných komunikací byla vyšší než v předchozím období. Díky novým přístupům k plánování a designu komunikací však jsou environmentální dopady novostaveb nižší, než tomu bývalo v minulosti. Nově se také začala zavádět na páteřní dálniční a silniční síti defragmentační opatření zprůchodňující pro volně žijící živočichy již existující dálnice (např. 4 ekodukty na modernizované D1 a příprava dalšího na I/13 u Jitavy na Liberecku).
- Článek 24 – Jako důsledek restrikcí spojených s Covid-19 došlo ve sledovaném období k bezprecedentnímu poklesu výkonů ve veřejné dopravě. Neboť se zároveň zvýšily výkony IAD, došlo tak k obrovskému poklesu podílu veřejné dopravy na modal split. Tento negativní trend dále umocňují dopady energetické krize, kterou někteří objednatelé dopravy začínají řešit přístupy vedoucími k postupné destrukci celého systému veřejné dopravy (významné omezování nabídky spojů, skokové zdražení apod.)
- Článek 29 – V některých regionech ČR se povedlo zavést kvalitní integrované dopravní systémy nabízející poměrně kvalitní dostupnost území a to i např. mimo pracovní dny (např. Jihomoravský nebo Moravskoslezský kraj). Jiné regiony doposud nenabízejí plnohodnotnou integraci veřejné dopravy, což má za následek její nižší využívání. Rozvojové možnosti IDS jsou ve vazbě na prioritu č. 24. Jako perspektivní přístup pro další rozvoj integrovaných přístupů k plánování mobility lze považovat koncept MaaS („mobilita jako služba“), který s využitím moderních IT nástrojů nabízí řešení pro osobní mobilitu každému, dle jeho potřeb a preferencí, přičemž integruje vedle různých druhů veřejné hromadné dopravy také další její obory jako je sdílená mobilita nebo aktivní módy dopravy.

S ohledem na významné dopady dopravy na životní prostředí ve vztahu k fragmentaci krajiny je třeba uvést ještě:

- Článek 20a – Všechny moderní stavby již díky funkčnímu procesu EIA víceméně splňují požadavky na zachování průchodnosti krajiny dané např. metodikou AOPK (Anděl et al., 2005). Problém představují zejména starší úseky infrastruktury, při jejichž výstavbě nebyly brány ohledy na migrační propustnost komunikace. Přehled kritických míst, ve kterých není zajištěna dostatečná migrační propustnost, byl zpracován v rámci projektu fondů EHP „Komplexní přístup k ochraně fauny terestrických ekosystémů před fragmentací krajiny v ČR“, jehož výsledky jsou volně k dispozici na adrese: <http://www.ochranaprirody.cz/druhova-ochrana/ehp-fondy/ehp-40-fragmentace-krajiny/>. Výstupem projektu byla vrstva „Biotop vybraných zvláště chráněných druhů“, která se stala součástí ÚAP jako jev 36b. Z hlediska fragmentace je nezbytné zachovat nejen průchodnost samotné komunikace, ale celého migračního profilu, tj. včetně návazných území, která nesmí být zneprůchodněna (viz negativní příklad ekoduktu na D6 u Jenišova nedaleko Karlových Varů).

C.1.4 Doporučení

- Systémově řešit rovněž defragmentační opatření pro zprůchodnění již existujících dálnic a silnic pro volně žijící živočichy. (Doporučení pro doplnění článku 20a)

C.2 Hlavní charakteristiky ekonomického vývoje

C.2.1 Základní charakteristika současného stavu

Po poklesu v roce 2020 od roku 2021 hrubý domácí produkt (HDP) roste (v 2. čtvrtletí roku 2022 meziročně o 3,7 %). V roce 2021 vzrostl HDP o 3,3 %. Nejvíce k tomu přispěla domácí poptávka, zejména kapitálové výdaje a spotřeba domácností. Naopak zahraniční poptávka růst HDP brzdila, což souviselo s narušením globálních dodavatelských řetězců a následným zpomalením domácí exportně orientované průmyslové produkce. Další růst může být ohrožen vlivem rostoucích cen energií.

Současným problémem je rostoucí inflace. V 1. čtvrtletí 2022 se Index spotřebitelských cen meziročně zvýšil o 11,2 % a přírůstek prudce zrychlil. Meziroční růst cen sílil napříč celým spotřebním košem. Nejvíce k nárůstu spotřebitelských cen i jeho zrychlení přispívaly ceny bydlení, energií a dopravy. Zrychloval i přírůstek cen potravin. Ceny průmyslových výrobců v ČR se v 1. čtvrtletí meziročně zvýšily o 21,8 %. Přispíval k tomu zejména prudký nárůst cen ropy a zemního plynu a také elektřiny. Prudce zrychlil i přírůstek cen tržních služeb a cen zemědělské výroby.

Trh práce v ČR se loni postupně vracel do stavu před pandemií. Po většinu roku se zvyšovala celková zaměstnanost. Rostl zejména počet zaměstnanců, naopak pokles počtu podnikatelů se spíše prohluboval. Obecná míra nezaměstnanosti¹ dosáhla maxima 3,4 % v březnu 2021, ale následně klesala až na prosincová 2,2 %.

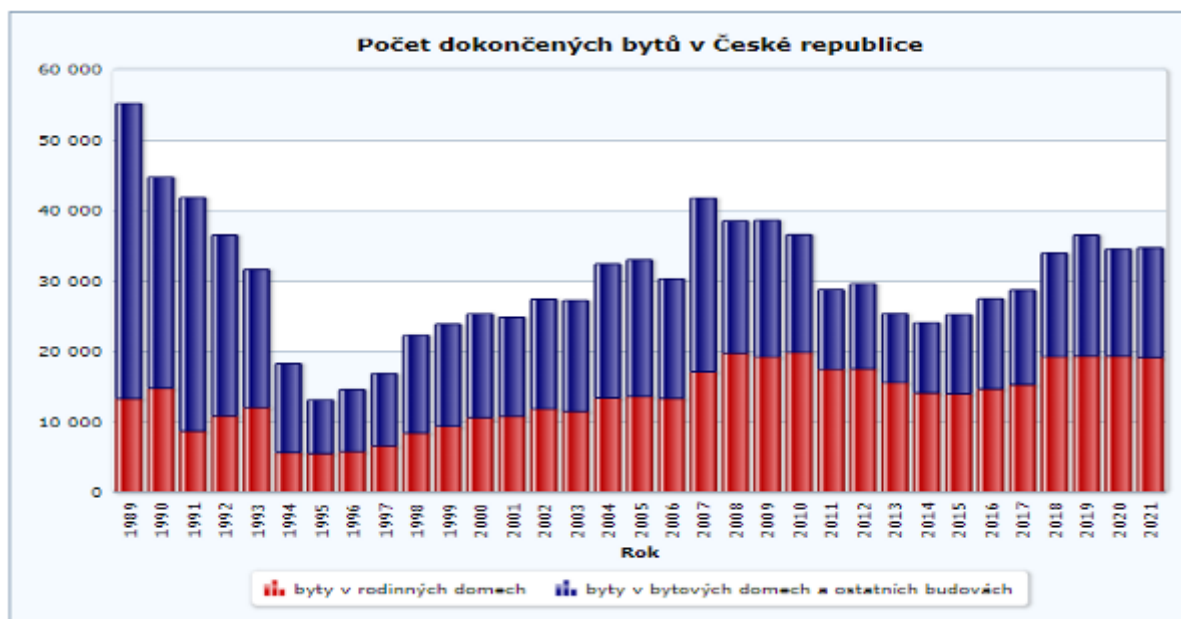
C.2.2 Vývoj za hodnocené období a souhrn hlavních trendů

C.2.2.1 Bytová výstavba

Počet dokončených bytů v České republice od roku 2014 stoupal – vrchol nastal v roce 2019, kdy bylo dokončeno 36 406 bytů. Počet dokončených bytů zdaleka nedosahuje hodnot před ekonomickou krizí na přelomu prvního desetiletí, kdy v roce 2007 bylo dokončeno 41 649. Co se týče umístění bytů, tak ve sledované období 2019 – 2021 převažovala výstavba bytů v rodinných domech.

Nejvíce dokončených bytů registrujeme v roce 2021 ve Středočeském kraji, následuje Praha a Jihomoravský kraj. Vůbec nejméně bytů se postavilo v kraji Karlovarském.

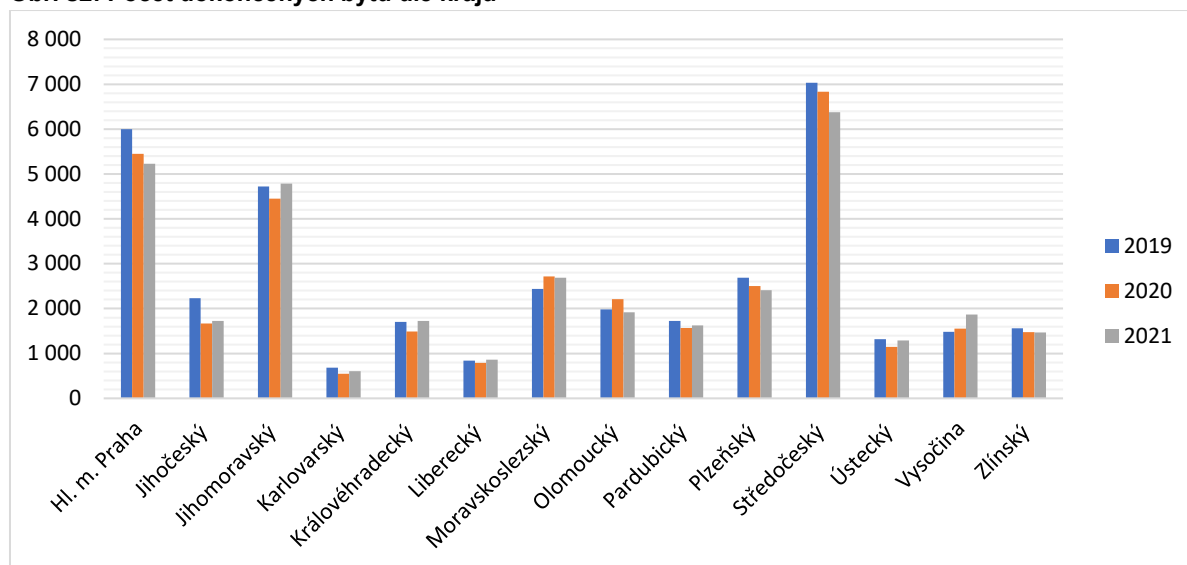
Obr. 31: Počet dokončených bytů v ČR v jednotlivých letech

Zdroj: ČSÚ, 2022

¹ podíl počtu nezaměstnaných na celkové pracovní síle

Obr. 32: Počet dokončených bytů dle krajů

Zdroj: ČSÚ, 2022

Intenzita bytové výstavby popisuje podíl dokončených bytů za rok k počtu obyvatel (hodnoty přepočteny na 1 000 obyvatel). Pro roky 2019 – 2021 byla zvolena průměrná roční hodnota intenzity bytové výstavby.

Největší intenzitu bytové výstavby vykazují horské turisticky atraktivní oblasti: Krušné Hory, Orlické hory, Krkonoše a Šumava, Králický Sněžník. Výstavba nových bytů je zde v některých případech spojená s úbytkem stálých obyvatel (viz tabulka).

Vysokou intenzitu bytové výstavby najdeme také v okolí Prahy, Brna a Plzně - projevuje se zde trend suburbanizace.

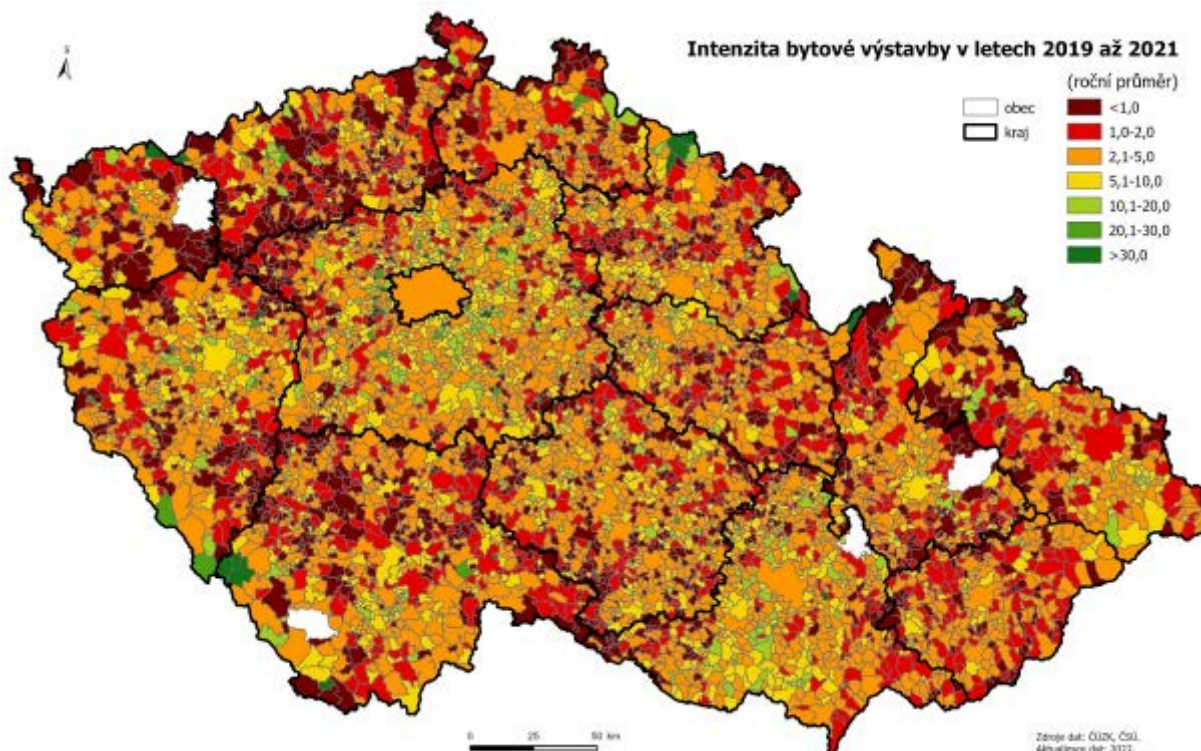
Tab. 21: Intenzita bytové výstavby a změna počtu obyvatel v horských oblastech

	Obec	Intenzita bytové výstavby – roční průměr (2019 - 2021)	Změna obyvatel v % (rozdíl 2021 a 2019)
Krušné Hory	Loučná pod Klínovcem	483,06	11,57
	Boží Dar	93,21	-9,20
Orlické hory	Říčky v Orlických horách	156,51	+10,00
Šumava	Kvilda	80,41	-10,07
	Nové Hutě	60,66	-5,49
	Borová Lada	31,13	-1,49
	Železná Ruda	24,28	-4,26
	Lipno	45,64	-4,20
Krkonoše	Pec pod Sněžkou	83,98	-7,56
	Černý Důl	35,77	0,00
	Malá Úpa	32,77	1,41
Králický Sněžník	Dolní Morava	43,17	0,00

Zdroj: ČSÚ, 2022

Nízká intenzita výstavby bytů se projevuje v územích u vnitřních hranic krajů, tyto území se vyznačují špatnou dostupností do regionálních center. Nízká intenzita bytové výstavby je v Ústeckém, Karlovarském a Jihočeském kraji a dále v oblasti Jesenicka.

Obr. 33: Intenzita bytové výstavby v letech 2019 – 2021 (počet bytů /1000 ob.rok)

Zdroj: ČSÚ, 2022

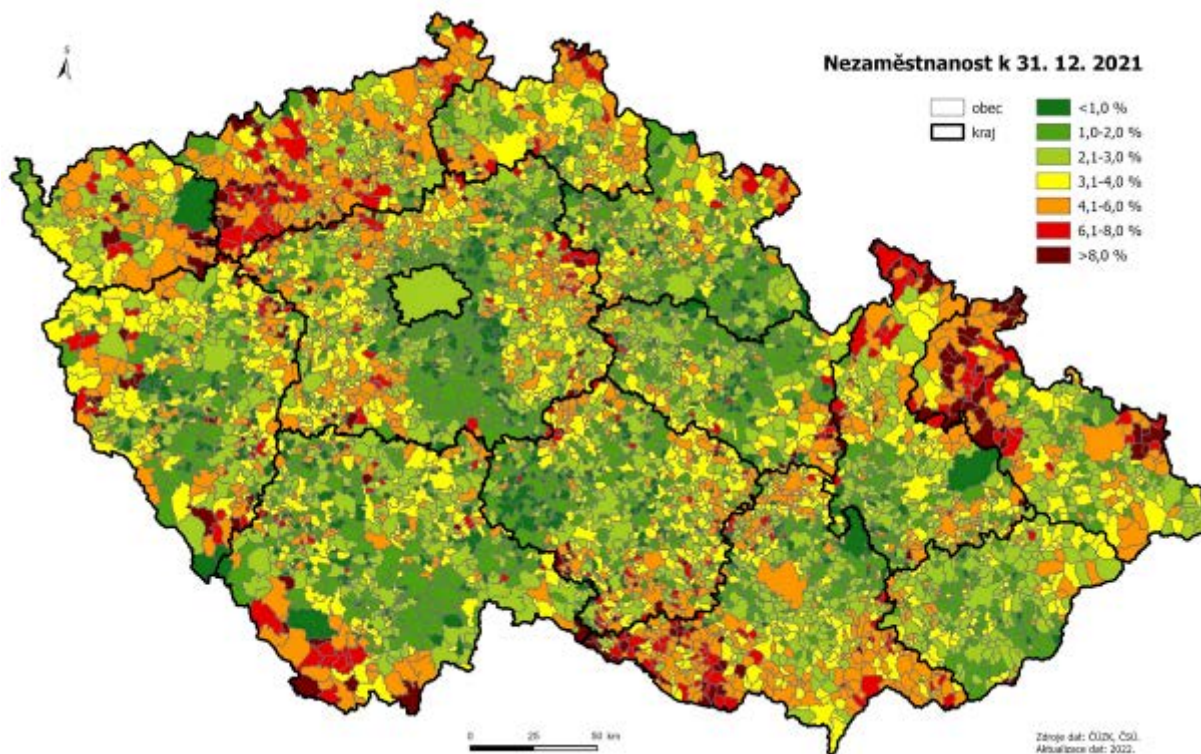
C.2.2.2 Nezaměstnanost

V roce 2021 byla nezaměstnanost² největší v Moravskoslezském (Nízký Jeseník, Karvinsko) a Ústeckém kraji (v západní části) a také v ORP Broumov v Královéhradeckém kraji a v ORP Znojmo. Nejnižších hodnot nezaměstnanost dosahuje v okolí Prahy, v ORP SO Stod, ORP SO Litomyšl, ORP SO Pelhřimov a ORP SO Holice, kde je nezaměstnanost pod 1,5 %.

Vývoj nezaměstnanosti je zřejmý z dalšího obrázku. U většiny obcí došlo k růstu nezaměstnanosti (většina spadá do kategorie s růstem nezaměstnanosti od 0 do 2 %).

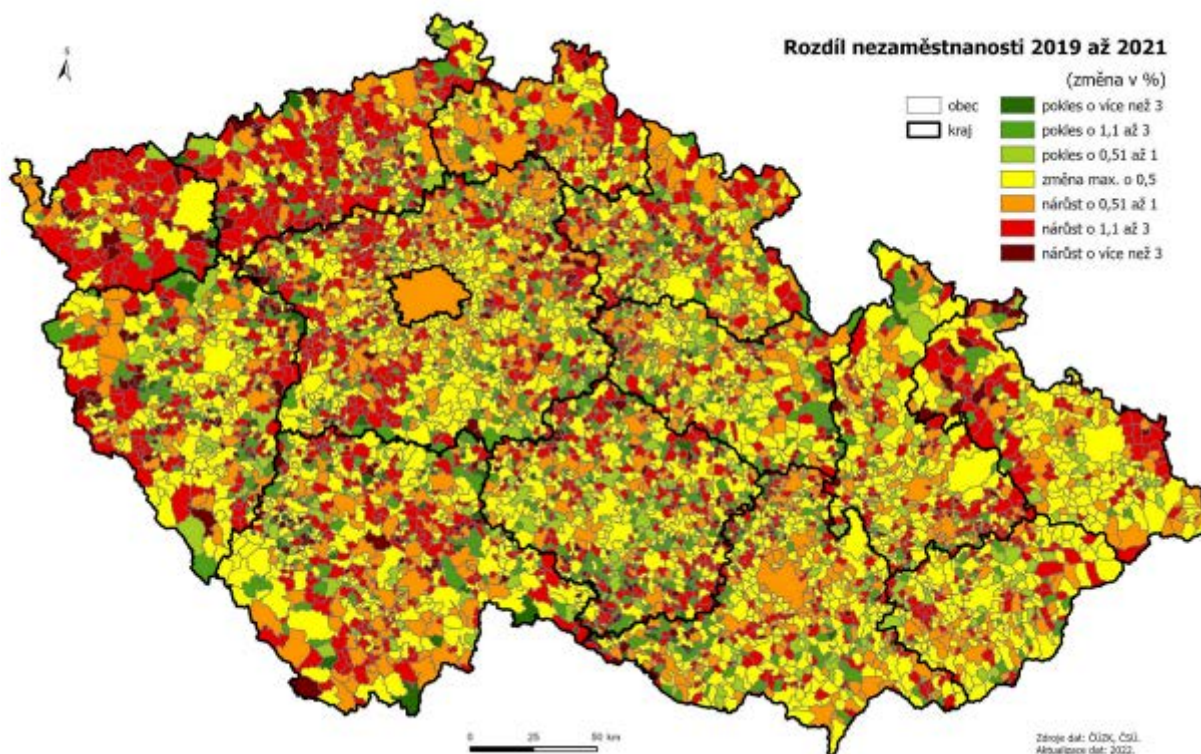
² Definována jako podíl počtu nezaměstnaných na celkové pracovní síle k 31.12.2021

Obr. 34: Nezaměstnanost k 31.12.2021

Zdroj: ČSÚ, 2022

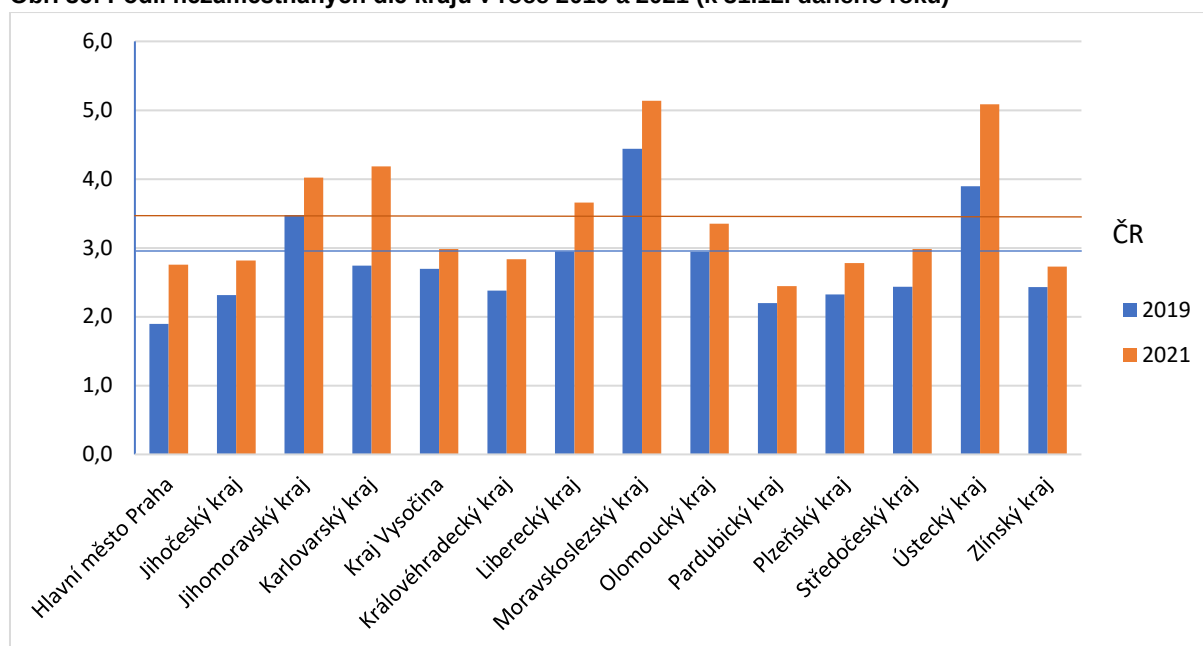
Obr. 35: Vývoj nezaměstnanosti v období 2019 – 2021

Zdroj: ČSÚ, 2022

Nezaměstnanost vzrostla oproti roku 2019 ve všech krajích, v roce 2021 byla nezaměstnanost v Moravskoslezském, Ústeckém, Karlovarském, Jihomoravském a Libereckém nad hodnotou nezaměstnanosti v ČR.

Obr. 36: Podíl nezaměstnaných dle krajů v roce 2019 a 2021 (k 31.12. daného roku)

Zdroj: ČSÚ, 2022

C.2.3 Zhodnocení vazeb zjištěných trendů ve vztahu k uplatňování PÚR ČR

Hlavní trendy z pohledu celé ČR:

- Po poklesu v roce 2020 v roce 2021 hrubý domácí produkt rostl. Ovšem prognóza České národní banky³ předpokládá zpomalení růstu – v roce 2023 by měl být meziroční nárůst HDP jen 1,1 %.
- Problémem je rostoucí inflace.
- Zaměstnanost se zvyšuje – roste počet zaměstnanců, ale ubývají počty podnikatelů.
- Ve srovnání s rokem 2019 došlo k nárůstu nezaměstnanosti (z 2,9 % na 3,5 %).
- Počet dokončených bytů od roku 2014 stoupá. Vrchol nastal v roce 2019, od té doby se pohybuje kolem 34 tisíc za rok. U dokončených bytů převažují byty v rodinných domech.

Rozdíly jsou v rámci jednotlivých oblastí:

- Největší intenzitu bytové výstavby vykazují v letech 2019 – 2021 horské turisticky atraktivní oblasti: Krušné hory, Orlické hory, Krkonoše a Šumava, Králický Sněžník. Výstavba nových bytů je zde v některých případech spojená s úbytkem stálých obyvatel.
- Vysokou intenzitu bytové výstavby najdeme také v okolí Prahy a Plzně - projevuje se zde trend rozrůstání města do okolí (suburbanizace).
- Nízká intenzita výstavby bytů se projevuje v územích u hranic krajů, tyto území se vyznačují špatnou dostupností do regionálních center.
- V roce 2021 byly nezaměstnanost⁴ největší v Moravskoslezském a Ústeckém kraji a také v ORP Broumov v Královéhradeckém kraji.
- Nejnižších hodnot nezaměstnanost dosahuje v okolí Prahy, v ORP SO Stod, ORP SO Litomyšl, ORP SO Pelhřimov a ORP SO Holice, kde je nezaměstnanost pod 1,5 %.

³ Prognóza České národní banky z 4. 8. 2022

⁴ Definována jako podíl počtu nezaměstnaných na celkové pracovní síle k 31.12.2021

- Vývoj nezaměstnanosti v jednotlivých obcích je spíše negativní (převažují obce, kde s porovnáním roku 2019 nezaměstnanost vzrostla – zatím jen mírně).

Byť se tedy stav v rámci ČR liší v jednotlivých oblastech, kdy nejlepší stav je v okolí Prahy a nejhorší v okrajových částech krajů, celkový stav je i přes mírně rostoucí nezaměstnanost za řešené období pozitivní.

Trendy souvisí se celkovým stavem ekonomiky a PÚR ČR je přímo neovlivňuje – pouze pomáhá vývoj v jednotlivých oblastech ČR usměrňovat. Hlavní rozvojové aktivity jsou směřovány do rozvojových oblastí a rozvojových os, které jsou vymezovány v územích se zvýšenými požadavky na změny v území. Tyto oblasti částečně korelují s oblastmi s nižší zaměstnaností a vyšší intenzitou bytové výstavby (s výjimkou rekreačně atraktivních horských obcí).

PÚR ČR v těchto oblastech předpokládá další rozvoj, současně však nastavuje požadavky na zajištění ochrany ostatních přírodních, kulturních a civilizačních hodnot v území.

C.2.4 Doporučení

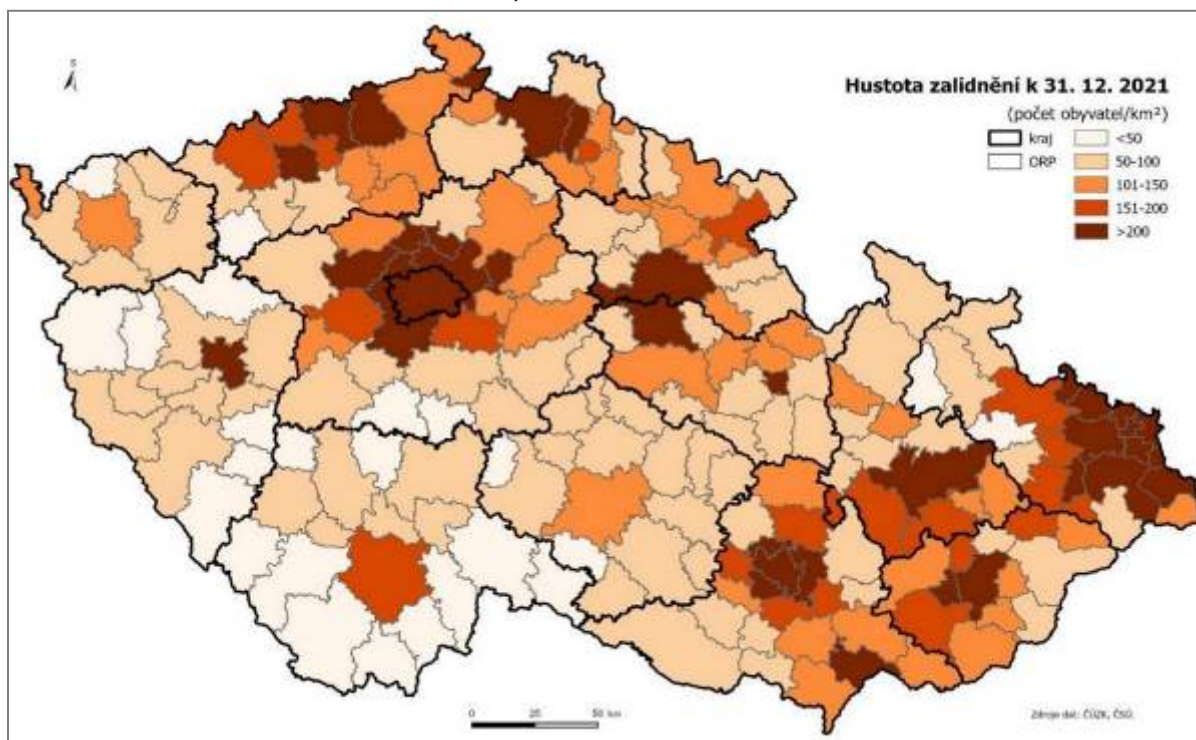
- V hospodářsky problémových a strukturálně postižených regionech vytvářet podmínky k odstraňování těchto problémů. Např. zlepšovat dopravní dostupnost těchto oblastí a podporovat mobilitu pro zajištění pracovních příležitostí.

C.3 HLAVNÍ DEMOGRAFICKÉ TRENDY

C.3.1 Základní charakteristika současného stavu

Demografické trendy v roce 2021 ovlivnila především pandemie covidu-19. Proběhlo také sčítání lidu, které po deseti letech zpřesnilo počet obyvatel. V ČR žije 10 516 707 obyvatel (ČSÚ, 31.12.2021⁵). Mírně převažují ženy (50,7 %) nad muži (49,3 %). Cizinci tvoří 6,2 % české populace (650 tis.⁶), polovina z nich má trvalý pobyt.

Obr. 37: Hustota zalidnění v SO ORP ČR, k 31. 12. 2021

Zdroj: ČSÚ

Osídlení České republiky je výsledkem historického vývoje, který byl ovlivňován jak přírodními, tak lidskými faktory. Obyvatelstvo se v současnosti koncentruje více do měst (68,3 % obyvatel) než na venkov, především do Hlavního města Prahy a jeho okolí, Brna a jeho okolí a krajských měst (Plzeň, Liberec, Olomouc, Pardubice, Hradec Králové atd.). Další hustě zalidněnou oblastí je Ostravsko – Karvinsko a oblast Mostecké pánve, nebo např. Jablonec nad Nisou, Kopřivnice apod.

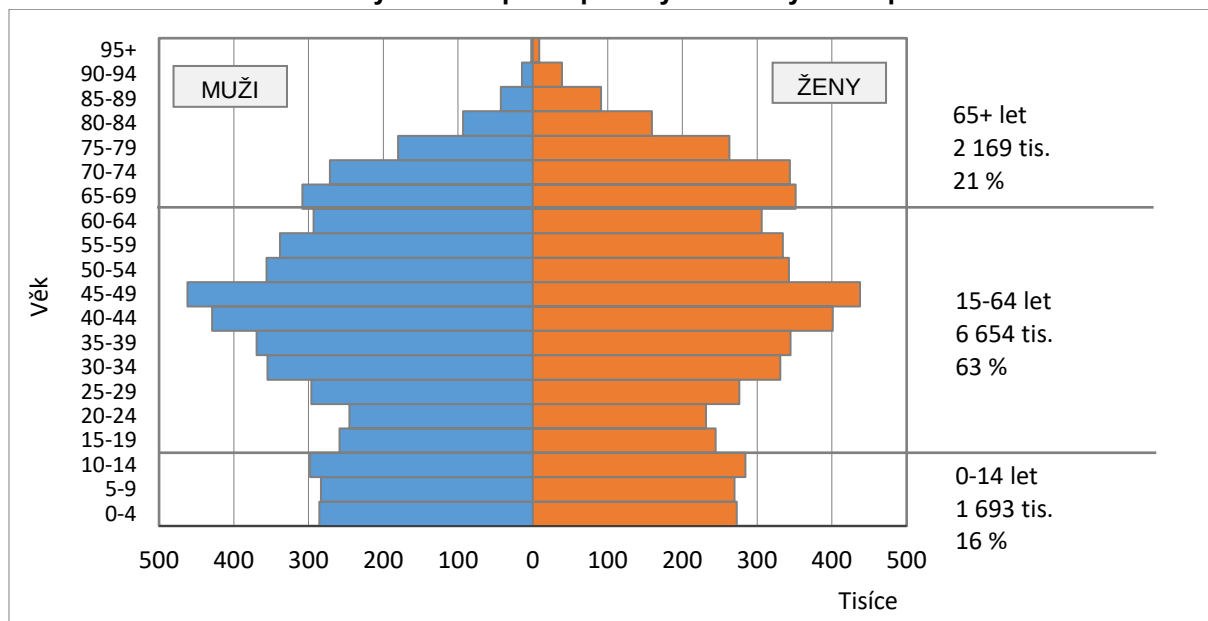
Odsun německého obyvatelstva ze Sudet a následné nedostatečné dosídlení většiny obcí způsobilo nižší zalidnění některých pohraničních území (využívaných nadále např. pro rekreaci). Nejnižší hustotu zalidnění má dlouhodobě Jihočeský kraj, řidší osídlení mají také oblasti vnitřních periferií, např. Votice, Sedlčany, Nepomuk, Pacov apod.

V roce 2021 se v ČR živě narodilo 111 793 dětí. V přepočtu na počet žen v reprodukčním věku se jedná o rekordně vysokou hodnotu tzv. úhrnné plodnosti (1,83), která byla nejvyšší za posledních třicet let. V důsledku zhoršených úmrtnostních poměrů, zvláště díky dopadu pandemie covid-19, zemřelo 139 891 obyvatel. Byl to nejvyšší roční počet zemřelých v ČR od konce druhé světové války. Díky tomu nastal přirozený úbytek obyvatelstva (-28 098). Vysoký počet přistěhovalých ze zahraničí (69 201) a nižší počet vystěhovalých (19 232) dostal celkový přírůstek obyvatel do kladných hodnot (21 871).

⁵ Veškeré údaje o počtu obyvatel za rok 2021 navazují na výsledky sčítání lidu, domů a bytů, které se konalo 26. 3. 2021.

⁶ Cizinci s pobytem nad 12 měsíců (ČSÚ, Ředitelství cizinecké policie, 31.12.2021)

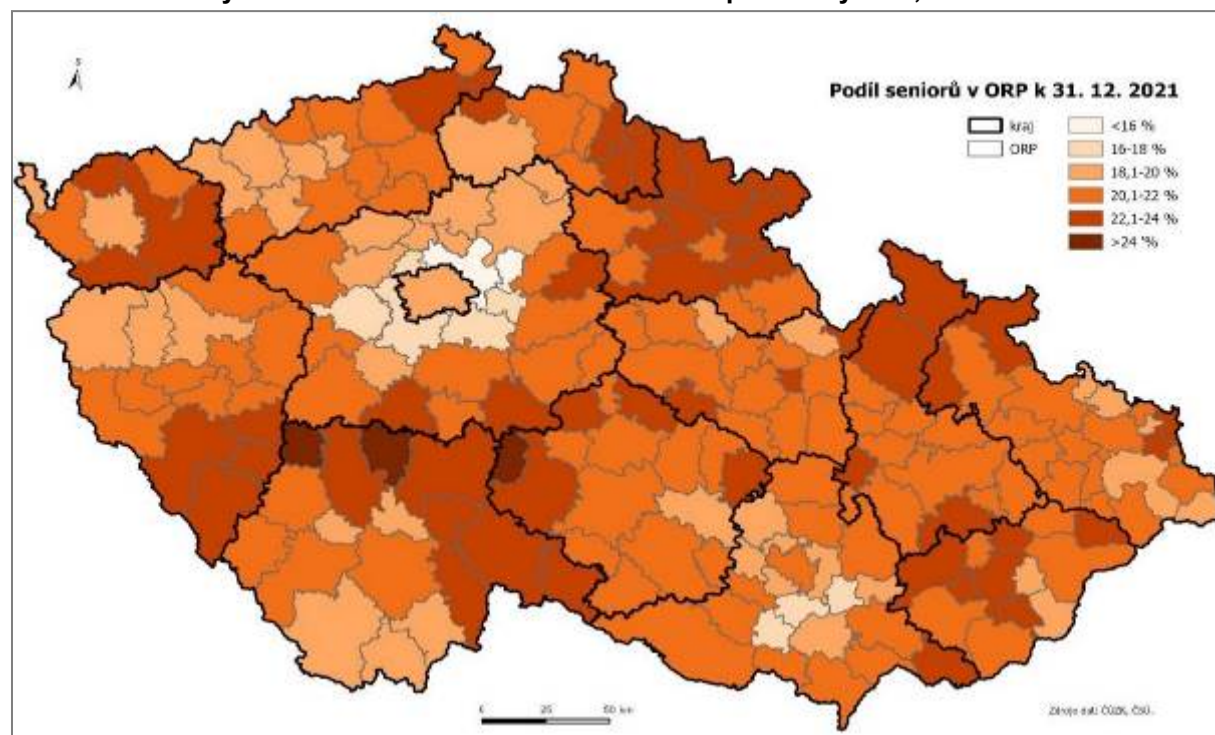
Obr. 38: Věková struktura obyvatel ČR podle pětiletých věkových skupin k 31. 12. 2021

Zdroj: ČSÚ

Na konci roku 2021 populaci České republiky tvořily z 16,1 % děti do 15 let, což je nejvyšší podíl dětské složky za posledních 20 let. O něco silnější ročníky 2007-2010 ale začnou přecházet do vyšší věkové skupiny. Tu tvoří osoby ve věku 15-64 let (v současnosti 63,3 % populace). Ekonomicky aktivní obyvatelstvo je důležitou součástí fungování státu, její podíl ale v posledních 20 letech klesá. Nejvíce početnou skupinou je generace tzv. „Husákových dětí“ z konce 70. let (ve věku 45-49 let). V předdůchodovém věku je početně slabší skupina obyvatel. Mezi seniory převažují ženy (58 %) nad muži (42 %) díky vyšší naději dožití u žen. Jejich převaha s vyšším věkem narůstá.

Obr. 39: Podíl obyvatel ve věku 65 a více let z celkového počtu obyvatel, k 31. 12. 2021

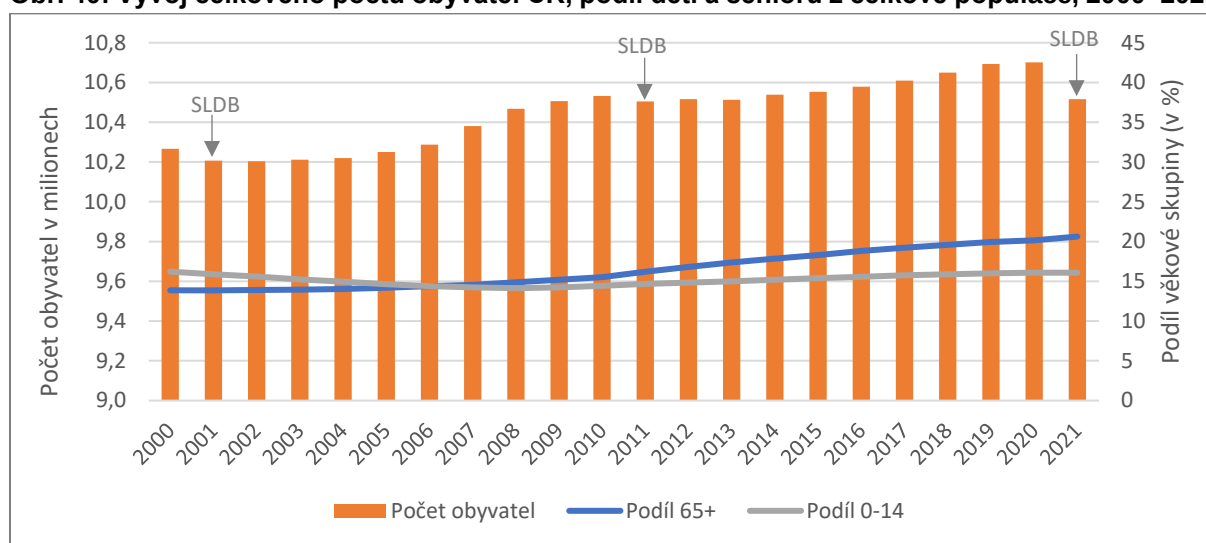
Zdroj: ČSÚ, 2022

Mezi oblasti s nejvyšším zastoupením seniorů v populaci patří vnitřní periferie krajů (např. Milevsko, Blatná, Pacov, Nepomuk), dále periferie ČR, např. Rýmařovsko, Jesenicko, Královéhradecký kraj. To souvisí pravděpodobně s dlouhodobými migračními procesy, konkrétně s odchodem mladých lidí z těchto oblastí za prací do atraktivnějších regionů. Oblastí s nejnižším podílem seniorů v populaci je okolí Prahy (zvláště Lysá nad Labem, Brandýs nad Labem – Stará Boleslav) a okolí Brna (Slavkov u Brna, Židlochovice, Pohořelice). Zázemí Prahy a Brna se vyznačuje vyšším zastoupením obyvatel v mladším produktivním věku a dětí do 10 let, což reflektuje vnitřní migraci rodin s malými dětmi do těchto oblastí.

C.3.2 Vývoj za hodnocené období a souhrn hlavních trendů

V této zprávě je kladen důraz na hodnocení vývoje obyvatelstva v posledních třech letech, za která máme dostupná statistická data (2019–2021). V letech 2020 a 2021 došlo k výrazným změnám některých demografických ukazatelů. K jejich lepšímu porozumění bylo využito srovnání s ukazateli za delší časovou řadu, např. od roku 2000 nebo od roku 2016 (rokem 2016 končilo hodnocení v předchozí zprávě). Výsledky sčítání lidu 2021 byly porovnány s výsledky předchozího SLDB 2011. Populace České republiky dlouhodobě mírně roste. Zatímco na začátku milénia u nás žilo 10,2 mil. obyvatel, v současnosti je to zhruba 10,5 mil. obyvatel. Každých deset let se ve většině zemích světa koná sčítání lidu, které zpřesňuje počty obyvatel. To se projeví zlomem v časových řadách vývoje počtu obyvatel⁷. U nás se poslední sčítání konalo v březnu 2021 a podle jeho výsledků je současný počet obyvatel ČR podobný počtu v roce 2012.

Obr. 40: Vývoj celkového počtu obyvatel ČR, podíl dětí a seniorů z celkové populace, 2000–2021

Zdroj: ČSÚ

Populace ČR stárne, a to již od konce 80. let 20. století. Od roku 2006 je počet seniorů vyšší než počet dětí. V posledních dvou letech se stárnutí obyvatel mírně zpomalilo. Početně silné ročníky narozených po druhé světové válce již důchodového věku dosáhly a do počtu seniorů se promítly zvýšené počty zemřelých v důsledku pandemie. Počet osob ve věku 65 a více let se zvýšil mezi lety 2018 a 2019 o 45 tis. osob, mezi lety 2019 a 2020 už jen o 27 tis. osob a mezi roky 2020 a 2021 dokonce jen o 11 tis. osob (pětinový přírůstek oproti dřívějším letům). V roce 2021 žilo v ČR 2 169 tis. seniorů, což je 21 % všech obyvatel. Podíl dětí se v posledních třech letech ustálil těsně nad 16 %.

⁷ Propad počtu obyvatel mezi rokem 2020 a 2021 není způsoben skutečným meziročním poklesem, ale především odečtením osob, které se za posledních 10 let ze země vystěhovaly, ale nebyly vyřazeny z běžné evidence obyvatel a také úpravou metodiky při sčítání 2021.

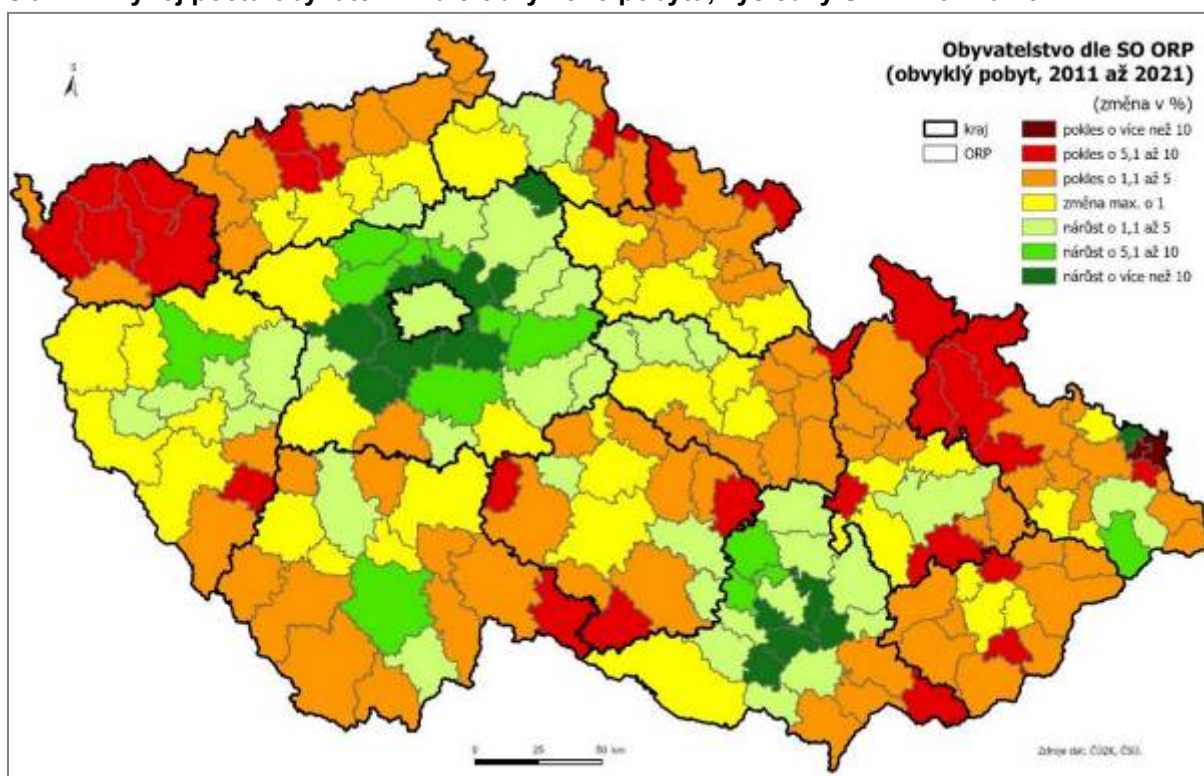
Celkový přírůstek obyvatel byl v posledních třech letech kladný, ale jen díky kladnému migračnímu saldu (rozdíl přistěhovalých a vystěhovalých), přirozenou měnou (rozdíl narozených a zemřelých) počet obyvatel výrazně klesal.

Tab. 1: Pohyb obyvatelstva v České republice 2016–2021

Období	Střední stav obyvatelstva	Živě narození	Zemřelí	Přirozený přírůstek	Přistěhovali	Vystěhovali	Přírůstek stěhováním	Celkový přírůstek
2016	10 565 284	112 663	107 750	4 913	37 503	17 439	20 064	24 977
2019	10 669 324	112 231	112 362	-131	65 571	21 301	44 270	44 139
2020	10 700 155	110 200	129 289	-19 089	55 661	28 734	26 927	7 838
2021	10 500 850	111 793	139 891	-28 098	69 201	19 232	49 969	21 871

Zdroj: ČSÚ

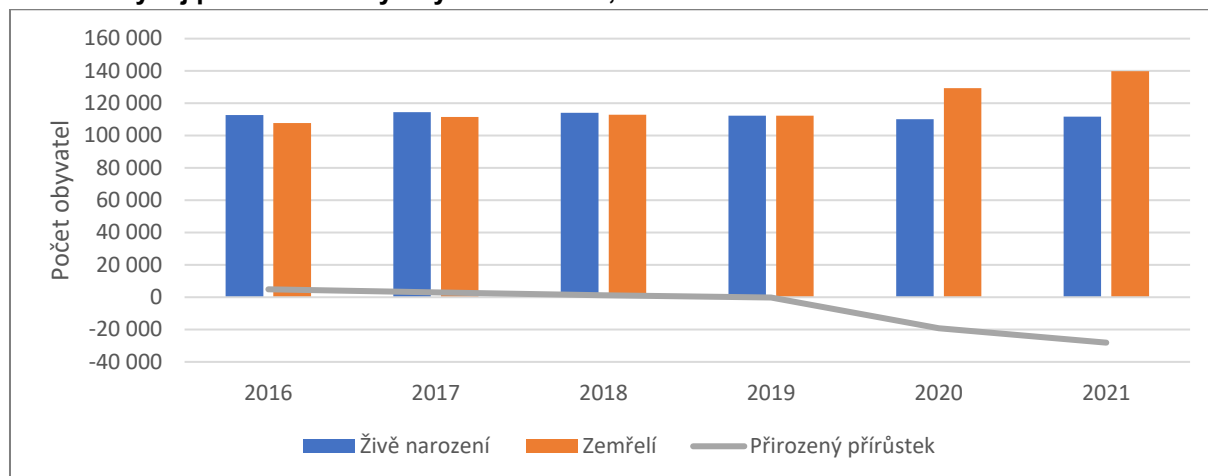
Obr. 41: Vývoj počtu obyvatel ČR dle obvyklého pobytu, výsledky SLDB 2011 a 2021

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Vývoj celkového počtu obyvatel se významně liší podle konkrétních lokalit a odráží jejich atraktivitu. Výsledky posledních dvou sčítání umožňují porovnání změny počtu obyvatel podle skutečného, nikoliv trvalého bydliště. Oblastmi s typicky velkým nárůstem obyvatel je okolí Prahy a Brna (např. Lysá nad Labem a Říčany). Je to výsledek pokračujícího procesu suburbanizace (stěhování obyvatel z velkých měst do jejich zázemí) a kladného přirozeného přírůstku. O více než 10 % se také rozrostly Bohumín a Mnichovo Hradiště. Zisková byla dále krajská města a jejich okolí (Plzeň, České Budějovice, Liberec, Pardubice, Olomouc), dále většina Středočeského kraje, také např. Frýdlant nad Ostravicí. Nejvýraznější úbytek obyvatel zaznamenala oblast Orlové, Karviné a Havířova. Obyvatelstvo ztratilo také Jesenicko, Rýmařovsko, Bruntálsko, Broumovsko, většina Karlovarského kraje. Úbytek zaznamenala většina pohraničních oblastí, odkud lidé odchází do atraktivnějších lokalit s lepšími pracovními příležitostmi. K úbytku obyvatel přispěl také převažující počet zemřelých nad narozenými.

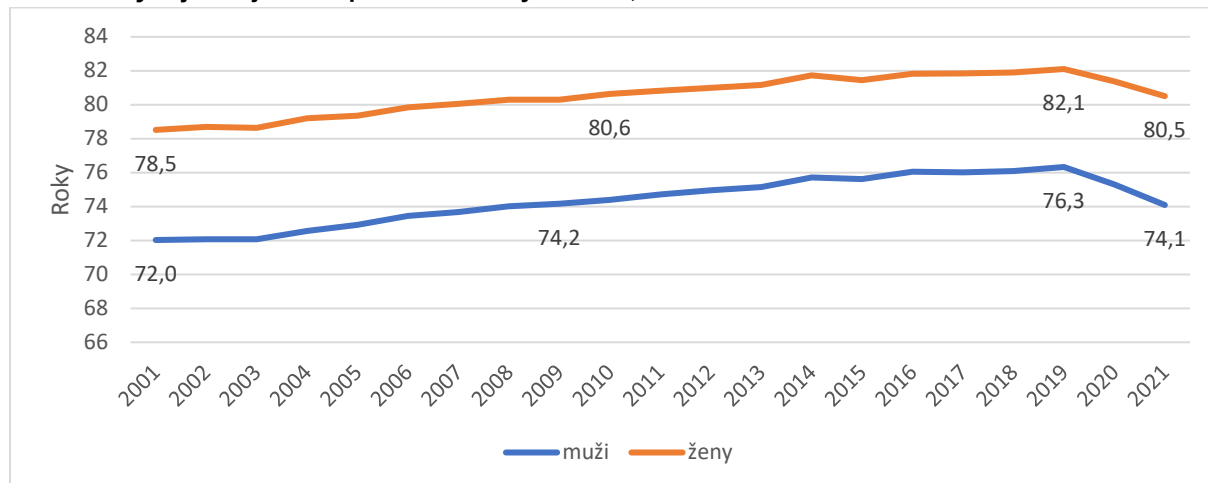
Obr. 42: Vývoj přirozené měny obyvatelstva ČR, 2016–2021

Zdroj: ČSÚ

V roce 2019 byl počet narozených a zemřelých srovnatelný s předchozími roky. V posledních dvou „covidových“ letech výrazně stoupl počet zemřelých (téměř 130 tis. v roce 2020 a téměř 140 tis. v roce 2021). Byl to nejvyšší počet zemřelých od konce druhé světové války. Přirozený přírůstek obyvatel, který byl mezi roky 2016 a 2019 poměrně vyrovnaný, se začal propadat do výrazně záporných hodnot (úbytek -28 098 osob v roce 2021). Zhoršené úmrtnostní poměry způsobily rovněž zastavení trendu rostoucí naděje dožití při narození (průměrný věk, kterého se osoba dožívá). Zatímco se mezi lety 2001 a 2019 naděje dožití při narození prodloužila u mužů o 4,3 roky, u žen o 3,6 roky, v následujících dvou letech poklesla u mužů o 2,2 roky na hodnotu 74,1 roku, u žen poklesla o 1,6 roku na hodnotu 80,5 roku. Vrátila se tak zpět na úroveň před více než 10 lety.

Obr. 43: Vývoj naděje dožití při narození obyvatel ČR, 2001–2021

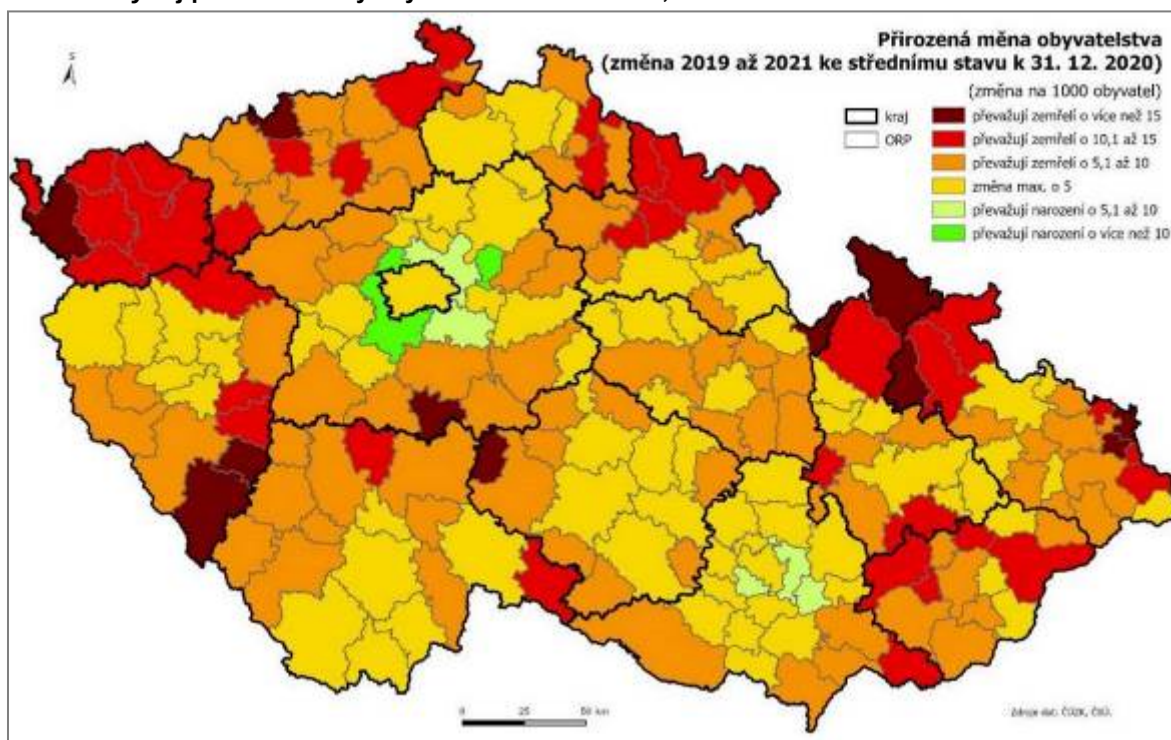
Zdroj: ČSÚ

Při pohledu na plošné rozložení vývoje **přirozené měny**⁸ v posledních třech letech je patrné, že drtivá většina území ČR měla vyšší počet zemřelých než narozených. Největší úbytek zaznamenal Karlovarský kraj, severní výběžky Královéhradeckého, Olomouckého a Moravskoslezského kraje. Vůbec nejhorší situace byla na Karvinsku, kde ve sledovaném období zemřelo více než 3 tis. obyvatel, narodilo se jen 1,7 tis. dětí. Dalšími postiženými místy byly Pacov, Litvínov, Sušice a Horažďovice nebo např. Votice. Jedná se většinou o periferní oblasti se starší věkovou strukturou obyvatel, kde se spojil

⁸ Jedná se o poměr rozdílu mezi počtem živě narozených a počtem zemřelých za tříleté období ke střednímu stavu obyvatelstva sledovaného období (hodnoty přepočteny na 1 000 obyvatel).

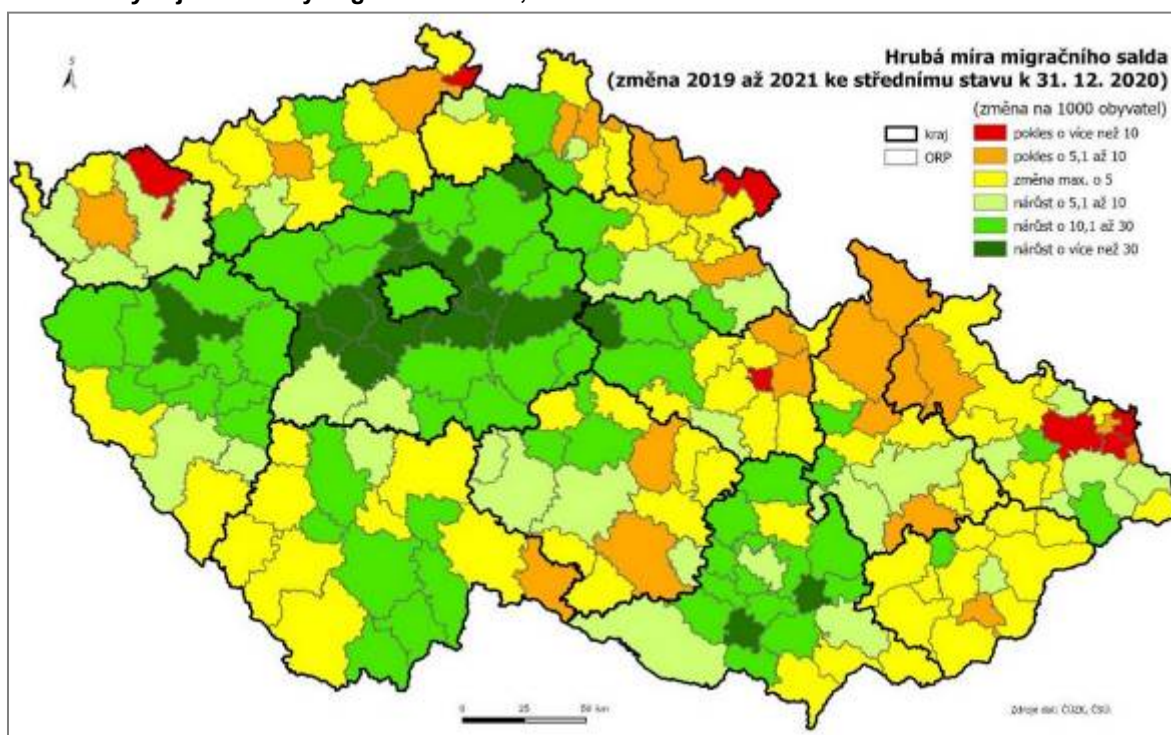
klíčový faktor vyšší úmrtnosti a u některých ORP také nižší porodnost. Zelenými ostrůvky jsou oblasti v okolí Prahy (Lysá nad Labem, Černošice, Říčany, Brandýs nad Labem-Stará Boleslav) a okolí Brna (Šlapanice, Židlochovice a Slavkov u Brna). Tamní věková struktura obyvatel je naopak velmi příznivá a ve sledovaném období se tam narodilo více dětí než v jiných oblastech ČR a zároveň méně osob zemřelo.

Obr. 44: Vývoj přirozené měny obyvatelstva SO ORP ČR, 2019–2021

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Obr. 45: Vývoj hrubé míry migračního salda, 2019–2021

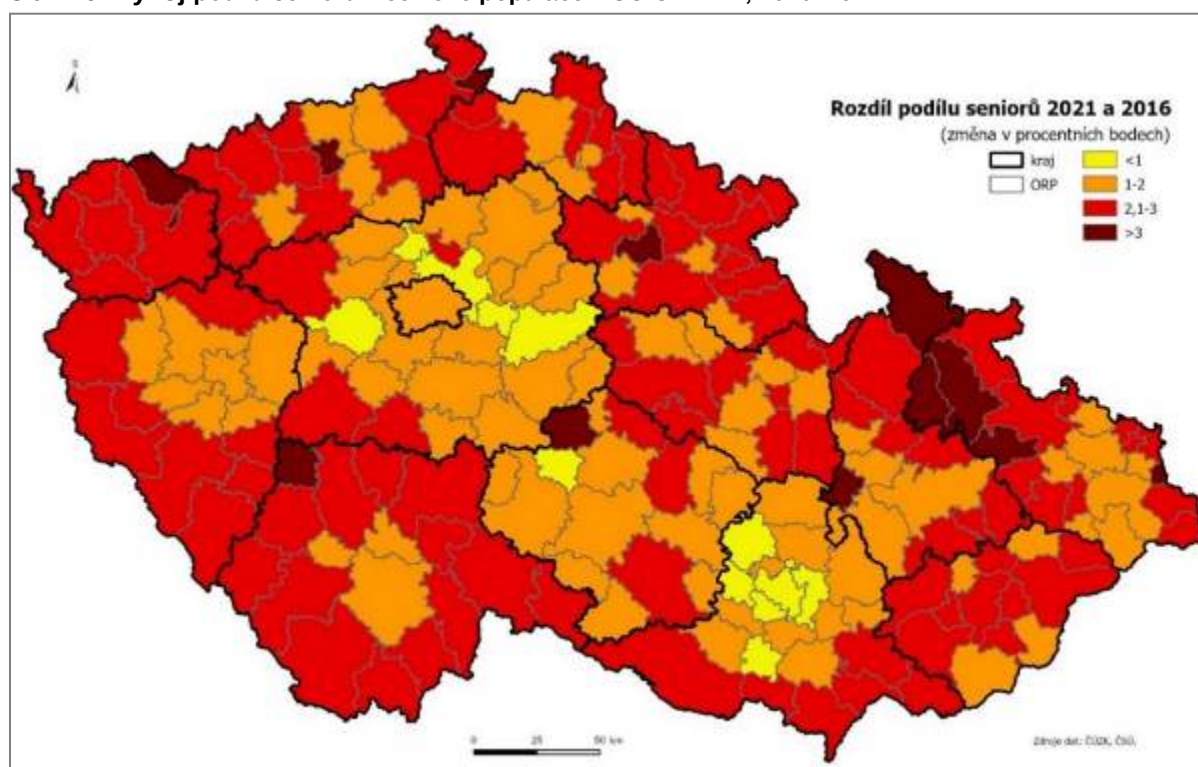

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

Plošná distribuce vývoje **migračního salda**⁹ za poslední tři roky vypadá v porovnání s přirozenou měnou pozitivněji. Tři čtvrtiny obcí s rozšířenou působností byly migračně ziskové. Jedná se tradičně o okolí Prahy, Brna a Plzně a dalších velkých měst (lidé mladšího produktivního věku hledající bydlení v rodinných domech v zázemí velkých měst). Migračně ziskové bylo také širší okolí Prahy, kam se lidé stěhovali také kvůli zvyšujícím se nákladům na bydlení v Praze a v jeho nejbližším zázemí. Praha získávala především díky zahraniční migraci a částečně také díky reurbanizačním trendům. Migračně ziskový byl také celý Plzeňský kraj a většina Jihomoravského kraje. Záporné hodnoty vyjadřují úbytek obyvatelstva v důsledku vyšší emigrace než imigrace v území. Lokality s tendencí k vystěhování obyvatel se vyskytují zejména v pohraničí (Karviná, Havířov a Ostrava, dále Broumov, Varnsdorf, Ostrov) nebo např. Česká Třebová, odkud většinou mladší lidé odchází do lokalit s většími pracovními příležitostmi.

Vývoj **počtu seniorů** za období 2016-2021 (rozdíl podílů seniorů na populaci na počátku a konci sledovaného pětiletého období) vypovídá o nárůstu (úbytku) seniorů ve věkové struktuře populace v území. Vysoké hodnoty naznačují silnou intenzitu procesu stárnutí, na kterou je nutno reagovat v rámci sociální péče o seniory. V drtivé většině území dochází k nárůstu počtu seniorů, situace je nejvýraznější v pohraničních regionech, zvláště na severní Moravě, dále v Bílině, v Ostrově, ve Varnsdorfu, ve Vítkově nebo např. v Blatné. Nejnižší přírůstky seniorské populace zaznamenaly regiony s mladší věkovou strukturou zejména v okolí Prahy a Brna. Zajímavým vývojem prošla Praha, která se v současnosti řadí mezi oblasti s nejnižším podílem seniorů, zatímco před deseti lety patřila mezi nejstarší. Za touto proměnou stojí kladný přirozený přírůstek i v posledních „covidových“ letech a zejména kladné migrační saldo obyvatel ve věku 10-44 let, v ostatních věkových kategoriích Praha migrací naopak ztrácí.

Obr. 46: Vývoj podílu seniorů z celkové populace v SO ORP ČR, 2016–2021

Zdroj: ČSÚ, vlastní zpracování

⁹ Poměr rozdílu mezi počtem přistěhovaných a vystěhovaných za tříleté období ke střednímu stavu obyvatelstva sledovaného období, v přepočtu na 1 000 obyvatel).

Zhodnocení vazeb zjištěných trendů ve vztahu k uplatňování PÚR ČR

Mezi hlavní trendy v období 2019-2021 patří:

- V ČR došlo ke zhoršení úmrtnostních poměrů v důsledku pandemie covid-19, tzn. zvýšení počtu zemřelých a snížení naděje dožití obyvatel.
- V roce 2021 se konalo sčítání lidu, které zpřesnilo celkový počet obyvatel na 10,5 mil.
- Celkový přírůstek obyvatel byl v ČR ve všech třech letech kladný, ale jen díky kladnému zahraničnímu migračnímu saldu, naopak došlo k přirozenému úbytku obyvatel.
- Oblastí s typickým velkým nárůstem počtu obyvatel je okolí Prahy a Brna a dále okolí většiny krajských měst. Okolí Prahy a Brna rostlo jako přirozenou měnou, tak kladným migračním saldem (pokračující proces suburbanizace). Do většiny oblastí ČR se více osob přistěhovalo, než se z nich vystěhovalo.
- Výraznější pokles počtu obyvatel pozorujeme zejména v oblasti Orlové, Karviné a Havířova, dále na Jesenicku, Broumovsku a na periferii ČR a jednotlivých krajů, ze kterých většinou mladí lidé odchází do atraktivnějších lokalit se širší nabídkou pracovních příležitostí. Ve většině oblastí ČR došlo k úbytku počtu obyvatel přirozenou měnou, díky vyšší úmrtnosti obyvatel.
- Tempo stárnutí obyvatel se zpomalilo díky vyšší úmrtnosti seniorů a díky vstupu početně slabších ročníků do důchodového věku.

Jedná se o trendy, které korelují s dalšími ekonomickými trendy, jako je bytová výstavba a nezaměstnanost. Zatímco pozitivní je situace v rozvojových oblastech v okolí velkých měst (nárůst počtu obyvatel, nižší věkový průměr aj. – avšak se suburbanizačními trendy), problémová je opět situace v periferních oblastech ČR i vnitřních periferiích, tj. hranice krajů. PÚR ČR tyto trendy přímo neovlivňuje – pouze pomáhá vývoj v jednotlivých oblastech ČR usměrňovat.

C.3.3 Doporučení

Obdobná doporučení jako v případě Ekonomických charakteristik, tj.:

- V rámci specifických oblastí prověřit možnost řešení jejich dalšího rozvoje s ohledem na jejich často periferní polohu (zejména zlepšováním dopravní dostupnosti vnitřních periferií a příhraničních oblastí).
- Vytvářet územní podmínky pro dostupnost zdravotnických a sociálních služeb v souvislosti s demografickými změnami a stárnutím obyvatel, ke kterému v největší míře dochází v periferních oblastech.

C.4 ZDRAVÍ OBYVATEL

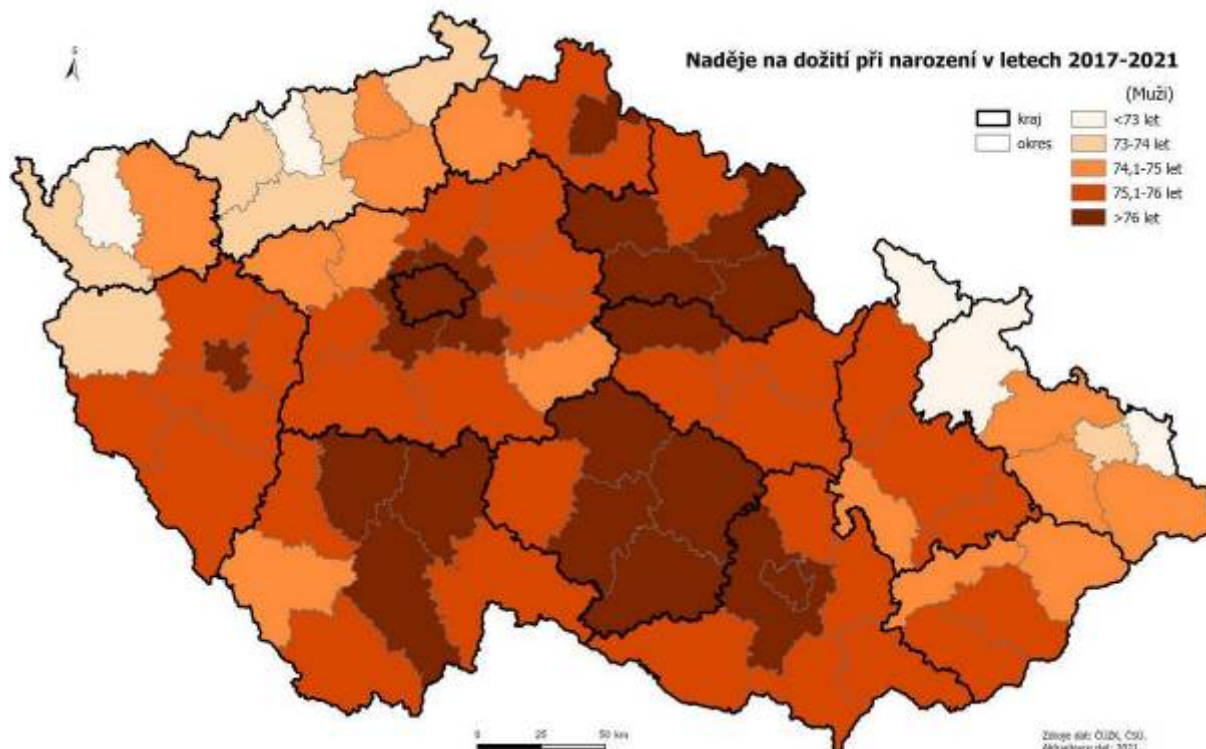
C.4.1 Základní charakteristika současného stavu

Zdraví je dle WHO definováno jako stav plné tělesné a duševní a sociální pohody a nejenom nepřítomnost nemoci nebo vady. Zdravotní potenciál každého člověka je nejvyšším stupněm zdraví, kterého může jednotlivec dosáhnout. Je určován také možností starat se o sebe a o druhé a uchovat si kontrolu nad svým životem. Zdravotní stav tedy zahrnuje tělesnou, duševní i sociální stránku lidského života a je ovlivněn širokým spektrem podmínek, které zahrnují individuální vlastnosti lidí (např. dědičnost), jejich činnosti, chování, životní styl, sociálně ekonomické a kulturní podmínky, dostupnost zdravotnických služeb a v neposlední řadě i faktory vnějšího prostředí (např. kvalitu ovzduší).

Neexistuje jednoznačný parametr, pomocí kterého by bylo možné charakterizovat zdravotní stav obyvatel. Při určité míře zjednodušení můžeme použít demografický ukazatel naděje dožití, který nám za předpokladu že zdraví souvisí s tím, jak dlouho budeme živi, poskytuje pohled na současnou situaci v ČR.

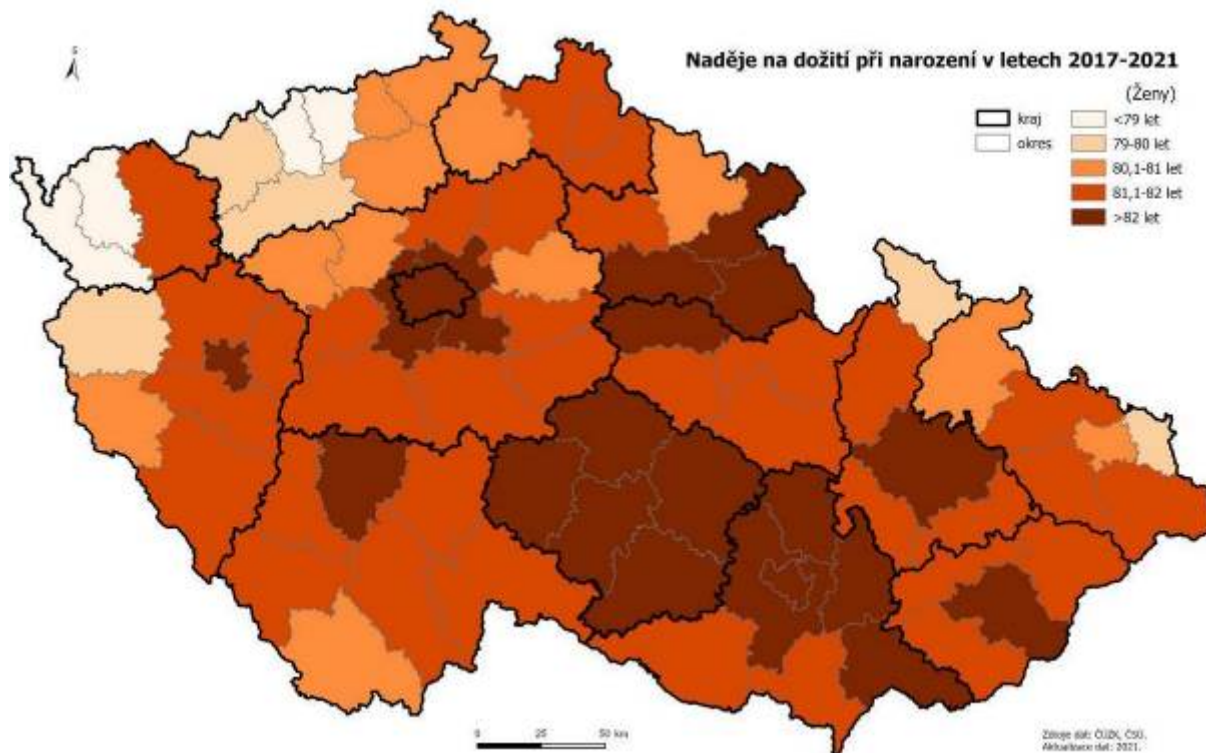
Průměrná délka života se dlouhodobě zvyšuje (s výjimkou let 2020-2021, kdy byl pozorován v důsledku Covid-19 pokles), u mužů narozených v roce 2021 je průměrná naděje dožití 74,1 let, u žen 80,5 let. Co se týká regionálních rozdílů, nejpříznivější situace je dlouhodobě v Praze (muži 77,1 let, ženy 82,3 let), Královéhradeckém kraji (muži 75,5 let, ženy 81,5 let) a na Vysočině (muži 75,6 let, ženy 81,7 let). Nejhorší poměry jsou naopak dlouhodobě v Ústeckém (muži 72,7 let, ženy 79,0 let), Karlovarském (muži 72,8 let, ženy 78,8 let) a Moravskoslezském kraji (muži 72,8 let, ženy 80,1 let).

Obr. 47: Naděje dožití mužů při narození v období 2017-2021

Zdroj: ČSÚ, 2022a

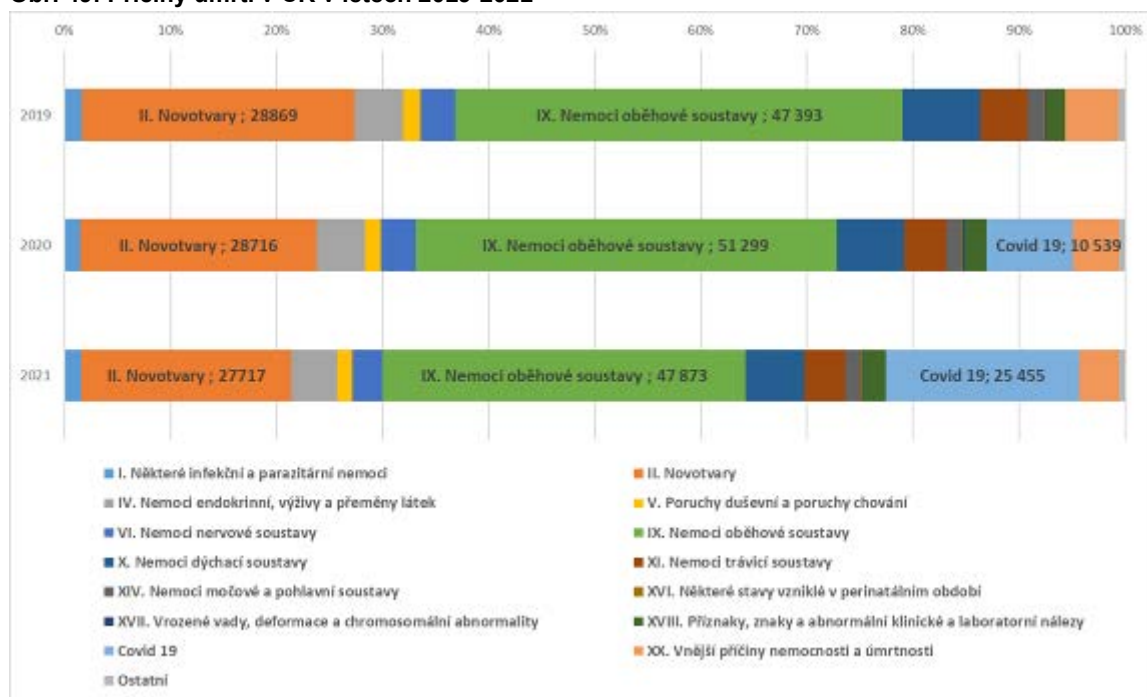
Obr. 48: Naděje dožití žen při narození v období 2017-2021

Zdroj: ČSÚ, 2022a

V ČR byly v roce 2021 nejčastější příčinou úmrtí **nemoci oběhové soustavy** (zemřelo na ně 34 % obyvatel). **Zhoubné nádory** představují 20 % všech úmrtí v ČR a druhou nejčastější příčinu smrti po kardiovaskulárních onemocněních. V letech 2020 a 2021 tvořil významnou příčinu úmrtí **Covid-19** (18 % v roce 2021 a 8 % v roce 2020). Další velmi časté onemocnění (které ale není bezprostřední příčinou úmrtí) s progresivním vývojem počtů pacientů představuje **diabetes mellitus** (ČSÚ, 2022b).

Obr. 49: Příčiny úmrtí v ČR v letech 2019-2021

Zdroj: ČSÚ, 2022b

C.4.2 Vývoj za hodnocené období a souhrn hlavních trendů

V populaci ČR přibývá osob, které se nacházejí v dlouhodobě nepříznivém zdravotním stavu. Ačkoliv hlavním faktorem zvyšující nemocnosti populace je demografické stárnutí, velký podíl zde má i špatný životní styl a silný vliv behaviorálních rizikových faktorů jakými jsou nezdravé stravovací návyky, sedavý způsob života, nedostatek pohybové aktivity, ale i nadměrná konzumace alkoholu, užívání tabáku, a to u všech skupin obyvatel, včetně dětí a mladistvých. Nemalý podíl na rozvoji nežádoucího zdravotního stavu mají i environmentální faktory zdraví. S narůstající globalizací a s ní se zvyšujícím pohybem obyvatelstva nabývají na významu infekční onemocnění, a to nejen nová, ale i znovu se objevující infekční onemocnění.

Mnohé parametry zdraví, které měly do roku 2020 poměrně jasný trend, byly pozměněny pandemií Covid-19. Příkladem může být např. naděje na dožití nebo průměrný věk, které měly systematicky rostoucí trend, který byl ovšem v roce 2020 narušen.

Vlivy, které rozhodují o zhoršení, udržení či zlepšení zdravotního stavu obyvatelstva, označujeme jako **determinanty zdraví**:

Věková struktura populace

Populace ČR stárne, a to již od konce 80. let 20. století, v drtivé většině území dochází k nárůstu počtu seniorů, situace je nejvýraznější v pohraničních regionech. Významně vzrostl počet obyvatel ve věku nad 80 let.

Socioekonomické faktory

Průměrné čisté peněžní příjmy domácností vzrostly ze 195,1 tis. Kč na osobu v roce 2018 na 209,8 tis. Kč v roce 2019 a na 220,1 tis. Kč v roce 2020. Příjmy domácností v roce 2020 nerostly rovnoměrně. Nejrychleji rostly domácnostem seniorů nad 65 let. Naopak nejnižší příjmy měly domácnosti s dětmi, v nichž scházel jeden z rodičů. Oproti dlouhodobým trendům se v roce 2020 výrazně zvedl podíl příjmů tvořený sociálními dávkami, a naopak poklesly příjmy pracovní, což je důsledkem protiepidemických opatření (ČSÚ, 2022c). Údaje pro rok 2021 zatím ještě nejsou k dispozici.

V roce 2019 žilo v ČR 554,2 tisíc osob pod hranicí materiální a sociální deprivace, z toho 266,7 tisíc lidí pod hranicí chudoby. V roce 2020 se jednalo o 518,5 tisíc lidí a v roce 2021 již jen o 505,0 tisíc obyvatel. Také ukazatel míry ohrožení příjmovou chudobou klesá, v roce 2021 se dostal po osmi letech pod hranici 9 procent. V roce 2021 se tak týkal přibližně 900 tisíc obyvatel České republiky. Trvale jsou nejvíce ohroženými skupinami nezaměstnaní, domácnosti tvořené samotným rodičem s jedním či více dětmi a jednotlivci ve věku 65 a starší, a to převážně ženy.

Tyto ukazatele reflektují stav do roku 2021 a jsou ovlivněny změnami v oblasti sociálního zabezpečení a sociálních dávek v covidovém období a navyšováním důchodů.

Vzhledem k výrazným a nepředvídatelným vnějším zásahům do současné ekonomické situace, včetně problematiky energií, je nepravděpodobné, že dosavadní pozitivní vývoj socioekonomických podmínek obyvatel bude i nadále pokračovat.

Životní prostředí

Z faktorů vnějšího životního prostředí má na zdraví vliv zejména kvalita ovzduší. Z vyhodnocení období 2017-2020 vyplývají spíše pozitivní trendy a zlepšování situace. Došlo k poklesu počtu obyvatel, kteří byli vystaveni nadlimitním koncentracím prachových částic PM₁₀ i benzo[a]pyrenu. I přesto jsou v ČR lokality (zejména v Moravskoslezském kraji), kde dochází k překračování imisních limitů stanovených pro zdraví lidí a imisní zátěž z ovzduší tedy stále přispívá ke zhoršení zdraví a v důsledku i k předčasným úmrtím obyvatel.

Jednotlivé determinanty, které rozhodují o našem zdravotním stavu, mají v posledních hodnocených letech spíše zlepšující se tendence. Jak bylo ovšem zřejmé v posledních dvou letech, zdravotní stav obyvatel ČR není samozřejmou hodnotou a nelze jej predikovat. I přes dostupnou zdravotní péči a celou

řadu systémových a funkčních opatření a mechanismů, jsme byli svědky toho, že je žádoucí nést za zdraví osobní zodpovědnost a věnovat se prevenci.

C.4.3 Zhodnocení vazeb zjištěných trendů ve vztahu k uplatňování PÚR ČR

Mezi hlavní trendy patří:

- Stárnutí populace, zrychlování procesu stárnutí.
- Naděje dožití právě narozených dětí je nejvyšší v Praze, Královéhradeckém kraji a na Vysočině. Nejnižší je v Ústeckém, Karlovarském a Moravskoslezském kraji.
- Nejčastější příčinou úmrtí jsou stále nemoci oběhové soustavy a zhoubné nádory.
- Socioekonomické ukazatele vykazují v období 2019-2021 pozitivní trendy, otázkou je, zda dosavadní pozitivní vývoj socioekonomických podmínek obyvatel můžeme očekávat i nadále.
- Kvalita ovzduší, které má úzkou vazbu na zdraví lidí, se zlepšuje, i přesto dochází k překračování imisních limitů stanovených pro zdraví lidí.

Samotná PÚR ČR tyto procesy ani trendy přímo neovlivňuje, částečně je reflektuje na úrovni vymezování rozvojových oblastí a os a specifických oblastí. V rámci ZÚR krajů jsou vymezovány další rozvojové oblasti a osy a specifické oblasti nadmístního významu.

Tato problematika je v rámci PÚR ČR řešena v rámci republikových priorit územního plánování v článcích 27, 28 a 29, nepřímě je reflektována i u části zabývajících se specifickými oblastmi. Dále je reflektována i u rozvojových oblastí a os, např. v článku (38b), kde se uvádí požadavek *předcházení prostorové sociální segregaci*.

C.4.4 Doporučení

Z hodnocení této části nevyplývají žádná doporučení pro aktualizaci PÚR ČR.

D. VYHODNOCENÍ VLIVŮ UPLATŇOVÁNÍ PÚR ČR, VE ZNĚNÍ AKTUALIZACE Č.4, NA VYVÁŽENOST VZTAHU PODMÍNEK PRO PŘÍZNIVÉ ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ, PRO HOSPODÁŘSKÝ ROZVOJ A PRO SOUDRŽNOST SPOLEČENSTVÍ OBYVATEL ÚZEMÍ

Tato část vyhodnocení se zabývá vzájemným působením pilířů udržitelného rozvoje, tj.:

- (příznivé) životní prostředí – environmentální pilíř
- soudržnost obyvatel v území – sociální pilíř
- hospodářský rozvoj – ekonomický pilíř

Dokumenty, koncepce a strategie veřejné správy vycházející z principu udržitelného rozvoje prosazují uvedení hospodářského a společenského vývoje do souladu s kapacitami ekosystémů, se zachováním přírodních hodnot, biologické rozmanitosti a životního prostředí pro nynější i příští generace. Dle zákona o životním prostředí č. 17/1992 Sb. je udržitelný rozvoj takový, který současným i budoucím generacím zachovává možnost uspokojovat jejich základní životní potřeby, a přitom nesnižuje rozmanitost přírody a zachovává přirozené funkce ekosystémů. Stavební zákon v § 18 považuje udržitelný rozvoj území za spočívající ve vyváženém vztahu podmínek pro příznivé životní prostředí, pro hospodářský rozvoj a pro soudržnost společenství obyvatel území a uspokojující potřeby současné generace, aniž by ohrožoval podmínky života generací budoucích.

Vzájemné působení těchto tří pilířů ovlivňuje vývoj území a je žádoucí, aby byl územní rozvoj, pokud možno, optimalizován. To je jedním z hlavních principů Politiky územního rozvoje. Ta má však také jen omezené nástroje.

Tato problematika se odráží v některých národních rozvojových koncepcích. Především lze zmínit Strategický rámec Česká republika 2030, který územní problematiku řeší v části 4 Obce a regiony, kde:

- nastavuje vizi, kdy odpovědné využívání území vytváří podmínky pro vyvážený a harmonický rozvoj obcí a regionů, zvyšuje územní soudržnosti, usměrňuje suburbanizační trend a omezuje vynucenou mobilitu. Města a obce vytvářejí předpoklady pro udržení a zvyšování kvality života svého obyvatelstva. Ve všech směrech kompetentní veřejná správa otevřeně komunikuje s občany a občankami a zapojuje je systémově do rozhodování a plánování. Sídla jsou adaptována na změnu klimatu.
- uvádí, že ČR musí najít a udržovat rovnováhu mezi rolí velkých měst jako pólů růstu evropské úrovně a vyrovnaným rozvojem, který uchová polycentrický charakter území na všech úrovních. Jen tak lze každému zajistit přiměřenou kvalitu života s možností svobodné volby, v jakém prostředí chce bydlet a žít.
- předpokládá, že rozdělení země na metropolitní, stabilizovaná a periferní území se bude patrně nadále prohlubovat. Suburbanizační trend v blízké budoucnosti neustane, ale charakter urbanizace se promění. Hlavní výzva proto spočívá v omezení tempa suburbanizace, učinění již vzniklých a dále vznikajících suburbií udržitelnými a funkčními součástmi území a ve snižování doprovodných negativních jevů (růstu dojíždění za prací a dopravní zátěže se všemi svými negativními efekty – hlukem, zdravím škodlivým znečištěním i rostoucími nerovnostmi mezi různými částmi republiky).
- doporučuje, že k udržení historicky vzniklé polycentrické sídelní struktury je nutné posílit přeshraniční vazby. Izolace příhraničních regionů ve druhé polovině dvacátého století více než cokoli jiného způsobila jejich proměnu v periferii. Proto je nutné budovat infrastrukturu a podporovat ekonomický rozvoj tak, aby města i obce na obou stranách hranice utvářely jeden funkčně spolupracující celek. Totéž platí i pro vnitřní periferie.

Tyto skutečnosti jsou v souladu s platnou PÚR ČR. Potvrzuje je také vyhodnocení pilířů udržitelného rozvoje, které je provedeno v kap. A až C.

PÚR ČR vyváženost pilířů udržitelného rozvoje reflektuje na více úrovních. Je to přímo jedno ze základních východisek pro zajištění republikových priorit územního plánování. Uvádí se zde následující:

- 10) Republikové priority v mezinárodních, přeshraničních a republikových souvislostech s cílem dalšího rozvoje území stanovují rámce k vytváření vyváženého vztahu územních podmínek pro příznivé životní prostředí, pro hospodářský rozvoj a pro soudržnost společenství obyvatel v území (udržitelný rozvoj území).
- 11) Republikové priority územního plánování pro zajištění udržitelného rozvoje území (dále též „republikové priority“) podle § 31 stavebního zákona určují požadavky na konkretizaci obecně formulovaných cílů a úkolů územního plánování a určují strategii a základní podmínky pro jejich naplňování v územně plánovací činnosti krajů a obcí a při tvorbě resortních koncepcí s důsledky pro území.
- 12) Republikové priority v souladu s charakterem území ČR, strukturou jeho osídlení a účelem PÚR ČR jako nástroje územního plánování, zohledňují požadavky na udržitelný rozvoj území a územní soudržnost, vyjádřené v dokumentech mezinárodních organizací, kterých je ČR členem.

Tato východiska jsou následně promítnuta do republikových priorit územního plánování v rámci PÚR ČR, a to v řadě ohledů. Republikové priority územního plánování jsou následně reflektovány v rámci zásad územního rozvoje krajů a územně plánovací dokumentace obcí.

Principy vyváženého vztahu jednotlivých pilířů udržitelného rozvoje jsou dále reflektovány u Kritérií a podmínek pro rozhodování o změnách v území v článku 38 u části Rozvojové oblasti a osy. Obdobné platí v podrobnější míře také u specifických oblastí, kde jsou uvedeny v článku 65 ve Východiscích kapitoly. V rámci koridorů a ploch dopravní infrastruktury se předpokládá rozvoj této dopravní oblasti (tj. pilíř ekonomický), současně jsou však zohledňovány požadavky dalších pilířů při zdůraznění potřeby minimalizování konfliktů s ochranou přírody a krajiny, kulturními a civilizačními hodnotami v území (čl. 79). Požadavky environmentálního pilíře jsou u některých koridorů zahrnuty také explicitně přímo k nim. Obdobné lze konstatovat také u článku 137 u koridorů a ploch technické infrastruktury, přičemž platí, že požadavky environmentálního pilíře v individuálních případech zahrnuty k jednotlivým koridorům. Kritéria vyváženého vztahu více pilířů udržitelného rozvoje jsou promítnuta také mezi některé další úkoly pro ministerstva, jiné ústřední správní úřady a pro územní plánování, např. u článků 180 a 185.

Vyhodnocení vlivu uplatňování PÚR ČR na jednotlivé pilíře udržitelného rozvoje je rozpracováno v předchozích kapitolách zprávy, tj. v částech A a B (environmentální pilíř) a části C (ekonomický a sociální pilíř). Z Vyhodnocení vyplývá, že většina sledovaných trendů je v předmětném období pozitivní (zejména ekonomické, demografické, biodiverzita, infrastruktura, ovzduší) nebo stagnující (ekologická stabilita), pouze u některých dílčích trendů bylo zaznamenáno zhoršení – např. pokračující trend záborů půdního fondu, jehož rychlost však zpomaluje. Problematické jsou spíše regionální rozdíly v některých tematických oblastech, kdy zhoršená kvalita ovzduší je problémem (zejména, ale nejen) Moravskoslezského kraje a zejména stagnace a upadání tzv. periferních oblastí – tj. pohraničních regionů a vnitřních periferií na hranicích krajů. Tento trend je možno pozorovat v celé řadě oblastí počínaje hospodářským rozvojem nebo demografickými charakteristikami.

Na základě tohoto vyhodnocení jsou následně uváděna doporučení, z nichž některá mají rovněž oporu ve Strategickém rámci Česká republika 2030.

E. VYHODNOCENÍ VLIVŮ UPLATŇOVÁNÍ REPUBLIKOVÝCH PRIORITY ÚZEMNÍHO PLÁNOVÁNÍ OBSAŽENÝCH V PÚR ČR, VE ZNĚNÍ AKTUALIZACE Č.4

Republikové priority stanovují rámce k vytváření vyváženého vztahu územních podmínek pro příznivé životní prostředí, pro hospodářský rozvoj a pro soudržnost společenství obyvatel v území (udržitelný rozvoj území). Určují požadavky na konkretizaci obecně formulovaných cílů a úkolů územního plánování a určují strategii a základní podmínky pro jejich naplňování v územně plánovací činnosti krajů a obcí a při tvorbě resortních koncepcí s důsledky pro území.

Uplatňování republikových priorit územního plánování spočívá zejména v jejich průmětu a rozpracování do priorit územního plánování kraje v rámci platných zásad územního rozvoje v závislosti na aktuálním stavu vyváženosti územních podmínek UR v jednotlivých krajích a dále do celkového znění zásad územního rozvoje.

Z tohoto důvodu – a s ohledem na návaznost na předchozí hodnotící zprávu – se vyhodnocení zaměřilo na analýzu priorit formulovaných v platných ZÚR a na naplňování republikových priorit územního plánování v aktuálně platných ZÚR. Tato část je řešena v rámci Odůvodnění jednotlivých ZÚR jako součást vyhodnocení souladu s Politikou územního rozvoje, tj. výsledek přezkoumání dle § 40 Odst. 1 a 2 stavebního zákona. U ZÚR, u kterých nedošlo od schválení 4. Aktualizace PÚR k jejich aktualizaci, zůstalo hodnocení původních republikových priorit stejné.

Míra průmětu konkrétní republikové priority do ZÚR je vyjádřena v následujícím přehledu jednoduchou číselnou formou a doplněna stručným hodnotícím komentářem:

- republiková priorita je v ZÚR naplněna v plném rozsahu – 2
- republiková priorita je v ZÚR naplněna částečně – 1
- ZÚR danou prioritu nereflektují – 0

Tab. 22: Hodnocení uplatňování republikových priorit

článek	Republiková priorita	HMP	STČK	JČK	PK	KVK	ÚK	LK	KHK	PAK	VYS	JMK	OLK	ZL	MSK	Komentář
14	Ve veřejném zájmu chránit a rozvíjet přírodní, civilizační a kulturní hodnoty území, včetně urbanistického, architektonického a archeologického dědictví. Zachovat ráz jedinečné urbanistické struktury území, struktury osídlení a jedinečné kulturní krajiny, které jsou výrazem identity území, jeho historie a tradice. Tato území mají značnou hodnotu, např. i jako turistické atraktivity. Jejich ochrana by měla být provázána s potřebami ekonomického a sociálního rozvoje v souladu s principy udržitelného rozvoje. V některých případech je nutná cílená ochrana míst zvláštního zájmu, v jiných případech je třeba chránit, respektive obnovit celé krajinné celky. Krajina je živým v čase proměnným celkem, který vyžaduje tvůrčí, avšak citlivý přístup k vyváženému všestrannému rozvoji tak, aby byly zachovány její stěžejní kulturní, přírodní a užitné hodnoty.	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	Republiková priorita je naplňována v rámci všech aktuálně platných ZÚR.
14a	Při plánování rozvoje venkovských území a oblastí ve vazbě na rozvoj primárního sektoru zohlednit ochranu kvalitních lesních porostů, vodních ploch a kvalitní zemědělské, především orné půdy a ekologických funkcí krajiny	0	1	2	0	0	2	1	2	1	1	2	2	1	0	RP naplňována plně nebo zčásti u větší části ZÚR. Částečně naplňována nepřímo.
15	Předcházet při změnách nebo vytváření urbánního prostředí prostorově sociální segregaci s negativními vlivy na sociální soudržnost obyvatel.	2	1	2	1	2	2	2	2	0	2	2	2	2	0	Tato priorita je u většiny krajů akcentována, ať už přímo nebo nepřímo.
16	Při stanovování způsobu využití území v územně plánovací dokumentaci dávat přednost komplexním řešením před uplatňováním jednostranných hledisek a požadavků, které ve svých důsledcích zhoršují stav i hodnoty území. Vhodná řešení územního rozvoje je zapotřebí hledat ve spolupráci s obyvateli území i s jeho uživateli a v souladu s určením a charakterem oblastí, os, ploch a koridorů vymezených v PÚR ČR.	1	1	2	1	1	2	2	1	1	2	2	1	2	1	Všeobecný předpis. V různém rozsahu reflektováno ve všech ZÚR.

Článek	Republiková priorita	HMP	STČK	JČK	PK	KVK	ÚK	LK	KHK	PAK	VYS	JMK	OLK	ZL	MSK	Komentář
16a	Při územně plánovací činnosti vycházet z principu integrovaného rozvoje území, zejména měst a regionů, který představuje objektivní a komplexní posuzování a následné koordinování prostorových, odvětvových a časových hledisek	1	2	2	0	0	2	2	1	1	2	2	2	1	1	Obecnější znění RP. RP naplňována plně nebo zčásti u většiny ZÚR. Částečně naplňována nepřímo.
17	Vytvářet v území podmínky k odstraňování důsledků hospodářských změn lokalizací zastavitelných ploch pro vytváření pracovních příležitostí zejména v hospodářsky problémových regionech a napomoci tak řešení problémů v těchto územích	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	Naplňování této RP je reflektováno ve všech ZÚR.
18	Podporovat vyvážený a polycentrický rozvoj sídelní struktury. Vytvářet územní předpoklady pro posílení vazeb mezi městskými a venkovskými oblastmi s ohledem na jejich rozdílnost z hlediska přírodního, krajinného, urbanistického i hospodářského prostředí.	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	Polycentrický rozvoj sídelní struktury byla jako jedna z hlavních priorit identifikována ve všech krajích.
19	Vytvářet předpoklady pro rozvoj, využití potenciálu a polyfunkční využívání opuštěných areálů a ploch (tzv. brownfields průmyslového, zemědělského, vojenského a jiného původu, vč. území bývalých vojenských újezdů). Hospodárně využívat zastavěné území (podpora přestaveb revitalizací a sanací území) a zajistit ochranu nezastavěného území (zejména zemědělské a lesní půdy) a zachování veřejné zeleně, včetně minimalizace její fragmentace. Cílem je účelné využívání a uspořádání území úsporné v nárocích na veřejné rozpočty na dopravu a energie, které koordinací veřejných a soukromých zájmů na rozvoji území omezuje negativní důsledky suburbanizace pro udržitelný rozvoj území.	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	Tuto republikovou prioritu naplňují všechny kraje.

Článek	Republiková priorita	HMP	STČK	JČK	PK	KVK	ÚK	LK	KHK	PAK	VYS	JMK	OLK	ZL	MSK	Komenář
20	Rozvojové záměry, které mohou významně ovlivnit charakter krajiny, umísťovat do co nejméně konfliktních lokalit a následně podporovat potřebná kompenzační opatření. S ohledem na to při územně plánovací činnosti, respektovat veřejné zájmy např. ochrany biologické rozmanitosti a kvality životního prostředí, zejména formou důsledné ochrany zvláště chráněných území, lokalit soustavy Natura 2000, mokřadů, ochranných pásem vodních zdrojů, chráněné oblasti přirozené akumulace vod a nerostného bohatství, ochrany zemědělského a lesního půdního fondu. Vytvářet územní podmínky pro implementaci a respektování územních systémů ekologické stability a zvyšování a udržování ekologické stability a k zajištění ekologických funkcí i v ostatní volné krajině a pro ochranu krajinných prvků přírodního charakteru v zastavěných územích, zvyšování a udržování rozmanitosti venkovské krajiny. V rámci územně plánovací činnosti vytvářet podmínky pro ochranu krajinného rázu s ohledem na cílové kvality krajiny a vytvářet podmínky pro využití přírodních zdrojů.	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	Ochrana a respektování veřejných zájmů je plně podporována v ZÚR všech krajů. Podporováno také v rámci procesu SEA ÚPD.
20a	Vytvářet územní podmínky pro zajištění migrační propustnosti krajiny pro volně žijící živočichy a pro člověka, zejména při umísťování dopravní a technické infrastruktury a při vymezování ploch pro bydlení, občanskou vybavenost, výrobu a skladování. V rámci územně plánovací činnosti omezovat nežádoucí srůstání sídel s ohledem na zajištění přístupnosti a prostupnosti krajiny, uplatňovat integrované přístupy k předcházení a řešení environmentálních problémů.	0	2	2	0	0	2	2	1	1	2	2	2	1	0	RP naplňována plně nebo u větší části ZÚR. Částečně naplňována nepřímo. Migrační prostupnost předmětem řešení také v procesu SEA.

Článek	Republiková priorita	HMP	STČK	JČK	PK	KVK	ÚK	LK	KHK	PAK	VYS	JMK	OLK	ZL	MSK	Komentář
21	Vymežit a chránit ve spolupráci s dotčenými obcemi před zastavěním pozemky nezbytné pro vytvoření souvislých ploch veřejně přístupné zeleně v rozvojových oblastech a v rozvojových osách a ve specifických oblastech, na jejichž území je krajina negativně poznamenána lidskou činností, s využitím její přirozené obnovy; cílem je zachování souvislých ploch nezastavěného území v bezprostředním okolí velkých měst, způsobilých pro nenáročné formy krátkodobé rekreace a dále pro vznik a rozvoj lesních porostů a zachování prostupnosti krajiny.	2	2	2	1	2	2	2	1	1	2	2	2	1	0	Tato priorita je u většiny krajů akcentována, ať už přímo nebo nepřímo. Kraje ohodnocené 2 tuto prioritu více upřesňují na úrovni sídel.
22	Vytvářet podmínky pro rozvoj a využití předpokladů území pro různé formy udržitelného cestovního ruchu (např. cykloturistika, agroturistika, poznávací turistika), při zachování a rozvoji hodnot území. Podporovat propojení míst, atraktivních z hlediska cestovního ruchu, turistickými cestami, které umožňují celoroční využití pro různé formy turistiky (např. pěší, cyklo, lyžařská, hipo).	2	2	2	1	2	2	2	2	1	2	2	2	2	2	Rozvoj CR je plně podporován ve většině ZÚR. Významné jsou formy udržitelného CR.
23	Podle místních podmínek vytvářet předpoklady pro lepší dostupnost území a zkvalitnění dopravní a technické infrastruktury s ohledem na prostupnost krajiny. Při umísťování a technické infrastruktury zachovat prostupnost krajiny a minimalizovat rozsah fragmentace krajiny; je-li to z těchto hledisek účelné, umísťovat tato zařízení souběžně. U stávající i budované sítě dálnic, kapacitních komunikací a silnic I. třídy zohledňovat i potřebu a možnosti umístění odpočívek, které jsou jejich nedílnou součástí. Zmírňovat vystavení městských oblastí nepříznivým účinkům tranzitní železniční a silniční dopravy, mimo jiné i prostřednictvím obchvatů městských oblastí, nebo zajistit ochranu jinými vhodnými opatřeními v území. Zároveň však vymezovat plochy pro novou obytnou zástavbu tak, aby byl zachován dostatečný odstup od vymezených koridorů pro nové úseky dálnic, silnic I. třídy a železnic, a tímto způsobem důsledně předcházet zneprůchodnění území pro dopravní stavby i možnému nežádoucímu působení negativních účinků provozu	2	2	2	2	2	2	2	2	1	2	2	2	2	1	Podpora rozvoje dopravní a technické infrastruktury je plně podporována v rámci všech ZÚR..

Článek	Republiková priorita	HMP	STČK	JČK	PK	KVK	ÚK	LK	KHK	PAK	VYS	JMK	OLK	ZL	MSK	Komenář
	dopravy na veřejné zdraví obyvatel (bez nutnosti budování nákladných technických opatření na eliminaci těchto účinků).															
24	Vytvářet podmínky pro zlepšování dostupnosti území rozšiřováním a zkvalitňováním dopravní infrastruktury s ohledem na potřeby veřejné dopravy a požadavky ochrany veřejného zdraví a v souladu s principy rozvoje udržitelné mobility osob a zboží, zejména uvnitř rozvojových oblastí a rozvojových os. Možnosti nové výstavby je třeba dostatečnou veřejnou infrastrukturou přímo podmnít. Vytvářet podmínky pro zvyšování bezpečnosti a plynulosti dopravy, ochrany a bezpečnosti obyvatelstva a zlepšování jeho ochrany před hlukem a emisemi, s ohledem na to vytvářet v území podmínky pro environmentálně šetrné formy dopravy (např. železniční, cyklistickou).	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	Podpora rozvoje dopravní infrastruktury je plně podporována ve všech krajích.
24a	Na územích, kde dochází dlouhodobě k překračování zákonem stanovených hodnot imisních limitů pro ochranu lidského zdraví, je nutné předcházet dalšímu významnému zhoršování stavu. V územích, kde nejsou hodnoty imisních limitů pro ochranu lidského zdraví překračovány, vytvářet územní podmínky pro to, aby k jejich překročení nedošlo. Vhodným uspořádáním ploch v území obcí vytvářet podmínky pro minimalizaci negativních vlivů koncentrované výrobní činnosti na bydlení. Vymezovat plochy pro novou obytnou zástavbu tak, aby byl zachován dostatečný odstup od průmyslových nebo zemědělských areálů.	0	2	0	0	0	2	2	2	1	1	2	2	0	1	V některých ZÚR je RP formulována obecně (jako ochrana ovzduší v obcích). Částečně podporováno také v rámci procesu SEA.

Článek	Republiková priorita	HMP	STČK	JČK	PK	KVK	ÚK	LK	KHK	PAK	VYS	JMK	OLK	ZL	MSK	Komentář
25	Vytvářet podmínky pro preventivní ochranu území a obyvatelstva před potenciálními riziky a přírodními katastrofami v území (záplavy, sesuvy půdy, eroze, sucho atd.) s cílem jim předcházet a minimalizovat jejich negativní dopady. Zejména zajistit územní ochranu ploch potřebných pro umísťování staveb a opatření na ochranu před povodněmi a pro vymezení území určených k řízeným rozlivům povodní. Vytvářet podmínky pro zvýšení přirozené retence srážkových vod v území a využívání přírodě blízkých opatření pro zadržování a akumulaci povrchové vody tam, kde je to možné s ohledem na strukturu osídlení a kulturní krajinu, jako jedno z adaptačních opatření v případě dopadů změny klimatu. V území vytvářet podmínky pro zadržování, vsakování i využívání srážkových vod jako zdroje vody a s cílem zmírňování účinků povodní a sucha. Při vymezování zastavitelných ploch zohlednit hospodaření se srážkovými vodami.	1	2	2	2	2	2	2	2	1	2	2	2	2	1	Kraje hodnocené 2 splňují celou prioritu. Hodnocení 1 bere v potaz jen část priority.
26	Vymezovat zastavitelné plochy v záplavových územích a umísťovat do nich veřejnou infrastrukturu jen ve zcela výjimečných a zvláště odůvodněných případech. Vymezovat a chránit zastavitelné plochy pro přemístění zástavby z území s vysokou mírou rizika vzniku povodňových škod.	0	1	0	2	1	2	2	1	0	0	2	1	2	2	Kraje hodnocené 2 uvádějí tuto RP konkrétně. V některých případech formulováno pouze obecně, jako ochrana území před účinky povodní. Řešeno také v procesu SEA.

Článek	Republiková priorita	HMP	STČK	JČK	PK	KVK	ÚK	LK	KHK	PAK	VYS	JMK	OLK	ZL	MSK	Komenář
27	Vytvářet podmínky pro koordinované umístování veřejné infrastruktury v území a její rozvoj a tím podporovat její účelné využívání v rámci sídelní struktury, včetně podmínek pro rozvoj digitální technické infrastruktury. Vytvářet rovněž podmínky pro zkvalitnění dopravní dostupnosti obcí (měst), které jsou přirozenými regionálními centry v území tak, aby se díky možnostem, poloze i infrastruktuře těchto obcí zlepšovaly i podmínky pro rozvoj okolních obcí ve venkovských oblastech a v oblastech se specifickými geografickými podmínkami. Při územně plánovací činnosti stanovovat podmínky pro vytvoření výkonné sítě osobní i nákladní železniční, silniční, vodní a letecké dopravy, včetně sítě regionálních letišť, efektivní dopravní sítě pro spojení městských oblastí s venkovskými oblastmi, stejně jako řešení přeshraniční dopravy, protože mobilita a dostupnost jsou klíčovými předpoklady hospodářského rozvoje ve všech regionech.	2	2	2	2	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	Tato priorita je v ZÚR většinou zohledněna. Souvisí s články (23) a (24).
28	Pro zajištění kvality života obyvatel zohledňovat potřeby rozvoje území, v dlouhodobém horizontu a nároků na veřejnou infrastrukturu, včetně veřejných prostranství. Návrh a ochranu kvalitních městských prostorů a veřejné infrastruktury je nutné vhodné řešit ve spolupráci veřejného i soukromého sektoru s veřejností.	1	1	1	1	1	2	2	1	1	2	2	1	1	1	Všeobecný předpoklad, který lze v určité míře nalézt ve většině ZÚR.
29	Zvláštní pozornost věnovat návaznosti různých druhů dopravy. Vytvářet územní podmínky pro upřednostňování veřejné hromadné, cyklistické a pěší dopravy. S ohledem na to vymezovat plochy a koridory nezbytné pro efektivní integrované systémy veřejné dopravy nebo městskou hromadnou dopravu, umožňující účelné propojení ploch bydlení, ploch rekreace, občanského vybavení, veřejných prostranství, výroby a dalších ploch, s požadavky na kvalitní životní prostředí. Vytvářet tak podmínky pro rozvoj účinného a dostupného systému, který bude poskytovat obyvatelům rovné možnosti mobility a dosažitelnosti v území. S ohledem na to vytvářet podmínky pro vybudování a užívání vhodné sítě pěších a cyklistických cest, včetně doprovodné zeleně v místech, kde je to vhodné.	2	2	2	1	1	2	1	2	1	2	2	1	1	2	Tato priorita většinou zohledněna ve všech ZÚR, většinou však v omezeném rozsahu, tzn. často jsou použity jen některé její části.

Článek	Republiková priorita	HMP	STČK	JČK	PK	KVK	ÚK	LK	KHK	PAK	VYS	JMK	OLK	ZL	MSK	Komentář
30	Úroveň technické infrastruktury, zejména dodávku vody a zpracování odpadních vod je nutno koncipovat tak, aby splňovala požadavky na vysokou kvalitu života v současnosti i v budoucnosti.	2	2	2	0	0	2	2	2	1	2	2	2	2	2	V krajích hodnocených 0 je rozvoj technické infrastruktury řešen spíše všeobecně a je spíše zohledněn v jiných člancích.
31	Vytvářet územní podmínky pro rozvoj decentralizované, efektivní a bezpečné výroby energie z obnovitelných zdrojů, šetrné k životnímu prostředí, s cílem minimalizace jejich negativních vlivů a rizik při respektování přednosti zajištění bezpečného zásobování území energiemi.	1	0	1	0	0	2	2	1	1	1	2	2	1	0	Rozvoj výroby energie z OZE zohledněn přímo i nepřímo. V některých ZÚR se jedná o významnou prioritu, často s uvedením konkrétních OZE.

Z hodnocení vyplývá, že republikové priority uvedené v rámci platné PÚR ČR jsou ve schválených zásadách územního rozvoje v zásadě uplatňovány. Jsou částečně přejímány a zpřesňovány jako obecnější požadavky v území nebo jsou naplňovány v dalších částech ZÚR. U některých republikových priorit je naopak odkazováno na podrobnost řešení až na úrovni konkrétních obcí. Výrazněji upravené RP v rámci 4. Aktualizace č. 4 PÚR ČR mohly být reflektovány pouze u ZÚR, u kterých proběhla po jejím schválení aktualizace ZÚR.

F. VYHODNOCENÍ VLIVŮ UPLATŇOVÁNÍ PÚR ČR, VE ZNĚNÍ AKTUALIZACE Č.4, Z HLEDISKA PODMÍNEK PRO PŘEDCHÁZENÍ ZJIŠTĚNÝM RIZIKŮM OVLIVŇUJÍCÍM POTŘEBY ŽIVOTA SOUČASNÉ GENERACE OBYVATEL ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ A PŘEDPOKLÁDANÝM OHROŽENÍM PODMÍNEK ŽIVOTA GENERACÍ BUDOUCÍCH

Pro potřeby vyhodnocení byla formulována hlavní rizika a ohrožení, která lze dlouhodoběji považovat v rámci ČR za relevantní jak z hlediska současného, tak budoucího. Rizika/ohrožení byla formulována jako cíle, ke kterým je potřeba směřovat. Využita byla Koncepce environmentální bezpečnosti 2021-2030 s výhledem do roku 2050, která byla doplněna o další dokumenty, jako je Strategický rámec Česká republika 2030, Bezpečnostní strategie České republiky a Státní politika životního prostředí 2030 s výhledem do 2050. Současně byly zohledněny také potřeby uvedené v předchozí Zprávě o uplatňování PÚR ČR.

- 1) Ochrana životního prostředí před mimořádnými událostmi (např. povodně, extrémní meteorologické jevy aj.)
- 2) Ochrana před teroristickými činy
- 3) Odolné ekosystémy a ochrana zdrojů
- 4) Ochrana strategické dopravní a technické infrastruktury
- 5) Ochrana klimatu a adaptace na změny klimatu
- 6) Ochrana zdraví obyvatel
- 7) Snižování nerovnosti ve společnosti
- 8) Energetická efektivita a bezpečnost

Hodnocení uplatňování PÚR ČR, ve znění aktualizace č. 4, ve vztahu k těmto ohrožením a rizikům, bylo provedeno následující formou:

- PÚR ČR působí na dané riziko/ohrožení pozitivně +
- PÚR ČR působí na dané riziko/ohrožení negativně -
- PÚR ČR působí na dané riziko/ohrožení pozitivně i negativně +/-
- PÚR ČR dané riziko/ohrožení neovlivňuje 0

K hodnocení byl doplněn komentář.

Tab. 23: Vyhodnocení uplatňování PÚR ve vztahu k rizikům pro generace současné a budoucí

Oblast rizika - cíl	Hodnocení	Komentář k uplatňování v rámci PÚR
1) Ochrana životního prostředí před mimořádnými událostmi	+	Řešeno v rámci republikových priorit územního plánování v čl. 25 a 26. Dále řešeno v rámci vodního hospodářství v člancích 167, 167a (Nové Heřmínovy) a 167b (SNT).
2) Ochrana před teroristickými činy	0	Tato oblast nemá přímý vztah k územnímu plánování a není v rámci PÚR ČR reflektována.
3) Odolné ekosystémy a ochrana zdrojů	+	Řešeno v rámci republikových priorit územního plánování napříč ve více úrovních v čl. 14, 14a, 19, 20, 20a, 21, 25 a nepřímo i v dalších. Reflektováno průřezově i v dalších částech PÚR, např. v rámci Kritérií a podmínek pro rozhodování o změnách v území, vybraných úkolech pro územní plánování aj.
4) Ochrana strategické dopravní a technické infrastruktury	+	Není a priori řešena problematika kritické infrastruktury, rozvoj strategických dopravních koridorů a technické infrastruktury je jednou ze základních náplní PÚR. Řešeno

Oblast rizika - cíl	Hodnocení	Komentář k uplatňování v rámci PÚR
		v rámci částí Koridory a plochy dopravní infrastruktury a Koridory a plochy technické infrastruktury a souvisejících rozvojových záměrů. Dále v rámci úkolů v části 7 a u vybraných republikových priorit (23, 24, 27, 29)
5) Ochrana klimatu a adaptace na změny klimatu	+	V rámci republikových priorit souvisí s čl. 31, adaptace na změny klimatu reflektovány zejména v čl. 25, nepřímo i v dalších. Adaptace na změny klimatu řešena komplexně také u článku (75b) SOB9 Specifická oblast, ve které se projevuje aktuální problém ohrožení území suchem
6) Ochrana zdraví obyvatel	+	Reflektováno v rámci republikových priorit územního plánování, zejména v čl. 24, 24a, 25 a 26.
7) Snižování nerovnosti ve společnosti	+	Na tento požadavek reagují republikové priority v čl. 15, 16, 17, 28, 29, 32 a nepřímo i další. Jedná se o jednu z významných oblastí PÚR ČR, která se prolíná i dalšími kapitolami PÚR ČR, zejména u vymezení rozvojových oblastí a os a specifických oblastí. Z vyhodnocení vyplývají významné regionální disparity s problémovými periferními územími.
8) Energetická efektivita a bezpečnost	+	Řešeno primárně v části Koridory a plochy technické infrastruktury a souvisejících rozvojových záměrů – jedná se o jednu ze stěžejních oblastí PÚR ČR. Odráží se také u republikových priorit v čl. 31.

Z hodnocení vyplývá, že většina rizik, ať už stávajících nebo budoucích, je v rámci PÚR ČR rozvoje reflektována, ať už jako obecnější požadavek v rámci republikových priorit územního plánování, tak prostřednictvím vymezení rozvojových oblastí a os nebo specifických oblastí (např. Snižování nerovnosti ve společnosti) nebo částech zabývajících se dopravní a technickou infrastrukturou.

PÚR ČR se nezabývá rizikem teroristických činů, neboť se jedná o oblast s velmi nízkou vazbou na oblast územního plánování.

Z vyhodnocení vyplývá, že PÚR ČR přispívá k předcházení řady významných rizik/ohrožení, které mohou ovlivňovat jak potřeby života současné generace obyvatel ČR, tak životy generací budoucích.

G. VÝČET A POPIS ZJIŠTĚNÝCH NEPŘEDPOKLÁDANÝCH NEGATIVNÍCH VLIVŮ NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ ZPŮSOBENÝCH UPLATŇOVÁNÍM PÚR ČR, VE ZNĚNÍ AKTUALIZACE Č. 4

Politika územního rozvoje ČR 2008 byla schválena v roce 2009; v roce 2015 byla schválena její první aktualizace a v roce 2019 její Aktualizace č. 4. Dále byly schváleny mimořádné Aktualizace č. 2, 3 a 5. Zpracování první aktualizace vycházelo ze Zprávy o uplatňování PÚR ČR 2008. K tomuto návrhu Zprávy o uplatňování PÚR ČR 2008 vydalo dne 14. 6. 2013 Ministerstvo životního prostředí ČR stanovisko ve smyslu § 35 odst. 2 písm. f) stavebního zákona. V rámci této zmiňované Zprávy bylo mimo jiné uvedeno, že „Lze konstatovat, že v rámci vyhodnocení vlivů uplatňování PÚR ČR na udržitelný rozvoj území nebyly zjištěny žádné významné negativní dopady na životní prostředí, ani na celkovou vyváženost územních podmínek ve smyslu § 18 odst. 1 stavebního zákona. Z tohoto důvodu nejsou navrhována žádná opatření k jejich eliminaci, minimalizaci nebo kompenzaci.“ Tento závěr shrnuje míru vlivů PÚR ČR do roku 2013.

Zpracování čtvrté aktualizace vycházelo ze Zprávy o uplatňování PÚR ČR ve znění Aktualizace č. 1. K tomuto návrhu Zprávy o uplatňování PÚR ČR ve znění Aktualizace č. 1 vydalo dne 28. 2. 2019 Ministerstvo životního prostředí ČR stanovisko ve smyslu § 35 odst. 2 písm. f) stavebního zákona. V rámci této zmiňované Zprávy bylo mimo jiné uvedeno, že „PÚR ČR přispívá k předcházení řady významných rizik/ohrožení, které mohou ovlivňovat jak potřeby života současné generace obyvatel ČR, tak životy generací budoucích... Nebyly zjištěny nepředpokládané negativní dopady na životní prostředí... V rámci Vyhodnocení vlivů uplatňování PÚR ČR na udržitelný rozvoj území nebyly zjištěny významné negativní dopady na celkovou vyváženost územních podmínek pro udržitelný rozvoj území (§ 18 odst. 1 stavebního zákona).“ Toto konstatování shrnuje míru vlivů PÚR ČR do roku 2019.

Obdobím od roku 2019 se z hlediska vlivů na životní prostředí zabývají první dvě části této zprávy, a to vlivy na životní prostředí (část A) a vlivy na soustavu Natura 2000 (B). Hodnoceny byly především stav a trendy v jednotlivých oblastech životního prostředí a vztah těchto trendů k PÚR ČR. Z tohoto vyhodnocení vychází, že:

- Ve sledovaném období byla zjištěna řada pozitivních trendů v různých oblastech životního prostředí. Patří mezi ně zlepšení kvality ovzduší, postupná implementace soustavy Natura 2000, rozšiřování plochy zvláště chráněných území, postupné řešení problematiky migrace při výstavbě liniových dopravních staveb, nárůst ekologické stability krajiny v některých částech ČR, zvyšování plochy lesa v některých částech ČR, zlepšování čištění odpadních vod aj.
- V řadě oblastí životního prostředí je stav stabilizovaný bez výraznějších změn – toto platí např. pro oblast těžby nerostných surovin.
- Byly zjištěny také dílčí negativní trendy, mezi které patří pokračující zábory půdního fondu, pokračující fragmentace krajiny nebo častější výskyt sucha nebo záplav způsobených také postupujícími dopady klimatické změny.
- PÚR ČR tyto zmíněné negativní trendy a problémy dostatečně reflektuje v rámci republikových priorit, u rozvojových oblastí a os, u kritérií a podmínek pro rozhodování o změnách v území v člancích specifických oblastí a dalších a snaží se těmto negativním trendům aktivně předcházet.
- Nebyly zjištěny žádné nepředpokládané významné negativní vlivy, které by byly způsobené uplatňováním PÚR ČR.
- Současně byla navržena doporučení pro případnou příští řádnou aktualizaci PÚR ČR, která by měla její působení na životní prostředí zlepšit.

H. NÁVRHY PRO PŘÍPADNOU ELIMINACI, MINIMALIZACI NEBO KOMPENZACI ZJIŠTĚNÝCH NEGATIVNÍCH VLIVŮ NA ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

V předchozí kapitole bylo konstatováno, že nebyly zjištěny žádné nepředpokládané významně negativní vlivy, které by byly způsobené uplatňováním PÚR ČR, ve znění Aktualizace č. 4.

Při analýze ZÚR jednotlivých krajů, respektive jejich aktualizací, byl u Aktualizace č. 4 ZÚR MSK identifikován u železničního koridoru, který byl navržen ve dvou variantách (DZ27A, DZ27B), identifikován významně negativní vliv. Bylo konstatováno, že obě navržené varianty železničního koridoru mohou potenciálně ovlivnit lokality soustavy Natura 2000 EVL a PO Poodří. Významně negativní vlivy byly identifikovány pro motáka pochopa (DZ27A) a pro motáka pochopa a modráška bahenního (DZ27B). K návrhu ZÚR bylo vydáno negativní stanovisko MŽP, přičemž platí, že významně negativní vlivy na motáka pochopa lze reálně kompenzovat. Jedná se o koridor nadmístního významu, který není obsažen v PÚR ČR ve znění jejich aktualizací a tento negativní vliv tedy není vyvolán uplatňováním Politiky územního rozvoje ČR.

Vlivy, které byly zjištěny, potvrzují veskrze závěry Vyhodnocení vlivů na udržitelný rozvoj území, které bylo zpracováno k návrhu 4. aktualizace Politiky územního rozvoje ČR. To obsahuje část zabývající se vlivy na životní prostředí a soustavu Natura 2000 a bylo k němu vydáno stanovisko MŽP. V rámci tohoto vyhodnocení byly pro zmírnění zjištěných negativních vlivů navrženy podmínky pro minimalizaci, předcházení a eliminaci zjištěných negativních vlivů PÚR ČR na životní prostředí, které byly zahrnuta přímo do Aktualizace č. 4 PÚR ČR.

V rámci Vyhodnocení vlivů uplatňování PÚR ČR ve znění Aktualizace č. 4 na udržitelný rozvoj území nebyly zjištěny jiné významné negativní dopady na životní prostředí.

V rámci Vyhodnocení však byly zjištěny dílčí trendy a skutečnosti, které mají vztah k PÚR ČR. Na základě těchto zjištění byly navrženy níže uvedené podněty pro aktualizaci PÚR ČR, které mají zlepšit účinky této koncepce na udržitelný rozvoj.

I. PODNĚTY NA PŘÍPADNOU AKTUALIZACI PÚR ČR, VE ZNĚNÍ AKTUALIZACE Č.4

Z vyhodnocení vlivů uplatňování Politiky územního rozvoje ČR ve znění aktualizace č. 4 na udržitelný rozvoj území vyplynuly podněty na případné úpravy a doplnění PÚR ČR v rámci její následné aktualizace. Jedná se o tyto:

- V případě plánované výstavby nových vodních děl zohledňovat jejich environmentální dopady.
- Systémově řešit rovněž defragmentační opatření pro zprůchodnění již existujících dálnic a silnic pro volně žijící živočichy. (Doporučení pro doplnění článku 20a)
- Vytvořit územní předpoklady pro energetickou transformaci v území s ohledem na požadavky na kvalitu života a zajištění stabilních dodávek energií v České republice.
- Vytvářet územní podmínky pro rozvoj decentralizované a nízkouhlíkové výroby energie z obnovitelných zdrojů, využívat vhodné plochy typu brownfields, rekultivované plochy nebo průmyslové areály.
- V rámci specifických oblastí prověřit možnost řešení jejich dalšího rozvoje s ohledem na jejich často periferní polohu (zejména zlepšováním dopravní dostupnosti vnitřních periferií a příhraničních oblastí).
- Vytvářet územní podmínky pro dostupnost zdravotnických a sociálních služeb v souvislosti s demografickými změnami a stárnutím obyvatel, ke kterému v největší míře dochází v periferních oblastech.
- V hospodářsky problémových a strukturálně postižených regionech vytvářet podmínky k odstraňování těchto problémů. Např. zlepšovat dopravní dostupnost těchto oblastí a podporovat mobilitu pro zajištění pracovních příležitostí.

J. PŘEHLED POUŽITÝCH ZDROJŮ A SEZNAM ZKRATEK

Těžba

nerostných surovin

1. Surovinová politika České republiky v oblasti nerostných surovin a jejich zdrojů. Ministerstvo průmyslu a obchodu. Únor 2017.
2. Surovinové zdroje České republiky. Nerostné suroviny. Česká geologická služba. Listopad 2021.
3. Těžba nerostných surovin v České republice v letech 2014-2018 a nástin budoucích těžeb HU a ČU. Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, Odbor surovinové politiky, Oddělení politiky nerostných surovin. Srpen 2019.
4. Doplnění Státní surovinové politiky přijaté usnesením vlády České republiky č. 441 ze dne 14. června 2017.
5. Nerostné suroviny. Česká geologická služba. 2021. Dostupné z: <http://www.geology.cz/extranet/sgs/nerostne-suroviny>
6. Vodičková, A. Právní nástroje ochrany nerostů. Diplomová práce. Právnická fakulta Masarykovy univerzity. Brno 2018.

Ovzduší

- ČHMÚ (2021a). Pětileté průměrné koncentrace. *Český hydrometeorologický ústav: Úsek ochrany čistoty ovzduší* [online]. Dostupné z: https://www.chmi.cz/files/portal/docs/uoco/isko/ozko/ozko_CZ.html [cit. 2022-08-23].
- ČHMÚ (2021b). Indikátory - hodnocení čistoty ovzduší. *Český hydrometeorologický ústav: Úsek ochrany čistoty ovzduší* [online]. Dostupné z: <http://portal.chmi.cz/files/portal/docs/uoco/indikatory/indikatory.html>. [cit. 2022-08-23].
- ČHMÚ (2021c). Překročení imisních limitů - hodnocení za jeden rok. *Český hydrometeorologický ústav: Úsek ochrany čistoty ovzduší* [online]. Dostupné z: http://portal.chmi.cz/files/portal/docs/uoco/isko/ozko/ozko_CZ.html. [cit. 2022-08-23].

Půdní fond

1. Souhrnné přehledy o půdním fondu z údajů katastru nemovitostí České republiky. Český úřad zeměměřický a katastrální. Praha, 2022.
2. Zpráva o životním prostředí České republiky. Ministerstvo životního prostředí. Praha, 2020.
3. Statistická ročenka životního prostředí České republiky. Ministerstvo životního prostředí. Praha, 2020
4. Situační výhledová zpráva – Půda. Ministerstvo zemědělství. 2021

Ochrana přírody a krajiny

1. Zpráva o životním prostředí České republiky. Ministerstvo životního prostředí. Praha, 2020.
2. Státní program ochrany přírody a krajiny České republiky pro období 2020-2025. Ministerstvo životního prostředí. Praha, 2020.
3. Větrovcová, J. Celková koncepce pro řešení ochrany fauny terestrických ekosystémů v ČR před fragmentací krajiny. AOPK. 2015.
4. Anděl, P., Gorčicová, I. a Petržílka, L. Indikátory fragmentace krajiny. Metodická příručka. – Evernia, Liberec, 60 pp. 2010.
5. Anděl, P., Andreas M., Gorčicová, I., Hlaváč, V., Mináriková, T., Romportl, D., Strnad, M, Zieglerová, A. Koncepce ochrany migračních koridorů velkých savců a územní systém ekologické stability. Sborník ze semináře "ÚSES - Zelená páteř krajiny". 2009.
6. Loni dokončený ekodukt nad D1 u Humplce si podle fotopastí zvěř našla. Seznam zprávy. 2022,
7. Hlaváč, V. Opravdu potřebujeme v Čechách „mosty pro medvědy“? Ochrana přírody, č.2. 2012,

Vodní hospodářství

1. Souhrnná zpráva o životním prostředí v krajích ČR, 2020
2. ČSÚ, veřejná databáze, životní prostředí, 2021
3. Souhrnná zpráva o životním prostředí v krajích ČR, 2019
4. Souhrnná zpráva o životním prostředí v krajích ČR, 2018
5. Zpráva o stavu vodního hospodářství České republiky v roce 2020
6. Zpráva o stavu vodního hospodářství České republiky v roce 2019
7. Zpráva o stavu vodního hospodářství České republiky v roce 2018
8. Vodovody a kanalizace ČR, 2020
9. Vodovody a kanalizace ČR, 2019

Technická infrastruktura

1. Souhrnná zpráva o životním prostředí v krajích ČR, 2020
2. Zpráva o stavu vodního hospodářství České republiky v roce 2020
3. Zpráva o stavu vodního hospodářství České republiky v roce 2019
4. Vodovody a kanalizace ČR, 2020
5. Roční zpráva o provozu plynárenské soustavy České republiky za rok 2021
6. Roční zpráva o provozu plynárenské soustavy České republiky za rok 2020
7. Roční zpráva o provozu plynárenské soustavy České republiky za rok 2019
8. Zpráva o vývoji energetiky v oblasti tepla za rok 2020
9. Zpráva o vývoji energetiky v oblasti tepla za rok 2019
10. Čtvrtletní zpráva o provozu teplotních soustav české republiky za II. čtvrtletí 2022

Dopravní infrastruktura

- Anděl, P., Gorčicová, I., Hlaváč, V., Miko, L., Andělová H. (2005). Hodnocení fragmentace krajiny dopravou. Metodická příručka. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 2005, 99 s.
- MD ČR (2016). Koncepce nákladní dopravy pro období 2017-2023 s výhledem do roku 2030. Praha: Ministerstvo dopravy ČR, 96 s.
- MD ČR (2017). Program rozvoje rychlých železničních spojení v ČR. Praha: MD ČR, 81 s.
- MD ČR (2018). Dopravní sektorové strategie 2. fáze (aktualizace 2017). Praha: MD ČR, 344 s.
- MD ČR (2020). Rozvoj dopravní infrastruktury do roku 2050. Dostupné z < <https://www.mdcr.cz/Dokumenty/Strategie/Rozvoj-dopravni-infrastruktury-do-roku-2050/Rozvoj-dopravni-infrastruktury-do-roku-2050> >
- MD ČR (2021a). Dopravní politika České republiky pro období 2021–2027 s výhledem do roku 2050. Dostupné z < <https://www.mdcr.cz/Dokumenty/Strategie/Dopravni-politika-CR-pro-obdobi-2014-2020-s-vyhled> >
- MD ČR (2021b). Koncepce městské a aktivní mobility pro období 2021-2030. Dostupné z < <https://www.mdcr.cz/Dokumenty/Strategie/Dopravni-politika-a-MFDI/Koncepce-mestske-a-aktivni-mobility-pro-obdobi-202> >
- MD ČR (2022). Ročenka dopravy Česká republika 2021. Praha: Ministerstvo dopravy ČR, 170 s. ISSN 1801-3090.
- ŘSD ČR (2022). Sčítání dopravy. Dostupné z < <https://www.rsd.cz/silnice-a-dalnice/scitani-dopravy> >

Demografie

- ČSÚ (2022a): Naděje dožití podle pohlaví – roční časové řady. Český statistický úřad. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/obyut_cr [cit. 2022-08-29].
- ČSÚ (2022b): Demografická ročenka krajů - 2012–2021. Český statistický úřad. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/demograficka-rocenka-kraju-2012-2021> [cit. 2022-08-29].
- ČSÚ (2022c): Příjmy a životní podmínky domácností – 2021. Český statistický úřad. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/prijmy-a-zivotni-podminky-domacnosti-r4hlvpcwox> [cit. 2022-08-30].
- ČSÚ (2021): Statistická ročenka České republiky – 2021. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticka-rocenka-ceske-republiky-lxnk9quszp> [cit. 2022-08-30].

Hlavní charakteristiky ekonomického vývoje

- ČSÚ (2022): Územní analytické podklady. [online]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/csu_a_uzemne_analyticke_podklady [cit. 2022-09-06].
- ČSÚ (2022). Veřejná databáze. Český statistický úřad. [online]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=home> [cit. 2022-09-06].
- ČSÚ (2022) Vývoj ekonomiky České republiky - 4. čtvrtletí 2021. [online]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/vyvoj-ekonomiky-ceske-republiky-4-ctvrtleti-2021> [cit. 2022-09-06].
- ČSÚ (2022) Vývoj ekonomiky České republiky - 1. čtvrtletí 2022. [online]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/vyvoj-ekonomiky-ceske-republiky-1-ctvrtleti-2022> [cit. 2022-09-06].
- ČNB (2022) Prognóza ČNB – léto 2022. [online]. Dostupné z: <https://www.cnb.cz/cs/menova-politika/prognoza/> [cit. 2022-09-06].

Zdraví obyvatel

- ČSÚ (2022a): Naděje dožití podle pohlaví – roční časové řady. Český statistický úřad. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/obyut_cr [cit. 2022-08-29].
- ČSÚ (2022b): Demografická ročenka krajů - 2012–2021. Český statistický úřad. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/demograficka-rocenka-kraju-2012-2021> [cit. 2022-08-29].
- ČSÚ (2022c): Příjmy a životní podmínky domácností – 2021. Český statistický úřad. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/prijmy-a-zivotni-podminky-domacnosti-r4hlvpcwox> [cit. 2022-08-30].
- ČSÚ (2021): Statistická ročenka České republiky – 2021. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/statisticka-rocenka-ceske-republiky-lxnk9quszp> [cit. 2022-08-30].

Přehled dalších použitých zdrojů

- ANDĚL P., PETRŽÍLKA L., GORČICOVÁ I. (2010). *Indikátory fragmentace krajiny / Metodická příručka*. Liberec: Evernia, 68 s. ISBN 978-80-903787-7-3
- ANDĚL, P., GORČICOVÁ, I., HLAVÁČ, V., MIKO, L., ANDĚLOVÁ H. (2005). *Hodnocení fragmentace krajiny dopravou. Metodická příručka*. Praha: Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, 2005, 99 s.
- ČSÚ (2013-2021): Statistická ročenka České republiky
- DOSTÁL, I., ANDĚL, P., HAVLÍČEK, M. (2017). New Maps of the Transport Infrastructure's Impact on Biodiversity. In Lněnička, L. /ed./ *Proceedings of 25th Central European Conference Useful Geography: Transfer from Research to Practice*. Brno, Oct 12-13, 2017. Brno: Masaryk university, p. 259-269. ISBN 978-80-210-8908-2. DOI:10.5817/CZ.MUNI.P210-8908-2018

- www.ceps.cz
- www.chmi.cz
- www.cnb.cz
- www.csu.cz
- www.cuzk.cz
- www.czso.cz
- www.eru.cz
- www.mapy.cz
- www.mzp.cz
- www.natura2000.cz
- www.nature.cz
- www.ote-cr.cz